

18. Tiistaina 9 päivänä maaliskuuta 1993

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

annetaan vastaus ed. Anderssonin ym. välikysymykseen n:o 1 EY-jäsenyysneuvotteluille asetettavista tavoitteista 245

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alaranta, Alho, Anttila S-L., Astala, Enestam, Jaakonsaari, Jansson, Korva, Laine, Laukkanen M., Lehtinen, Miettinen, Pekkari- nen, Pelttari, Renko, Riihijärvi, Roos T., Rönn- holm, Saastamoinen, Sasi, Savolainen, Varpasuo, Viinanen, Vistbacka, Vuoristo ja Vähäkangas.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edusta- jat Jaakonsaari, Alho, Rönnholm, Pekkarinen, Vuoristo, Enestam ja Anttila S-L.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päi- västä sairauden vuoksi ed. Korva sekä yksityis- asioiden vuoksi edustajat Alaranta, M. Laukka- nen, Renko, Riihijärvi, Savolainen, Vistbacka ja Vähäkangas, tästä ja huomisesta päivästä virka- tehtävien vuoksi edustajat Lehtinen, Miettinen, Sasi ja Varpasuo, tämän kuun 11 päivään virka-

tehtävien vuoksi ed. Jansson sekä 12 päivään sairauden vuoksi ed. T. Roos, virkatehtävän vuoksi ed. Viinanen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Laine ja Pelttari.

S.

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston periaatepäätös

Puhemies: Ilmoitetaan, että kirjelmän ohella viime helmikuun 25 päivästä on eduskun- nalle saapunut

Valtioneuvoston periaatepäätös Imatran Voi- ma Oy:n ja Teollisuuden Voima Oy:n hakemuk- seen ydinvoimalaitosyksikön rakentamisesta.

Tämä valtioneuvoston periaatepäätös on nyt jaettu edustajille.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vas- taukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 729, 733— 737, 743, 745—747, 749, 751, 753, 754 ja 760, kaikki vuoden 1992 valtiopäiviltä. Nämä kysy- mykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Ed. Anderssonin ym. välikysymys EY-jäsenyys- neuvotteluille asetettavista tavoitteista

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyk- sen pääministeri Aho, ministeri Salolainen ja ulkoasiainministeri Väyrynen vastaavat ed. An- derssonin ym. allekirjoittamaan välikysymyk- seen n:o 1 EY-jäsenyysneuvotteluille asetettavista tavoitteista.

Sitten kun välikysymykseen on annettu vas- taus ja sen johdosta aiheutunut keskustelu on

julistettu päättyneeksi, esitän eduskunnan hyväksyttäväksi sen päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodon, joka on säädetty valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentissa. Niiden, jotka eivät hyväksy tällaista yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä, tulee valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 3 momentin mukaan jo keskustelun aikana tehdä ehdotuksensa asian valiokuntaan lähettämistä tai perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisestä. Myös työjärjestyksen 52 §:n 2 momentissa tarkoitettu ehdotus päätöksenteon siirtämisestä on tehtävä, ennen kuin keskustelu on julistettu päättyneeksi.

Menettelytapa hyväksytään.

Välirikymykseen vastaten lausuvat

Pääministeri A h o : Herra puhemies! Kun vuosi sitten päätimme Suomen jäsenhakemuksesta Euroopan yhteisöön, kerroin hallituksen tähtäävän siihen, että Suomen jäsenyysneuvottelut käydään rinnakkain ja yhtä aikaa muiden jäsenyyttä hakeneiden Efta-maiden kanssa. Samalla hallitus sitoutui siihen, että eduskunta ja sen valiokunnat voivat tiiviisti seurata Euroopan yhteisön jäsenhakemuksemme käsittelyä sekä neuvottelujen kulkua.

Näin on myös käytännössä tapahtunut. Komission lausunnon jälkeen Suomi, Ruotsi ja Itävalta käynnistivät helmikuun alussa neuvottelut Euroopan yhteisöjen kanssa. Norja aloittaa pian omat neuvottelunsa. Neuvotteluprosessi on kaiken kaikkiaan edennyt suunnitelmiamme mukaisesti.

Me halusimme mukaan neuvotteluryhmään, koska meillä on yhteisiä intressejä valvottavamme varsinkin muiden jäsenyyttä hakeneiden Pohjoismaiden kanssa. Pohjoismaiden yhteistyö onkin toiminut erittäin hyvin sekä hallitusten kesken valmistauduttaessa jäsenyysneuvotteluihin että myös virkamiestasolla. Pohjoismaista vuoropuhelua on tarkoitus jatkaa mm. siten, että ensi kesänä jäsenyyttä hakeneiden Pohjoismaiden pääministerit tapaavat yhdessä jäsenyydestä neuvottelevien ministereiden kanssa ja yhdessä tarkastelemme neuvottelutilannetta.

Suomen neuvottelutavoitteita on valmisteltu ja niistä on päätetty eduskunnan 16.3. viime vuonna hyväksymän tiedonannon pohjalta. Niitä täsmennetään ensinnäkin neuvottelujen kuluessa sitä mukaa kuin EY-säännöstöä käydään neuvotteluissa läpi ja toiseksi sen vuoropuhelun pohjalta, jota hallitus käy eduskunnan ja sen

valiokuntien sekä eri yhteiskuntapiirejä laajasti edustavan EY-integraationeuvottelukunnan kanssa. Välirikymys ja nyt käytävä keskustelu on osa sitä prosessia, jolla eduskunta osallistuu neuvottelutavoitteista käytävään keskusteluun.

Sen lisäksi hallitus on kirjeellään tämän vuoden helmikuun 11 päivänä tarjonnut eduskunnan valiokunnille mahdollisuuden halutessaan saada tietoa neuvottelutavoitteista kahdelta neuvotteluista vastaavalta ministeriltä sekä asianomaiselta sektoriministeriltä. Toivon, että valiokunnat käyttäisivät tätä mahdollisuutta hyväkseen, kuten jotkin valiokunnat ovat jo tehneetkin.

Herra puhemies! Suomen erityisolosuhteet, kuten pitkät etäisyydet, kylmä ilmasto ja harva asutus, edellyttävät eräitä erityisjärjestelyjä Suomen liittyessä Euroopan yhteisön jäseneksi. EY-säädösten muuttamisessa maamme erityistarpeita vastaavaksi on kyse ennen muuta eri jäsenmaiden oikeudenmukaisesta ja tasapuolisesta kohtelusta. Eräiltä osin Euroopan talousaluetta koskeva sopimus on ratkaissut jo Suomen sopeutumisongelmia.

Mutta on hyvä muistaa, että Suomi ei pyri vain puolustukselliseen sopeutumiseen Euroopan yhteisöpolitiikkaan vaan myös Suomella Euroopan yhteisön jäsenenä olisi paljon annettavaa yhteisön uudistamiseksi ja kehittämiseksi. Suomi pyrki yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa yhteisöpolitiikan kehittämiseen etenkin kansanvallan ja tasa-arvon edistämiseksi, alueellisten kehityserojen kaventamiseksi sekä ekologisesti kestävästä kehityksestä varmistamiseksi. Panojemme luonnonvarapolitiikassa ja ympäristötekniikan kehittämisessä voi niin ikään olla merkittävä.

Välirikymyksen neljännessä kohdassa viitataan Suomen neuvottelutavoitteisiin EY:n päätöksenteon avoimuuden ja julkisuuden lisäämiseksi. Totta on, että EY:n neuvoston säännöt asioiden käsittelystä ja asiakirjojen julkisuudesta ovat rajoittavampia kuin Suomessa. Tähän on omat historialliset syynsä. Päätöksenteko EY:n neuvostossa muistuttaa hallitusten välisiä diplomaattisia neuvotteluja, joissa ei noudateta samanlaista julkisuusperiaatetta kuin kansallisessa päätöksenteossamme on tapana. Toisaalta julkisuusperiaate ei ole kaikissa EY:n jäsenvaltioissa yhtä vakiintunut kuin meillä Suomessa.

Nämä seikat ovat kuitenkin menettämässä merkitystään yhteisön vakiintuessa. Demokratian pelisäännöt edellyttävät julkisuusperiaatteen mahdollisimman laajaa soveltamista myös

Euroopan yhteisöjen toiminnassa. EY:n jäsenenä Suomi toimisi julkisuusperiaatteen ankkuroimiseksi yhteisön päätöksentekoon. Edinburghin huippukokouksessa viime joulukuussa EY päätti lisätä päätöksenteon avoimuutta ja julkisuutta, mikä vastaa myös Suomen kansallisia päämääriä.

Suomalaisille Euroopan yhteisön jäsenyys on haaste ja mahdollisuus. Hallitus katsoo, että Euroopan yhteisön jäsenyys on Suomen kansallisen edun mukainen tavoite edellyttäen, että neuvotteluissa päästään sellaiseen lopputulokseen, jonka Suomen kansan laaja enemmistö voi hyväksyä.

Hallitus pyrkii kansanvaltaisella ja avoimella neuvottelujen käymisellä sellaiseen ratkaisuun, jonka turvin koko Suomi menestyy Euroopan yhteisön jäsenenä ja jonka suomalaisten laaja enemmistö voi kokea kansallisten etujemme mukaiseksi. Valistuneen kansalaiskeskustelun edellytys on riittävä ja tasapuolinen tiedonsaanti, mihin tarkoitukseen hallitus on myös varannut määrärahoja kansalaisjärjestöjen käyttöön.

Herr talman! Antalet personer som förhåller sig tveksamma till ett EG-medlemskap har enligt opinionsundersökningarna ökat. Det ligger ingenting märkvärdigt i detta, tvärtom. Det är ett uttryck för medborgarnas behov av att på djupet begrunda alla aspekter i frågan och följa förhandlingarnas gång.

Det är förstäeligt att en del av medborgarna i detta skede av förhandlingarna inte vill fatta någon slutlig ståndpunkt i frågan om Finlands EG-medlemskap. När förhandlingarna nu har inletts är det förenligt med Finlands och varje finländares intressen att försöka uppnå så goda medlemsvillkor som möjligt. Var och en drar sina egna slutsatser efter slutförda förhandlingar när vi vet på vilka villkor Finland kan ansluta sig till Europeiska gemenskapen.

Herra puhemies! Kantaansa ilmaisemattomien määrä suhteessa Euroopan yhteisön jäsenyyteen on mielipidetiedustelujen mukaan viime aikoina lisääntynyt. Siinä ei ole mitään ihmeellistä. Päinvastoin se kertoo kansalaisten tarpeesta pohtia asian kaikki puolet juurta jaksain ja seurata neuvottelujen etenemistä, ennen kuin lopullisia kantoja otetaan. On ymmärrettävää, että neuvottelujen tässä vaiheessa osa kansalaisista ei ole halunnut muodostaa lopullista kantaansa Suomen jäsenyyteen Euroopan yhteisössä.

Neuvottelujen nyt käynnistyttyä on Suomen ja jokaisen suomalaisen etujen mukaista pyrkiä mahdollisimman hyviin jäsenyyden ehtoihin. Jokainen tekee omat johtopäätöksensä neuvottelujen päätyttyä silloin, kun tiedämme, millä ehdoilla Suomi voisi Euroopan yhteisöön liittyä.

Ennen neuvottelutuloksen käsittelyä eduskunnassa siitä järjestetään neuvoo-antava kansanäänestys. Sitoutuminen kansanäänestykseen ja sen edellyttämään kansanvaltaiseen ja avoimeen asioiden käsittelyyn ei ole helppo tai yksinkertainen tie. Se sisältää myös riskin, että monet muut kuin varsinaisesti EY-jäsenyyteen liittyvät seikat vaikuttavat kansalaismielipiteeseen. Tämä riski tai mahdollisuus kuuluu suomalaisen kansanvaltaan, ja se on otettava. EY-jäsenyyden oikeutus voi lopulta kummata vain kansalaisten hyväksynnästä ja tuesta, ei mistään muusta. Tämä on myös ollut ohjaamassa hallituksen valitsemalleen toimintalinjalle, jossa olemme lähteneet hyvin avoimesta ja kansanvaltaisesta neuvotteluprosessista, jonka avulla pyritään ratkaisut niin hoitamaan, että saamme Suomen kannalta kestävästä jäsenyyden ehdot, jotka myös kansalaiset ovat kansanäänestyksessä valmiit hyväksymään.

Herra puhemies! Lyhyen esittelypuheenvuoron jälkeen ulkomaankauppaministeri Salolainen ja ulkoministeri Väyrynen selostavat omien neuvottelualueidensa osalta eduskunnalle yksityiskohtaisemmin neuvottelutavoitteita.

Pyydän lisäksi, että vastaukseni ruotsinnois otetaan eduskunnan pöytäkirjaan.

Pääministeri Ahon vastaus on ruotsinkielisenä näin kuuluva:

När vi för ett år sedan beslutade om att Finland skall ansöka om medlemskap i Europeiska gemenskapen, berättade jag att regeringen siktade på att Finland skall föra förhandlingar om medlemskap jämsides med och samtidigt som övriga Efta-länder som har ansökt om medlemskap. Samtidigt förband sig regeringen till principen att riksdagen och dess utskott nära skall kunna följa behandlingen av vår medlemsansökan samt förhandlingarnas gång.

Så har även skett i praktiken. Efter att kommissionen avgett sitt yttrande inledde Finland, Sverige och Österrike i början av februari förhandlingar med EG. Norge inleder snart sina egna förhandlingar. Förhandlingsprocessen har även i övrigt avancerat planenligt.

Vi ville komma med i förhandlingsgruppen, eftersom vi har gemensamma intressen i synnerhet med de övriga nordiska länderna. Det nordiska samarbetet har fungerat mycket bra både på regerings- och tjänstemannanivå. Avsikten är att den nordiska dialogen skall fortsätta bl.a. så, att det nästa sommar för statsministrarna och de förhandlande ministrarna i de nordiska länder som ansökt om medlemskap ordnas ett gemensamt möte om förhandlingarnas läge.

Finlands förhandlingsmål har beretts och beslut om dem har fattats utgående från det meddelande som riksdagen godkände den 16 mars i fjol. För det första preciseras förhandlingsmålen under förhandlingarnas gång allteftersom EG-rättsakterna genomgås och för det andra preciseras de med stöd av den dialog som regeringen för med riksdagen och dess utskott samt med EG-integrationsdelegationen, som företräder breda kretsar i samhället. Interpellationen utgör en del av den process genom vilken riksdagen deltar i diskussionen om förhandlingsmålen.

Regeringen har dessutom genom sitt brev av den 11 februari 1993 erbjudit riksdagsutskottet en möjlighet att, om de så önskar, av de bägge ministrarna som ansvarar för förhandlingarna samt av vederbörande sektorminister få information om förhandlingsmålen. Jag hoppas att utskottet utnyttjar denna möjlighet, såsom vissa av dem redan också har gjort.

De speciella förhållandena i Finland, såsom de långa avstånden, det kalla klimatet och den glesa bosättningen, förutsätter vissa specialarrangemang när Finland blir medlem av EG. Vad beträffar ändringen av EG:s rättsakter så att de svarar mot de speciella behoven i Finland, är det fråga om principen att alla medlemsstater skall behandlas rättvist. Ees-avtalet har redan på flera delområden löst Finlands anpassningsproblem.

Men det är skäl att komma ihåg att Finland inte bara eftersträvar en försvarsbetonad anpassning till gemenskapens politik, utan Finland skulle som EG-medlem ha mycket att ge beträffande en omdaning av Europeiska gemenskapen. Finland skulle — tillsammans med de övriga nordiska länderna — ha som mål att utveckla gemenskapens politik framför allt i syfte att öka demokratin och jämlikheten, minska de regionala skillnaderna i utveckling samt stärka en ekologiskt hållbar utveckling. Vår insats i fråga om naturresurspolitiken och utvecklandet av miljöteknologi kan bli betydande.

I punkt 4 i interpellationen hänvisas till Finlands förhandlingsmål i fråga om ökad öppenhet

och offentlighet i gemenskapens beslutsprocess. Det är sant att EG-rådets regler om offentlighet är mer begränsande än fallet är i Finland. Detta har sina egna historiska skäl. Beslutsfattandet i EG-rådet påminner om diplomatiska förhandlingar mellan regeringar, i vilka man inte följer samma offentlighetsprincip som i det nationella beslutsfattandet. Å andra sidan är inte offentlighetsprincipen i alla EG:s medlemsstater lika vedertagen som i Finland.

Dessa omständigheter har dock förlorat i betydelse när gemenskapen stabiliserat sig. De demokratiska spelreglerna förutsätter att offentlighetsprincipen tillämpas i så stor utsträckning som möjligt även i EG:s verksamhet. Som EG-medlem skulle Finland arbeta för att förankra offentlighetsprincipen i gemenskapens beslutsfattande. Vid toppmötet i Edinburgh i december i fjol beslutade EG att öka öppenheten och offentligheten i beslutsfattandet, vilket initiativ motsvarar våra mål.

För finländarna är EG-medlemskapet en utmaning och en möjlighet. Regeringen anser att ett medlemskap i Europeiska gemenskapen är förenligt med Finlands nationella intresse förutsatt att förhandlingarna leder till ett sådant slutresultat som den stora majoriteten av Finlands folk kan godkänna.

Regeringens mål är att genom öppna och demokratiska förhandlingar nå en lösning, som gagnar hela Finland och som den stora majoriteten av finländarna kan godkänna. En förutsättning för en upplyst medborgardiskussion är tillräcklig och objektiv information. I detta syfte har regeringen även reserverat anslag som medborgarorganisationerna kan använda.

Antalet personer som förhåller sig tveksamma till ett EG-medlemskap har enligt opinionsundersökningarna ökat. Det ligger ingenting märkvärdigt i detta, tvärtom. Det är ett uttryck för medborgarnas behov av att på djupet begrunda alla aspekter av frågan och följa förhandlingarnas gång.

Det är förståeligt att en del av medborgarna i detta skede av förhandlingarnas inte vill fatta någon slutlig ståndpunkt i frågan om Finlands EG-medlemskap. När förhandlingarna nu har inletts är det förenligt med Finlands och varje finländares intressen att försöka uppnå så goda medlemsvillkor som möjligt. Var och en drar sina egna slutsatser efter slutförda förhandlingar — när vi vet på vilka villkor Finland kan ansluta sig till Europeiska gemenskapen.

Innan ett förhandlingsresultat behandlas i

riksdagen kommer en rådgivande folkomröstning att ordnas därom. Man väljer ingen lätt väg, om man förbinder sig till en folkomröstning och den demokratiska och öppna behandling som en sådan förutsätter. Det finns en risk för att många andra omständigheter än sådana som egentligen anknyter till ett EG-medlemskap påverkar medborgaropinionen. Denna risk eller möjlighet är en del av det finska folkväldet, och den måste tas. Berättigandet i ett EG-medlemskap kan ytterst välla fram endast ur medborgarnas godkännande och stöd, om det väljer fram. Någon annan källa finns inte. Det här har också varit riktlinjen för regeringens handlande, i vilket man utgått ifrån en mycket öppen och demokratisk förhandlingsprocess. Med hjälp av denna process försöker man få till stånd sådana lösningar att Finland får bestående medlemsvillkor, som även medborgarna är beredda att godkänna vid en folkomröstning.

Efter detta korta anförande kommer utrikeshandelsminister Salolainen och utrikesminister Väyrynen att mer detaljerat för riksdagen redogöra för förhandlingsmålen inom sina egna sektorer.

Ministeri Salolainen: Herra puhemies! Vastaan välikysymykseen lähinnä hallituksen sisäisen työnjaon pohjalta. Korostan kuitenkin sitä, että itse neuvotteluissa neuvottelijat vastaaivat kaikista neuvottelualueista yhdessä.

Kysymys Talous- ja rahaliiton jäsenyydestä tai siihen pyrkimisestä ei ole erillinen vaan osa Euroopan unionin jäsenyyttä. Sekä hallituksen eduskunnalle antamassa tiedonannossa että neuvottelujen avauslausunnossa viitataan Suomen kansantalouden saattamiseen sellaiseen kuntoon, että voimme Euroopan unionia koskevan sopimuksen mukaisesti osallistua Talous- ja rahaliittoon.

Maastrichtin sopimuksessa Talous- ja rahaliiton ns. kolmanteen vaiheeseen osallistumiselle asetetut ehdot ovat yhdenmukaiset omien talouspoliittisten tavoitteittemme kanssa. Hallituksen vakaa käsitys on, että juuri samoihin tavoitteisiin pyrkivällä talouspolitiikalla pystymme parhaiten luomaan myös työllistämismahdollisuuksia kotimaassa.

Emusta riippumattakin on Suomen talouspolitiikassa tähdättävä siihen, että inflaatio pysyy matalana, korkotaso alenee nykyisestäään, päästään vakaisiin valuuttaoloihin ja julkinen talous tervehtyy. Näiden ehtojen täyttyminen on myös ehdoton edellytys työttömyyden kestäväälle ale-

nemiselle. Korkea työllisyys ja Emu-tavoitteet eivät ole mitenkään ristiriidassa keskenään. Myös EY:n tavoitteena on korkea työllisyystaso. Haluan tässä yhteydessä korostaa sitä, että yksikään Suomen nykyisistä vaikeuksista ei johdu sen paremmin Eta-sopimuksesta kuin EY-jäsenyydestäkään, koska kumpikaan ei ole vielä voimassa. (Ed. Rinne: Hallituksen syytä kaikki!)

Hallituksen hyväksymien meno- ja henkilöstökehysten toteutuminen johtaa siihen, että myös julkisen sektorin velan bruttokansantuoteosuuden kasvu saadaan pysähtymään vuosikymmenen puolivälissä. Julkisen sektorin velkaantumiskierteen katkaisu on välttämätöntä, sillä velanoton nykyinen kasvu johtaisi täydelliseen umpikujaan.

Viime aikojen kehitys valuuttamarkkinoilla osoittaa, että vakaa valuuttakurssikehitys on Suomenkin kannalta hyvin tavoiteltavaa. Vakaa kurssikehitys auttaa pitämään myös hintojen nousun vähäisenä. Vakaa hintakehitys ja tervehtyvä julkinen talous auttavat alentamaan korkotasoa. Matalat reaalikorot ovat puolestaan tärkeä edellytys investointien elpymiselle.

Kysymys Suomen kansantalouden tuotantorakenteen muita maita suuremmasta suhdanneherkkyydestä ja joustamattomuudesta on ollut julkisessa keskustelussa esillä asiana, joka estäisi meitä sopeutumasta Talous- ja rahaliittoon. On vaikea uskoa, että jättäytymällä yhteiseurooppalaisen talouspoliittisen yhteistyön ja päätöksenteon ulkopuolelle voisimme nykyistä helpommin ratkaista taloutemme inflaatioherkkyyteen ja talouden rakenteiden jäykkyyteen liittyvät ongelmamme. Kuten neuvottelujen avauslausunnossa totesimme, Suomi pitää tärkeänä, että jo nyt jäsenyysneuvotteluissa ja aikanaan Talous- ja rahaliitossa keskustellaan siitä, millainen rooli kansallisilla tai mahdollisilla yhteisötason toimilla voisi olla suhdannevaihtelujen tasaajana. Ilmoitimme kiinnostuksestamme osallistua tähän keskusteluun Emun tulevana osapuolena.

Talous- ja rahaliiton toteutumisessa on kysymys prosessista, jonka avulla mukana olevat valtiot pyrkivät asteittain luomaan suotuisalle taloudelliselle kehitykselle välttämättömät olosuhteet. On kansallisten etujemme mukaista olla mukana tässä prosessissa. On kuitenkin korostettava, että kehitykseen liittyy vielä monia epävarmuustekijöitä EY:n sisällä, joten omat yksityiskohtaiset kantamme Emuun voimme määrittellä myöhemmin.

Ympäristöongelmien osalta on todettava Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen jo

kattavan suurimman osan Suomen neuvottelutavoitteiksi luettavista kysymyksistä. Eta-sopimuksessa Suomelle sovitut siirtymäkausia koskevat järjestelyt pyritään säilyttämään myös EY:n jäsenenä.

Suomen avajaispuheenvuorossa todettiin, että EY:ssä asetut tavoitteet, mukaan lukien kestävä kasvun periaate, vastaavat omaa ajatteluaamme. Samalla painotettiin, että mahdollisuus korkeaan kansalliseen normitasoon — mikä on tunnustettu EY:ssä — on meillekin tärkeää. Näitä periaatteita tulemme korostamaan neuvotteluissa. Aikanaan jäsenyyden toteutuessa uskon Suomen esimerkiksi yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa pystyvän vaikuttamaan tasapainoisen ympäristö- ja kauppapolitiikan harjoittamiseen Euroopan yhteisössä.

Kysymykseen siitä, voisiko Suomi EY-jäsenyyden jälkeen olla ulkomailta tuodun ydinjätteen loppusijoituspaikkana, on todettava, ettei hallituksella ole aikomusta luopua voimassa olevan ydinenergialain säätämistä rajoituksista. Niiden mukaan ydinjätteen tuonti Suomeen on kiellettyä ilman asianmukaista lupaa. Jäsenyysneuvotteluissa varmistetaan siitä, että tätä linjaa voidaan myös tulevaisuudessa jatkaa. EY:n sääntöjen mukaan jäsenmaat voivat vapaasti kansalliselta pohjalta päättää asiasta, joten ei ole estettä sille, että Suomi EY:n jäsenenäkin itse päättää, saako maahan tuoda ja sijoittaa ydinjätteitä.

Myös sosiaalipolitiikan osalta Eta-sopimus kattaa suurelta osin sen, mitä EY-jäsenyyteen kuuluu.

Eta-sopimukseen liittyen lainsäädäntöämme on eräiltä osin yhtenäistetty EY-säädösten kanssa työvoiman vapaan liikkuvuuden edistämiseksi Eta-alueella. Hyväksyessämme Eta-sopimuksen olemme hyväksyneet myös ajatuksen koko Eta-alueen kattavista työmarkkinoista. Tästä on hyötyä paitsi työelämässä jo oleville myös työmarkkinoille lähitulevaisuudessa hakeutuville.

EY-jäsenyysneuvotteluissa on tärkeää säilyttää työeläkejärjestelmämme nykyiset piirteet. Tämä edellyttää, että EY:n vakuutusdirektiivit eivät koski läkisäateistä työeläkevakuutusta. Kysymyksessä on keskeinen osa sosiaalipolitiikkaamme ja neuvottelutavoitteitamme.

Työlainsäädännössä ja sosiaaliturvan kehittämisessä on tavoitteenamme päästä Maastrichtin sopimuksen myötä EY:ssä 11 maan kesken voimaan tulevaan, työntekijöiden perusoikeuksia koskevan perussopimuksen mahdollistamaan yhteistyöhön. Siinä meillä säilyy mahdollisuus antaa työmarkkinajärjestöille niille kuuluva roo-

li työelämän sääntöjen kehittämiseksi. Tätä koskeva Efta-maiden kannanotto sisältyy jo Eta-sopimukseen.

Sukupuolten tasa-arvon edistämisen osalta EY:n lainsäädännössä vahvistettiin samapalkkaisuusperiaate jo Rooman sopimuksessa. Myös tasa-arvodirektiivit ja EY:n tuomioistuimen käytäntö ovat merkittävästi tehostaneet tasa-arvoa. Tasa-arvokysymysten tarkastelussa ei kuitenkaan voida sivuuttaa sitä, että EY:n jäsenvaltioissa edellytykset sosiaalisen tasa-arvoisuuden toteuttamiselle ovat heikompia kuin Pohjoismaissa. Tämä johtuu siitä, ettei kaikissa jäsenvaltioissa työelämää ja sosiaalipolitiikkaa koskevassa säätelyssä aktiivisesti tueta naisten osallistumista yhteiskuntaelämään. Neuvotteluissa varmistumme siitä, että voimme halutesamme ylläpitää EY-maita korkeampaa tavoitetasoa. Aikanaan jäsenyyden toteutuessa uskon meidän olevan niiden maiden joukossa, jotka tulevat pyrkimään EY-normiston kehittämiseen sukupuolten tasa-arvon entistä selkeämmin huomioon tavalla tavalla.

Vammaisten elinolojen parantamisen kohdalla tilanne on pitkälti sama kuin sukupuolten tasa-arvossa. Tämäkään ei ole varsinainen neuvottelukysymys. Jäsenyys ei edellytä kansallisten järjestelyjemme muuttamista, mutta antaa mahdollisuuden osallistua yhteistyöhön sekä vaikuttaa yhteisten tavoitteiden asettamiseen ja toteuttamiseen.

Edellä mainittujen alojen lisäksi muutama sana eräistä neuvoteltaviksi tulevista kauppoliittisista kysymyksistä. Neuvotteluissa etsitään tavat, joilla Suomen teollisuus voisi sopeutua eräillä tuotesektoreilla tapahtuviin suuriin muutoksiin ulkotulleissa. Lisäksi elintarviketeollisuutemme sektorit, jotka ovat olleet vapaakaupan ulkopuolella, tarvitsevat aikaa sopeutuakseen kansainväliseen kilpailuun. Kauppapolitiikan osalta tavoitteenamme on myös, että neuvotteluissa löydetään keinot, joilla voidaan säilyttää vapaakauppasuhteemme Baltian maihin.

Teollisuuspolitiikan osalta haluaisin tässä korostaa vain yhtä näkökohtaa eli välttämättömyyttä ottaa huomioon elintarviketeollisuutemme edut, kun lopulliset neuvottelutavoitteet maatalousalalla määritellään. Elintarviketeollisuudelle on elinehto se, että sille luodaan EY:ssä ja omilla kotimarkkinoillamme tasavertaiset kilpailuehdot. Mitä muuhun teollisuuteen tulee, sen kysymyksethän ratkaistaan pääsääntöisesti jo Eta-sopimuksella, joten siitä ei tässä yhteydessä ole syytä keskustella sen enempää.

Haluaisin myös muistuttaa, että erillisenä kysymyksenä neuvotteluissa tullaan ottamaan esiin Ahvenanmaan asema. Suomen jäsenyys Euroopan yhteisössä ei saa heikentää niitä oikeuksia, jotka tälle maakunnalle on itsehallintolain nojalla taattu.

Herra puhemies! Omalta osaltani haluan myös vakuuttaa sitä, että hallitus tulee suhtautumaan koko neuvottelujen ajan kaikkiin neuvottelukysymyksiin avoimesti ja tiedottavasti. Kysymys on vain siitä, että osa yksityiskohtaisista tavoitteista määritty vasta neuvottelujen kuluessa siten, että vasta niitten yhteydessä voidaan tarkempaa tietoa niistä antaa julkisuuteen.

Edustajat Jaakonsaari, Alho ja Rönholm merkitään läsnä oleviksi.

Ulkoasiainministeri Vä y r y n e n : Herra puhemies! Sovitun työnjaon mukaisesti esittelen eduskunnalle Suomen alustavat neuvottelutavoitteet ulko- ja turvallisuuspolitiikan, maatalouspolitiikan, aluepolitiikan sekä kalastuksen ja metsätalouden osalta.

Kun Suomi haki jäsenyyttä Euroopan yhteisössä noin vuosi sitten, arvioimme, että ulko- ja turvallisuuspolitiikka tulee olemaan yksi vaikeimmista jäsenyyteen liittyvistä kysymyksistä. Nyt kun neuvottelut ovat käynnistyneet, on arvioimme toinen. Kuluneen vuoden aikana käydyt keskustelut sekä EY:n jäsenmaiden ja komission viimeaikaiset kannanotot viittaavat siihen, että ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei aiheutakaan meille erityisiä ongelmia. (Ed. Seppänen: Kaikesta on luovuttu!)

Hallituksen käsityksen mukaan Suomi näyttää voivan liittyä Euroopan yhteisöön noudattaen sitä politiikkaa, jonka me olemme itsellemme kylmän sodan jälkeisessä Euroopassa omaksuneet. Meiltä ei myöskään ilmeisesti pyydetä tulevaisuuden varalle mitään sellaisia sitoumuksia, joita meidän olisi vaikea antaa. Mehän olemme ilman muuta valmiit myötävaikuttamaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämiseen omista lähtökohdistamme käsin. Muuttuvassa maailmassa ja Euroopassa meillä on avoin mieli harkita omaa asemaamme uudelleen, jos olosuhteet sitä edellyttävät. Vaikka ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei siis näytä muodostavan ongelmaa meidän jäsenyydellemme, olemme varautuneet käymään tästäkin aihepii-

ristä selventäviä keskusteluja. (Ed. Seppänen: Väyrynen makaa rähmällään!)

Vaikein neuvottelukysymys on epäilemättä elintarviketalous, varsinkin Suomen liittyminen yhteiseen maatalouspolitiikkaan. (Ed. Laakso: Oliko tuo kaikki ulkopoliitikasta?) Aluepoliittisilla neuvotteluilla on läheisiä yhtymäkohtia maatalousneuvotteluihin. Jäsenyysneuvotteluissa on saatava aikaan pysyvät järjestelyt, joilla turvataan Suomen maatalouden, maaseudun ja maakuntien elinvoimaisuus. Kysymys ei ole pysyvistä poikkeuksista, vaan pyrimme siihen, että EY:n yhteistä maatalous- ja aluepolitiikkaa kehitetään siten, että meidän erityisolosuhteemme otetaan riittävästi huomioon.

Maatalouden osalta neuvottelujen lähtökohdana on osapuulleen nykyisen tuotantomäärän säilyttäminen ja suunnilleen nykyisen viljellyn pinta-alan pitäminen tuotannossa. Jotta tähän päästäisiin, tulee EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa täydentää uudella pohjoisten alueiden maatalouteen kohdistuvalla tukijärjestelmällä, joka korvaisi suomalaisille viljelijöille ne ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat kylmästä ilmastosta, lyhyestä kasvukaudesta, harvasta asutuksesta ja muista luonnonolosuhteista. Pohjoisen maatalouden tuki olisi ensi sijassa koko maassa maksettavaa suoraa pinta-alaperusteista tukea, jota täydentäisi kotieläinten määrään perustuva tuki. Tuet porrastettaisiin alueellisesti Suomen sisällä. Uuden tukijärjestelmän kustannukset jakautuisivat EY:n ja Suomen kesken neuvotteluissa sovittavalla tavalla.

Maidon tuotantokiintiöksi pyritään saamaan 3 miljardia kiloa. Myös muut tuotekohtaiset tavoitteet pyritään saamaan mahdollisimman korkeiksi. (Ed. Seppänen: Pyritäänkö puolueettomuus säilyttämään?) Viljan ja öljykasvien perusalaksi pyritään saamaan 1,6 miljoonaa hehtaaria? Meillä näyttää olevan mahdollisuuksia lisätä mm. öljykasvien ja sokerijuurikkaan viljelyalaa. (Ed. Seppänen: Miten on Weu:n jäsenyys?) Vastaavasti meidän on varauduttava siihen, että joidenkin tuotteiden tuotantomäärät pienenevät. (Ed. Laakso: Entä ulkopoliitiikka?) EY:n yhteisten maatalouspoliittisten toimenpiteiden lisäksi tarvitaan niitä täydentävää kansallista politiikkaa. Suomen on mm. voitava säilyttää kuljetustuki- ja satovahinkojärjestelmänsä sekä tarvittaessa kehittää niitä. Pysyvien järjestelyjen lisäksi tarvitaan riittävän pitkät siirtymäkaudet, jotka turvaavat sekä maatalouden että elintarviketeollisuuden hallitun sopeutumisen EY-järjestelmään.

Aluepolitiikassa EY:n tulee hyväksyä se, että Suomessa ja muissa Pohjoismaissa voidaan käyttää harvan asutuksen vuoksi aluejakoa, joka perustuu pienempiin väestömääriin kuin EY:n nykyinen aluejako. Lisäksi meidän on neuvoteltava myös muista aluepoliittisen tuen perusteista. Myös aluepolitiikan puolella meidän tulee voida säilyttää kuljetustukijärjestelmä.

EY:llä on myös sen rajojen ulkopuolelle ulottuvaa aluepolitiikkaa. Yhteisö pyrkii kaventamaan kehityseroja jäsenmaiden ja niiden naapurina olevien maiden välillä. EY tukee tästä syystä mm. Pohjois-Afrikan maiden kehitystä. Jäsenyysneuvotteluissa pyrimme turvaamaan sen, että voimme saada mahdollisimman runsaasti EY:n yhteisiä voimavaroja lähialueyhteistyöhön Venäjällä ja Baltian maissa.

Kalatalouden neuvottelutavoitteiden valmistelu on vielä käynnissä asianomaisessa jaostossa. Ennalta arvioiden ei tällä alalla ilmeisesti tule esille kovin suuria ongelmia. Suomalaisten kalastajien kiinnostus kohdistuu ennen muuta Itämerelle, jonka kalastuksesta on jo olemassa erityinen sopimusjärjestely, jossa EY:kin on mukana. Uskon, että tätä järjestelmää voidaan tarkistaa siten, että meidän kalastajiemme edut tulevat turvatuiksi.

EY:llä ei ole yhteistä metsäpolitiikkaa. Ilmeisesti sellainen joudutaan kehittämään senkin takia, että vireillä on suunnitelmia maailman laajuisen metsäpolitiikan aikaansaamiseksi. Suomella on EY:n jäsenenä hyvät mahdollisuudet vaikuttaa mahdollisesti luotavaan yhteiseen metsäpolitiikkaan ja turvata siinä omat etunsa.

Herra puhemies! Jäsenyysneuvottelut tullaan hoitamaan avoimesti ja kansanvaltaisesti. Neuvottelutavoitteet julkistetaan ja myös neuvottelujen vaiheista kerrotaan julkisuudessa. Hallitus voi tehdä vain sellaisen sopimuksen, jonka se tietää olevan Suomen kansan hyväksyttävissä.

Väläkysymyksen johdosta syntyy seuraava

Keskustelu:

Ed. Andersson: Arvoisa puhemies, värderade talman! Olemme kuulleet kolmen ministerin puheenvuorot ja vastaukset.

Mielestäni on hieman omituista, että ulkoministeri Väyrynen ei kommentoi ulko- ja turvallisuuspoliittisia kysymyksiä, vaan pidättäytyy puhumaan pelkästään maataloudesta ja maitokiin-

tiöistä. Sinänsä tärkeitä asioita, mutta tässä yhteydessä olisin odottanut vastauksia myös ulko- ja turvallisuuspoliittisiin kysymyksiin.

Kiinnitin myös huomiota siihen, että pääministeri Aho ei sanallakaan maininnut Euroopan liittoa eli Euroopan unionia eli sitä, mistä nyt on kysymys, vaan puhui jatkuvasti EY:stä, vanhasta EY:stä, mikä mielestäni on myös vähän omituista.

Ministeri Salolainen puhui ydinjätteistä, mutta ei puuttunut kysymykseen siitä, onko käytetty ydinpolttoaine tavara vai ydinjäte, mikä on keskeinen kysymys, johon pitää saada vastaus. Vastaus, jonka ministeri Salolainen antoi, ei tyydytä.

Arvoisa puhemies! Suomen hallitus ajaa Suomen jäsenyyttä Euroopan liitoksi muuttuvaan Euroopan yhteisöön sammutetuin lyhydin, salatuin tavoitein ja ehdoin, pitäen näin eduskunnan ja kansalaiset pimennossa, neuvottelujen ulkopuolella, sivullisina ja tietämättöminä vailla mahdollisuuksia saada riittävää ja monipuolista tietoa neuvotteluiden kulusta ja tavoitteista.

Vaikka sekä tasavallan presidentti että ulkomaankauppaministeri keuhvat avointa ilmapii-riä, avoimuus näyttää tarkoittavan lähinnä sitä, että kiltti ja kuulias kansa odottaa hattua kourassa lopputulosta. Kun neuvottelut on nyt viety päätökseen olemme taas tutussa ota tai jätä-tilanteessa. Säkistä voi putkahtaa niin ydinaseistettu kotka Länsi-Euroopan unionin muodossa kuin maailman laajuista vastuuta kantava solidaarinen Uusi Eurooppakin.

Väläkysymys on tehty, jotta saisimme tietoa Ahon hallituksen kaavailuista Suomen tulevaisuuden suunnasta ja kohtalonratkaisuista ja jotta asiallinen ja monipuolinen keskustelu käytäisiin asiasta nimenomaan eduskunnassa, joka on keskustelun tärkein foorumi.

Kun sekä presidentti että ministerit vakuuttavat, että Suomi hyväksyy Maastrichtin sopimuksen kaikki sitoumukset, se merkitsee jo alusta pitäen myöntymistä Euroopan liiton ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisiin tavoitteisiin sekä Euroopan talous- ja rahaliiton toteutumisen myötä myös luopumista päätösvallasta Suomen raha- ja finanssipolitiikassa. Neuvottelijat aikovat siis luovuttaa itsenäisen päätösvallan kaikkein keskeisimmillä alueilla Euroopan liiton ylikansalliselle päätöksenteolle. Nämä ovat vassemmistoliiiton eduskuntaryhmän mielestä niin tärkeitä asioita, siis kansallinen itsenäinen päätösvaltamme, ettei niistä voi luopua noin vain ilman laajaa kansalaiskeskustelua, avoimesti julkituotuja kantoja ja perusteluja eikä kuulematta

eduskuntaa tai eduskunnan enemmistön kantaa asiassa.

Euroopan talousalueen osana Suomi varmistaa pääsyn EY:n sisämarkkinoille. Sen sijaan jäsenyys Euroopan liitossa, niin kuin sen kehittämistavoitteista on päätetty Maastrichtin ja Edinburghin kokouksissa, merkitsee lopullista ja peruuttamatonta sitoutumista läntisen suurvallan poliittiseen yhteistyöhön, sen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan sekä sen yhteiseen talous- ja rahaliittoon.

Herr talman! När regeringen nu svarar på interpellationen är läget i landet ett helt annat än det var när statsminister Aho svor sin tjänsteed. Hur många av oss minns idag att allt då ännu tedde sej tämligen bra, förutom en liten konjunktursvacka, som dock inte var alarmerande.

Genast i början gjorde regeringen sitt allvarligaste misstag: den anammade en hård ekonomisk anpassningspolitik, som var avsedd att förbereda Finlands väg in i EG. Ni minns ju ecu-beslutet, som antogs nästan enhälligt här i riksdagen, nästan enhälligt vill jag framhäva, då vi i Vänsterförbundet var emot, allena. Vi varnade för risker som markens övervärdering innebar, vi varnade för massarbetslöshet och konkurser i deflationens spår.

Av president Koivistos mediafyrvärkeri fredagen den 26 februari kan vi nu dra slutsatsen att det inte bara var direktionen för Finlands Bank, utan också president Koivisto som stödde den ekonomiska anpassningspolitiken, från första början. Ecu-beslutet innebar i själva verket en utrikespolitisk linjedragning före det egentliga utrikespolitiska beslutet. Regeringen ville så snabbt som möjligt anpassa Finland till den ekonomisk-monetära unionens inträdesvillkor utan att fråga, om ens alla nuvarande EG-stater kunde eller ville uppfylla dessa villkor.

När man nu ser resultatet av den brådska den heliga treenigheten — dvs presidenten, statsrådet och Finlands Bank — hade i att komma in i EG, den ekonomiska förstörelse som de tre makterna framkallat, tusentals onödiga konkurser, en halv miljon arbetslösa för fem år framåt, då kan man bara konstatera att de vållat en så stor och omfattande skada att man nu fullt allvarligt måste fråga sig, om Finlands medlemsansökan överhuvudtaget har någon mening mera, när vi står så nära randen av en avgrund, ett tuffstjär från katastrofen.

Men naturligtvis berör EG-ansökan inte enbart ekonomin utan den betyder en helomvänd-

ning i utrikespolitiken i dess vida bemärkelse omfattande också säkerhets- och försvarspolitiska aspekter. Därtill tangerar EG-medlemskapet också flere andra frågor av mycket vital betydelse.

Arvoisa puhemies! Talouden ohella ulkopoliittikka on keskeinen asia pohdittaessa suhdetta Euroopan liitoksi muuttuvaan Euroopan yhteisöön. Tällöin on kysymys myös turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta. Ja itse asiassa, kun yhteisö ja varsinkin tuleva Euroopan liitto on selkeästi suurvalta väkiluvultaan ja taloudeltaan, puolustuspolitiikkakin sen puitteissa olisi paljon enemmän kuin vain passiivista varautumista torjumaan mahdollista vihollista.

Suurvalloilla on aina ollut taipumus aktiiviseen puolustukseen ja ennakoiviin toimiin eikä Euroopan liitto olisi varmastikaan mikään poikkeus. Ne ovat pidättäneet itselleen interventio-oikeuden. Tosin niin kauan kuin liitoksi muuttunut yhteisö säilyy kansallisten hallitusten liittona muuttumatta liittohallituksen johtamaksi liittovaltioksi, tahdonmuodostus riippuu johtavien valtioiden kuten Ison-Britannian, Ranskan ja Saksan yksituumaisuudesta ja kyvystä päättää.

Euroopan yhteisö pyrkii yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan Euroopan liittoa kehitettäessä ja tavoittelee myös yhteistä puolustuspolitiikkaa ja yhteistä puolustusta eikä varmasti salli uusille jäsenmaille poikkeuksia, jotka estäisivät sen toteuttamisen. Hallitus ei liioin ole missään asettanut tätä koskevia tavoitteita tai reunaehtoja, vaan on ilmoittanut hyväksyvänsä Maastrichtin sopimuksen tunnustaen, että maamme kansallinen puolustus voi tulla osaksi laajempaa järjestelyä yhdentymisen edetessä. Sitä Suomen hallitus ei myöskään ole asettanut varauksia sotilasliittona toimivan Länsi-Euroopan unionin jäsenyyden suhteen.

Arvoisa puhemies! Jäsenyys Länsi-Euroopan unionissa tai muu osallistuminen Euroopan liiton sotilaallisiin toimiin merkitsee joukkojen asettamista sen käyttöön. On syytä tehdä ero toisaalta Yhdistyneiden kansakuntien hyväksymien rauhanturvaamis- ja rauhaanpakottamistoimien ja toisaalta Euroopan liiton tekemien interventioiden välillä, vaikka eurooppalaisia toimia nimitettäisiinkin rauhaanpakottamistomiksi. Ero kannattaa tehdä, vaikka myös YK:lta haluaisi evätä oikeuden niihin.

Euroopan liiton jäsenyydessä on siis kysymys erittäin suuresta muutoksesta ei vain ulkopoliitikassa kauppapoliittisine ulottuvuuksineen vaan myös turvallisuuspoliittisine puolineen ja puo-

lustusulottuvuuksineen. Tämä on, arvoisa puhemies, selvää sitoutumista ja liittoutumista länteen ja selkeä muutos toisen maailmansodan jälkeiseen politiikkaan. Tätä hallitus on kiertänyt parhaansa mukaan jättäen kotimaassa sanomatta julki, mitä yhteisön suuntaan lausuttu perimmältään tarkoittaa.

Suomella oli Neuvostoliiton kanssa yya-sopimukseen pohjautuva liittosuhde, jota Suomi kuitenkin pyrki tulkitsemaan mahdollisimman pitkälle puolueettomuuden suuntaan ja hakemaan myös liikkumatilaa puolueettomuudelle. Niinpä on kysyttävä, tarkoittaako hallituksen kiertely nyt sitä, että nyt on vastaavasti Brysselin sopimuksen puitteissa aikomus hakea tällaista liikkumatilaa, vai johtuuko kiertely vain hallituksen haluttomuudesta käsitellä asiaa avoimesti. Entä onko liikkumatilalle sitten edellytyksiä? Eikö pikemminkin ole käymässä niin, että Euroopan liiton interventioissa ja varsinkin kansainvälisen tilanteen tuletuessa Suomi saattaisi olla Venäjän vastapuolella?

Meillä näitä asioita on väistely tai on käyty näennäiskeskustelua. Ensin valtion johto jopa kielsi keskustelun yhteisön jäsenyydestä. Sitten presidentti yhtäkkiä uutenavuotena 1992 julisti keskustelun avatuksi ja valtiopäivien avajaisissa ilmoitti jäsenhakemuksen jättämisestä. Kansalaisille jäi siis kuukausi aikaa keskusteluun, sillä eduskunta käsiteli maaliskuussa tiedonannon asiasta. Hyvin lyhyessä ajassa puolueettomuus siirtyikin ulkopoliittikkamme sisällön määrittelystä viittaukseksi siihen, mihin pyrittiin ns. kylmän sodan aikana. Kysynkin, eikö nyt olisi mahdollista selkeästi valita puolueettomuutta ja siitä johtaa se, mihin asti suhteissa Euroopan yhteisöön nähden haluamme mennä.

Arvoisa puhemies! Venäjän lähiajan kehitys on arvailujen varassa. Erilaisia tulevaisuudenkuvia voidaan piirtää mutta varmuutta ei tietenkään ole. Myös näiden kehitysskenaarioiden vaikutuksia tulisi tutkailla.

Herr talman! Inom en kort tid har neutralitetens förpassats till historien i Finlands utrikespolitiska ställningstaganden. Med neutralitetens beskriver man nuförtiden Finlands strävan att stå utanför stormaktskonflikterna under det kalla kriget, men så snart man tar upp nuläget och vår europapolitik idag, försvinner ordet helt och hållet. Man glider från neutralitetens i det förflutna till en integration utan neutralitetssträvan så omärkligt att en intet ont anande medborgare inte ens lägger märke till det.

Ärade kolleger! Finland står inför ett val, antingen neutralitet och alliansfrihet eller ett medlemskap i en allians med ett gemensamt försvar. Detta måste man säga med all tydlighet.

Arvoisa puhemies! Kun arvoisat valtioneuvoston jäsenet valmistautuivat vastauksen antamiseen, mahtoiko monellekaan tulla mieleen ajankohta, jolloin vastanimetty hallitus päätti Suomen markan yksipuolisesta sitomisesta Euroopan valuuttayksikköön markan yliarvostusta korjaamatta? Tuo päätös merkitsi yritystä sitoutua yritysten ja kotitalouksien voimakkaan velkaantumisen ja idänkauppashokin liikkeelle paneman laman alussa sellaiseen talouspolitiikkaan, jolla nopeassa tahdissa maamme sopeutetaisiin ei niinkään yhteisön senhetkiseen vaiheeseen kuin Maastriichtissa sovittuun Raha- ja talousliittoon.

Vasemmistoliitto silloin ainoana ryhmänä äänesti rahalain muutosta vastaan. (Ed. Aittoniemi: Vaaditteko devalvaatiota?) Silloin tehtiin valinta kahden talouspolitiikan välillä: hallituksen kovan sopeutuslinjan ja laman ongelmista muistuttavan ja työttömyyden uhasta varoittavan linjan välillä, ja tämä ero huipentui kysymykseen markan arvosta. Vaikka markkinat sittemmin devalvoivat hallituksen syksyllä 1991 ja panivat sen syksyllä 1992 vielä kellumaan (Ed. Rinne: Olisi pitänyt pistää killumaan!) osana laajempaa valuuttamyllerrystä, hallitus on jääripäisesti jatkanut deflaatiolinjalla tehden puoli miljoonaa työtöntä. Ja ne työttömät meillä ovat keskuudessamme vielä hyvinkin pitkään tällä menolla.

Mutta sen haluan nyt valtioneuvoston jäseniltä kysyä, onko itse asiassa käynyt niin, että kovalla sopeutuspolitiikalla te ette ole vain olleet tuhoamassa sosiaaliturvaa ja pyrkimystä oikeudenmukaisempaan asiointilaan, että te ette ole vain olleet panemassa kilometritehtaalte ennennäkematöntä määrää ihmisiä ettekä te ole vain olleet sysäämässä vauhtiin ennennäkematöntä konkurssien sumaa vaan vieläpä — eikä tämä ole naurun asia — te itse olette vieneet pohjan kaikelta kiireeltä päästä Raha- ja talousliiton jäseneksi. Miten on? Tämäkö on tilanne?

Eivätkö keskusta ja kokoomus ole vielä kääntä oppineet yritysten konkurseista mitään? Devalvoituminen on huolehtinut ulkomaisesta kilpailukyvästä, mutta silti nämä kaksi puoluetta ajavat palkkojen alentamista lomarahan poistamisella. Se on uskomatonta! Kilpailukyky on pa-

rantunut jopa 60 prosenttia, eikä sekään teille riitä. (Ed. Rinne: Pitäisi ottaa kaikki!) Palkkojen alentamisella hävitetään vain lisää kotimarkkinayrityksiä antamalla vientiyrityksille enemmän kuin ne tarvitsevat. Missä maailmassa te oikein elätte, arvoisat ministerit? (Ed. Rinne: 30-luvulla!) Pelkäätekö te inflaatiota niin paljon, että haluatte tästä vielä kasvattaa työttömyyttä? Eikö nyt vihdoin olisi aika elvyttää yhdistämällä korkopolitiikka ja valtion panostus investointeihin? Eihän tästä muuten tule yhtään mitään!

Talous- ja rahaliittoa voi tietysti arvioida myös irrallaan siitä, mihin Suomi on ajautunut ja ajettu, irrallaan siitä tavasta, millä sen jäsenyyteen tähdättiin. Tällainen tarkastelu kertoisi, että sen ulkopuolella talouspolitiikan liikkumavara vain Suomea mutta ei muuta Eurooppaa kohtaavan suuren häiriön sattuessa olisi suurempi. Tästä vapaudesta maksettaisiin todennäköisesti vähäisempänä luottamuksena ja hieman korkeampina korkoina. Tämä on suppea arvio eikä sisällä kaikkia asian puolia mutta osoittaapaahan, että valintoihin sisältyy paitsi toivottuja tuloksia myös sivuvaikutuksia aivan niin kuin lääketieteessäkin.

Arvoisa puhemies! Yhdentymisestä puhuttaessa kannattaa tarkastella ei vain sellaisia valtioiden liittoja kuin Euroopan vapaakauppaliitto ja Euroopan yhteisö vaan myös sitä, mitä yritykset tekevät. Viimeisen kymmenen vuoden kuluessa lähes kaikki suomalainen suuryritykset ovat hankkineet omistukseensa myyntiyhtiöiden lisäksi myös valmistusyhtiöitä ulkomailta, vielä tosin pääasiassa eri puolilta Eurooppaa.

Yhdysvaltalaiset, japanilaiset, ranskalaiset, englantilaiset ja saksalaiset suuryhtiöt puolestaan ovat levittäytyneet ympäri maailmaa. Kansainvälistymistä täydentää vielä se, että ne hankkivat osat ja komponentit tätäkin laajemmasta verkostosta. Näin yhtiöt yhdentävät maailmaa liikuen samalla kansallisvaltioiden hallitusten ohjauksesta. Myös tämä kehitys on syytä panna merkille ja kysyä, mitä muuta suomalaista on joissakin suurissa yhtiöissä kuin niiden omistajien pääjoukon kotimaa ja yhtiön kotipaikka ja minkä maan talouspolitiikan ohjattavissa ne tänään ovat. Kun yhtiöt kansainvälistyvät, pitäisi olla hyvin vähän harhakuvia siitä, minkälaiset ohjaustoimet niihin enää tehoavat, sillä kansainvälistynyt yhtiö voi valita tuotteiden valmistusmaan, alihankkijat ja vaikkapa yhtiön kassankin pitämispaikan aivan eri tavalla kuin se yhtiö, joka harjoitti valmistusta yhdellä ainoalla paikakunnalla.

Euroopan liitto on alueena isompi, mutta silti arvioin, ettei se juurikaan pystyisi paremmin pitämään ohjaksia käsissään. Sitä paitsi kun toimeentulon turva ja hyvinvointipalvelut on jätetty jäsenvaltioille, saattaa pikemminkin niiden kesken syntyä kilpailua yritysten sosiaaliturvamaksujen alennuksilla, eli yksi ja toinen jäsenmaa syyllistyisi sosiaaliseen polkumyyntiin.

Joka tapauksessa kun yhtiöt kansainvälistyvät, ei enää ole suomalaisia suuryhtiöitä, ja ainoiksi suomalaisiksi jäävät ne ihmiset, jotka asuvat täällä. Ja tämän mukaan pitää entistä enemmän suunnata myös talous- ja rakennepoliittikkaa.

Arvoisa puhemies! Sisäpolitiikassa on itsensänselvää, että on erilaisia ihmisiä ja ihmisryhmiä, joiden edut ja toiveet eivät aina käy yksiin, vaan saattavatpa aika usein törmätä vastakkainkin. Eri edut, erilaiset tärkeysjärjestykset ja eriävät toiveet ovat pohjana myös sille, että on olemassa eri eduskuntaryhmiä, eri puolueita sekä lisäksi lukuisa joukko painostusryhmiä ja kansanliikkeitä. Kun sitten tullaan ulkopoliittikan alueelle, hallitus julistautuu Suomen edun tietäjäksi ja tulkiksi, sen aidoksi edustajaksi. Minne nyt katoavat erilaiset näkemykset, osin vastakkaiset edut, vaihtelevat arviot ja toiveet?

Arvoisa puhemies! Mielipidemittausten mukaan melkoinen, mutta kuitenkin nyt hupeneva joukko uskoo hallituksen lailla, että Euroopan yhteisön jäsenyys on heidän kannaltaan toivotavaa. Mutta kasvava joukko on päinvastaista mieltä, ja siksi jäsenyyden kannattajia onkin huolettanut luvattu kansanäänestys. On todella niin, että esimerkiksi kehitysalueilla ollaan varsin empiviä jäsenyyden suhteen. On todella niin, että moni maatalousyrittäjä on syystäkin huolissaan ja moni, jolla vielä on työpaikka, pelkää samoin. On myös niitä, jotka torjuvat jäsenyyden oman isänmaakuvansa takia. Työttömän etu nimittäin ei ole sama kuin pankin etu. Vientiyhtiön etu ei ole välttämättä sama kuin kainuulaisen pienviljelijän etu, rakennustyöläisen etu ei ole sama kuin rakennustyön tilaajan etu jne.

Suomen etu riippuu näkijästä, kokijasta; sen mitta ei ole hallitus, vaikka hallitus sijoitettaisiin Pariisiin merenpinnan tasolle sopivaan lämpötilaan, niin kuin vanhat fyysiikan oppikirjat kuvaavat metrijärjestelmän perusteita. Miten muuten, jos Suomi olisi EY:n jäsen, ministeri Pura maatalouskysymyksissä edustaisi ministerineuvostossa Suomen etua? Mikä olisi se Suomi, jota hän edustaisi? Entä teollisuutta koskettavat nor-

mit? Ajaisiko ministeri Tuomisto ratkaisua meidän ympäristömme vai jonkin suomalaisen teollisuuslaitoksen kustannuksella? Tätä kysymystä voitaisiin jatkaa. Ja äkkiä havaitsisimme, että Suomen etu olisi vain harvoin kyseessä, mutta sitäkin useammin erilaisten suomalaisten ja ulkomaisten ryhmien edut ja vieläpä niin, että ranskalaiset ja suomalaiset ympäristön puolustajat olisivat kenties samalla puolella vaikkapa Italian ja Suomen hallituksia vastaan. Yhtä yksipuolinen yhteisössä olisi Pohjoismaiden ryhmittymä, jolla usein perustellaan Suomen mahdollisuuksia vaikuttaa, jos sen sisällön määrittäisivät vaikka Carl I. Hagen, Carl Bildt ja Pertti Salolainen.

Lukuunottamatta äärimmäistä hätää, sitä että on kyse koko kansan silkasta olemassaolosta, puheella Suomen edusta kielletään, että toisinkin voisi valita, toisinkin voisi tahtoa ja toisinkin voisi ajatella.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä hieman yrityksistä.

Yritysten kansainvälistyessä työntekijät eivät kamppaile työehdoistaan vain työnantajien kanssa. Yhä useammin yritys voi myös viitata siihen, että toisessa maassa se tai sen kilpailija selviää pienemmällä työvoimakustannuksilla. Saman haasteen yritykset esittävät myös eri maiden hallituksille: Sosiaalista polkumyyntiä harjoittava valtio voi haalia yrityksiä muualta.

Kansainvälistymistä edistävät pääomaliikkeiden vapauttaminen, joka meillä toteutettiin oma-aloitteisesti viime vuosikymmenen puolivälissä, ja Euroopan talousalueen perustaminen, mutta niistä luopuminen ei sitä pelastaisi. Tähän Euroopan liiton jäsenyys ei toisi mitään oleellista uutta.

Euroopan liitossa sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistaminen edellyttää yksimielisiä päätöksiä, kun taas taloudellinen ja tekninen harmonisointi voidaan toteuttaa määränemmistöllä. Tämän tähden sosiaalinen edistys jää jälkeen sisämarkkinoiden etenemisestä. Tämä hankaloittaa sosiaalipolitiikan tason nostamista heikoimmissa jäsenmaissa, jotka jossakin määrin sitten vetävät parempia maita alaspäin, kun sosiaaliselta polkumyyntiltä ei voi suojautua tullein niin kuin tehdään ulkopuolisiin maihin nähden. Myös verotuksen yhdenmukaistuminen saattaa vaikeuttaa sosiaaliturvan rahoitusta, ja tätä painetta syntyy jo Euroopan talousalueen yhteydessä.

Nyt näyttää siltä, että Ahon hallitus tuhrittuaan talouden karsii suuren osan siitä, millä

yhteiskunnan vaurautta on tasattu. Voimme nyt vain todeta, että sosiaaliturvassa vielä sentään olemme hyvää eteläeurooppalaista keskitasoa.

Työnantajat pyrkien käyttämään hyväkseen tilannetta toki korostavat, että EY-jäsenyydestä hyötyminen edellyttää esimerkiksi työvoiman liikkuvuuden lisääntymistä, työehtosopimusten yleissitovuuden romuttamista ja ammatillisen järjestäytymisen huomattavaa heikentämistä sekä maatalouden kustannusten nopeata vähentämistä. Varmasti sellainen hyödyttäisi suuryhtiötä, mutta kun yhtiöt eivät enää ole kansallisia, ei vasemmisto ota sitä ohjenuoraksi, vaan meille suomalaista ovat vain täällä asuvat ihmiset.

Arvoisa puhemies! Työntekijöiden aseman puolustamisessa ay-liike tekisi viisaasti, jos se nyt hankkisi Helsingistä riittävät takeet työehtosopimusten yleissitovuuden varmistamiseksi, Bryssel niistä ei päättä, eikä niitä päätetä Euroopan liitossakaan. Tämä asia kiinnostaa myös meitä. Samoin vasemmistoliittoa kiinnostaa perusoikeusudistuksen konkreettinen sisältö. Sen sijaan Ahon hallitukselta, jolle tärkeintä ovat yhtiöt eivätkä ihmiset, voi koska tahansa odottaa hyökkäystä yleissitovuutta vastaan, työttömyysturvan ja ammattiliittojen murtamista.

Arvoisa puhemies! Ympäristökysymykset ovat ongelma, ovatpa ne meidän itsemme hallinnassa tai päätettiinä niistä osaksi Euroopan liitossa. Kummassakaan tapauksessa ei voi olla varma lopputuloksesta. Selvää on, että jo Euroopan talousaluetta koskeva sopimus lisätessään taloudellista toimeliaisuutta lisää tuotantoa, liikennettä ja kulutusta. Tähän Euroopan liiton jäsenyys ei toisi sinänsä oleellista uutta.

Kaikilta osin yhteisön ympäristönormit eivät ole riittäviä ja vaatimukset harmonisoinnista merkitsevät tason laskua, ellei saada oikeutta säilyttää ja kehittää tiukempia normeja. Silti minulla ei ole mitään harhakäsitystä siitä, että Suomi olisi mikään ympäristönsuojelun mallimaa.

Joka tapauksessa, arvoisa puhemies, tarvitaan kansallisia päätöksiä ympäristökysymyksissä. On esimerkiksi pikaisesti säädettävä laki, joka ehdottomasti kieltää ydinjätteiden tuomisen Suomeen. Toistaiseksi missään demokraattisessa maassa ei ole kyetty päättämään korkeaktiivisten jätteiden loppusijoituspaikasta, joten tulevana vuosikymmeninä paineet niiden löytämiseen kasvavat. Me emme voi jättää tätä sen varaan, mitä viranomaiset hyväksi harkitsevat.

Ympäristöä voi käsitellä edellä sanottua enemmänkin. Samoin voisi käsitellä tiedonkulun vapautta, globaalia tilannetta ja suhdetta kehitysmaihin sekä tasa-arvonäkökulmaa. Jokainen tällainen tarkastelu edellyttäisi kuitenkin huolellista paneutumista huitaisujen ja ennakkoluulojen toistamisen sijasta. Olenkin niiden käsittelyn jättänyt ryhmämme muiden jäsenten tehtäväksi.

Herra puhemies! Ei ole syytä yksilöidä joitakin valtioneuvoston jäseniä, joihin kohdistaisi epäluottamuksen. Kun kyse on ulkopoliittikan eikä vain ulkopoliittikan näin suuren mitan kysymyksestä, on eduskunnan osoitettava kannanottonsa hallitukseen nähden. Ehdotankin perustelun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoksi seuraavaa:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa,

1) että hallituksen ilmaisemat neuvottelutavoitteet ovat riittämättömät muun muassa ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan osalta,

2) että hallitus on hylännyt puolueettomuuden ja liittoutumattomuuden ilmaisten Suomen olevan valmis täyttämään myös Maastrichtin sopimuksen sotilaalliset tavoitteet,

3) että hallitus on pyrkinyt sopeuttamaan maamme nopeasti talous- ja rahaliiton ehtoihin syventäen ylivelkaantumisesta ja idänkaupan romahduksesta alkanutta lamaa voimakkaasti ja siten aiheuttaen ennätysmäärän konkurssseja ja maamme historian korkeimman työttömyyden,

4) että hallituksen tuhoisa talouspolitiikka on johtanut verotulojen romahduksen takia toimeentulon turvan ja hyvinvointipalvelujen virheelliseen supistamiseen ja tästä huolimatta valtion voimakkaaseen velkaantumiseen,

5) minkä lisäksi hallitus ei ole asettanut neuvottelu-ehdotuksia mahdollisuudesta vähimmäisnormeja tiukempiin ympäristönormeihin eikä kyennyt ryhtymään sellaisiin kansallisiin toimenpiteisiin, joilla ympäristönsuojelu, työolosuhteet, toimeentulon turva ja hyvinvointipalvelut saatettaisiin ja pidettäisiin korkealla tasolla,

ja toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta,

ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Edustajat Pekkarinen, Vuoristo ja Enestam merkitään läsnä oleviksi.

Ed. K ä ä r i ä i n e n : Herra puhemies! Päätäessään lähdöstä EY-jäsenyysneuvotteluun

Suomi varmisti itselleen valinnanvaran EY-jäsenyyden suhteen. Nyt, siis vuosi tämän päätöksen jälkeen, hakemuksen jättämistä voidaan tällä perusteella pitää oikeana tekona. Valinnan mahdollisuuksia Suomi tarvitsee aina, etenkin nyt kun muutosten vauhti on raisu ja näkymät epävarmat. Neuvottelupäätös, vuosi takaperin siis, tehtiin ristiriitaisissa tunnelmissa, osin väkivänkin vastakkainasettelun merkeissä. Kansa oli tuolloin, kuten muistamme, suhteessa EY-jäsenyyteen ja myös hakemuksen jättämiseen suunnilleen kahtia, ja niinhän tilanne on nytkin. EY-jäsenyyden kannatus on tällä hetkellä laskusuunnassa, ja kannassaan epävarmojen määrä kasvaa.

Ahon hallitus on luvannut pitää kansan ja eduskunnan neuvottelujen kulusta ajan tasalla. Näin täytyykin toimia, ja näin on myös toimittu. Hallitus on pitänyt yhteyttä valiokuntiin, eritoten ulkoasiainvaliokuntaan. Eduskunnan ja hallituksen välisen yhteydenpidon järjestämiseksi ollaan suurta valiokuntaa kehittämässä integraatiovaliokunnaksi, jonka tehtävänä ovat lainsäädännön valmisteluun liittyvät asiat. Lisäksi on perustettu Suomen eduskunnan ja EY:n parlamentin välinen yhteiskomitea.

Eduskunta asetti viime kesäkuussa EY-neuvottelujen tavoitteet laajan yksimielisyyden pohjalta. Eduskunnan määrittelemät neuvottelutavoitteet ovat kunnianhimoiset ja voisi sanoa isänmaalliset. Rima on korkealla. Hallituksen on noudatettava eduskunnan asettamia tavoitteita ja ehtoja. Tykkäänään eri asia on, onnistuuko Suomi pääsemään eduskunnan määrittelemiä tavoitteiden mukaiseen neuvottelutulokseen ja sopimukseen.

Neuvotteluista muodostuu ja tähänastisten tietojen perusteella vaikeat, ja niiden pituutta on nyt mahdotonta arvioida, ei vähiten sen takia, että Suomi on tuonut neuvottelupöytäan uudenlaisia, erityisoloistamme johtuvia tosiasioita ja tavoitteita keski- ja eteläeurooppalaisten äänesteltäväksi. On pantava myönteisesti merkille, että Euroopan yhteisön taholta on esitetty julkisestikin ymmärtämystä Suomen näkemyksiä kohtaan.

Hallituksen ei kannata panna puumerkkiään sellaiseen neuvottelupaperiin, joka ei mene läpi kansan keskuudessa eikä eduskunnassa. Jos neuvotteluissa saadaan aikaan neuvottelutulos, on se vietävä ennen eduskunnan käsittelyä kansanäänestykseen, kuten on luvattukin, viimeksi äsken. Tästä päätöksestä on pidettävä kaikissa oloissa ehdottomasti kiinni.

Neuvottelut keskittynevät Eta-sopimuksen jälkeen vahvasti ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan sekä alue-, maaseutu- ja maatalousasioihin. Nämä jäivät tuon sopimuksen ulkopuolelle, ja nyt niistä on yritettävä neuvotella ja sopia.

On toivottava, että hallituksen käsitys siitä, että ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei aiheuta Suomelle erityisiä neuvotteluongelmia, pitää kutinsa neuvottelujen edetessä. Euroopan yhteisön kansainvälispoliittiset tavoitteet, kuten Euroopan kahtiajaon estäminen ja yhteistoiminnan laajeneminen, ovat saman kaltaiset kuin Suomella. Suomen puolueettomuus sellaisena kuin hallitus sen määrittelee näyttää sopivan Euroopan turvallisuuspoliittiseen rakennelmaan. Suomen puolueettomuuden ytimeksi on määritelty sotilaallinen liittoutumattomuus ja itsenäinen uskottava puolustus. Näin näyttää nykyään tekevän myös Ruotsi. Tulevaisuuden turvallisuuspoliittisilla ratkaisuilla on pyrittävä vahvistamaan koko pohjoisen Euroopan vakaita ja turvallisia oloja.

Suuria ongelmia tulee maatalouteen, maaseutuun ja maakuntiin kohdistuvissa neuvotteluissa. EY:n nykyinen alue- ja maatalouspolitiikka on tietenkin rakennettu Keski- ja Etelä-Euroopan oloja varten. Suomi ja koko Pohjola poikkeavat olennaisesti näistä olosuhteista. Euroopan yhteisön yhteistä alue- ja maatalouspolitiikkaa on neuvottelujen avulla muutettava sillä tavalla, että Suomen erityisolosuhteet voidaan ottaa huomioon. Totta kai tarvitaan myös pitkiä siirtymäaikoja, mutta tärkeintä on EY:n oman politiikan muuttaminen ja laajentaminen sillä tavalla, että Suomen ilmasto-olosuhteet, pohjoinen sijainti ja pitkät etäisyydet noteerataan.

Sama lähtökohta koskee myös aluepolitiikkaa. Harvan asutuksen vuoksi Pohjoismaissa on tarve pienempiin väkimääriin perustuvaan aluejakoon ja aluepolitiikkaan. Tämän aluejaon pohjana voisivat olla talusmaakunnat. Pitkien välimatkojen vuoksi on tarpeen säilyttää kansallinen kuljetustukijärjestelmä jossakin muodossa. Kun EY:llä on myös sen rajojen ulkopuolelle suuntautuvaa aluepolitiikkaa, tällä perusteella on perusteltua ja oikein se, että Suomikin voi saada Euroopan yhteisön voimavaroja lähialueyhteistyöhön Baltiassa ja Venäjän lähialueilla.

Herra puhemies! Oma kärjistyvä ongelmansa tulee Suomen talouden kriittisestä nykytilasta ja sen epävarmoista näkymistä. Olimmepa aikanaan EY:n jäsen tai EY:n ulkopuolella, taloutemme tila ratkaisee pitkälle Suomen aseman Euroopassa. Suomi ei ole nyt paljon kohutussa

eurokunnossa. Ylijäämäiseen talouteen, yleisellä tasolla siis, on todella maratonien matka. Tarvitaan keskinäistä luottamusta ja ennennäkemättömän laajaa yhteistyötä, jotta Suomen talouden pahaksi päässeet tasapainottomuudet, ennen muuta massatyöttömyys ja velkaantumisivauhti, saadaan korjatuksi. Suomen talouspolitiikan uskottavuus ja suorituskyky on palautettava.

Jo neuvotteluasemien kannalta on välttämätöntä, että Suomi pystyy huolehtimaan omasta taloudestaan ja vastaamaan vakuuttavasti sitoumuksistaan ulkomaille, siis siitä, että me ylipäättään hallitsemme itseämme. Hallituksella on tästä päävastuu kaikissa oloissa myös riippumatta siitä, mitä oppositio tekee omalla tahollaan. Talouden kurssin korjaamisessa yhteistyön työmarkkinajärjestöjen kanssa pitäisi olla itsestäänselvää, myös kiireellistä.

Oma ongelmansa koituisi siitä, että Suomi olisi mukana myös Euroopan talous- ja rahaliitossa. Talous- ja rahaliiton syntyminen on tosin nähtävissä olevien merkkien perusteella epävarmaa. Näin voi kai nyt arvioida. Hallitus on luvannut jatkaa sen selvittelyä, millaisia ongelmia EY:n ja Emun jäsenyys aiheuttaa Suomen talouspolitiikalle. Vankasti metsä- ja metalliteollisuuteen perustuvana, suhdanneherkkänä kansantaloutena Suomella on varmuudella suuria sopeutumisiongelmiä.

Mahdollisuudet itsenäiseen valuutta- ja rahapolitiikkaan heikkenivät olennaisesti. On tarpeen kuulla jo kuultujen puheenvuorojen selvitysten päälle, mitä suunnitelmia hallituksella on näiden tekijöiden vuoksi siltä varalta, että Suomi olisi EY:n jäsen ja mukana myös Talous- ja rahaliitossa. Liikkumavaran kaventumisesta voi seurata paineita myös työelämän muutoksiin Suomessa. Miten siis turvataan Suomelle välttämätön talouspoliittinen liikkumavara?

Tiettyä liikkumavaraa tarvitaan muutenkin, mikäli Suomi on EY:n jäsen. Kansanäänestysten tulokset ja muutkin mielenilmaukset Euroopassa kertovat vääjäämättömästi, että Euroopan yhteisön jäsenvaltioissa on kriittisyyden kasvun ohella myös kasvavaa halua itse päättää enenevästi kansalaisille läheisistä asioista. Tiukka byrokraattinen holhous ja keskitetty päätöksenteko ovat mennyttä aikaa, ja niiden pitää olla mennyttä aikaa. Nyt neuvotteluihin ryhtyneet maat voisivat toimia tässä hyvinkin tiiviissä ja voimakkaassa yhteistyössä Euroopan yhteisön suuntaan. Euroopan yhteisön omaa päätöksentekoa on kansanvaltaistettava ja sen julkisuutta lisättävä.

Ympäristöpolitiikassaan Suomi voi pitää niin halutessaan tiukempaa linjaa, tiukemmat kriteerit, kuin EY:ssä on, mutta tietenkin on vaikutettava siihen, että EY:n oma ympäristöpolitiikka olisi mahdollisimman tehokasta. Suomen metsille ja koko Suomen luonnolle on elintärkeää, että nimenomaan ilmansaasteiden määrää voidaan rajoittaa, vähentää. Olemme äärimmäisen riippuvaisia uusiutuvista luonnonvaroista. Luonnonvara- ja kestävä metsäpolitiikka voivatkin olla Suomen ekomerkit EY:n ympäristöpolitiikassa.

Suomessa on vielä korkeatasoinen sosiaaliturva. Myös monissa EY:n jäsenmaissa sosiaaliturva on korkeatasoista, mutta niiden välillä hajonta on melko suurta. Pääpiirteissään erot liittyvät eri maiden taloudellisiin voimavaroihin. Lisäksi eroja on sosiaaliturvan järjestämistavassa. EY:n sisällä ei ole sellaista yhdenmukaista sosiaalipolitiikkaa, joka pakottaisi esimerkiksi Suomen luopumaan perusturva-ajattelustaan ja tasa-arvotavoitteistaan, eikä niistä kummastakaan tavoitteesta pidä luopua. Sosiaalipolitiikkaamme kohdistuu kuitenkin välillisiä paineita vapaan kilpailun lisääntymisen ja verotuksen yhtenäistämistavoitteiden vuoksi. Kilpailun lisääntyminen voi pakottaa yritysten rahoitusosuuden kaventamiseen.

Ilman poikkeuksia toteutettava valmisteverojen alentaminen taas laskisi tupakan ja alkoholin hintoja, mikä johtaisi sosiaali- ja terveystaloudellisesti kielteisiin seurauksiin. Alun perin tavoitteena on ollut valmisteverojen harmonisointi. Tavoitetta on sittemmin väljennetty niin, että kansallisella tasolla voidaan valmisteverojen lisäksi periä tuotteilta myös erityisveroja tai maksuja. Tämä mahdollistaa mm. terveystaloudellisesti perustellut verot ja maksut. Pohjoismaiden yhteisenä neuvottelutavoitteena tulisi olla näiden mahdollisuuksien säilyttäminen.

Herra puhemies! Nykyisessä taloudellisessa ahdingossa korostuu se, että Suomella itsellään on viime kädessä vastuu omista asioistaan nyt ja tulevinakin aikoina. Euroopan yhteisö ei ratkaise yhtäkään Suomen ongelmaa, jotka ovat pääasiassa itse tehtyjä. Onneksi täysin perusteeton EY-huuma on Suomessakin häviämässä ja realismi astumassa haaveilujen tilalle.

Lopuksi kolme lyhyttä, yhteenvedonomaista näkökohtaa.

Ensinnäkin hallituksen on syytä jatkaa neuvotteluissaan ja suhteissa eduskuntaan ja kansaan avoimella tiellä, siis jatkaa tällä tiellä, ja kertoa riittävässä määrin neuvottelujen kulusta.

Vain avoimuudella voidaan tehdä kansakunnan kannalta kestäviä ratkaisuja.

Toisekseen mahdollinen EY-jäsenyys on niin historiallinen Suomen tulevaisuutta koskettava suunta- ja arvovalinta, että ratkaisuisissa on tavoiteltava pitkälle menevää kansallista yksimielisyyttä, vaikka se ei helppoa olekaan.

Kolmanneksi tärkein asia: Huono sopimus hylätään, vain hyvä sopimus voidaan hyväksyä. Siitä Suomen kriittinen kansa pitää huolen, ja siitä olen varma.

Hallituksen antamat vastaukset Suomen neuvottelutavoitteista tyydyttävät keskustan eduskuntaryhmää.

Ed. Iivar i: Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit ovat antaneet tukensa Suomen EY-jäsenyydelle. Olemme tyytyväisiä siihen, että hallitus viime vuonna jätti EY:lle Suomen jäsenyyshakemuksen, ja olemme niin ikään tyytyväisiä siihen, että jäsenyysneuvottelut on voitu käynnistää pikaisesti.

Suomen talouden kehittyminen sille kasvurallalle, jolta olemme dramaattisesti viimeisen kahden vuoden aikana pudonneet, edellyttää monien muiden seikkojen ohella sitä, että suomalaiset yritykset saavat tasavertaiset kilpailuolosuhteet Euroopan markkinoilla. EY:n jäsenyys varmistaa Suomen mahdollisuudet osallistua tasavertaisesti koko Eurooppaa koskevaan päätöksentekoon. Jäsenyys Euroopan yhteisössä parantaa Suomen eduskunnan sekä suomalaisen puolueiden ja kansalaisjärjestöjen vaikutusmahdollisuuksia. Euroopan yhteisön jäsenyyden kautta vahvistamme myös poliittisesti Suomen perinteiset sosiaaliset ja kulttuuriset yhteydet Eurooppaan.

Me sosialidemokraatit olemme myös korostaneet sitä, että EY:n jäsenyyttä hakemalla taikka jäseneksi liittymällä ei ratkaista Suomen taloudellisia taikka muitakaan ongelmia. Sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuorossa viime maaliskuussa todettiin, että EY:n jäsenyys ei ole taivas vaan se on ankara työsarka. Uskomme kuitenkin siihen, että tätä sarkaa kyntämällä Suomen kansan ja kansantalouden tulevaisuus on parhaiten turvattavissa.

Keskustelu Suomen EY-jäsenyyden ehtoista sekä jäsenyyden hyvistä ja huonoista puolista uhkaa kuitenkin jäädä teoriaksi, ellei Suomen talouden kehitystä saada päättäväisesti kestäväleuralle. Oli kauhistuttavaa lukea pääministeri Esko Ahon taannoista lehtihaastattelua, jossa hän nimesi itsensä konkurssipesän hoitajaksi.

Tästä haastattelusta maailmalle mennyt viesti on huolestuttava. Mutta vielä huolestuttavampaa on, että hallitus seuraa katseella, kuinka Suomen talous ajautuu vapaassa pudotuksessa alaspäin.

Jo kevään 1991 ecupäätöksen yhteydessä sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä vaati pitkäjänteistä talouden kriisiohjelmaa. Sen hallitus ylimielisesti torjui. Kaiken kaikkiaan hallituksen talouslinja on merkinnyt ajelehtimista kriisistä toiseen. Tavallaan ed. Kääriäinen sen äsken puheenvuorossaan myönsi. Päätökset ovat syntyneet pakkotilanteessa ja jääneet yksittäisiksi, talouden lamaa syventäviksi leikkaustoimiksi, joiden kautta kansalaisilta ja kansakunnalta on viety toivoa ja yhteistä tahtoa talouden jälleenrakentamiseksi.

Hallituksen talouspolitiikkaan sekä ulkomaila että kotimaassa kohdistuva epäluottamus ilmenee kohtalokkaasti markan ulkoisen arvon heikkenemisenä sekä ulkomaisten lainahtojen jatkuvana huonontumisena. Sitä kärsivät raskaasti valtiontalous ja kunnallistalous sekä suomalaiset yritykset, joiden varassa kansantalous joko nousee tai murenee. Jäinkin äsken ihmettelemään, kun ed. Kääriäinen keskustan ryhmäpuheenvuorossa haikaili myös EY-jäsenyydessä joustavan valuuttakurssipolitiikan mahdollisuuksien perään. Onko nykyinen tila hyvä, kun on päästy eroon vakaasta markasta?

Tuntuu siltä, että keinoja lamasta nousemiseksi ja kansalliseen jälleenrakentamiseen tarvittavan yhteisymmärryksen luomiseksi etsitään vakavasti ja realistisesti kaikkialla muualla paitsi talouspolitiikasta vastaavan hallituksen piirissä. Esimerkiksi SAK:n sekä teollisuuden ja työnantajain talousohjelmista on luettavissa varsin pitkälle yhteinen toimenpidelinja nykyisen ahdingon helpottamiseksi, mutta hallitus ei näytä työnjako-oppeineen kykenevältä siihen tarttumaan. Saman tyyppisiä linjauksia ja yhteistyötä on esittänyt myös sosialidemokraattinen oppositio jo pidemmän aikaa. Olisimme olleet valmiita ja halukkaita keskustelemaan ongelmista muualakin kuin televisiolamppujen loisteeseen pystytetyillä näyttämöillä, joita pääministeri Aho näyttää harrastavan.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit ovat korostaneet sitä, että jäsenyysneuvotteluissa on saavutettava sellaiset liittymisehdot, joissa suomalaisen yhteiskunnan erityispiirteet otetaan huomioon yhteisön politiikassa. Näiden ehtojen tulee olla hyväksyttävissä eduskuntakäsittelyssä ja sitä edeltävässä neuvoa-antavassa kansanäänestyksessä. Siksi neuvottelutavoitteet on asetet-

tava ja neuvotteluihin on käytävä laajan poliittisen yhteisymmärryksen vallitessa. Vain sillä tavoin neuvotteluissa voidaan saavuttaa kaikkien kannalta hyväksyttävä tulos, ja vain sillä tavoin voimme hälventää niitä epäluuloja, joita jäsenyysneuvotteluiden ympärillä väistämättä esiintyy.

Kun keskustelemme Suomen EY-politiikasta, on pidettävä erillään kolme asiaa: ensiksikin neuvottelutavoitteet varsinaisia jäsenyysneuvotteluita varten eli jäsenyys, sen ehdot sekä mahdolliset EY:n oikeussääntöihin liittyvät poikkeukset, muutokset ja siirtymäjärjestelyt; toiseksi se, millaista politiikkaa Suomi haluaa EY:n tulevaisuudessa harjoittavan ja miten haluamme EY:n kehittyvän; ja kolmanneksi se, minkälaisin kansallisin toimenpitein jäsenyyteen tulisi varautua ja minkälaista kansallista politiikkaa jäsenyyden aikana harjoitamme. Suomen neuvottelutavoitteista käydyssä julkisessa keskustelussa nämä kolme seikkaa ovat valitettavan usein menneet sekaisin. Tämä ilmenee osittain myös vasemmistoliiton välikysymyksestä.

Eri jäsenkandidaatit ovat neuvotteluiden avauspuheenvuoroista päätellen valinneet erilaisia strategioita jäsenyysneuvottelujaan varten. Pidämme Suomen valitsemaa tyyliä rakentavana, vaikka sisällöllisesti olemmekin eri mieltä eräistä hallituksen tavoitteista ja vaadimme niiden korjaamista.

Pitkien ja yksityiskohtaisten poikkeusvaatimuslistojen esittely neuvottelujen alkuvaiheessa ja julkisesti ei takaa parasta mahdollista lopputulosta. Pidämme myös perusteltuna sitä, että jäsenyysneuvottelujen aikana pitäydytään niissä kysymyksissä, jotka koskevat jäseneksi liittymistä ja sen ehtoja. Muiden EY:n tulevaa kehitystä koskevien vaatimusten aika koittaa sitten, kun olemme yhteisön jäseniä. Erilaisten kotimaiseen käyttöön tarkoitettujen julistusten antamisesta pidäytyminen on niin ikään viisasta. Toivoisimme hallituksen esiintyvän edes likimain yhtä järkevästi myös suomalaisissa neuvottelupöydissä.

Eurooppa on kokenut perusteellisen mullituksen viimeisten vuosien aikana. Euroopan kahtiajako on päättynyt, eikä paluu kylmään sotaan ole enää mahdollista. Vanhat ongelmat ovat pitkälti poistuneet, mutta niiden sijasta olemme toki saaneet tukun uusia ongelmia, joiden kanssa meidän on opittava elämään.

Suomen ulkopoliittikka on korostanut YK:n ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen periaatteiden merkitystä. Nämä samat periaat-

teet ovat kaikessa oleellisessa myös Euroopan yhteisön ja sen jäsenmaiden ulkopoliittikan kulmakiviä. Suomen ulkopoliitikalle avautuu EY:n jäsenenä uusi vaikutuskanava, jonka kautta voimme edistää tavoitteitamme. Euroopan yhteisö on tulevaisuudessa yhä enemmän sekä YK:n että Etykin poliittinen moottori. Yhteisön ulkopuolelle jääminen vaikeuttaisi aktiivisen, Suomen kansallisista eduista lähtevän ulko- ja turvallisuuspolitiikan mahdollisuuksia.

Sosialidemokraatit katsovat, että liittyminen Euroopan yhteisöön Maastrichtin sopimuksen mukaisesti on mahdollista toteuttaa siten, että Suomi pysyy sotilaallisesti liittoutumattomana maana, joka vastaa itsenäisesti puolustuksestaan. Maastrichtin sopimus on etenkin puolustuspoliittisten artikloidensa osalta väljä. Tämä tosiasia vahvistettiin EY:n Edinburghin huippukokouksessa viime vuoden lopulla, kun kokouksessa käsiteltiin Tanskan kansanäänestyksestä EY:lle aiheutunutta ongelmaa. Sopimus ei edellytä Suomen jäsenyyttä Natossa, Länsi-Euroopan unionissa taikka missään muussakaan sotilaallisessa liitossa, ei edes tarkkailijana. Ratkaisut pysyvät Suomen käsissä. Lisäksi jäsenyys takaa vaikutusmahdollisuudet Euroopan unionin tulevaan kehitykseen.

Suomen turvallisuuspoliittiset ratkaisut liittyvät oleellisesti Euroopan kokonaiskehitykseen. Myönteistä, vakaata ja rauhallista kehitystä voidaan parhaiten edistää Euroopan yhteisön jäsenenä. Uskomme myös, että muutkin Euroopan turvallisuusyhteistyön osapuolet jakavat tämän käsityksen.

Myös tässä suhteessa Suomen valitsema linja näyttää kestävältä. Hallituksen ei todellakaan ole syytä ajautua keskusteluun, jota johdattavat uhkakuviiin ihastuneet spekulantit. Hallituksen tehtävänä on noudattaa johdonmukaisesti maamme etujen mukaista pitkäjänteistä ulkopoliittikkaa.

Arvoisa puhemies! Yhtä hyvin kuin Euroopan vakaa poliittinen kehitys Euroopan vakaa taloudellinen kehitys on elinehto Suomen kaltaiselle pienelle ja kansantaloudellisesti ulkomaankaupasta riippuvaiselle maalle. Viime syksyn aikana saatoimme myös omakohtaisesti kokea sen, millä tavalla Euroopan talouden epävakaisuus saattaa pienen kansan talouteen vaikuttaa.

Vakaat rahapoliittiset olosuhteet, alhainen inflaatio ja korkotasot sekä terve julkinen talous luovat talouden kehitykseen vakautta. Ne edistävät pitkäjänteistä ja kestävästä talouden kasvua ja hyvinvointipoliittikkaa. Myös kestävä työllis-

syys ja työllisyyspolitiikka edellyttävät näiden tavoitteiden saavuttamista. Tästä syystä sosialidemokraatit katsovat, että Maastrichtin sopimuksen mukainen Talous- ja rahaliitto on Suomen kannalta myönteinen tavoite etenkin, jos työllisyys saa sen sisällä vahvan painoarvon.

Maastrichtin sopimuksen mukaan Talous- ja rahaliiton toteuttamisen mahdollisuuksia tutkitaan uudelleen vuonna 1996. On mahdollista, että Talous- ja rahaliitto ei toteudu suunnitellulla tavalla ja suunnitellussa aikataulussa. Joka tapauksessa olisi Suomen kannalta edullista, jos olisimme yhteisön jäseniä silloin, kun ratkaisut Emusta tehdään.

Euroopan sosialidemokraattinen puolue, jonka täysjäsen Suomen SDP on, on ottanut keskeiseksi tavoitteekseen yhteisen eurooppalaisen työllisyysstrategian luomisen 1990-lukua varten. Sisämarkkinat sekä Talous- ja rahaliitto eivät sinällään takaa taikka saa aikaan yleistä ja tasapainoista taloudellista kehitystä, jonka avulla työttömyyttä voitaisiin todella tehokkaasti torjua. Eurooppa tarvitsee yhteisen ja koordinoitun kasvusyökyksen sekä elinkeinopoliittikan koko yhteisön tasolla.

Euroopan muiden sosialidemokraattien tavoin katsomme, että talous- ja rahaliiton muodollisia edellytyksiä tulisi täydentää siten, että yhden jäsenmaan työttömyysaste ei saa olennaisesti poiketa EY:n jäsenmaiden keskiarvosta. Näin voitaisiin estää se, että hallitukset käyttävät työttömyyttä välineenä talouden sopeuttamisessa Emun vaatimusten mukaiseksi. Toivomme, että Suomi voisi pikaisesti olla mukana tämän politiikan toteuttamisessa, ja samalla luonnollisesti vaadimme myös sitä, että Suomen hallitus lopettaa talouspoliittisen seikkailunsa, joka on johtanut Euroopan pahimpaan työttömyyteen ja talouden syöksykierteen pahenevaan epätasapainoon.

Arvoisa puhemies! Hallituksen neuvottelutavoitteissa maatalouspoliittiset tavoitteet ovat saaneet keskeisen aseman, varsinkin jos otetaan huomioon maatalouden merkitys Suomen kansantaloudessa. Maatalous tuottaa alle 3 prosenttia Suomen kansantuotteesta ja työllistää noin 7 prosenttia työvoimasta.

Hallituksen maatalouspainotteisissa neuvottelutavoitteissa syyllistytään kaksinkertaiseen virhearvioon: Ensinnäkin hallitus näyttää kuvittelevan, että maatalouspolitiikka ja ylituotanto voivat jatkua Suomessa ennallaan, vieläpä EY:n anteliaalla tuella. Näin ulkoministeri Väyrynen meille äsken todisti. Lisäksi hallitus näyttää

kuvittelevan, että EY:n maatalouspolitiikka jatkuu Suomen vaatimusten johdosta ennallaan EY:n maatalouspolitiikan uudistuspäätöksistä ja mahdollisesta Gatt-sopimuksesta huolimatta.

Sosialidemokraatit ovat pitäneet lähtökohtanaan sitä, että Suomen maatalous on väistämättä voimakkaiden muutosten edessä, EY:n jäsenyydestä riippumatta. Tämä muutos on yhtä hyvin maaseudun asukkaiden kuin kuluttajien ja veronmaksajienkin etu. Mitä pidempään nykyisistä tuotantorakenteista pidetään härkämpäisesti kiinni, sitä kivuliaammiksi väistämättömät muutokset tulevat.

Hallituksen ylimitoitettua maataloustukitaivoitteet, olipa sitten kyse EY:ltä saatavasta tuesta tai EY:n jäsenelle sallitusta kansallisesta tuesta, johtavat väistämättä pettymyksiin. On kysyttävä, millä perusteella Suomen maatalous voitaisiin säilyttää entisellään silloin, kun koko Euroopan maatalous elää murroskautta. Hyväkin liittymissopimus saadaan näyttämään huonolta, jos tavoitellaan mahdottomia. Ilmiö on mm. meille sosialidemokraateille tuttu monista takavuosien työmarkkinasopimuksista.

Maataloustukivaatimusten ylimitoittaminen saattaa johtaa neuvottelut epäedulliseen lopputulokseen myös maaseudun itsensä kannalta. Jos hallitus onnistuisi saamaan EY:n budjetista maataloudelle mittavia tukipaketteja, johtaa se väistämättä huonompaan tulokseen muilla sektoreilla. Esimerkiksi EY:n aluepoliittisista rahastoista saatavat tuet pitkäaikaistyöttömyydestä kärsiville teollisuuspaikkakunnille taikka maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistamiseen jäävät tällöin vähemmälle. Samoin voi käydä tavoitteillemme saada EY:n tukea Suomen lähialueiden kehittämiseksi. Me sosialidemokraatit pelkäämmekin vakavasti, että hallitus uhraa aluepolitiikan maataloustukiaisille. Hallitus pyrkii säilyttämään nykyisen tuotannon mihin hintaan hyvänsä ja unohtaa siten maaseudun kehittämisen.

On tietenkin selvää, että myös maatalous tarvitsee omat neuvottelutavoitteensa ja siirtymäjärjestelynsä, mutta näiltäkin osin olemme hallituksen kanssa eri linjoilla. Hallituksen pääpaino maataloustavoitteissa on viljan viljelyssä, vaikka Suomen suhteellinen etu olisi nimenomaan maidon tuotannossa ja muussa kotieläintaloudessa. Karjatalouden painottaminen on myös tärkeää työllisyys- ja aluepoliittisista syistä. Lisäksi pitkistä siirtymäajoista on todettu EY:n piirissä olevan enemmän haittaa kuin hyötyä. Muutoksiin ryhdytään aina viime tingassa,

ja nykyisen jatkaminen useilla vuosilla on kansantalouden kokonaiskehityksen kannalta vahingollista.

Erityisesti on korostettava, että rajamuodollisuuksiin perustuvia siirtymäaikoja ei tule säilyttää vuotta, korkeintaan kahta vuotta kauempaa. Tämä haittaisi kaikkea muuta elinkeinoelämää, jonka olisi päästävä hyötymään sisämarkkinoista. Tuottajahinnat tulisikin alentaa mahdollisimman pian EY:n tasolle, ja siirtymäajan tuki tulisi maksaa suoraan budjetista.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä perätään Suomen neuvottelutavoitteita EY:n päätöksenteon julkisuuden ja avoimuuden suhteen. Kysymyksen esittäjän tarkoituksena lienee se, että Suomen tulisi asettaa jäsenyytensä ehdoksi EY:n neuvoston kokouksia ja asiakirjoja koskevien salaisuussäännösten muuttaminen. Tällaista emme voi pitää perusteltuna, ei siksi, ettemme soisi yhteisön päätöksenteon kehittyvän julkisemmaksi, vaan siksi, että asia ei suoranaisesti kuulu jäsenyysneuvotteluihin ja jäsenyyden ehtoihin. (Ed. Seppänen: Ruotsissa kuuluu!) — Ruotsi tekee sisäpolitiikkaa, ed. Seppänen. Se on tietysti sallittua meilläkin.

EY:n päätöksentekojärjestelmä poikkeaa jyrkästi kansallisen tason päätöksenteosta. Kyse on valtioiden ja hallitusten välisestä yhteistyöstä, johon on perinteisesti sovellettu erilaisia salassapito- ja julkisuusnormeja kuin esimerkiksi Suomen eduskunnan päätöksentekoon. Jäsenyys Euroopan yhteisössä ei kuitenkaan merkitse sitä, että Suomen tulisi luopua omista periaatteistaan, jotka liittyvät päätöksenteon julkisuuteen ja avoimuuteen.

Euroopan yhteisöjen merkityksen ja toimivallan kasvaessa päätöksenteon julkisuudella on yhä suurempi merkitys päätöksenteon kansanvaltaisen kontrollin kannalta. Kansallisten parlamenttien sekä erilaisten etu- ja kansalaisjärjestöjen tulisi voida saada selville esimerkiksi, millä tavoin heidän kansalliset edustajansa käyttäytyvät ministerineuvoston äänestystilanteissa. Lisäksi EY:n päätöksentekorakenteita kehitettäessä olisi luotava järjestelmä, jossa kansallisten parlamenttien vaikutusta ministerineuvoston päätöksiin lisätään. Päätöksenteon laajempi avoimuus ja julkisuus parantaisivat EY:stä käytävän kansalaiskeskustelun tasoa ja lisäksi kansalaisten kiinnostusta EY:n päätöksentekoa kohtaan. Euroopan sosialidemokraattinen puolue on ottanut kantaa tämän tavoitteen puolesta.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit pitävät itsestään selvänä sitä, että Suomi tulee kaikissa

olosuhteissa korostamaan korkeaa ympäristön-suojelun tasoa kaikessa eurooppalaisessa päätöksenteossa. Suomen ei tule missään tapauksessa toimia jarruna Euroopan yhteisön ympäristönormien kehittämisessä. Päinvastoin jäsenyyttä on käytettävä hyväksi aktiivisessa ympäristöpolitiikassa. Suomen tulisi Eta-sopimuksen puitteissa ja myöhemmin jäsenyyden oloissa antaa tukensa EY:n piirissä kaavailluille energia- ja ympäristöveroille.

Ydinjätteen loppusijoittamisen kannalta oikeudellinen tilanne EY:ssä on ilmeisesti jonkin verran epäselvä. Loppusijoittamisesta ei ole säännöksiä eikä myöskään EY:n tuomioistuinten ennakkotapauksia. Tämä seikka ei kuitenkaan ole eikä voi olla merkki siitä, että meistä tulisi EY:n jäsenenä jonkinlainen Euroopan ydinjätteen loppusijoituspaikka. Radioaktiivisten aineiden kansainväliset siirrot on säädetty EY:n piirissä luvanvaraisiksi. Rooman sopimuksen 36 artiklan mukaan jäsenvaltioilla on oikeus rajoittaa tavaroiden tuontia yleisen turvallisuuden sekä ympäristön ja terveyden suojelun perusteella. EY ilmeisesti tällä hetkellä tulkitseisi ydinjätteiden siirrot sellaisiksi tavaroiden liikkeiksi, joita mainitun artiklan perusteella olisi mahdollista rajoittaa: EY:n säännökset koskevat tavaroiden vapaata liikkumista. Sen sijaan jokainen jäsenvaltio voi itsenäisesti päättää omasta maankäytöstään. Tämä koskee myös ydinjätteiden hautaamista. Katsomme, että Suomen on ehdottomasti pidettävä kiinni tästä periaatteesta. Tarpeen vaatiessa periaatteelle on saatava vahvistus jäsenyysneuvottelujen yhteydessä. Tätä on myös eduskunnan ympäristövaliokunta omassa lausunnossaan edellyttänyt viime keväänä.

Sosiaaliturvan osalta Suomi ei käsityksemme mukaan tarvitse poikkeuksia EY:n normeista ainakaan, mitä tulee tasa-arvoon ja vammaisten asemaan. Eduskunnan työasiainvaliokunnan sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnoissa, jotka koskevat EY-jäsenyyden vaikutuksia, on sekä tasa-arvokysymyksiä että EY:n vammaispolitiikkaa huolellisesti käsitelty. Lausunnoissa ei ole havaittu seikkoja, jotka tekisivät EY:n voimassa olevan normiston ja toimintaohjelmien hyväksymisen Suomelle ongelmalliseksi. Sen vuoksi olen pakotettu ihmettelemään sitä, miksi näistä kysymyksistä halutaan tehdä niminomaan neuvottelutavoitteita.

Sosialidemokraatit ovat johdonmukaisesti korostaneet sitä, että sekä Eta-sopimuksen voimassa ollessa että tulevan EY:n jäsenyyden aika-

na Suomen on toimittava siten, että kaikinpuolinen tasa-arvo etenee. Tällä tarkoitamme sekä sukupuolten välistä tasa-arvoa että vammaisten osallistumismahdollisuuksia.

Suomen tulee EY:n jäseneksi liittyessään sitoutua EY:n sosiaalisten oikeuksien peruskirjaan ja Maastrichtissa tehtyyn yhdentoista maan sosiaaliasioita käsittelevään sopimukseen. (Ed. Aittoniemen välihuuto) — Sen puolesta kamppailemme, ed. Aittoniemi, joka päivä tässäkin talossa. — EY:n tasa-arvodirektiivit ja niitä koskeva oikeuskäytäntö sekä vammaisten oikeuksia koskevat suositukset ja ohjelmat on Suomessa saatettava täysimääräisesti voimaan.

Jäsenyysneuvottelujen yhteydessä Suomen tulee varmistua siitä, että Suomi voi täytäntöönpanna työelämää koskevat EY-säännöt myös työehtosopimusten avulla nykyisen työmarkkinakäytäntömme mukaisesti. Niin ikään on varmistettava se, että suomalaisen työläinsäädännön ja työehtosopimusten määräyksiä sovelletaan kaikkeen Suomessa tehtyyn työhön. Näiltä osin Suomen hallituksen lausunto jäsenyysneuvottelujen avauksessa oli puutteellinen.

Suomen hallituksen puheenvuorossa mainittiin Suomen työeläkejärjestelmä, kuten teki myös ministeri Salolainen äskeisessä puheenvuorossaan. Suomen tavoitteena on säilyttää työeläkevakuutus EY:n henkivakuutusdirektiivien ulkopuolella siten, että kaikkien työeläkevakuutuslaitosten on noudatettava Suomen lainsäädäntöä ja oltava Suomen viranomaisten valvottavissa. Tällainen järjestely toteutettiin Eta-sopimuksen yhteydessä, ja sen jatkaminen myös EY-jäsenyyden oloissa on ehdottoman välttämätöntä.

Kun otamme huomioon työeläkejärjestelmän valtavan kansantaloudellisen merkityksen niin tulonmuodostuksen kuin kansantalouden sääntämisenkin kannalta, edellyttämme, että se saa Suomen hallituksen neuvottelutavoitteissa nykyistä suuremman painon. Työeläkejärjestelmän tulevaisuus koskettaa tulevaisuudessa reilusti yli miljoonaa suomalaista. Verrattuna esimerkiksi maatalousyrittäjien lukumäärään kyse on huomattavasti suuremmasta asiasta.

EY:n kolmannen henkivakuutusdirektiivin soveltaminen suomalaiseen työeläkevakuutukseen pakottaisi Suomen lopettamaan nykyisen järjestelmänsä. Järjestelmämme on erittäin moderni ja huomattavasti kehittyneempi kuin monien EY-maiden valtio- ja virastovetoiset järjestelmät. Kansainvälisissä vertailuissa sen on todettu tuottavan erittäin edullisesti kohtuulliset

eläke-edut. Myös eläkeläisten välinen tulonjako on Suomessa tasa-arvoinen verrattuna mihin tahansa Euroopan maahan. Työeläkejärjestelmän puolustaminen jäsenyysneuvotteluissa on siis suuri kansallinen kysymys. Hallitukselta vaaditaan tässä suhteessa todellakin peräänantamattomuutta.

Arvoisa puhemies! Ehdotan päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoksi seuraavaa:

”Eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen ja toteaa, että Euroopan yhteisön jäsenyydestä käytävät neuvottelut merkitsevät suurta kansallista ponnistusta. Suomen on asetettava neuvottelutavoitteensa ja käytävä neuvotteluihin mahdollisimman yhtenäisenä. Neuvotteluissa on pyrittävä toteuttamaan Suomen jäsenyys Euroopan yhteisössä siten, että Suomen EY:n jäsenmaista poikkeavat olot ja kansalliset erityispiirteet otetaan huomioon. Neuvottelujen tuloksen tulee olla sellainen, että se on hyväksyttävissä eduskuntakäsittelyssä ja sitä edeltävässä kansanäänestyksessä.

Eduskunta edellyttää, että Suomen neuvottelutavoitteet asetetaan tasapuolisesti ja että hallitus myös työskentelee näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Neuvottelujen kulusta on annettava riittävästi tietoja kansalaisille, eduskunnalle sekä työmarkkina- ja kansalaisjärjestöille. Eri poliittisten ryhmien sekä palkansaajaliikkeen näkemykset on neuvotteluissa otettava huomioon tasapainoisen lopputuloksen saavuttamiseksi ja laajan yhteisymmärryksen löytämiseksi.”

Ed. L a u r i l a : Arvoisa puhemies! Hallituksen 16.3.1992 antaman tiedonannon pohjalta eduskunta hyväksyi periaateratkaisun hakea Suomen EY-jäsenyyttä. Tämä päätös oli merkittävin ulkopoliittinen päätös, joka maassamme on tehty sotavuosien jälkeen. Olemme täysin oman harkintamme perusteella ja jälkeen päätyneet hakemaan jäsenyyttä täysin kansallisista syistä. EY-jäsenyys luo edellytyksiä suomalaisen elintason parantamiselle.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän politiikan tavoitteena on kansalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin sekä valtiollisen itsenäisyyden turvaaminen nyt ja tulevaisuudessa. Nämä ovat meille pysyviä arvoja. EY-jäsenyys sinänsä ei ole mikään arvo. Se on vain väline tärkeimpien päämäärien toteuttamiseksi.

Mielestämme Suomen kansalaisten turvallisuus on parhaiten taattu silloin, kun me olemme kiinteä osa vakaata ja kehittyvää länttä. Paljon turvattomampi vaihtoehto on jääminen tuon

yhteistyön ulkopuolelle. Jatkuvat ja tulevaisuudessa yhä pahenevat sodat ja kriisit Itä-Euroopan alueella eivät ole meille houkutteleva vaihtoehto. Tietysti Suomen tavoitteena on EY:n jäsenenä pyrkiä avaamaan yhteisöä Itä-Euroopan suuntaan, mutta tähän me voimme vaikuttaa vain, mikäli me itse olemme EY:n jäseniä. Vaikuttamiseen EY:n jäsenenä on erittäin hyvät mahdollisuudet, sillä on muistettava, että sekä ministerineuvoston kokoonpano että sen äänestysäännöt suosivat nimenomaan pienten maitten suhteellista vaikutusvaltaa.

Suomen tie on yhteistyön tie. Me emme halua olla mukana kiihkokansallistunteen nousussa ja jatkuvissa sodissa. Kestävä turvallisuus rakentuu vain valtioiden väliseen tiiviiseen yhteistyöhön. Euroopan yhteisö on Länsi-Euroopan osalta kyennyt hallitsemaan valtioiden väliset ristiriidat rauhanomaisesti. Lisääntynyt yhteistyö on sitä paitsi oleellisesti vähentänyt ennen vanhaan hyvinkin lukuisia jännitteitä Länsi-Euroopan maiden väliltä. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä sekä Suomen kansalaisten turvallisuuden takaaminen että kansalaisten hyvinvointiin ja Suomen kauppapolitiikkaan liittyvät syyt ovat tärkeitä Suomen EY-jäsenyyden hakemisperusteita.

Välikysymyksen tekijät ovat käsitelleet päällekkäin sekä toisaalta niitä tavoitteita, joita Suomella tulee olla EY-jäsenyyttä haettaessa, että toisaalta niitä aivan muita tavoitteita, joita Suomi voi ajaa EY:n sisällä vasta jäsenenä ollessaan. Esimerkiksi välikysymyksen sosiaalipoliittikkaa, ympäristöpolitiikkaa sekä EY:n julkisuusperiaatteita koskevat näkökohdat ovat meidän toteutettavissamme vasta, kun Suomi on EY:n jäsen. (Ed. Aittoniemi: Eivät ole!) Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi EY:n sisällä meidän on syytä aikanaan toimia hyvässä yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa, joiden kanssa sekä julkisuusperiaattemme, sosiaalipoliittikkamme että ympäristöpolitiikkamme on hyvinkin yhden kaltaista ja samoihin periaatteisiin perustuvaa.

EY-jäsenyyden yhteydessä on tarkoitus tehdä myös kansallisia ratkaisuja, jotka tukevat joitakin elinkeinotoiminnan aloja siirtymävaiheessa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä on valmis näihin ratkaisuihin, mikäli ne ovat taloudellisesti järkeviä. Emme ole valmiit luomaan uusia tukijärjestelmiä emmekä paisuttamaan jo olemassa olevia. Järkevää talouden rakennemuutosta ei tule julkisin tukitoimin estää, eikä EY-neuvottelutavoitteita pidä käyttää epätarkoituksenmukaisen sisäpolitiikan tukena.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä tukee hallituksen asettamia neuvottelutavoitteita. Mielestämme tavoitteiden on erityisesti liityttävä kauppa- ja teollisuuspolitiikkaan, maaseutupolitiikkaan sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Mitä tulee joihinkin esitettyihin väitteisiin hallituksen neuvottelutavoitteiden lepsuudesta, on syytä todeta, että Suomen neuvottelutavoitteet ovat tarkkaan tutkittuina kaikista Efta-maista tiukimmat. Erityisesti ne ovat Ruotsin vastaavia tavoitteita tiukemmat tarkan katsannon jälkeen.

Hallitus on eduskunnan myötävaikutuksella päättänyt hakea Suomelle EY-jäsenyyttä, koska jäsenyys loisi edellytyksiä suomalaisten hyvinvoinnin parantumiselle. Elinkeinoelämän Tutkimuslaitoksen, Etlan, joulukuussa 1992 valmistuneen tutkimuksen mukaan EY-jäsenyyden mittavissa oleva pysyvä taloudellinen nettohyöty on noin 4 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. (Ed. Seppänen: Millä ajalla?) EY-jäsenyys parantaa ulkomaisten sijoittajien mielenkiintoa Suomea kohtaan. (Ed. Laakso: Miksi?) Toisaalta EY:n ulkopuolelle jääminen kiihdyttäisi suomalaisten yritysten ulkomaille suuntautuvia sijoituksia. (Ed. Laakso: EY-ratkaisulla on siten suuri merkitys työllisyydelle Suomessa. Vain investoinnit tuovat uusia työpaikkoja maahamme.

EY-jäsenyys luo mahdollisuuksia talouden kasvuille. Mitään ei kuitenkaan saavuteta ilman omia ponnistuksia. Työelämässä ja taloudessa on omin toimimme lisättävä joustoa. Kilpailun esteitä on purettava. Tieteeseen ja tutkimukseen on panostettava. On huomattava, että EY:n sisällä on monia sellaisia tutkimus- ja kehittämissuunnitelmia, joihin Suomi pääsee osalliseksi vasta ollessaan EY:n jäsen. Elinkeinotoiminnan tuki on Suomessa kohdistettava niille aloille, joilla on todella menestymisen edellytyksiä tulevaisuudessakin. Vasta sitten voimme täysimääräisesti hyödyntää EY-jäsenyyden tuomia taloudellisia mahdollisuuksia.

Yleisesti ottaen Suomen kauppapolitiikka kolmansia maita kohtaan on varsin samanlaista kuin EY:n kauppapolitiikka. Mahdollinen EY-jäsenyys ei tältä osin tule aiheuttamaan ongelmia.

Suomella on tällä hetkellä vapaakauppajärjestelyt Baltian maiden kanssa. Nämä järjestelyt ovat molempien sopijapuolten kannalta toimivat. Erityisesti ne ovat Baltian maiden talouden kannalta ratkaisevan tärkeitä. Suomi on tällä hetkellä esimerkiksi Viron suurin kauppakumppani. Viron nykyinen presidentti Lennart Meri

vetosi ryhmämme valtuuskuntaan viime syksyisen vierailun yhteydessä, että vapaakauppajärjestelyä voitaisiin jatkaa Suomen EY-jäsenyydestä huolimatta. Mahdollista jäsenyyttämme hän piti Viron kannalta erittäin myönteisenä asiana. Kokoomuksen eduskuntaryhmä edellyttääkin, että Suomen hallitus EY:n kanssa neuvottelessaan pitää huolen siitä, että esteitä Suomen ja Baltian maiden väliselle kaupalle ei luoda eikä myöskään lähialueiden rajakaupalle. (Ed. Laakso: Entä Suomen ja Venäjän kaupalle?)

On varmaan myös EY:n etu tukea Baltian maiden taloudellista nousua. EY on antanut mm. entisille siirtomaavolloille mahdollisuuden kauppapoliittisiin erityisjärjestelyihin entisten siirtomaidensa kanssa. (Ed. Seppänen: Eesti ei ole Suomen siirtomaa!) — Eesti ei ole Suomen siirtomaa, mutta jonkinlainen rinnasteisuus löytyy kuitenkin meidän vapaakauppajärjestelyistämme, ja näinpä uskommekin, että Suomen Baltiaa ja lähialueiden rajakauppaa koskevat erityistavoitteen voidaan hyväksyä. (Ed. Laakso: Entä kauppa Japanin kanssa?)

EY-jäsenyydellä on kiistatta suuri vaikutus maassamme harjoitettavaan maatalouteen. Suomen hallitus on asettanut neuvottelutavoitteeseen oikeudenmukaisen elintason varmistamisen maataloustuottajille sekä maataloustuotteiden saatavuuden turvaamisen. Näitä tavoitteita kokoomuksen eduskuntaryhmä kannattaa. On lisäksi huomattava, että EY:hän sinänsä merkitsee myös myönteisiä mahdollisuuksia maataloustuotteidemme viennille. Suomen maatalous tarvitsee erityisiä toimenpiteitä, koska maamme pohjoinen ilmasto ja pitkät etäisyydet vaikeuttavat maataloustuotantoa Suomessa. Neuvotteluissa on pyrittävä riittävän pitkiin siirtymäaikoihin.

Mutta täysin riippumatta siitä, tuleeko Suomesta EY:n jäsen vai ei, on maataloustuotantoa ja sen tukijärjestelmiä voimakkaasti uudistettava. Maataloustulolakea muuttamalla on asteittain päästävä eroon omavaraisuuden ylittävän tuotannon viennin tukemisesta verovaroin. Maataloustuotannon tukea on ryhmämme mielestä myös kohdistettava niille viljelijöille, jotka saavat pääasiallisen toimentulonsa maataloudesta. Tukijärjestelmiä on kehitettävä niin, että ne tukevat maatalouden tilakoon suurentumista.

Maaseudun ongelmat eivät kuitenkaan ole ratkaistavissa vain maatalouspoliittisin toimenpitein. Tarvitaan laajempi elinkeinopoliittinen ohjelma, joka luo terveen perustan maaseudun hyvinvoinnille. Suomen on kansallisesti ja itse

päätettävä niistä toimista, joilla luodaan edellytykset maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistumiselle. Tähän voidaan käyttää esimerkiksi maatalouden tukemisesta säästyviä varoja. (Ed. Laakso: Ei niistä mitään säästy!)

EY-jäsenyys antaa Suomelle mahdollisuuden saada tukea EY:n rakennerahastoista. Näitä rahastojahan on kolme, ja ne perustettiin vuonna 1988. (Ed. Seppänen: Paljonko annetaan?) Vuosina 1989—93 ne tulevat jakamaan erilaisina tukina 60 miljardia ecua. Rahastoista jaetaan varoja useiden kategorioiden perusteella. Suomen kannalta ehkä tärkeimmät kategoriat ovat ensimmäinen kategoria eli heikosti kehittyneille alueille annettu tuki, toinen kategoria, joka on taantuville teollisuuspaikkakunnille tarkoitettu tuki, sekä kategoria 5.b., joka on maatalousvaltaisten, syrjäisten ja harvaanasuttujen alueiden tuki. (Ed. Aittoniemi: Menee Itä-Saksaan kaikki!) EY:n rahastoista tuetaan projekteja, jotka ovat kansallisen tai paikallisen tuen piirissä. Tukea on yleensä myönnetty suurille infrastruktuuri-hankkeille, tuottaville investoinneille ja paikallisille kehitysprojekteille. (Ed. Seppänen: Jos ei mennä EY:hyn, saadaan 5 miljardia enemmän käyttöön!)

Tehtyjen arvioiden mukaan varsin monet alueet Suomessa voivat päästä EY:n tukien piiriin. Euroopan yhteisöjen aluepolitiikasta vastaava komissaari Bruce Millan, joka äskettäin kävi Suomessa, totesi, että Suomi voisi saada Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista enemmän tukea kuin aikaisemmin on arvioitu. (Ed. Seppänen: Uskon varassa!) Perusteita sille, että määrättyt hankkeet ja alueet Suomessa saisivat heikosti kehittyneille alueille tarkoitettua tukea EY:n rahastoista, on useita. Suomi on harvaanasuttu maa. Väentiheys koko maassa on 15 henkeä yhtä neliökilometriä kohden, kun se Euroopassa on 145. Tämän lisäksi meillä on erittäin pitkä yhteinen raja Venäjän kanssa, ja on usein todettu EY:n sisällä, että heidänkin näkökulmastaan katsottuna on turvallisuuspoliittisesti tärkeää pitää rajaseudut asuttuina.

Suomen ja Ruotsin mukautulo Euroopan yhteisöön tuo mukanaan aivan uudenlaisia aluepoliittisia ongelmia. Ensimmäistä kertaa EY:n piiriin tulee maita, joihin kuuluu arktisia alueita. Osaa niistä voisimme sanoa myös sub-arktisiksi, mutta käytetään nyt termi arktinen, kun kerran EY:kin sitä käyttää. Tämän vuoksi kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää varsin perusteltuna sitä, että Suomi pyrkii neuvotte- luissa lisäämään EY:n rahastojen tukikatego-

riaksi myös uuden kohdan, joka koskee arktisia alueita.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä on erittäin tärkeää, että suomalaiset neuvottelijat pyrkivät saamaan mahdollisimman monen laman vaikutuksista kärsivän teollisuuspaikkakunnan EY:n tukiohjelmien piiriin. Teollisuuden rakennemuutos sekä idänkaupan nopea romahdus ovat tuoneet vaikeita ongelmia monille perinteisesti hyvin menestyneille teollisuuspaikkakunnille. Nyt tarvitaan nopeita toimia näiden alueiden tukemiseksi. Perinteisillä teollisuuspaikkakunnilla on erinomaisia, hyvin koulutettuja ja ahkeria suomalaisia työntekijöitä. Nyt tarvitaan pääomia, nimenomaan pääomia, jotta voidaan luoda uutta, tulevaisuudessakin kilpailukykyistä teollisuutta. Vaikka pääpaino on tietyt yksityisellä pääomalla, on Suomen valtiolla sekä EY:n rahastoilla mahdollisuus tukea uus-teollistamisprojekteja alkuun.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä yhtyy ulkomaankauppaministeri Pertti Salolaisen EY-neuvottelujen avauspuheenvuorossa esittämään näkemykseen, että ”kylmän sodan jälkeisessä Euroopassa Suomen noudattaman puolueettomuuspolitiikan ydin on sotilaallinen liittoutumattomuus ja itsenäinen puolustus”. Nämä ministeri Salolaisen mainitsemat periaatteet ovat välineitä, ja tavoite on suomalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin takaaminen sekä valtiollisen itsenäisyyden turvaaminen. Suomen ulkopoliittikka on alistettu ja olkoon alistettu näiden päämäärien turvaamiselle.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä Suomen jäsenyys EY:ssä vahvistaa maamme turvallisuutta, vaikka EY-jäsenyys sinänsä ei mitään sotilaallisia turvallisuustakuita sisälläkään ja vastuu Suomen sotilaallisesta puolustamisesta on yksinomaan omissa käsissämme.

EY tulee tekemään päätökset yhteisen turvallisuuspolitiikan kehittämisestä vasta vuonna 1996. (Ed. Laakso: Ei pidä uskoa kaikkea, mitä kuulee!) Mikäli Suomesta tulee EY:n jäsen vuonna 1995, olemme jäsenenä päättämässä turvallisuuspoliittisen yhteistyön kehittämistä, mutta vain siinä tapauksessa, että olemme jäsen. (Ed. S-L. Anttila: Kahden prosenttien osuudella!) Muistutan kaikkia siitä tosiasista, että EY:n turvallisuuspoliittisen ulottuvuuden kehittäminen vaatii muutoksia EY:n peruskirjaan, Rooman sopimukseen. Muutokset tuohon sopimukseen tehdään konsensusperiaatteella. Jokainen valtio päättää osaltaan EY-yhteistyöalan laajentamisesta.

Mitään ehdottomia totuuksia Euroopan turvallisuuspoliittisen rakenteen tulevaisuudesta tuskin pystyy kukaan sanomaan. Vastakkainasettelun päätyttyä on syntynyt tarve rakentaa Euroopan turvallisuuspoliittinen rakennelma uudenlaisen yhteistyön varaan. Tätä yhteistyötä varten on olemassa kolme eri järjestelmää: Etyk, Nato ja Weu eli Länsi-Euroopan unioni.

Etyk on niistä alueellisesti kattavin. Siihen kuuluvat niin Länsi- ja Itä-Euroopan maat kuin myös entiset neuvostasavallat sekä Yhdysvallat ja Kanada. Etyk ei kuitenkaan ole onnistunut lunastamaan niitä odotuksia, jotka sille kylmän sodan päätyttyä asetettiin. Esimerkiksi Jugoslavian kriisissä ei Etykillä ole käytännöllisesti katsottu mitään roolia, vaikka sen jäsenmaasta on ollut kysymys. Vaikka Etyk on meille suomalaisille historiallisista syistä hyvin tärkeä ja on ollut tärkeä aikanaan, ei sen varaan ole realistista asettaa korkeita odotuksia tulevaisuudessa.

Nato on toimiva järjestö, mutta sen historia perustuu kylmän sodan vastakkainasettelulle. Se ei myöskään ole alueellisesti kattava. Nato näyttää pysyvän jäsenvaltioidensa puolustusliittona, joka ei selvästikään halua uusia jäsenmaita. Se varoo laajentumasta Itä-Eurooppaan, mikä on nykytilanteen epävakaisuus huomioon ottaen perusteltua. Naton merkitys tulee kuitenkin ainakin keskipitkällä aikavälillä olemaan suuri Euroopassa. Se on Yhdysvaltojen ja Länsi-Euroopan välisen atlanttisen yhteistyön selkäranka. Suomen saama tarkkailumahdollisuus Naton ja entisten Varsovan liiton maiden yhteistyöelimestä Nacc:ssä on meille erittäin hyödyllinen.

Länsi-Euroopan unionin eli Weu:n ongelma on se, että se Naton tavoin ei ole alueellisesti kattava ja että se Etykin tavoin on jossain määrin vain "paperileijona". Weu:lle ollaan kuitenkin antamassa suurempaa roolia. Siitä on tulossa EY:n puolustuselementti. Weu on myös alueellisesti laajentumassa, eikä sen muodostuminen yleiseurooppalaiseksi turvallisuusjärjestelmäksi ole mahdotonta.

Suomi on ilmoittanut hyväksyvänsä ne tavoitteet, jotka EY-maat asettivat Maastrichtin kokouksessa. Tämä koskee myös yhteisen turvallisuuden käsitettä.

Suomen turvallisuuden kannalta on ensisijaisen tärkeää huolehtia siitä, että säilytämme itsenäisen puolustuskyvyn. Tällä hetkellä ei näytä järkevältä, että Suomi sitoutuisi mihinkään sellaiseen järjestelyyn, joka aiheuttaisi meille maamme rajojen ulkopuolelle ulottuvia velvoitteita. On syytä muistaa, että Weu-jäsenyyssään

ei velvoita osallistumaan järjestön sotilaallisiin hankkeisiin. Jokaisella maalla on oikeus itsenäisesti päättää omien joukkojensa alistamisesta Weu:n alaiseen projektiin.

Vaikka eduskunta onkin antanut hallitukselle valtuudet käydä neuvotteluja Suomen EY-jäsenyydestä, ei tämä valtuutus ole ns. avoin valtakirja. Eduskunnan on tarkoin seurattava neuvotteluja ja tarvittaessa lausuttava käsityksensä niiden etenemisestä.

Yksittäisten asiakysymysten osalta on paras asiantuntemus eduskunnan asianomaisessa valiokunnassa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä edellyttää, että ministerit tämän kevään aikana informoivat oman alansa valiokuntaa yksityiskohtaisista neuvottelutavoitteista ja neuvottelujen kehittymisestä. On nimittäin huomattava, että suuri osa neuvotteluista koskee tuhansia pieniä teknisiä yksityiskohtia, joista neuvotellessa tarvitaan Suomen neuvottelijoiden yksityiskohtaista ja tarkkaa asiantuntemusta. Uskomme, että asiantuntemusta Suomen neuvottelijoilla on, mutta kysymykseen tulevat nimenomaan tuhanne pienet yksityiskohdat, joilla jokaisella kohdalla sinänsä tulee olemaan Suomen teollisuudelle tai kaupalle aika merkittävä merkitys. Yleisvastuu eduskunnan osalta on ulkoasiainvaliokunnalla, joka on omassa EY-selontekoa koskevassa mietinnössään linjannut eduskunnan asettamat neuvottelutavoitteet.

Valiokuntien informoimisen lisäksi on tärkeää, että jäsenyysneuvotteluja käsitellään myös eduskunnan täysistunnossa. Eduskunnan työskentelymuotojahan ollaan muuttamassa, ja tarkoitus on antaa hallitukselle mahdollisuus tuoda tärkeäksi koettu asia eduskuntakeskusteluun. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä hallituksen on syytä käyttää tätä mahdollisuutta. Kun neuvottelut ovat edenneet tarpeeksi pitkälle, on syytä harkita, olisiko esimerkiksi alkusyksystä tarvetta antaa eduskunnalle EY-jäsenyysneuvottelujen väliaikatilannetta koskeva selvitys.

Arvoisa puhemies! Väläkysymyksen tekijöille on jäänyt epäselväksi Suomen neuvottelutavoitteiden sisältö. Väläkysymyksessä väitetään, että hallituksen neuvottelutavoitteet olisivat muuttuneet siitä, mitä tiedonannossa esitettiin. Tämä väite on väärä, koska hallituksen neuvottelutavoitteet on asetettu nimenomaan eduskunnan tahdon mukaisesti, vaikka väläkysyjät yrittävät epätoivoisesti todistaa hallituksen muka sivuuttaneen joitakin eduskunnan muka määrittelmiä neuvottelutavoitteita.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä tärkein neuvottelutavoite on Suomen EY-jäsenyys mahdollisimman hyvillä ehdoilla. Toivomme tavoitteen toteutuvan hyvässä aikataulussa mahdollisimman pian, mieluiten vuoden 1995 aikana. Kokoomuksen eduskuntaryhmä uskoo, että Suomen neuvottelijat pystyvät saamaan aikaan maamme kannalta hyvän neuvottelulopputuloksen ja että Suomi ottaa aikanaan sille kuuluvan paikkansa Euroopan kehittämisessä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. S-L. Anttila merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Onko itenäisten kansallisvaltioiden aika ohi? Onko tullut aika siirtää ne muinaismuistojen museoon rukiin ja pronssikirveen viereen?

Suomalaiset, kuten muutkin länsieurooppalaiset kansat joutuvat antamaan vastauksensa tähän perimmäiseen kysymykseen, joka Maastrichtissa asetettiin. Maastrichtissa hyväksytyllä sopimuksellahan päätettiin, että Euroopan yhteisö muuttuu vaihteittain Euroopan unioniksi, federaatioksi eli liittovaltioksi, joka käyttää päätösvaltaa yli jäsenmaiden parlamenttien ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, puolustuksessa ja taloudessa.

Me vasemmistoliitossa emme tällaista kehitystä kannata. Meidän mielestämme itsellistä, itsemääräämisoikeuden säilyttävää Suomea yhä tarvitaan. Sitä tarvitaan tuottamaan suomalaisille hyvinvointia ja turvallisuutta. Suomi on myös se yksikkö, joka mahdollistaa demokratian laajentamisen, sen että suomalaiset voivat vaikuttaa asioihinsa.

Emme me ole ajamassa Suomea eristyksiin. Päinvastoin haluamme, että Suomi harjoittaa tasavertaisista lähtökohdista yhteistyötä eri valtioiden kanssa, olivatpa ne missä ilmansuunnassa hyvänsä. Nähdä vain Länsi-Eurooppa on "kansainvälistymistä", joka ei ole vain ahdasta vaan minusta myös ahdistavaa.

Rouva puhemies! Jos Suomi liittyy Euroopan yhteisöön, siis tulevaan Euroopan unioniin, ei valta Suomessa enää kuulu kansalle ja sen vaaleilla valitsemalle eduskunnalle. Erittäin iso osa, eräiden arvioiden mukaan 80 prosenttia, päätöksenteosta siirtyy Brysseliin.

Päätöksenteko siis etäännyisi yhä kauemmaksi, ja jo tästä syystä demokratiavaje väijäämättä yhä vain pahenisi, vaikka se on paha jo nyt. Pitää myös muistaa, että Euroopan yhteisö ja tuleva Euroopan unioni on erittäin byrokraattinen ja keskitetty koneisto, jossa pääosaa esittää "politbyroo" eli komissio ja sen alaisuudessa toimiva virkakoneisto. Brysselissä direktiivejä, regulatioita ja alemman tason määräyksiä suoltaa noiden kaikkivaltaisten komissaarien alaisuudessa nyt jo noin 20 000 virkailijaa. Päätösvallan siirtoa eduskunnalta Brysseliin on yritetty peitellä puhumalla subsidiariteetti- eli "läheisyysperiaatteesta. Mutta se vasta erikoista läheisyyttä on, josta päätetään kaukana.

Suomen kansa ei siis Euroopan unioniin liittymisen jälkeen enää olisi täysivaltainen ja suvereeni kansakunta, vaan Brysselin komissaarit ratkaisivat suurelta osin sen, mitä täällä sopiai puuhastella. 75 itsenäisyyden vuoden jälkeen meille ei jäisi edes kaikkia tsaarin autonomisen suuriruhtinaskunnan oikeuksia, olihan Suomella silloin sentään vielä oma raha ja talouspolitiikka.

Rouva puhemies! Kun EY-jäsenhakemusta valmisteltiin, sen sanottiin tuovan halvemmat hinnat, työtä ja lisää hyvinvointia. Mutta ennen kuin jäsenyysneuvottelut edes alkoivat, muuttui ääni jo kellossa. Meitä vaaditaan nyt sopeutumaan.

Katsokaamme vaikka hintoja. Tähän mennessä ainoa merkittävä EY:n tuoma harmonisointimuutos on hallituksen periaatepäätös arvonlisäverotukseen siirtymisestä. Se ei suinkaan laske vaan nostaa mm. elintarvikkeiden, asumisen, julkisen liikenteen, työpaikkaruokailun, lääkkeiden, ympäristönsuojelun, majoitustoiminnan, parturitoiminnan ja muiden yksityisten palvelujen hintoja parista prosentista aina pariinkymmeneen. Se hintojen alentamisesta.

Tai katsokaamme työllisyyttä. EY:n uskonnustus on uusliberalismi ja uusoikeistolaisuus ja päämäärä sääntelemätön markkinatalous. Työllisyyslain velvoittavuuden romutus on valmistautumista Euroopan unionin jäsenyyteen. Eihän voinut olla niin, että meillä Suomessa olisi "euroaikaan siirryttäessä otettu todesta ja pidetty voimassa vaatimus työvoiman kuulumisesta valtiovallan erityiseen suojelukseseen. Useimmissa EY-maissa on jo pitkään eletty suurtyöttömyyttä, ilman että Bryssel olisi sen poistamiseen jäsenmaita vähimmässäkään määrin patistellut, päinvastoin. Euroopan unionin seuraavaan syventävän vaiheen talous- ja rahaliittoon Emuun, pyrkivien osaltakin, kun näitä kriteereitä määri-

tellään, tarkistetaan kyllä valuuttakurssin pysyvyys, mutta maan työttömyysprosentti ei merkitse mitään.

Rouva puhemies! Pyrkimys purkaa työehtojen yleissitovuus ja huonontaa työaikalakeja voimistuu. Tämä on paitsi porvarihallituksen omaehtoista toimintaa myös EY:n linjausten mukaisista toimintaa. EY-komissiohan totesi lausunnotsa Suomen jäsenhakemuksesta: ”Suomessa on ryhdyttävä hyvinkin huomattaviin ponnistuksiin suuremman joustavuuden saamiseksi nimellis- ja reaali-palkkoihin.” Joustavuuden tavoitteenkin komission avis kertoo varsin selväkielisesti edellyttäessään ”pääomatulojen osuuden kasvua suhteessa työtuloihin”. Komissio vaatiikin jatkamaan ”tuntuvia leikkauksia julkisiin menoihin ja työvoimakustannuksiin”, jotta Suomi ”kykenisi myöhemmässä vaiheessa täysin osallistumaan Talous- ja rahaunioniin”.

Lienee sopivaa ihmetellä, miksi ay-liikkeen johto on ollut pääosaltaan jopa innokkaasti viemässä Suomea EY:hyn, tulevaan Euroopan unioniin, vaikka tiedossa onkin EY:n, tulevan Euroopan unionin, markkinalähtökohtaisuus. Ay-liike ei ole reagoinut siihenkään, ettei porvarihallitus aseta edes tavoitteeksi suomalaisen työehtosopimusjärjestelmän säilyttämistä. Kuitenkin työehtojen yleissitovuuden menetys veisi mennessään paitsi kohtuulliset palkat myös ay-liikkeen vaikutusvallan. Useimmissa EY-maissa ay-liikkeeseen kuuluu vain 20—30 prosenttia palkansaajista. Eipä kumma, että ay-liikettä kovasti vieroksuva ja painostava Iiro Viinanen onkin kaikkein innokkain Suomen Euroopan unioniin viejä.

Maatalouden puolella on sentään ollut kriittisyyttä ja vastustustakin. Se onkin aiheellista, sillä ei meillä maataloutta laajassa mitassa enää harjoiteta, jos rajasuoja poistetaan. Meille aletaan tuon toimenpiteen seurauksena, jos siihen mennään, tuoda ruokaa isossa määrin muilta Euroopan unionin alueilta.

Hallituksen ajamat pitkätkin siirtymäajat ovat nekin kuitenkin vain siirtymäaikoja, sillä Suomi on myös 2000-luvun alussa kylmempi maa kuin Euroopan unionin pääalueet. Kun kasvukausi meillä on 140 vuorokautta, mutta Keski-Euroopassa 250 ja Etelä-Euroopassa 365 vuorokautta vuodessa, ei tuota eroa viljelijöiden osalta korjaa mikään. Maitotilojenkin osalta rajattomaan kilpailuun menon seurauksena tietää. Englannissa lypsylehmiä per tila on yli 60, Hollannissa yli 40, mutta Suomessa keskimääräisesti jonkin verran päälle kymme-

nen. Maitotilojen koko suurenisi rajusti, ja perheyrittäjä olisi tältäkin osin voi sanoa historiaa, jos Suomi EU-menoon sopeutetaan. Miksi sitten kantaa huolta maataloudesta? Siksi, että kyse on työpaikoista ja maaseudun asuttuna pitämisestä, ja siksi, että maan tulee olla omavarainen elintarviketuotantonsa osalta. Jollei tästä pidetä huolta kaikissa oloissa, katastrofin ainekset on jo kylvetty.

Rouva puhemies! Suomi on iso ja harvaan-asuttu maa. Yksistään Lapin lääni on pinta-alaltaan suurempi kuin kuusi nykyistä EY:n jäsenmaata. Aluepolitiikalla on meillä siis valtavan suuri merkitys, jos ja kun maa aiotaan pitää kauttaaltaan asuttuna. Kuitenkin pohjoisessa toimivalta teollisuudelta ollaan nyt poistamassa kuljetustukia. Suuressa euronöyryydessä sitä on oltu poistamassa jo ennen Eta-sopimusta tai mahdollista EY-jäsenyyttä, josta Suomen kansa kansanäänestyksessä päättää. Meillä on käytetty EY:n aluepolitiikasta vastaavaa komissaaria vierailulla aina Lappia myöten. Joillakin tahoilla on oltu kovasti hyvillään komissaarin hyvänsuopaisista, mutta ympäripyöreistä lausunnoista. Faktat ovat kuitenkin faktoja. Aluetuen antamisen edellytyksenä EY:ssä on se, että alueen bruttokansantuote on alle 75 prosenttia EY:n keskiarvosta. Meiltä ei ainakaan vielä tällaisia läänejä löydy yhtään ainutta.

Rouva puhemies! Kun eduskunta käsitteli viime vuonna valtioneuvoston EY-selontekoa, eduskunta edellytti ratkaisua, joka ”mahdollistaa itsenäisen puolustuksen ja sotilaallisen liittoutumattomuuden sisältävän puolueettomuuden”. Alkaneissa neuvotteluissa hallitus on vähät välittänyt tästä eduskunnan kannasta ja ilmoittanut Suomen olevan valmis toteuttamaan Maastrichtin sopimuksen mukaisen Euroopan unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevan päätöksen ja osallistumaan myös yhteiseen puolustukseen.

Mitä tavoitteita Maastricht sitten ilmentää? Sen tavoitteena on luoda EY:n taloudellista mahtia vastaava poliittinen ja sotilaallinen voima, jotta se voi tarvittaessa vaikkapa voimakeinoja käyttäen kilpailla maapallon resursseista, markkinoista ja vaikutusvallasta. EU:n, Euroopan unionin, sotilaalliseksi käsivarreksi tulee Naton kanssa, niin kuin sanonta kuuluu, sopusoinnussa toimiva Weu, Länsi-Euroopan unioni, joka muuten yhä pitää kiinni ydinpelotteeseen nojaavasta strategiastaan. Ranska on muuten esittänyt myös Euroopan unionin oman ydinaseen kehittämistä. Saksa ja Ranska ovat luo-

neet jo 35 000 miehen eurojoukot, joista on tarkoitus tulla Weu-joukkojen ydin.

EY-komission lausunnossa Suomen jäsenhakemuksesta ”edellytetään maan hyväksyvän ja kykenevän toimeenpanemaan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan sellaisena, miksi se tulevien vuosien aikana kehittyi”. Meiltä vaaditaan tällaista ennakkositoutumista. Vaikka presidentti ja hallitus ovat tästä sanansa jo antaneet, vaaditaan lausunnossa ”tarkoin määrättyjä ja sitovia takeita Suomen poliittisesta sitoutumisesta ja oikeudellisesta kyvystä täyttää velvollisuutensa tällä alueella”.

Turvallisuus- ja puolustuspolitiikan lähtökohta ei siis Euroopan unionin jäsenenä olisi Suomen oma turvallisuus, vaan toiminta supervallan etuvartiona Venäjää vastaan. Me arvatemkin joutuisimme käyttämään myös enemmän rahaa sotilasmenoihin. Niiden osuus bruttokansantuotteesta on EY-maissa 2—5 prosenttia, mutta meillä osuus on 1,5.

Voikin hyvin nähdä, että pääministerin avaus kansainvälisiin operaatioihin kykenevien ”rauhanpakotusjoukkojen”, joita voi hyvin nimittää interventiojoukoiksi luomisesta on vastaus EY-komission kysymykseen Suomen valmiudesta Weu:n kehittämiseen ja osallistumisesta sotilaallisen voiman käyttöön niin päätettäessä.

Euroopan unionin jäsenyys ei lisää maamme turvallisuutta, vaan päinvastoin se lisää vaaraa joutua mukaan meistä riippumattomiin konflikteihin, jopa sotiin, lähellä ja kaukana.

Rouva puhemies! Suomelle on elintärkeää säilyttää puolueettomuutemme, joka on hyväksi havaittu ja hyväksi koettu. Meille on nyt ilmaantunut sellaisiakin johtomiehiä, voisiko sanoa profettoja, jotka vannovat, että kyllä me pysymme puolueettomina, vaikka Euroopan unioniin menisimmekin ja vaikka vielä Weu:hunkin liittyisimme. Puolueettomuus kuulemma säilyisi vielä sittenkin, vaikka Natonkin jäsenyyden vaitsisimme.

Näille selittelijöille haluaisin vastata Urho Kekkosen sanoilla: ”Puolueettomuuspolitiikan 'sesam aukene' ei ole se, että valtio ilmoittaa haluavansa noudattaa puolueettomuuspolitiikkaa. Ratkaisevaa on, että muut maat luottavat siihen. Eikä riitä, että kaukana olevat kansat luottavat siihen; tärkeintä on, etteivät naapurit epäile sen aitoutta.” (Ed. Kekkonen: Ketkä olivat naapureita silloin ja ketkä ovat nyt, ed. Tennilä?) — Paasikivi vastasi kerran tämän tyyppisille puheenvuorojen käyttäjille kuin on tässä salissa sosialidemokraattisen puolueen joh-

tomies Kekkonen sanoen: ”Olkaa hyvä ja menkää kotiin ja katsokaa karttaa. Geopolitiikka ei muutu.”

Rouva puhemies! Ulkoministeri Väyrynen arveli äskeisessä puheenvuorossaan, ettei EY-neuvotteluissa tule mitään vaikeuksia ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta. Uskon tämän, koska niin kuin saattoi kuulla, kaikista tavoitteista on jo etukäteen luovuttu. Tämä koskee myös puolueettomuutta.

Väyrynenhän ei muuten edes puhunut juuri mitään ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, vaan asioista, jotka kuuluvat maa- ja metsätalousministeri Puran reviiriin. Ulkoministeri Väyrysen viimeaikaisia puheenvuoroja voi muutoinkin ihmetellä, sillä sen sijaan että katse olisi kohotettu edes nykyisten ongelmien ratkaisemiseen, saatikka tulevaisuuden haasteiden selvittämiseen, hän on kirjoituksissaan ja kuulemma myös kirjasaan palannut takaisin 70-luvun kähmintöjensä selvittämiseen.

Rouva puhemies! Suomi ei tietenkään voi panna päätään pensaaseen ikään kuin mitään uutta ei Euroopassa olisikaan tapahtumassa. Emme voi myöskään eristäytyä maailmasta. Mutta on kuitenkin muitakin tapoja osallistua integraatioon ja kansainvälistymiseen kuin läheteä liittovaltio Euroopan unionin osavaltioksi.

Norjalainen professori ja rauhantutkija Johan Galtung on muistuttanut, että nykyisen EY:n kahdentoista maan väestö on vain 6,5 prosenttia ihmiskunnasta, ulkopuolella on siis 93,5 prosenttia maapallomme ihmisistä. Galtung esittikin Vaihtoehto EY:lle -järjestön seminaarissa Euroopan unionille, liittovaltiolle, sanottavan ”ein” vastapainoksi kahdeksan ”kyllän” ohjelman, johon voi yhtyä:

1) Kyllä omalle maalle — nähdä oman maan arvo ja mahdollisuudet ja rakentaa sen pohjalta tulevaisuutta, tuotantoa omiksi tarpeiksi.

2) Kyllä pohjoismaiselle yhteistyölle ja sen lisäämiselle.

3) Kyllä sopimukselle EY:n kanssa, mitä sisämarkkinoille pääsyn takaava, tässä salissa hyväksynnän saanut Eta-sopimus merkitseekin, jota me olemme olleet tukemassa.

4) Kyllä Itä-Euroopalle eli keskittymiselle rakentamaan yhteistyötä itäisen Euroopan vanhojen ja uusien maiden kanssa.

5) Kyllä koko Euroopalle eli Etykille ja sille yhteistyölle, jota Etyk edustaa kattaen kaikki Euroopan maat.

6) Kyllä Japanille ja USA:lle — tarjoten niille kaupassa paremmat ehdot kuin tulliliitto, Eu-

roopan yhteisö ja Euroopan unioni, tarjoaa ja voi tarjota.

7) Kyllä muulle maailmalle eli ns. kehitysmaille — laajentaen kehitysyhteistyötä ja kehitysmaakauppa kehitysmaiden ehdoilla.

8) Kyllä koko maailmalle eli YK:lle — vahvistaen YK:ta ja omaa toimintaa YK:n puitteissa.

Rouva puhemies! Tärkeimmäksi tavoitteeksi Suomen talouspolitiikassa on nostettu selviytyminen talous- ja rahaliittoon Emuun, joka on siis sisämarkkinoiden jälkeen Euroopan unionin seuraava askel sitä syvennettäessä. Tärkeimmäksi tavoitteeksi on nostettu täyttää tämän Emun asettamat kriteerit. Niitä ovat alhainen inflaatio, julkisen talouden alijäämän ja bruttovelan pitäminen pienenä, korkotason alaspainaminen sekä kiinteä valuuttakurssi.

Me vasemmalla emme lähde ensisijaisesti Emu-kriteereistä selviytymisestä vaan siitä, että Suomi ja suomalaiset selviytyvät. Mielestämme tarvitaankin kolmivaiheinen selviytymisohjelma, jossa eri osat tietyt limittyvät tiiviisti toisiinsa.

Ensinnäkin tarvitaan välitöntä elvyttämistä suurtyöttömyyden vähentämiseksi. Ei tällaista valtavaa työttömyyttä tämä maa kestä, ei kertaikkiaan.

Toiseksi tarvitaan talouden tasapainottamisohjelma, johon kuuluvat myös säästötoimet kuitenkin niin, että niitä tehtäessä on mukana sekä järki että sydän.

Kolmanneksi tarvitaan rakennemuutosohjelma, jolla mm. laajennetaan oman suomalaisen tuotannollisen toiminnan perustaa ja sen jalostustasoa.

Rouva puhemies! Kun lähdemme työllisyyslanteen parantamiseen ja sosiaalivaltion säilyttämiseen tähtäävää ohjelmaa toteuttamaan, meillä pitää olla paitsi laajaa poliittista tahtoa myös välineitä. Mukaanmeno Euroopan unionin kehittämiseen liittyvään Euroopan talous- ja rahaliittoon Emuun veisi meiltä Suomen markan sekä oman raha- ja talouspolitiikan harjoittamismahdollisuuden. Meistä tulisi päättömiä ja kädetömiä talouspolitiikan invalideja. Meille jäisi pysyvä suurtyöttömyys. Sitä vaihtoehtoa vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ei hyväksy.

Rouva puhemies! Kun me sanomme ”ei” liittovaltioksi kehittyvälle Euroopan unionille, me sanomme ”kyllä” Suomelle, puolueettomuudellemme, demokratialle ja me sanomme ”kyllä” myös aidolle ja laajalle kansainvälisyydelle.

Rouva puhemies! Kannatan ed. Anderssonin tekemää ehdotusta päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoksi.

Ed. Donner: Arvoisa rouva puhemies! Edesmennyttä presidentti Kekkonen hieman vapaasti siteeraten sanoisin alkajaisiksi, että tämä on huonoin tv-ohjelma, jossa olen ollut mukana, mutta en ole itse sitä ohjannut. (Ed. Rinne: Puhuja on ollut mukana kaikenlaisissa filmeissä myös!) — Se on toinen asia, ed. Rinne. Minä en arvostellut myöskään ed. Rinteen esiintymisiä, joten ehkä voimme tähän palata myöhemmin.

Joka tapauksessa minusta tuntuu, että me olemme kokeneet tämän mediateatterin aikaisemmin monessa yhteydessä. Siitä huolimatta vasemmistoliiton välikysymyksessä esitetään kysymyksiä, joista osa ei kuitenkaan ole kovin tärkeitä itse asiassällön kannalta. Ydinongelma on nimittäin kysymys avoimuudesta ja tiedotuksesta minun mielestäni. Näin ollen aika vähän tekemistä peruskysymyksen kanssa on sillä, jos ollaan sitä mieltä, että meidän olisi neuvottelujen alkuvaiheessa pitänyt ottaa esille kysymys sukupuolten välisestä tasa-arvosta, koska mikään ei estä Suomen eduskuntaa ja maan päätöksentekijöitä nyt eikä myöhemmin harjoittamasta tasa-arvopoliittikkaa, jolla pyritään tasoittamaan miesten ja naisten välisiä palkkaeroja ja parantamaan naisten urakehitystä. Sillä ei ole kovin paljon asian kanssa tekemistä.

Toinen ongelma on sitten se, että eduskunta on viime vuosina eri yhteyksissä antanut integraatiokysymyksistä laajoja mietintöjä ja keskustellut perusteellisesti sekä Eta-sopimuksesta että myöhemmin EY:n täysjäsenyydestä. En halua nyt väittää, että asia olisi täysin loppuun kaluttu, kaukana siitä, mutta olen vakuuttunut siitä, että hallitus tulee antamiensa lupauksen mukaisesti informoimaan eduskuntaa EY-neuvottelujen kulusta. Lisäksi eduskunnalla on tilaisuus ottaa kantaa Eta-sopimuksen lisäpöytäkirjaan, jonka hyväksymistä vaaditaan kaikilta Efta-valtioilta lukuun ottamatta Sveitsiä, joka jo on ehtinyt hylätä sopimuksen, ja kaikilta EY-mailta sekä Euroopan parlamentilta. Voidaan olettaa, että eduskunta hyväksyy suurella enemmistöllä suhteellisen edullisen sopimustuloksen, johon neuvottelijamme ovat päässeet.

Tällöin jää kuitenkin toissapäivänä ja eilen Genevessä saamieni tietojen mukaan suuri epävarmuus siitä, milloin Eta-sopimuksen voitaisiin ajatella tulevan voimaan, parhaassa tapauksessa 1 päivänä heinäkuuta tänä vuonna, pahimmassa ehkä vuodenvaihteessa 94. Tässä yhteydessä meillä on taas mahdollisuus keskustella integraatiomalleista. Ei keskustelusta eikä mielipiteistä ole puutetta.

Mutta kuunneltuani ed. Tennilää äskettäin huomaan, että välikysymyksen tarkoituksena ei ollutkaan puhua niinkään avoimuudesta vaan enemmän siitä, halutaanko tulla EY:n jäseneksi vai ei. Minusta se on tässä yhteydessä hieman toisenlainen kysymys.

Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä eduskunta on siis saanut tyydyttävästi tietoa. Miten sitten on kansan laita, jolle erään käsityksen mukaan alistetaan EY-neuvottelutulos hyväksyttäväksi tai hylättäväksi? Henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että useimmat ihmiset maassamme ovat suhteellisen tietämättömiä niistä suurista muutoksista, joita Eta-sopimuksen voimaan tuleminen voidaan ajatella merkitsevän Suomelle koskien fyysisten henkilöiden liikkumista, Eta-alueen kansalaisten mahdollisuutta hakea työtä sekä yritysten välistä kilpailua ja oikeutta yritysten perustamiseen.

Eta-sopimuksella on otettu suuri askel kohden taloudellisesti yhdentyvää Eurooppaa, mutta tämän jälkeen on vielä otettava monia askelia koskien ennen kaikkea itäisen Keski-Euroopan ja entisen Neuvostoliiton maita. Tässä meillä on haaste, jonka ulottuvuuksia emme ole ehkä täysin ymmärtäneet ja jolla on ehkä myös ratkaiseva merkitys Suomen turvallisuuspoliittisille arvioille tulevaisuudessa.

Kun hallitus jätti anomuksen, monet taloudelliset kysymykset olivat etualalla ja puhuttiin myöskin osallistumisesta päätöksentekoon. Olen moneen otteeseen sanonut ja sanon sen nyt täällä vielä kerran, että minusta hallitus jäsenanomusta jättäessään peitteli todellisia syitä, sen takia että anomuksen taustalla ei ollut taloudellinen kehitys vaan turvallisuuspoliittinen näkemys, jonka perusteella Suomi pystyy turvallisuutensa ja tulevaisuutensa paremmin turvaamaan olemalla EY:n jäsen, liittymällä Länsi-Euroopan unioniin ja mahdollisesti myöhemmässä vaiheessa liittymällä Natoon. En halua tästä väitellä enkä kiistellä totean vain sen, että hallitus tässä mielestäni joko on valehdellut tai sitten peitellyt todellisia tarkoituksia. Mutta tämäkään ei kuulu välikysymyksen aiheeseen.

Tarkoitus kai lienee ollut kahtalainen: Toisaalta halutaan herättää keskustelua, ja se on aina hyvä, ja tämän tavoitteen vasemmistoliiton välikysymys täyttää aivan erinomaisesti kuitenkin sillä rajoituksella, että keskustelua, kuten jo sanoin, on käyty täällä jo vuosikausia. Toinen tarkoitus, joka on perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen hyväksymisellä kaataa hallitus, ei tällä kertaa toteutune.

Neuvottelut aloitettiin runsas kuukausi sitten, ja ne ovat tuskin ehtineet erityisen pitkälle. Hallitusta kohtaan esitetty kritiikki siitä, että se ei esimerkiksi avauslausunnossaan Brysselissä 1 päivänä helmikuuta maininnut kaikkia niitä kysymyksiä, joita vasemmistoliitto pitää ajankohteisina ja tärkeinä, ei vastaa millään tavoin järkevää neuvotteluasetelmaa. Jos me kaiken kertoisimme, menettäisimme kaiken. Joitakin asioita olisi kuitenkin ollut syytä kertoa.

EY:n komission tiedossa lienee ilman muuta eduskunnan pitkissä mietinnöissä lausuma mielipide integraatiokysymyksistä. Ei Brysselissäkään olla niin tyhmiä kuin joskus meillä kuvitellaan. Neuvottelijamme, enkä nyt tarkoita vastuullisia ministereitä, jotka eivät ole mukana päivittäisessä neuvottelutyössä, nauttivat korkeaa arvostusta Brysselissä asiallisuudestaan, pätevyydestään, sitkeydestään ja neuvottelukyvystään. Tietyissä tilanteissa, jossa on kyse esitettyjen ehdottomien enimmäisvaatimusten ja tietyn joustavuuden välisestä valinnasta, he joutuvat mielestäni kysymään itseltään ja vähitellen meiltä, haluammeko yhteisöjen täysjäseneksi vai emme, jolloin on tietenkin ajateltavissa, että kansa voi lopullisesti neuvotellun sopimuksen osalta sanoa "ei".

Itse olen sattumalta edustuksellisen demokratian kannattaja enkä usko kansanäänestyksiin tämän tyyppisistä asioista, mutta tietysti, jos meillä olisi vankka kansanäänestysperinne, voitaisiin menetellä kuten Sveitsissä, missä viime viikonvaihteessa äänestettiin bensiniin hinnankorotuksesta, kasinojen sallimisesta Sveitsin alueella ja eläinkokeista. Mitä tulee näihin kysymyksiin, bensiinin hinta nousi, kasinot sallittiin, samoin eläinkokeet, mutta tämä ei anna mitään osviittaa siitä, millä tavalla Suomen kansa suhtautuu, paitsi kasinopeleihin tietenkin.

Välikysymyksen tekijät katsovat, viittaamatta suoraan presidentti Koiviston Brüggen puheeseen, että Suomi on sitoutunut hyväksymään Maastrichtin sopimuksen ns. finalité politiquen, kuten sen Koivisto ilmaisi. On aivan selvää, että tämä aie voi antaa aihetta ristiriitaisiin tulkintoihin ja että hallituksen tai presidentin mielipiteet näissä kysymyksissä vaikuttavat hieman hämäriltä. Toistaiseksi ei ole julkisella taholla Suomessa pyritty problematisoimaan todellisuutta, jonka osaksi meidän voidaan ajatella tulevan, mutta toisaalta myös Maastrichtin sopimus, mikäli te olette sen lukeneet, sinällään ilmaisee älyllistä täyshämäryyttä — tämä on eräänlaista

eurooppalaista perinnettä sekin — joka ehkä vähitellen saa selityksen, jolloin voidaan toivoa, että me saamme jäsenenä tiettyä vaikutusvaltaa tuleviin päätöksiin ja ehkä voimme olla myös myötävaikuttamassa siihen, että Maastrichtin aineettomasta todellisuudesta syntyy jotain aineellista. Minä en ole sitä vielä nähnyt. Mutta huomautan vain siitä, että jos me jäämme ainoastaan Eta-jäseneksi, ja sen me kaikki tiedämme, tämä sulkee pois kaiken osallisuuden tuleviin päätösprosesseihin. Tällöin toimisimme ajo-putuna.

Suomen nykyisessä tilassa, taloudellisessa kriisissä, joka on syvempi kuin koskaan aiemmin itsenäisyytemme aikana, jos jätetään vaille huomiota sotainen uhka, jonka vasemmistoliiton aikaisempi liittolainen Neuvostoliitto kohdisti itsenäisyyteemme, on tietysti vaikea nähdä, millaisilla ehdoilla meidän voidaan olettaa osallistuvan integraatioprosessin jatkumiseen. Tämä on suuri ongelma, ja se on meidän itsemme ratkaistava. Valitettavasti poliittisen opposition tähän mennessä esittämät ratkaisut kriisistä selviämiseen ovat useimmissa tapauksissa olleet jonkin verran epärealistisia ja tuskin omiaan lisäämään uskottavuutta kykyymme hoitaa kriisiä itsenäisesti ja omin avuin.

Totean samalla, että hallituksen kaksi vuotta kestänyt sinisilmäisyys ei myöskään ole auttanut meitä kriisistä, joten alkää nyt menkö sanomaan, että sokeasti kiitän tätä hallitusta, joka meillä on ja joka omasta mielestäni, tämä ei ole ruotsalaisen ryhmän mielipide, toivottavasti pikaisesti kaatuu.

Välikysymystekstistä loistaa läpi tietynlainen epäily: Uskotaan tiedettävän, missä olemme, mutta tuntematon on uhkaavaa. Tämä on vähän tällaista Raamatun lukemista.

Yhtenä asiallisesti tarkasteltuna kiinnostavana kohtana on EY:n omaan päätöksentekoon liittyvä salassapito. Siitä minä olen aivan samaa mieltä kuin välikysymyksen allekirjoittajat. Mutta tähän seikkaan me emme kuitenkaan voi vaikuttaa ennen kuin olemme jäseniä muuten kuin paasaamalla täällä, ja se ei auta, sitä ei kyllä Bryssel kuuntele.

Mutta tässä yhteydessä ja kansallisesti on kuitenkin syytä ensisijaisesti peräänkuuluttaa suurempaa avoimuutta kotimaisessa päätösprosessissa, kun joutuu kuulemaan, että vastuullisille ministereille meidän nykyhallituksessamme ei joskus ole edes kerrottu, mistä heidän oma hallituksensa on päättänyt. Myös monia muita esimerkkejä on siitä, että välikysymyksessä esi-

ettyä kritiikkiä EY:tä kohtaan ja toivomusta avoimuudesta tulisi ensin käsitellä kansallisella tasolla, jotta eduskunnan muodollinen päätöksenteko-oikeus ei muuttuisi itseensä kohdistuvaksi parodiaksi.

Tällä seikalla on kuitenkin hyvin vähän tekemistä niiden ongelmien kanssa, joita välikysymys pyrkii valottamaan. Useat suuret ja tärkeät hallituksen päätökset viime vuosien aikana: Euroopan neuvoston jäsenyyden hakeminen, Eta-prosessi, EY ja puolustusvoimien Hornet-kauppa, on tehty ilman lähempää konsultaatiota eduskunnan kanssa, tai hallitus on kuvitellut, aivan oikein, että sillä on eduskunnan enemmistö takanaan ja se voi luottaa tämän enemmistön melko sokeasti seuraavan hallitusta, yhtä sokeasti kuin oppositio enimmäkseen on toista mieltä.

Välikysymyksen taustalla on, ilman että sitä erityisesti mainitaan, ajatus, jonka ovat avoimesti lausuneet jo ne, jotka suhtautuvat epäillen tai kriittisesti mahdolliseen EY-jäsenyyteen, että tämän kautta menettäisimme itsenäisyytemme, koska hallitukselle nyt esitettyyn kysymykseen on aikaisemmin vastattu ja koska kyse on asioista, joilla on vain marginaalinen yhteys neuvotteluihin tai jäsenyyteen. Olemme kuitenkin kauan olleet riippuvaisia ympäröivästä maailmasta, osaksi omaa syytämme. Tämä merkitsee sitä, että kun puhutaan itsenäisyydestä, se pitäisi tarkemmin määritellä kuin monessa puheenvuorossa usein tapahtuu.

Ei voida sanoa, että meillä olisi koskaan Neuvostoliiton historian aikana aina sen hajoamiseen asti ollut mutkaton suhtautuminen naapuriimme, jonka kanssa meillä on yli 1 000 kilometrin pituinen maaraja. Tällä yhteiskunnalla, nykyisin Venäjällä, on täysin toisenlainen poliittinen ja talouden rakenne ja elintaso, joka on vain murto-osa meidän elintasostamme. Sodanjälkeinen politiikka lähti luomaan ja ylläpitämään nk. modus vivendiä tämän valtion kanssa, ja tässä onnistuttuinkin, mahdollisesti tietyn moraaliseksi vahingoksi omalle yhteiskunnallemme.

Nyt ja tulevaisuudessa tämä naapuri on siellä. Meille on tärkeää, että suhteemme siihen on rauhanomainen ja hedelmällinen. Tietyn käsityksen mukaan, jota henkilökohtaisesti kannatan, voimme parhaiten edistää tätä asiaa EY:n jäsenyyden kautta ja kollektiivisin ponnistuksin erojen tasoittamiseksi Euroopan rikkaiden ja köyhien välillä. Tämä on mielestäni pääkysymys ja maallemme kohtalonkysymys.

Rouva puhemies! Olennainen osa nykyisestä elintasostamme ja kulutuksestamme on ostettu vieraiden markkinoiden ollessa halukkaita käyttämään tuotteitamme näillä markkinoilla, jolloin maamme on voinut omaksua teknologian uudet valtaukset suhteellisen nopeasti. Ulkomaalaiset luotonantajat ovat tähän mennessä olleet valmiita rahoittamaan kolmanneksen valtion budjetistamme ja siten osan kulutuksestamme. Mutta me kaikki tiedämme ja meidän on avoimesti tunnustettava, että näin ei voi jatkua pitkään, jolloin johtopäätökseksi jää, että me joko valitsemme tien, jota on viitoitettu presidentin ja hallituksen mielipiteen ilmauksissa, jolla on myös tietty hintansa, tai valitsemme toisen tien, jota paremman ilmauksen puutteessa kutsuisin romanialaiseksi tai albanialaiseksi tieksi, jolloin vähitellen pyritään tai joudutaan katkaisemaan lähes kaikki yhteydet ulkomaailmaan ja tällä tavoin saavutetaan tuskallinen ja ehdoton kansallinen itsenäisyys mutta myös sellainen pysähtyneisyys, joka leimasi Romaniaa Ceausescun ja Albaniaa vastaavien kommunistidiktatuurien aikana. (Ed. Laakso: Eikö Sveitsin esimerkki kelpaa?) — Sveitsin esimerkki voi myös kelvata, mikäli meillä olisi niin monta hyvin toimivaa pankkia ja monta tiliä, mutta minä en tiedä siitä, että huumediktatuurit olisivat Suomeen vielä investoineet samalla tavalla kuin Sveitsin pankkeihin. Mutta palataan tähänkin kysymykseen.

Toivon todellakin, että vasemmistoliitto, joka edustaa merkittävää osaa tämän maan poliittisessä spektrissä, ei halua valita tällaista eristäytymisen tietä ja näkee, että emme kriittisessä neuvottelutilanteessa voi kuvitella saavamme ja saavuttavamme kaikkea, mitä meidän voidaan ajatella vaativan, koska kyse on myös pääsemisestä osalliseksi jostakin, mikä on elintärkeää yhteiskunnan tulevalle kehitykselle, ja tämä koskee Suomea, sen kaikkia kansalaisia.

Rouva puhemies! On selvää, että tietyt osat siitä, mitä on pidetty EY:n tulevana kehityksenä, esimerkiksi vaatimus budjettikurista, alhaisesta inflatiosta ja kiinteästä valuuttakurssista, näytävät tällä hetkellä täysin utopistisilta ei vain Suomen osalta vaan myös huomattavalle osalle EY-maita. Tämä ei kuitenkaan estä sitä, että olemme niin hyvässä kuin pahassakin osa kansainvälistä yhdentynyttä taloutta, jossa on mahdollonta kuvitella Suomea eristyneenä saarekkeena maailman meressä.

Vasemmistoliiton välikysymys on mielenkiintoinen keskustelupuheenvuoro, joka vaikuttaa laaditun kiireessä ilman tarkempaa harkintaa.

En usko, että tuleva keskustelu tuo meille huomattavaa uutta tietoa tai antaa päteville neuvottelijoillemme muita ohjeita kuin ne, joista eduskunta jo on päättänyt.

Tästä syystä ruotsalainen eduskuntaryhmä yhtyy ehdotukseen yksinkertaisesta päiväjärjestykseen siirtymisestä.

Ed. H a u t a l a : Arvoisa puhemies! Suomen hallituksen ensiesiintyminen Euroopan unionin jäsenyysneuvotteluissa herättää syviä epäilyksiä lopputuloksesta. Voivatko edes jäsenhakemusta kannattaneet päätyä hyväksymään sitä? Itse neuvottelutuloksen lisäksi Euroopan yhteisön tai Euroopan unionin kehitys vaikuttaa ratkaisevan paljon siihen, voidaanko jäsenyys hyväksyä. Avauslausunnon perusteella Suomella ei ole minkäänlaista omaa näkemystä Euroopan yhteisön tai unionin tulevaisuudesta nyt, kun se on aidosti auki erilaisille vaihtoehdoille. Juuri tällä hetkellä siihen voidaan vaikuttaa omilla visioilla.

Ulkomaankauppaministeri Salolaisen avauslausunto jätti arvailujen varaan, noudattelevatko Suomen neuvottelutavoitteet eduskunnan viime kesäkuussa muotoilemia kantoja. Ulkoasiainvaliokunnan esityksestä eduskunta painotti myös erityisvaliokuntien näkemyksiä. Niiden tulee muodostaa yksityiskohtaiset ja konkreettiset neuvottelutavoitteet, mutta eduskunnan tai sen valiokuntien tietoon hallituksen tavoitteita ei ole annettu. Nyt käsiteltävä välikysymys on vihreiden eduskuntaryhmän mielestä aiheellinen.

Pitämällä yksityiskohtaiset neuvottelutavoitteet eduskunnan ulottumattomissa hallitus näyttää maksuneen keskeisen osan EY:n demokratiaavajetta. Sitä voidaan kutsua parlamentaariseksi tyhjiöksi, joka ilmenee niin kansallisten parlamenttien kuin EY:n parlamentin heikkona vaikutusvaltana EY:ssä. Aloittaessaan jäsenyysneuvottelut hallitus on vähin äänin vaihtamassa hallinnon pohjoismaista julkisuusperiaatetta EY:n salailukäytännöksi.

Avauslausunnon perusteella Suomi on maatalousvaltainen, kylmä ja pohjoinen maa, jonka asukkaat vastaavat lupauksistaan yhdessä. Arvoisa puhemies! Niin vastaavatkin, jos hallituksen arvio esimerkiksi Euroopan unionin Talous- ja rahaliiton siunauksellisuudesta Suomelle pettää.

Sopimus Euroopan liitosta on siirtänyt Euroopan yhteisöt täysin uuteen vaiheeseen. Tavoitteeksi on asetettu yhtenäinen Talous- ja rahaliitto sekä yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka ja aikanaan jopa yhteinen puolustus.

Mutta tätä liittoa ei vielä ole kirkossa kuulutettu. Tanskan ja Ranskan Maastricht-kansanäänestykset ovat osoittaneet, että kansalaisetkin voivat puuttua Euroopan tulevaisuuteen. Talouden epävarmuus ja maiden väliset suuret taloudelliset erot ovat omiaan myös jarruttamaan liiton syntyä ja jakamaan sen useihin kehiin. Sen takia on ennen aikaista, että hallitus ilmoittaa hyväksyvänsä sopimuksen poliittiset päämäärätkin ja jopa pyrkivänsä niihin.

Hallitus on ilmoittanut Suomen pyrkivän Talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen ensimmäisten maiden ryhmässä. Minkälaisiin selvityksiin hallitus mahtaa perustaa näkemyksensä, jonka mukaan oman talouspolitiikan ja lopulta oman rahan luottaminen Euroopan unioniin on maallemme hyödyksi? Tavallisen kansan kiintymys omaan rahaan ei ole pelkästään psykologinen ongelma, vaan kansantalouden rajojen häivyttäminen voi tuottaa melkoisen shokin Suomelle, kun raha menee rahan luo. Suhdannevaihtelujen ja talouden keskittymisen yhteisvaikutus Suomen kaltaisella taloudella varustetulle, etäällä keskuksista sijaitsevalle maalle saattaa olla paitsi tuntematon myös katastrofaalinen.

Suomen elinkeinorakenteeltaan yksipuoliselle ja vientiteollisuuteen perustuvalla taloudelle tulee olemaan sietämätöntä elää suhdannevaihtelujen lävitse, jos mahdollisuudet itsenäiseen talous- ja rahapolitiikkaan menetetään. Hallitus ilmoitti avauslausunnossa haluavansa ”osallistua keskusteluun siitä, minkälaisilla kansallisilla tulo- ja finanssipoliittisilla tai mahdollisilla yhteisötason toimilla suhdannevaihteluja voitaisiin tasata yhteisen talous- ja rahapolitiikan oloissa”. Keinoja olisi tietenkin pitänyt pohtia ennen kuin mennään ilmoittautumaan Talous- ja rahaliittoon innokkaimpien joukossa.

Yhteinen valuutta, johon aiotaan siirtyä ehkä jo vuonna 1997, on omiaan paitsi taltuttamaan valuuttamyrskyt, mikä on tarpeen, myös keskitämään taloutta. Raha menee rahan luo. EY:n uusteollinen ydinalue Etelä-Englannista Saksan, Ranskan ja Pohjois-Italian kautta Espanjaan muodostaa nk. kasvubanaanin. Tämä vyöhyke tulee korjaamaan suuren sadon niin yhteismarkkinoista kuin yhteisestä valuutastakin.

Millään aluepolitiikalla tai tukirahastoilla ei välttämättä kyetä luomaan tervettä vastapainoa tälle keskittymiskehitykselle. Niin sanottu koheesiorahasto, johon Suomi maksaa jo Etsopimuksen myötä isoja summia, tukee sitä paitsi ekologisesti ja sosiaalisesti tuhoisia hankkeita, esimerkiksi moottoriteiden rakentamista.

Euroopan taloudet näyttävät jääneen sellaisen kasvumallin vangiksi, joka tuhoaa työpaikkoja sekä kärjistää alueellisia eroja ja tuloeroja. Vaikka alueellisia kehityseroja tasataan yhä suuremmilla rahastoilla, köyhien ihmisten määrä on EY-maissa kasvanut parissa vuosikymmenessä 38 miljoonasta 53 miljoonaan eli 16 prosenttiin väestöstä.

Julkisen sektorin budjettivajeen nipistäminen alle 3 prosenttiin ja julkisen velan laskeminen alle 60 prosenttiin bruttokansantuotteesta ovat talouden tervehdyttämisen välttämättömiä tavoitteita, ja nämä mekin sinänsä voimme hyväksyä. Mutta Talous- ja rahaliiton tiukka inflaatiotavoite puolestaan kostautuu työttömyydessä, joka on saatava laskuun nyt eikä keskipitkällä aikavälillä, jolloin vasta alhainen inflaatio voisi tätä tavoitetta edistää.

Nyt, kun Länsi-Eurooppa on sukeltamassa lamaan, on tärkeää herättää keskustelua siitä, että talousliiton yhdeksi mittatikuksi pitää ottaa työllisyyden turvaaminen. Saatamme nähdä monissa maissa työttömyyden johtavan kestävämmiin sosiaalisiin ongelmiin, ennennäkemättömään syrjäytymiseen ja levottomuuksiin. EY:n tasolla on etsittävä radikaaleja keinoja työn uudelleenjakamiseksi. Kyse on talusteoriasta, talouspolitiikan suuresta linjasta.

Sosiaaliturvasta ja ympäristönsuojelusta ei syvenevän ja laajenevan laman oloissa kyetä huolehtimaan vanhoilla keinoilla: bruttokansantuotetta kasvattamalla. Klassinen elvytysvarakin on vähissä. Ei ole mitään syytä toivoa, että tilanne muuttuisi olennaisesti 1990-luvulla. Presidentti Koivistonhan totesi juuri, että Suomessa ei nyt ole kyse mistään suhdannelamasta.

Talous- ja rahaliiton kriteereistä puuttuu täydellisesti ekologisesti kestävä kehityksen vaatimus. Tuskin kukaan kieltää, miten kalliita laskuja sysätään muiden maksettaviksi ja tulevaisuuteen, kun kestävä kehitys ei noudateta.

Vihreät esittävät, että Talous- ja rahaliiton pitää perustua uusille mittareille, joilla varmistetaan, että sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä kehitys toteutuu. Malleja on jo tarjolla alkaen talouden vihreistä mittatikuista YK-järjestöjen käyttöön ottamaan human development -indeksiin, jota voitaisiin kutsua inhimillisen kehityksen mittariksi. Maalla, joka vaikkapa vuoteen 1997 mennessä ei mahdu näihin inhimillisen ja ekologisen kehityksen mittoihin, ei pitäisi olla mitään asiaa Talous- ja rahaliittoon. Näin me asian näemme.

Kyse on perimmältään siitä, että maailmantalouden kehitys tarvitsee yhä vähemmän ihmistyötä. Vihreä verouudistus eli verotuksen painopisteen siirtäminen työn ja tulojen verotuksesta saastuttamisen verotukseen edistäisi Euroopan laajuudessa toteutettuna alueellisesti tasapainoista kehitystä tehdessään mm. tavaran turhat kuljetukset kannattamattomiksi. Paikallinen tuotanto elpyisi, ja työpaikkoja syntyisi. Markkinoille pitää asettaa sosiaaliset, kulttuuriset ja ekologiset rajat, jotta ne eivät tuhoa perustavanlaatuisia arvoja, silloinkin kun nämä rajat uhkaavat rajoittaa EY:n sisämarkkinoiden neljää vapautta.

On tietoisesti yritettävä luoda useita eri keskuksia ja dynaamisia talousalueita Eurooppaan. Rakentamalla Itämeren alueen yhteistyötä monipuoliseksi ja dynaamiseksi kokonaisuudeksi Suomi voi omalta osaltaan tasapainottaa keskittymiskehitystä.

Hallituksen tulee esittää Talous- ja rahaliiton vaatima, sekä EY:ssä toteutettava että kansallinen, suhdannepoliittinen keinovalikoima ja talouden keskittymistä ehkäisevä ohjelma. Alueellisten tukirahastojen hankkeet on saatava tukemaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästä aluekehityksestä.

Arvoisa puhemies! Rahaliittoa hallitsemaan perustettavaa keskuspankkia kaavaillaan täysin itsenäiseksi laitokseksi, josta poliitikkojen on pidettävä näppinsä erossa.

Rahaliiton arkkitehditkin ovat huomauttaneet, että riippumattoman keskuspankin vastapainoksi tarvitaan ylikansallinen demokraattinen instituutio. EY:n parlamentista on kehitettävä jäsenmaiden ylin kansanvaltainen laitos. Maastrichtin sopimuksella parlamentti sai lisää valtaa, mutta oikeaa lainsäädäntövaltaa sille ei ole haluttu antaa. EY:n lainsäädäntö on lisäksi sekavaa, käytössä on seitsemän erilaista lainsäädäntömenettelyä ja viisi lainsäädännön muotoa.

Vaikka parlamentin valtaa lisättiin Maastrichtin sopimuksella, on demokratiavaje kokonaisuutena kasvanut. Hupeneva kansallinen päätösvalta imeytyy demokratian mustaan aukkoon. Todellisia häviäjiä ovat kansalliset parlamentit. Arvoisa puhemies! Kansallisten parlamenttien tulisi yhdessä EY:n parlamentin kanssa pikimmiten kokoontua päättämään yhdessä siitä, miten Eurooppa voi säilyä demokraattisena mantereena.

Maastrichtin sopimukseen on kirjattu periaate, jonka mukaan päätökset tehdään niin lähellä kansalaisia kuin vain mahdollista. Kuitenkaan ei

määritellä, mitkä päätökset milläkin tasolla tehdään ja kuka tästä päättää. Euroopan parlamenttien tehtävä on yhdessä lyödä lukkoon, mitä Maastrichtin sopimuksen ns. subsidiaarisuudella eli läheisyysperiaatteella tarkoitetaan, mitkä asiat kuuluvat ylikansallisesti päätettäväksi, mitkä säilyvät kansallisessa päätösvallassa ja mitkä puolestaan ovat paikallisia kysymyksiä.

Euroopan liiton keskeisin päätöksentekijä on näillä näkymin ministerineuvosto, jonka päätöksenteko ei ole edes julkista. Julkista ei ole myöskään komission päätöksenteko, ja se on lainsäädännössä tärkein aloitteentekijä ja valmistelulin. Lainsäädäntöasiakirjat eivät ole julkisia. Jos EY ei omaksu hallinnon julkisuusperiaatetta, Suomikin joutuu luopumaan siitä EY-asioissa. Tämä on otettava neuvottelukysymykseksi, etenkin kun paineita julkisuuteen aiheuttaa nyt myös EY:n oman olemassaolon oikeustarve.

Kysymys yhteisestä turvallisuudesta.

Suomen perinteinen puolueettomuus rakentui Euroopan kahtiajaon varaan. Kylmän sodan jälkeen hallitukset ovat tarkistaneet sen sisältöä muuttuneissa oloissa.

Vihreä eduskuntaryhmä hyväksyy Suomen puolueettomuuden uuden määritelmän, jonka ydin on sotilaallinen liittoutumattomuus ja itsenäinen puolustus. Ulkoasiainvaliokunta on todennut, että "Suomen tulee vastaisuudessaakin itse määritellä ulkopoliittikkansa lähtökohdat ja periaatteet EY-jäsenyyden tuomat velvoitteet sekä kansainvälisen tilanteen muutokset realistisesti huomioonottaen".

Euroopan — ja Suomen — yhteisen turvallisuuden ratkaisee suurelta osin Venäjän kehitys ja koko Itä-Euroopan olojen tervehtyminen ja demokratian vakautuminen siellä. Koko muun Euroopan on syytä tukea näitä pyrkimyksiä. Tullimuureja on avattava. Ekologisia jälleenrakennusohjelmia on saatava käyntiin. Ihmisten joukkopako länteen voidaan estää vain auttamalla heitä parantamaan oman elämänsä edellytyksiä. Arkipäivän turvallisuus on myös varmin tie demokratiaan.

Sotilasliitot ja kansallisvaltiot näyttävät olevan kyvyttömiä ratkaisemaan uusia paikallisia, alueellisia ja globaalisia ristiriitoja, jotka ovat luonteeltaan taloudellisia, poliittisia, kulttuurisia ja ekologistia. Puolueettomien maiden tulee erikseen ja yhdessä käyttää kylmän sodan raunioilla savuava vaikutusvaltansa osoittamaan käytännön askeleet uuteen maailman laajuiseen ja yleiseurooppalaiseen turvallisuusjärjestelmään, joka pystyy osallistumaan alueellisten ja etnisten risti-

riitojen ratkaisemiseen. Sellainen on luotavissa YK:n alaisuuteen. Uuden turvallisuusjärjestelmän eurooppalaiseksi toimijaksi sopii parhaiten Etyk, joka kattaa koko Euroopan. Emme halua tukea vanhoja emmekä uusia sotilasliittoja, ellei niitä ohjata suoraan edellä kuvatun kaltaisen turvallisuusjärjestelmän palvelukseen. Länsi-Euroopan unioni ei palvele yhteistä turvallisuutta vaan länsieurooppalaisia suurvaltahaaveita. On liian aikaista arvioida, millaiseksi Naton uusi rooli kehittyi.

Arvioita ympäristön tilasta Suomen mahdollisesti liittyessä Euroopan unioniin.

Suomen ja EY:n ympäristöpolitiikka on ohjelmien ja periaatteiden tasolla saman suuntaista. Hallituksen tulee antaa ympäristönsuojelulle neuvotteluissa suuri paino. Kysehän ei ole mistään reuna-alueesta vaan koko taloudellisen toiminnan luonteesta.

Kaupapolitiikan on muututtava ottamaan huomioon paikalliset, alueelliset ja maailman laajuiset ympäristönäkökohdat.

Niin Suomessa kuin EY:ssäkin on kiirehdittävä taloudellisia ohjauskeinoja kuten ympäristöveroja. Veroista pitäisi tulla hyväksyttävä tapa ohjata markkinoita, kun tukiaisista yhä enemmän luovutaan.

Tuottajan vastuuta tuotteen koko elinkaaresta ja kansalaisille riittävät osallistumistavat takaavaa ympäristövaikutusten arviointimenetelyä on korostettava niin Suomen omassa kuin EY:n ympäristöpolitiikassa.

Suomen tulee painottaa raide- ja vesiliikennettä kansainvälisiä kuljetusverkostoja suunniteltaessa. Onhan myös olemassa vaara, että Suomesta tulee idän ja lännen välisiä tärkeimpiä rekkareittejä.

EY vaikuttaa välillisesti myös suomalaiseen maankäyttöön. Kun maankäytön ohjausta parhaillaan uudistetaan, on erityisesti varmistettava, että luonnonsuojelutavoitteet ja muut ns. valtakunnalliset intressit toteutetaan. Viisasta olisi myös vahvistaa jokamiehenoikeudet lailla.

Kun maataloustuotantoa ja varsinkin viljan tuotantoa supistetaan, vähenevät elinmahdollisuudet jo ennestään heikoimmilla alueilla Suomen keski- ja pohjoisosissa. Maaseudun autioituessa luonnon monimuotoisuus ja maisema kärsivät. Aluepolitiikkaa on neuvotteluissa painotettava myös ympäristönsuojelullisista syistä.

EY:n maatalouspolitiikka on omiaan pahentamaan tehoviljelyn aiheuttamia ongelmia, jos tuhoviljely tehostuu entisestään. Maatalouden ympäristönsuojeluinvestointeihin tulee olla

mahdollisuus myös EY:n jäsenyyden mahdollisesti toteutuessa. Viime kädessä on pyrittävä muuttamaan EY:n yhteistä maatalouspolitiikkaa luonnonmukaisemmaksi, vaikka tehtävä onkin kolossaalinen.

Nykyisestä EY:stä Suomi eroaa ilmastollisista ja maantieteellisistä olosuhteista johtuen. On korostettava Suomen oikeutta torjua kemikaaleja, jotka kylmässä ilmanalassamme olisivat erityisen haitallisia.

EY:n luonnonsuojelupolitiikka ei sovellu sellaisenaan pohjoiseen havumetsävyöhykkeeseen kuuluvalla Suomella. Mutta toisaalta Suomen luonnonsuojelulaista puuttuvat määräykset uhanalaisten lajien elinympäristöjen suojelusta ja uhanalaisista elinympäristötyypeistä. Tämä puute on nyt korjattava. Suomen uusi metsästäyslakisäytyskään ei täytä EY:n vaatimuksia. Suurpetojen tulee olla rauhoitettuja, ja vesilintujen kevätmetsästyksen kieltäminen. (Ed. Aittoniemi: Entäs kissat?)

Monilla ympäristönsuojelun alueilla EY valmisteleekin selviä parannuksia. EY:n tulevista päätöksistä riippuu, onko Suomen tarpeen esittää varaumia neuvoteltaessa esimerkiksi otsonikerosta tuhoavista kemikaaleista, torjunta-aineista tai autojen pakokaasupäästöistä. Erityisen tärkeää on painottaa ennaltaehkäisyperiaatetta, jota Suomi soveltaa rajoittamalla kadmiumpiitoisten lannoitteiden maahantuontia ja käyttöä.

Tulevaisuuden polttavimpia ympäristökysymyksiä on biotekniikka. Alan lainsäädäntö on yhä vasta valmisteilla Suomessa, vaikka jo Eta-sopimus vaatii yhtenäisiä säädöksiä esimerkiksi geenitekniikan sovellutusten levittämisestä. Suomen tulee korostaa alaan liittyviä valtavia eettisiä ongelmia ja vaatia oikeutta rajoittaa biotekniikkaa EY-direktiivien suojalausekkeilla.

Viranomaisten ja hallituksen vakuutteluista huolimatta emme halua tuudittautua uskomaan, että ulkomaisen ydinjätteen hautaamista Suomeen voitaisiin kieltää, jos Suomesta tulee jäsen. Vakuudeksi tästä jätämme tässä yhteydessä lakialoitteen, jolla ydinenergialakia esitetään muutettavaksi niin, että käytetyn ydinpolttoaineen ja ydinjätteen varastoiminen Suomeen kielletään yksiselitteisesti silloin, kun se on ulkomaista alkuperää. Ruotsi on hiljattain muuttanut omaa lakiaan samalla tavalla. On vaikea nähdä, miten hallitus aikoo hoitaa tämän kansalaisia ja kansanedustajiakin epäilyttäneen kysymyksen muuttamatta ydinenergialakia.

Ehkä jo ensi vuonna suomalaiset ja Suomen eduskunta ratkaisevat, liittykö maamme Euroo-

pan yhteisön / Euroopan unionin jäseneksi. Ei voi liikaa korostaa sitä, että yhteisön omaan kehityselogiikkaan vaikuttaminen on nyt tärkeintä.

Koko planeetan tulevaisuudelle on ratkaisevaa, jatkaako maailman suurin yhtenäinen kauppa-alue kestäväntöntä ja tuhoisaa kurssia vai ottaako se johtotähdexseen ekologisen ja globaalisen vastuun. Vain haaveilijat torjuvat tämän valinnan mielestään pitäen maailman suuren enemmistön elämää vaurauden saarekkeiden ulkopuolella vain kangastuksena. Suomalaiselle yhteiskunnalle on ratkaisevaa, jatkaako EY talouspolitiikkaa, joka leventää rikkaiden ja köyhien kuilua ja syventää jakoa menestyviin ja kuihtuviin alueisiin. Suomi ei saa unohtaa näitä suuria linjakysymyksiä käydessään jäsenyysneuvotteluja maaillemme tärkeistä erityiskysymyksistä.

Arvoisa puhemies! Hallitus levittää ehkä tiedostamattaan mielikuvia, jotka saattavat ihmisiä suuren epäilyksen eteen. Onko esimerkiksi niin, että vain suomalaiset miehet voivat johdattaa maamme EY:n jäseneksi? Tämä käsitys vahvistuu ilta illan jälkeen keskenään kilpailevien ministerien ja muiden pääneuvottelijoiden ilmesyessä televisiouutisiin. (Ed. Ukkola: Hautala presidentiksi!) Halutaanko suomalaisten naisten välttämättä tekevän tästä johtopäätös, että EY tuhoaa pohjoismaisen hyvinvointivaltion, joka on sentään tehnyt naisille mahdolliseksi valita työn ja kodin välillä?

Kaikki ovat jo selvillä myös siitä, että maanviljelijälle EY-jäsenyys tuo pelkkää luopumisen tuskaa. Sen sijaan että loisi uutta maaseutupolitiikkaa, hallitus keskittyy maatalouden masentavaan alasarjoon.

Kansalaiset ovat nyt varauksellisempia kuin vielä jäsenhakemuksen jättämisen aikaan. On otettava äärimmäisen vakavasti se mahdollisuus, että suomalaisten enemmistö ei neuvoo-antavassa kansanäänestyksessä hyväksy jäsenyyttä. On käsittämätöntä, että vaihtoehtoja ei pohdita. Niillä alkaa olla kiire. Maastrichtin sopimuksen vaihtoehdoksi voitaisiin neuvotella Pohjoismaiden kesken vaikkapa Tammisaaren sopimus siltä varalta, että kävisi niin, että Pohjolan kansat romuttavat kukin vuorollaan neuvottelutuloksen. Sillä luotaisiin perusta pohjoismaisen yhteistyön tiivistämiselle. Demokraattisessa yhteiskunnassa luulisi jo olevan itsestäänselvää, että mitään valintaa ei voi tehdä, jos on vain se yksi ainoa oikea vaihtoehto.

Arvoisa puhemies! Vihreä eduskuntaryhmä kuultuaan hallituksen vastauksen esittää päivä-

järjestykseen siirtymisen sanamuodoksi seuraavaa:

"Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että hallituksen olisi tullut

1) ottaa huomioon eduskunnan asettamat neuvottelutavoitteet ja ilmaista omat neuvottelutavoitteensa selkeästi ja avoimesti,

2) esittää talous- ja rahaliiton kriteereihin lisättäväksi kestäväen ekologisen ja sosiaalisen kehityksen ja erityisesti työllisyyden turvaamisen,

3) ilmoittaa selkeästi, että päätösvalta jaetaan ristiriitatapauksissa EY:n, kansallisen ja paikallisen tason kesken paikallista ja kansallista päätöksentekoa suosien,

4) korostaa pohjoismaista julkisuusperiaatetta ja vaatia mm. päätösten ja säännösten valmistelua ja ministerineuvoston kokouksia julkisiksi,

5) selvemmin tuoda esiin, että Suomi määrittelee vastaisuudessaakin itse ulko- ja turvallisuuspolitiikkansa lähtökohdat ja pyrkii aktiivisesti uuteen maailmanlaajuiseen turvallisuusjärjestelmään YK:n tai Etykin alaisuudessa,

6) vaatia oikeutta EY-normeja tiukempiin ympäristösäädöksiin ja toteuttaa kansallisesti ekologista ja inhimillistä talous- ja veropolitiikkaa,

ja toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta,

ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Arvoisa puhemies! Teen siis tämän ehdotuksen.

Ed. S e i v ä s t ö : Arvoisa puhemies! Euroopan yhteisöt syntyivät 1950-luvulla aikana, jolloin toisen maailmansodan jäljet olivat vielä hyvin tuoreita. Silloin mukaantulleista maista Länsi-Saksa ja Italia olivat kokeneet natsifasistiset diktatuurit. Sota oli raunioittanut pahoin myös keskisen ja itäisen Euroopan maita, jotka ajautuivat yhden puolueen valtaan ja paitsioon Länsi-Euroopan yhdentymisestä. 1980-luvulla jäseniksi tulivat Kreikka, Espanja ja Portugali, joissa vielä muutama vuosikymmen sitten oli vallalla diktatuuri. Nykyisten EY-maiden historiaa tarkasteltaessa on tasapuolisuuden nimissä muistettava Englannin merkittävä rooli parlamentarismien kehityksessä ja Ranskan rooli vapauden ja tasa-arvon muotoutumisessa. Kuitenkin Pohjoismaat kelpaavat varteenotettavaksi esimerkiksi pitkälle viedystä kansanvallasta ja sen soveltamisesta monelle nykyiselle EY-maalle.

Meneillään olevassa Euroopan yhdentymisen etenemisvaiheessa on Suomi päättänyt hakea

Euroopan yhteisön tai oikeammin unionin jäsenyyttä. Itävallan ja Ruotsin aikataulussa pysyminen sekä talouslama ja itäisen Euroopan sekava poliittinen tilanne on mielestämme aiheuttanut hohmista suomalaisessa integraatiopolitiikassa.

Eduskunnassa kuutisenkymmentä kansanedustajaa halusi pidättyä anomuksen jättämisestä, mutta selkeä enemmistö oli toista mieltä. Kristillisen liiton eduskuntaryhmän jäsenet olivat hakemusta vastustaneen vähemmistön joukossa. Koska demokratiassa enemmistö päättää, hallitus päätti anoa Suomelle EY-jäsenyyttä. Viralliset neuvottelut alkoivat reilu kuukausi sitten 1 päivänä helmikuuta.

Neuvottelujen avauksessa Suomen puheenvuoron pitänyt ministeri Salolainen tyytyi kertomaan Suomen neuvotteluille asettamista yleisistä periaatteista. Joitakin puheen osia on pidetty jopa ristiriitaisina hallituksen EY-tiedonantoon verrattuna. Suomen, Ruotsin ja Itävallan puheenvuoroista tehdyssä vertailussa on huomioitu Ruotsin tuoneen muita selkeämmin ja yksityiskohtaisemmin esiin omat tavoitteensa.

Arvoisa puhemies! Vaikka Suomen avauspuheenvuorossa ei yksityiskohtaisia tavoitteita juuri ollut, on selvää, että neuvotteluissa tulee tarkoin pitäytyä niihin ehtoihin, joita eduskunta ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä on asettanut. Mikäli niistä joudutaan tinkimään, tulee asiaa välittömästi käsitellä uudelleen eduskunnassa. Hallituksen tehtävänä on huolehtia siitä, että koko eduskunta, erityisesti ulkoasiainvaliokunta, pysyy informoituna koko neuvotteluprosessin ajan.

Ennen jäsenyyspäätöksen lopullista ratkaisua tulee maassamme järjestää asialliseen ja tasapuoliseen tiedonvälitykseen pohjautuva neuvonta kansanäänestys. Jäsenyyden edut ja haitat on kerrottava kansalaisille selvästi. Tiedotusvälineissä ja tiedotusmarkkojen jaossa tulee jäsenyyden kannattajille ja vastustajille taata tasapuolinen kohtelu.

Keskeistä tiedotuksessa tulee olla Maastrichtin sopimuksen tunnetuksi tekeminen. Mallia kansalaisten valistamisesta voimme tässä asiassa hyvin ottaa Tanskasta. Kristillisen liiton eduskuntaryhmä edellyttää, että Maastrichtin sopimuksen ydinkohdat selvitetään kansalle vieläkin perusteellisemmin kuin muinoin yya-sopimuksen artiklat.

Selkokielellä on kerrottava Maastrichtin sopimuksen sisältämästä pyrkimyksestä yhteiseen valuuttaan, jolloin Suomen marka poistuu käytöstä ja saa ainoastaan ns. keräilyarvon. Olen

naista on tiedottaa myös Euroopan unionin tavoitteena olevasta yhteisestä keskuspankista. Rahaunioni astuu Maastrichtin sopimuksen mukaan voimaan viimeistään vuonna 1999. Ja vaikka siinä on myös etuja, eivät ne unionin kansantalouksien erilaisuuden vuoksi mene mitenkään tasan.

Maastrichtin sopimukselle kielteinen kansanäänestystulos Tanskassa kuitenkin jo osoitti, että sopimuksen kirjaimellinen toteutus ei liene kaikkien EY-osapuolien kohdalla helppoa. Edinburghin neuvottelut kuitenkin osoittivat, että itsepäisyydellä ja tavoitteellisuudella voidaan saada myönteisiä tuloksia. Jäämme odottamaan, mitä Edinburghin Tanskaa koskevat lausumat tulevat käytännössä merkitsemään.

Ajatus Rahaliitosta on jo parikymmentä vuotta vanha. Sen esitti aikanaan Luxemburgin pääministeri. Yhteiseen valuuttaan on tarkoitus edetä vaiheittain itsenäisten keskuspankkien kautta. Lopulta tavoitteena on keskuspankkivallan siirtyminen Euroopan keskuspankille ja koko raha- ja myös talouspolitiikka yhtenäistyi unionin alueella. Oma rahapolitiikka on tärkeä väline, joka on käytännön osoitus valtiollisesta riippumattomuudesta.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä katsookin, että Suomen etujen mukaista on jäädä Talous- ja rahaunionin eli Emun ulkopuolelle, pitäytyä omassa rahassa ja säilyttää talouspoliittinen liikumavara. Samalla tulee turvata esteettömät taloudelliset-kaupalliset suhteet Baltiaan ja lähialueillemme.

Arvoisa puhemies! Mitä käytännössä merkitsee sitoutuminen yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan? Suomen ulkopoliittisena linjana on ollut puolueettomuuspolitiikka ja pyrkimys pysytellä suurvaltojen eturistiriitojen ulkopuolella. Tämä linja on kaksinaapaisessa suurvaltatilanteessa ollut toimintamalli, jossa Suomi on voinut olla monesti myös välittäjänä. Se on lähtenyt hyvin realistisesta käsityksestä koskien Suomen asemaa. Vaikka tilanne nyt on osittain selvästikin muuttunut, olisi paasikiviläinen geopolitiittinen oppi viisasta säilyttää jatkossakin.

Maantieteellisen aseman huomioimisen lisäksi on hyvä muistaa, että kulttuurissamme voidaan nähdä niin läntisen kuin itäisenkin kulttuuriperinteen yhteensulautuminen, vaikka monessa asiassa olemmekin suuntautuneet enemmän länteen. EY-jäsenyys johtaa eittämättä arvioimaan koko ulkopoliittikkamme uudestaan. Neuvottelujen tavoitteena tulisi olla ulkopoliittisen vallan

säilyminen omista käsissämme. Lisäksi Suomella tulee olla oikeus jäädä unionin kansalaisuuden ja sen liitännäisvaikutusten ulkopuolelle sekä harjoittaa kansallista pakolaispolitiikkaa. Mikäli Maastrichtin sopimus astuu voimaan suunnitelmien mukaan, ei näiden vaatimusten toteutuminen ole kenties lainkaan mahdollista.

On syytä palauttaa mieliin puolustusvaliokunnan lausunnon osa: ”Suomen puolueettomuuden turvaaminen myös tulevassa integraatiokehityksessä on maamme kansallisen edun mukaista. Valiokunta edellyttää, että jäsenyysneuvotteluissa varmistetaan Suomen oikeus sotilaalliseen liittoutumattomuuteen ja itsenäiseen puolustukseen senkin jälkeen, kun Euroopan unioni tekee puolustusulottuvuutensa konkreettiseksi vaadittavat päätökset.”

Vaikka pelotteluun ei tule ryhtyä, on meidän hyvä pohtia, liittykö Venäjän merkittävä sotilaskeskitys rajamme tuntumaan Suomen jäsenyysneuvotteluun. Saattaahan olla, että suurvalta Venäjä jo ennakoii Suomen jäsenyyttä unionissa ja samalla maamme muodostumista unionin etulinna-keeksi Venäjää vastaan.

Lainsäädäntökysymyksissä ja tuomiovallan aloilla jäsenyys unionissa merkitsee, että merkittävä osa päätösvallasta siirtyy Brysseliin. Samalla Suomen liikkumavara ja itsenäisyys rajoittuu merkittävästi. Tosin näin tapahtuu pitkälti jo Eta-sopimuksen myötä. Epädemokraattisesti valittu komissio käyttää yhdessä jäsenvaltioiden hallituksia edustavan ministerineuvoston kanssa suurinta valtaa Euroopan yhteisössä. Siinä on paljon yhteisiä piirteitä Euroopan itäisissä osissa täydellisen haaksirikon kärsineen järjestelmän kanssa.

Huoleuttavaa on myös päätöksenteon julkisuuden ja avoimuuden puute. Edes jonkin tasoisen kansanvaltaisuuden turvaaminen edellyttää lakivalmistelun ja päätöksenteon julkisuuden lisäämistä. Demokratiavaje EY:n sisällä on todellisuutta, eikä Suomen mahdollinen jäsenyys sitä poista. Ongelmaa ei pienten maiden kohdalla poisteta myöskään kehittämällä unionista liittovaltio, vaikkakin ajatus Euroopan yhdysvalloista on muhinut jo pitkään.

Kansanvalta ja itsenäisyyden ylläpitäminen kulkevat käsi kädessä. Kysyä sopiikin, löytyykö kansalaisten Eurooppa byrokrattien Euroopan vastapainoksi. Eihän kaikissa nykyisissä EY-maissa uskalleta asettaa edes Maastrichtin sopimusta kansanäänestykseen, vaikka siihen perustuslain mukaan olisikin mahdollisuus. Varsin epädemokraattisesti säädetty EY-lainsäädäntö

on oman lainsäädäntömme rinnalla unionin jäsenyydessä ensisijainen. Yhteisön laatimat lait sitovat kaikkia jäsenmaita ja niiden kansalaisia ja yrityksiä. Myös EY-oikeus on ensisijainen.

Kun Suomessa kansan valitsemalla eduskunnalla on keskeinen rooli lakien säätämisessä, niin EY/EU:ssa tuo rooli on virkamiesten muodostamalla komissiolla. Toki Suomi saisi siihen yhden jäsenen, jonka tulee kaikin tavoin edistää unionin etua, ei kuitenkaan Suomen etua. Unionin jäsenenä oltaessa Suomessa valtiolta ei enää kuuluisi kansalle vaan unionin ylikansallisille elimille. Tämä vaikuttaisi tietenkin Suomen rooliin YK:ssa ja Etykissä. Hiljalleen se muotoutuisi todennäköisesti saman kaltaiseksi kuin entisen Neuvostoliiton osatasavalloilla oli. Olihan sen aikana mm. Ukrainalla oma edustus maailmanjärjestössä. Monelleko unionin osalle tuollainen mandaatti sitten riittäisi, onkin jo toinen kysymys. Unionin jäsenyyden myötä himmenisi Suomen aktiivinen ulkopoliittinen rooli olennaisesti ja Suomi-kuva maailmalla tulisi entisestääänkin hämärämmäksi.

Suomen tavoin myös EY-Eurooppaa vaivaa raju työttömyys. Eräissä EY-maissa työttömyys hipoo 20:tä prosenttia eli on samaa suuruusluokkaa kuin omassa maassamme. EY:n alueella arvioidaan olevan kuluvan vuoden loppupuolella yli 20 miljoonaa työtöntä. Ongelma kohdistuu pahiten naiseen ja nuoriin. Samanaikaisesti pitkäaikaistyöttömyys on kasvussa erityisesti yhteisön reuna-alueilla. Sellaiseksi reunaksi Suomikin muodostuu, mikäli unioniin liitymme.

Ensi vuosituhanen alku saattaa suhdanteiden ja väestökehityksen myötä osittain muuttaa työllisyystilannetta, mutta vaikka monen maan väestörakenne ennakoii tuolle ajalle jopa työvoimapulaa, ei se kuitenkaan vapauta meitä kiinnittämästä huomiota massatyöttömyyden aiheuttamiin ongelmiin. Tärkeää on myös huomioida työllisyystilanteen vaikutus sosiaaliturvan tasoon. Hyvä talous- ja työllisyystilanne on tärkeä edellytys riittävän sosiaaliturvan ylläpitämiseksi.

Pyrkimys Euroopan rahaliittoon Emuun asettaa tiukat kriteerit inflaatiovauhdille, julkisen talouden rahoitusvajeelle sekä yleensäkin velkaantumisen vähentämiselle. Näiden sinänsä hyvien tavoitteiden alle on jäänyt työllisyysnäkökulma. Tämä pätee EY:hyn, mutta pitkälti myös meihin. Saksan rooli tässä politiikassa on keskeinen ja tulee varmaan jatkossakin olemaan EY:n piirissä.

Laman huojuttaessa valtion ja kuntien tulopohjaa erilaiset valmisteverot merkitsevät val-

tiolle entistäkin tärkeämpää tulolähdettä. Meillä ei nyt ole varaa taloudellisestikaan muuttaa niitä perusteita, joille alkoholipoliitikamme rakentuu, saati sosiaalisesti ja terveystaloudellisesti. On muistettava, että alkoholin kuin myös tupakan alenevalla kulutuksella on merkittävä myönteinen vaikutus kansanterveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Suomessa tulee säilyttää riittävän laaja alkoholimonopoli sekä kansallisesti päätettävän suuruiset yksityishenkilöiden alkoholijuomien tuontirajoitukset. Pohjoismaat voivat yhdessä tarjota omaa malliaan Keski-Euroopan maille. Onhan jo nähty terveys- ja sosiaalipoliittisen painotuksen esiintulo mm. Ranskan alkoholipoliittisessa keskustelussa. Ruotsi otti asian esiin jo neuvottelujen avauspuheenvuorossa. Kristillisen liiton eduskuntaryhmä korostaa, että alkoholikysymyksessä tulee pyrkiä neuvotteluissa vahvaan pohjoismaiseen yhteisesiintymiseen.

Maatalouspolitiikan osalta Suomen tulee jatkossakin säilyttää riittävä elintarvikeomavaraisuus, jolla on myös tärkeä merkitys työllisyyden hoidossa. Tämä edellyttää neuvotteluissa pysyviä poikkeuksia ja tukimuotoja Euroopan unionin taholta. Myös energiaomavaraisuuttamme tulee nostaa, sillä korkea energiaomavaraisuus, toimiva maatalous, oma raha ja puolustusvoimat auttavat meitä selviytymään paremmin mahdollisissa kriiseissä.

Arvoisa puhemies! Integraation edetessä vaarana on, että Eurooppa käpertyy entisestään oman hyvinvointinsa kasvattamiseen. Sen tulisi entistä enemmän ottaa kuitenkin vastuuta kehitysmaiden tilanteesta. Energiahuollon osalta EY:n tulisi nykyistä laajemmin lähteä kehittämään ekologisesti kestäviä energiamuotoja kuten aurinko- ja tuulienergian käyttöönottoa.

Ulkoasiainvaliokunnan kesäkuisessa mietinnössä sanotaan selvin sanakääntein, että Suomen oikeus täyteen päätösvaltaan ulkomaisen ydinjätteen kuljettamisen, varastoimisen ja loppusijoittamisen osalta täytyy säilyttää. Kristillisen liiton eduskuntaryhmä edellyttää, että käytävissä neuvotteluissa tässä vaatimuksessa pidäytään selkeästi.

Ympäristönsuojelun kuin myös työsuojelun osalta Suomen tulee voida säilyttää kansallisesti päätettävä korkea normitaso.

Lisäksi Suomessa tulee säilyä oikeus kansalliseen työ- ja virkaehtosopimusjärjestelmään.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä ei kannata Suomen liittymistä muotoutuvaan Euroopan unioniin. Kriittisyytemme pohjalla ovat niin val-

tio-opilliset, historialliset kuin myös kristillis-isänmaallisesta vakaumuksestamme nousevat perustelut.

Arvoisa puhemies! Kristillisen liiton eduskuntaryhmä kannattaa yksinkertaista päiväjärjestykseen siirtymistä.

Ed. M ä k e l ä : Arvoisa puhemies! Suomen hakemus päästä Euroopan yhteisön jäseneksi perustuu eduskunnan hyväksymään valtioneuvoston tiedonantoon eduskunnalle Euroopan yhteisön jäsenyydestä. Tiedonannossaan hallitus toi esille keskeisimmät periaatteensa ja tavoitteensa jäsenyysneuvotteluissa. Tiedonannossa otettiin esille niin ulko-, puolustus-, talous-, maatalous- kuin aluepolitiikkakin. Lisäksi siinä käsiteltiin sosiaali- ja kulttuuripoliittisia sekä muita erityiskysymyksiä. Tältä pohjalta eduskunnan enemmistö hyväksyi jäsenyyden hakemisen Euroopan yhteisöön.

Varsinaiset jäsenyysneuvottelut käynnistyivät 1 päivänä helmikuuta, jolloin Suomi käytti ministeritason avauspuheenvuoronsa. Lausunnossa, joka oli tilaisuudessa käytetyistä jäsenyyttä hakeneiden maiden lausunnoista kaikkein ympäriryörein ja epämääräisin, ei moniin sellaisiin kysymyksiin, joita vielä tiedonantovaiheessa hallituksen toimesta korostettiin, enää puututtu.

Suomen avauspuheenvuorossa ei esimerkiksi esitetty vaatimusta Suomen puolueettomuuden säilyttämisestä sotilaallisen liittoutumattomuuden muodossa eikä itsenäisen puolustuksen tavoitetta. Puheesta sai eittämättä sellaisen käsityksen, että Suomi on kuluneen vajaan vuoden aikana luopunut tästäkin vaatimuksestaan ja on valmis varauksettomasti menemään mukaan Maastrichtin sopimuksen mukaiseen Euroopan unioniin. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että maamme luopuisi puolueettomuudestaan tai liittoutumattomuudestaan ulkopoliitikassaan ja menee mukaan yhteiseen ulkopoliittikkaan ja puolustusjärjestelyihin.

Suomen avauspuheenvuorossa esille tuodut — tai paremminkin esille ottamatta jätetyt — asiakohdat olivat vielä tiedonannon antamisen aikaan hallituksen mielestä kaikkein tärkeimpiä lähtökohtiamme jäsenyysneuvotteluissa. Tämän takia Suomen avauspuheenvuoro oli kyseenalainen verrattuna esimerkiksi Ruotsin ja Itävallan puheenvuoroihin, joissa varsin yksityiskohtaisesti tuotiin esille neuvottelutavoitteita ja jäsenyysehtoja. Tällä tavalla kyseiset maat ottivat rehellisesti esille ne ongelmakohdat, joissa ne

haluavat saada aikaan Maastrichtin sopimukselta poikkeavia neuvottelutuloksia.

Mikäli Suomen puheenvuoroa verrataan tältä pohjalta käytettyihin muihin puheenvuoroihin, ei Suomella ole EY:n täysjäseneksi liittymisessä ongelmia muilta osin kuin maatalouden tai aluepolitiikan osalta. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, mikäli eduskunnan valtioneuvoston tammikuussa 92 antamasta EY-selonteosta ja edellä mainitusta tiedonannosta antama palaute otetaan huomioon. Ongelmakohtia on runsaasti, ja monet niistä ovat maallemme elintärkeitä.

Arvoisa puhemies! SMP:n eduskuntaryhmä vastusti tiedonantokeskustelun yhteydessä käydyssä äänestyksessä Suomen liittymistä Euroopan yhteisöön, ja lisäksi suhtaudumme nyt kielteisesti myös Eta-sopimukseen. Viimeksi mainittu kannanmuutos johtuu Suomen saavuttamasta heikosta neuvottelutuloksesta. Katsomme, että Suomen neuvottelijat Eta-neuvotteluissa luopuivat jo neuvottelujen varhaisessa vaiheessa kaikista eduskunnan asettamista vähäisistäkin reunaehdoista ja siirtyivät taka-alalle muiden Eftamaiden vasta ryhtyessä toden teolla tinkimään itselleen myönnytyksiä. Pelimerkit eivät riitäneet nokituskierrokselle saakka.

Tämän takia syntyykin helposti sellainen pelko, että ministeri Salolaisen käyttämä puheenvuoro EY-jäsenyysneuvottelujen avausistunnossa on varoittava esimerkki neuvottelijoittemme tulevasta tyylistä myös varsinaisissa jäsenyysneuvotteluissa. Mikäli tyyli jatkuu entisen kaltaisena Eta-neuvottelijoiden tyyliin, ei meillä ole suuria mahdollisuuksia saavuttaa tyydyttävää neuvottelutulosta. Tulemme antautumaan ehdoitta Euroopan unionille ja sen mahtavalle virkamiesbyrokratialle. Suomen neuvottelijoiden tyyli sopii paremmin pehmonallekerhon vuosikokoukseen kuin käytäviin EY-jäsenyysneuvotteluihin, joissa ratkaistaan maamme tuleva kohtalo.

SMP:n eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä tämän kaltaista menettelyä ja eduskunnan ja kansalaisten enemmistön tahdon väheksymistä. Viimeisissä mielipidetutkimuksissa EY-jäsenyyden vastustajia oli kannattajia enemmän.

Hallituksen menettely jäsenyysneuvottelujen alussa ja lisääntyvä jäsenyyden vastustus korostaa tulevan kansanäänestyksen merkitystä. Mielestämme äänestyksen tuloksen tulisi olla kuitenkin hallitusta ja eduskuntaa sitova, ei vain neuvoa-antava. Mikäli äänestyksessä päädyttiisiin Ranskan kansanäänestyksen tapaiseen lähes tasatulokseen, on vahvasti epäiltävissä nykyisen

hallituksen tai sen hengenheimolaisen halu tulkitta tulos jäsenyydelle myönteiseksi ja olla välittämättä kansan todellisesta mielipiteestä. Tavallista kansalaista on tarvittu aina, kun maa on ollut vaikeuksissa sekä sodan että rauhan aikana, ja siksi hänen ääntään ja mielipidettään on myös tässä elintärkeässä asiassa kunnioitettava.

Vasemmistoliiton aloitteesta tehty välikysymys, jossa kysytään hallitukselta sen nykyisiä neuvottelutavoitteita EY-jäsenyysneuvotteluissa, on tarpeellinen tässä tilanteessa. Kuten jo alussa totesin, poikkeavat hallituksen tiedonanto ja ministeri Salolaisen Brysselissä käyttämä neuvottelujen avauspuheenvuoro toisistaan olennaisesti. Maallikkojärjellä ajateltuna kyseessä on selvä huijaus tai ainakin sen yritys. Huijauksen kohteena on joko Suomen kansa ja eduskunta tai sitten neuvottelujen vastapuoli, Euroopan yhteisö.

Vastapuolen hämääminen lienee hallituksen itsensäkin mielestä ylivoimainen tehtävä, joten kyse on varmasti kansan hämäämisestä. Tästä varsinkin keskustalla on vankkaa kokemuspohjaa viime vaaleista ja kauempaa menneisyydestä kekkoslaiselta kaudelta. Tuolloinhan koko politiikan teko vallassa olleiden puolueiden toimesta perustui hämäämiseen ja uhkailuun.

Nyt on kyseessä yritys sumuttaa kansalta neuvottelujen todellinen tavoite, jolloin huonon lopputuloksen selittely on helpompaa. Tämä tehdään todennäköisesti siksi, että kasvava jäsenyyden vastustaminen myös hallituksen omissa joukoissa aiheuttaa pelkoa hallituksen sisällä. Kansalle ei uskalleta kertoa rehellisesti sitä, että tiedonannossa asetettujen neuvottelutavoitteiden saaminen läpi tiedetään jo tässä vaiheessa mahdottomaksi. Kansalle halutaan kuitenkin antaa samanlainen kuva kuin käydyistä Eta-neuvotteluista, että ministerit muka taistelevat nyrkki veressä Suomen kansan puolesta. Todellisuudessa kuitenkin neuvottelut ovat enimmäkseen pelkkää teatteria ja lopputulos tiedetään jo etukäteen.

Toisena vaihtoehtona on se, että hallitus yrittää sumuttaa vastaneuvottelupuolta eli Euroopan yhteisöä. Tämä lienee kuitenkin olennaisesti epätodennäköisempi vaihtoehto, ja myös epäonnistumisen mahdollisuus on merkittävästi suurempi.

Hallitus siis käytännössä luottaa siihen, että Suomen kansa sinisilmäisesti uskoo kaiken sen, mitä hallitus sille suvaitsee neuvotteluista ja myöhemmin niiden lopputuloksesta kertoa. Suomalaisilla on valitettavasti ollut tällainen

tyyli useissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä, joista hyvänä esimerkkinä on Kekkonen johdolla harjoitettu K-linjan valtakausi. Tuolloinhan Suomen kansa uskoi ja hyväksyi kaiken, mikä sille johdon taholta ainoana oikeana totuutena syötettiin. Samaan auktoriteettiinsuon myös hallitus halua nojautua käytävissä Euroopan yhteisön jäsenyysneuvotteluissa.

Arvoisa puhemies! SMP:n eduskuntaryhmä lähtee siitä, että kun eduskunta on kerran hyväksynyt päätöksen ryhtyä neuvottelemaan täysjäsenyydestä Euroopan yhteisössä, on neuvottelut käytävä loppuun. Neuvotteluissa on pyrittävä saamaan aikaan Suomen kannalta mahdollisimman hyvä neuvottelutulos. Meidän mielestämme hyvä neuvottelutulos edellyttää ilman muuta kaikkien eduskunnan hallituksen tiedonannon pohjalta hyväksymien neuvotteluehtojen lävitse saamisen sekä myöskin useiden muiden kannaltamme tärkeiden asioiden huomioimisen. Tämän jälkeenkään SMP ei ole valmis hyväksymään Suomen liittämistä Euroopan unionin jäseneksi ja vuosikymmeniä kestäneen valtiollisen itsenäisyyden merkittävältä osalta romuttamista. Jos kuitenkin eduskunta ja kansan enemmistö niin haluaa päättää, tulee se kuitenkin tehdä mahdollisimman edullisilla jäsenyyssehdolla. Nyt asetetuissa neuvottelutavoitteissa ei ole pii ruukaan tinkimisen varaa. Päinvastoin ne ovat aivan liian vaatimattomat.

Neuvotteluissa on otettava esille kaikki kannaltamme tärkeät kysymykset: ulko-, puolustus-, talous-, sosiaali-, maatalous- sekä aluepolitiikka. Suomen on pystyttävä edelleenkin pysyttämään sitoutumattomana tai liittoutumattomana valtiona siten, ettemme sitoudu mihinkään yhteisiin eurooppalaisiin poliittisiin liittoumiin.

Puolustuspolitiikan osalta Suomen tulee edelleenkin voida päättää ja vastata omasta koskemattomuudestaan ja puolustuksestaan. Tämän tulee tapahtua omien riittävän suurien puolustusvoimien avulla. Mielestämme on erittäin kyseenalainen mahdollisuus se, että suomalainen joukko-osasto joutuisi taistelemaan vieraan johdon alaisena vieraassa maassa jonkin yhteisen liittouman puolesta. Lähes yhtä vastenmieliseltä tuntuu ajatus siitä, että maassamme olisi muista Euroopan unionin jäsenmaista tulevia joukko-osastoja yhteisen puolustuksen nimissä.

Kun olemme pystyneet säilyttämään maamme itsenäisenä ja puolustuksellisesti omavaraisena, ei meidän tule luopua tästä periaatteesta tässäkin yhteydessä. Mikäli niin teemme, hä-

päisemme käytännössä niiden kymmenientuhansien miesten muiston, jotka sodissamme ovat uhranneet henkensä puolustaessaan maamme itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuutta. Samalla myöskin saatamme tulevien miespolvien henget uhatuiksi mahdollisesti jossain Etelä-Euroopan kriisipesäkkeessä, pelkästään yleiseurooppalaisen poliittisen tarkoituksenmukaisuuden takia. Kun tällainen tilanne mahdollisesti tulevaisuudessa tulee eteen, herää kysymys joukkojen luovuttamisen tarkoituksenmukaisuudesta ja oikeutuksesta.

Arvoisa puhemies! Ministeri Salolainen otti Brysselissä käyttämässään avauspuheenvuorossa keskeisesti esille maatalous- ja aluepolitiikan. Näiltä osin puheessa ei olekaan suuresti huomautettavaa. Maatalous- ja aluepolitiikka tulevat muodostamaan erään keskeisen ongelmaryhmän käytävissä jäsenyysneuvotteluissa. Koska Suomi on pinta-alaltaan laaja ja väkiluvultaan pieni, on sen harva asutus merkittävä ongelma ja poikkeus Euroopan yhteisön tähänastisista jäsenalueista. Suomi eroaa tilastollisissa aluepoliittisissa laskelmissa merkittävästi Keski-Euroopan lähes kauttaaltaan kaupunkimaisista alueista. Näin ollen Euroopan yhteisön sisällä sovellettavat aluepoliittiset kriteerit istuvat huonosti suomalaisen korpimaisemaan.

Suomen tuleekin tämän takia vaatia ja myöskin saada merkittävät helpotukset ja tukiaiset aluepoliittisista syistä. Harvan asutuksemme yhdessä kylmän ilmanalan kanssa tulisi oikeuttaa kaikkein suurimpaan aluepoliittiseen tukeen koko Euroopassa. Mikäli näin ei tapahdu, tulee jäsenyyden mahdollisesti toteutuessa suomalaisesta maaseudusta tulevien vuosikymmenien aikana muodostumaan keskieuropalaisten rikkaiden samoilu- ja leirintäalue. Suomalaisia siellä ei enää tulla näkemään, koska he eivät enää pysty siellä hankkimaan elantoaan tai sitten heitä ei sinne enää ulkomaalaisten maanomistuksen takia päästetä. Tähän pisteeseen emme saa maataamme päästää edes Ahon hallituksen sokeasta kunnianhimesta ja eurokiihkosta huolimatta. Kaikissa toimenpiteissä ja neuvotteluissa, joita toteutamme ja käymme niin kotimaassa kuin ulkomaillakin, tulee päätavoitteena olla suomalaisten etu ja mahdollisuus parempaan huomiseen.

Maatalouden osalta ollaan erittäin vaikeiden kysymysten edessä käytäessä EY-jäsenyysneuvotteluja. Suomalainen maatalous ei voi tehokkuudeltaan olla läheskään samaa luokkaa kuin Etelä-Euroopan useita satoja korjaava maata

loustuotanto. Tästä huolimatta tulee maatalouden harjoittamisen olla mahdollista ja kannattavaa myös Suomessa. Jos hallitus ei onnistu neuvotteluissaan saavuttamaan merkittäviä myönnytyksiä Euroopan yhteisön taholta, ovat suomalaisen maatalouden päivät hyvin nopeasti luetut.

Meidän on voitava säilyttää tietyn asteinen omavaraisuutemme elintarvikehuollossamme, sillä kyse ei ole pelkästään maataloustuotannosta, vaan myös maaseudun asuttuna pitämisestä ja tämän kautta myös turvallisuuspolitiikasta. Ei liene millekään osapuolelle tavoiteltavaa se, että satojen kilometrien matkalta jäsenmaan raja yhteisöön kuulumatonta suurvaltaa vasten olisi käytännössä täysin asumaton. Tämä tulee saada ymmärretyksi neuvottelijoidemme taholta myös EY:ssä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen käyttämistä puheenvuoroista, sen antamista selonteista ja tiedonannoista ja ennen kaikkea käytännössä harjoittamasta politiikasta tulee kieltämättä mieleen, että pääasiallinen syy Suomen hakeutumiseen Euroopan yhteisön täysjäseneksi on lähinnä teollisuuden etunäkökohdat. Jäsenyydellä pyritään tavoittelemaan suomalaiselle teollisuudelle ja suuryrityksille mahdollisimman edulliset kilpailuasetelmat yhdyntävän Euroopan alueella. Tämän pyhän lehmän alttarille ollaan valmiita uhraamaan niin suomalainen maatalous, syrjäalueet, puolueettomuus kuin itsenäinen puolustuskin. Samalla ollaan valmiita luopumaan vuosikymmenien aikana taistelemalla saavutetusta ja säilytetystä kansallisesta itsemääräämisoikeudesta ja pohjoismaisesta demokratiamallista.

Euroopan yhteisön alueellahan ei poliittinen päätöksenteko ole läheskään niin demokraattista ja avointa kuin tällä hetkellä maassamme on. Päätökset valmistellaan ja käytännössä myös päätetään suuren salaisuuden vallitessa ministerineuvoston toimesta ja tuodaan pelkästään hyväksymisleimausta varten parlamenttikäsittelyyn. Suomen eduskunta pääsee käsittelemään asioita käytännössä vasta sitten, kun kaikki on jo itse asiassa ratkaistu. Ainoat suomalaiset päätöksentekijät, jotka käytännössä voivat riittävän ajoissa edes kuulla asioista, ovat ne, jotka onnistuvat pääsemään eurooppalaisten puolueyhmittymien päättäviin elimiin mukaan. Heidän aktiivisuutensa varassa on sitten se, saako Suomi joskus muutaman pilkkujen tai sanojen muutoksia satasivuisiin uusiin direktiiveihin.

Todellisuudessa tulemme kuitenkin mahdollisen EY-täysjäsenyyden toteutuessa olemaan pie-

ni, eksoottinen ja köyhä sätkynukke jossain Euroopan arktisella pohjoislaidalla. Merkityksemme Suur-Euroopalle on täysin minimaalinen, ja saman verran on äänellämme merkitystä suurten jäsenvaltioiden tehdessä päätöksiä tulevista kohtaloistamme.

Arvoisa puhemies! SMP:n eduskuntaryhmä ei hyväksy ajatusta Suomen liittämisestä täysjäsenenä Euroopan yhteisöön. Vaadimme kuitenkin, että hallitus käy alkaneet jäsenyysneuvottelut mahdollisimman avoimessa ja peräänantamattomassa hengessä niin, että suomalaisilla on jatkuvasti mahdollisuus seurata niiden etenemistä reaaliajassa. Neuvottelujen lopputuloksesta on puolueettomasti tiedotettava ja annettava riittävää tukea tiedottamiseen jäsenyyttä vastustavienkin piirien taholle. Kansan on voitava sanoa asiassa lopullinen sanansa niin, ettei mahdollisille hallituksen tai eduskunnan tekemille junailuille ole enää sijaa.

Jos kansa haluaa puolueettoman ja tyhjentävän informaation saatuaan edelleenkin kansanäänestyksessä liittyä jäseneksi Euroopan yhteisöön ja tulevaan Euroopan unioniin, on vastuu silloin kansalla itsellään. Siihen saakka vastuu on kuitenkin hallituksella ja sen tulee pitää samalla eduskunta ajan tasalla. Nyt harjoitetun kaltainen omien päätösten ja lupauksen osittainen peittelyminen tai tietoinen nieleminen ei saa enää tulvaisuudessa toistua.

Rouva puhemies! Ehdotan perustellun päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoksi seuraavaa:

”Kuultuaan hallituksen vastauksen eduskunta toteaa, että hallitus on lähtenyt käymään Suomen EY-jäsenyysneuvotteluja riittämättömien neuvottelutavoittein luopumalla muun muassa puolueettomuudesta ja itsenäisestä maanpuolustuksesta sekä ollen valmis mitätöimään kansallisen itsemääräämisoikeuden,

ja toteaa, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta,

ja siirtyy päiväjärjestykseen.”

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Vasemistoliton välikysymys sinänsä on ihan erinomainen. On hyvä, että Suomen EY-jäsenyyden neuvottelutavoitteista vaaditaan selvyttä niiltä, jotka asiasta tietävät, ja että eduskunta voi myös keskustella selvitysten antamien tietojen pohjalta. Mutta välikysymys on tällaiselle tiedonhalulle ja siitä syntyvälle keskustelulle aivan liian raskas parlamentaarinen ase. Näistä syistä en ole allekirjoittanut välikysymystä.

Ihmettelen myös, miten EY-jäsenyyden kannattajat ovat ylipäättään voineet välikysymyksen allekirjoittaa, saati että nyt tässä keskustelussa hallitukselle esitetään epäluottamuslausetta, jollaiseksi aivan varmasti SDP:n päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuoto ministerien keskuudessa tulkitaan. On muistettava, että SDP:n eduskuntaryhmä hyväksyy EY-jäsenyyden. Sehän tuotiin hyvin selkeästi esille ryhmän puheenvuorossa. Se hyväksyi aikoinaan myös ecupäätöksen. Tästä seuraa, ettei hallituksen talouspolitiikan pääperiaatteille ole sellaisia vaihtoehtoja, joista SDP on tässä salissa kaksi vuotta vaahdonnut. SDP on harrastanut ja harrastaa edelleenkin kotimaiseen kysyntään härskiä julkisuuspolitiikkaa ja esittää vaatimuksia, joita se vastuunkantajana ei voisi varmasti täyttää. Puolueen politiikka on epärehellistä propagandaa. Sitä se on ollut jo kaksi vuotta. Juuri EY-jäsenyys rajaa talouspolitiikan vaihtoehdot niihin, joita hallitus on yrittänyt kaksi vuotta harjoittaa mutta joita SDP on muka yhtä kauan vastustanut. Vasemmistoliiton tilanne on aivan toinen. Se on johdonmukaisesti koko ajan vastustanut niin EY-jäsenyyttä kuin markan kytkemistä ecuun.

Kansalaisten keskuudessa enin Eurooppainto on kaikonnut. Kun tieto lisää tuskaa, epävarmojen määrä kasvaa, kuten gallupeista on käynyt ilmi. Asiat eivät olekaan niin yksiselitteisiä kuin on uskottu. Vastustajat ovat onnistuneet helskyttelemään kansalaisten syvimpiä ja herkimpiä tunteja. He puhuvat kauniisti puolueettomuudesta, itsenäisyydestä, jonka tulevan Euroopan unionin jäsenyys Suomelta tuhoaa. He puhuvat omavaraisesta maataloudesta, aktiivisesta aluepolitiikasta ja itsenäisestä taloudellisesta päätöksenteosta. Kaiken tämän Euroopan unionin jäsenyys Suomelta vastustajien mukaan veisi.

Hulvattomalta tässä keskustelussa on tuntunut se, että nyt puolueettomuuden suurimpia puolestapuhujia ovat sen aatteen perilliset, jotka aikanaan puolueettomuusvakuuttelujamme eniten arvostelivat. Voikin kysyä, ilmentääkö pitäytyminen tiukkaan puolueettomuuteen EY-neuvottelujen yhteydessä sitä samaa asiaa kuin aikanaan puolueettomuus-sanankieläminen, toisin sanoen, että länttä ja sen arvomaailmaa on varottava viimeiseen hengenvetoon saakka.

EY-jäsenyyden turvallisuuspoliittiset vaihtoehdot on erinomaisesti kiteytetty siinä sloganissa, että kysymys on yksinkertaisesti siitä, sanooko Suomi "yes" vai "njet". Suomen on sanottava "yes". Meidän on uskallettava tunnustaa kuulu-

vamme ihmisoikeuksia, demokratiaa ja kansalaisvapauksia kunnioittavaan aatemaailmaan. Tästä EY-jäsenyydessä on pohjimmiltaan kysymys.

Suomen ulkopoliitiikka on vieläkin vanhojen ajatusten vanki. Me haluamme ottaa pieniä askeleita, varoa nopeita muutoksia turvallisuuspolitiikkamme semanttisessa määrittelyssä. EY näyttää tämän ymmärtävän. Yllättävää onkin, että kun lopulta neuvotteluihin on käyty, ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ei ole vaikeuksia. Suomi saa vapaasti määritellä oman politiikkansa oman liturgiansa mukaisesti.

Vastustajien ulkopoliittinen argumentointi perustuukin siihen, että EY-jäsenyys tuhoaa Suomen puolueettomuuden ja itsenäisyyden. He korostavat, että Suomi on turvannut itsenäisyytensä aina itse ja niin on tapahduttava jatkossakin. He unohtavat, että kahtiajakautuneesta maailmasta ja kylmän sodan kaudesta on siirrytty pelottavaan sekasortoon, jossa ei ole järjestystä eikä järkeä.

Suomen kannalta parasta turvallisuuspolitiikka on, että EY laajenisi ja sitoisi toisiinsa kansakunnat taloudellisten, demokraattisten ja yhteiskunnallisten etujen pohjalta. Tämä EY:n varaan tukeutuva järjestelmä toisi kaaoksessa elävään Eurooppaan turvallisuutta, ei suinkaan Etyk, josta on tullut maho ja turha organisaatio. Etykissä ei synny niitä yhteisiä taloudellisia ja yhteiskunnallisia etuja kansakuntien välille, jotka tulevaisuudessa takaavat turvallisuutemme, kaikkien eurooppalaisten turvallisuuden. Etyk on siis taistelevien aatteiden juoksuhauda Vancouverista Vladivostokiin ja perustuu kylmän sodan doktriineille ja joutaa tulla nopeasti kuopatuksi.

Suurena turvallisuuspoliittisena uhkana EY:n vastustajat pitävät sitä, että EY:ssä Suomi voisi ajautua Länsi-Euroopan unionin ja jopa Naton jäseneksi. Tässäkin asiassa todellisuus on ajanut vanhojen oppien ohi. Kannattaa lainata tutkija Pertti Joenniemeä, jonka mukaan Euroopan vakauden kannalta olisi parasta, jos Suomi ja Venäjä olisivat molemmat läntisen puolustusliiton Naton jäseniä. (Sos.dem. ryhmästä: Hänhän on demari!) — Voi olla viisaitakin demareita! — Joenniemen mielestä Suomi voisi liittyä Natoon ja ajaa myös Venäjää järjestöön, koska Euroopan kehitystä hallitsee mukanaolo. Hän kuitenkin huomauttaa, että tässä vaiheessa Nato-puheet tukevat Venäjän poliittisessa kamppailussa väriä tahoja eli ne hyödyttävät niitä, jotka haluavat Venäjän palaavan vanhaan eristäyty-

misen aikaan. On kuitenkin rehellistä tunnustaa myös tässä keskustelussa, että Nato-jäsenyys ei ole mikään peikko, joka pitäisi tyystin sulkea vaihtoehtojen ulkopuolelle.

EY-jäsenyyden vastustajat eivät ole pystyneet antamaan vastausta siihen oleelliseen tärkeään kysymykseen, mitä he tarjoavat EY:n tilalle, mikä olisi vaihtoehto. He eivät ole pystyneet kertomaan, mitä Suomelle tapahtuu, jos emme liity EY:n jäseneksi, mutta muut Pohjoismaat niin tekevät. Vastausta tähän kysymykseen eivät anna myöskään välikysymyksen tekijät.

En ymmärrä välikysymyksen tekijöiden tulkintaa siitä, että Suomen EY-jäsenyyden neuvotteluvaihtoehdot olisivat ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta matkan varrella muuttuneet. Jo silloin, kun eduskunta keskusteli valtioneuvoston tiedonannosta Euroopan yhteisön jäsenyydestä, tuli selkeästi esille se, että Suomi hyväksyy Maastrichtin sopimuksen karvoineen päivineen. Sanamuodot ehkä ovat matkan varrella muuttuneet, mutta ei sanojen sisältö. Jokainen meistä tietää, mitä Maastrichtin sopimuksen velvoitteet Suomelle merkitsevät. Jos Suomi aikoo jäseneksi, sen on oltava valmis myötävaikuttamaan myös unionin puolustusulottuvuuden kehittämiseen. Jäsenkandidaateilla ei ole samaa oikeutta kuin jäsenillä sanoutua irti tietyistä sopimuksen kohdista. Me voimme asettaa ehtomme vasta, kun olemme jäseniä.

Arvoisa puhemies! Eta-sopimus, joka toivottavasti tulee voimaan heinäkuun alussa, turvasi elinkeinoelämän edut. Elinkeinoelämämme pääsee esteittä hyödyntämään lähes 400 miljoonan kuluttajan markkinoita. EY:n neljä vapautta ovat vapauksia myös Suomen kansalaisille.

Tästä huolimatta EY-jäsenyyttä voidaan puolustaa myös taloudella. Suomen talous on rapakunnossa, vaikka emme ole EY:n jäseniä emmekä vielä edes Etan jäseniä. Jäsenyys ei Suomen taloustilannetta pahenna vaan parantaa. Jäsenyyden kautta kankeisiin talous- ja työmarkkinarakenteisiin saadaan hivenen joustoa ja pakotetaan samalla ne ottamaan vastuuta tekemisistään. Ilman tehokasta ulkomaankauppaa, laajenevaa vientiä, ilman taloudellista kuria ja järjestystä kartellien ja etujärjestöjen hallitsema Suomi tuhoutuu aivan varmasti. Siksi on erittäin hyvä asia, että Suomi haluaa olla mukana Talous- ja rahaliitossa, ensimmäisten joukossa.

Tulipa Suomesta EY:n jäsen tai ei, Suomen on saatava taloutensa kuntoon. Tällä menolla meitä ei jäseneksi kohta edes huolit. Kovin paljon ei

lohduta se, että kehnon talouden takia Suomesta tuskin enää tulisi nettomaksaja. Taloudessa tilanne on paljon vakavampi kuin yleensä uskotaan, ja sehän näkyy myös viime päivien lausunnoista ja kannanotoista. Vaikka ammattiyhdistysliike asetti kaksi vuotta sitten tärkeimmäksi tehtäväksi porvarihallituksen kaatamisen, järkipuhetta silläkin taholla on vihdoinkin alkanut kuulua. Hallituksen ja nimenomaan pääministeri Ahon on unohdettava, että tarjous yhteiskuntatasopimukseksi tylysti torjuttiin. Siitä huolimatta, että Suomen tilanne ei olisi näin vaikea, jos yhteiskuntasopimus vuoden 1991 syksyllä olisi hyväksytty, viisaamman eli hallituksen on tässä tilanteessa joustettava. Suomi ajautuu kertaikkiseen katastrofiin, ellei yhteisymmärrystä pian ala syntyä.

Me emme voi elää eristyksissä, sulkea rajamme. Integraatio on ainoa toivomme säilyttää teollisuus tässä maassa ja päästä jossakin vaiheessa eroon hurjasta rakenteellisesta työttömyydestä. Jo nyt kuuluu teollisuusmiesten puheita, että yritysten on tällaisesta maasta lähdettävä. Eta-sopimuksesta huolimatta suoranainen kansainvaellus alkaisi, jos Suomi jäisi EY:n ulkopuolelle. Sen jälkeen Suomen työttömillä ei olisi enää minkäänlaista toivoa.

Herra puhemies! Aluepolitiikassa ja maataloudessa mitataan Suomen neuvottelijoiden kyvykkyys ja eduskunnan aikanaan asettamien neuvotteluvaihtoehtojen toteutuminen. Maatalouden on muutettava rakenteitaan, olimmepa EY:n jäseniä tai emme. Pelkästään maatalouden varassa Suomi ei elä ylhäisessä yksinäisyydessä.

Neuvotteluissa on toimittava niin, että EY:n maatalouspolitiikan lähtökohdat, oikeudenmukaisen elintason varmistaminen maataloustuottajille ja maataloustuotteiden saatavuuden turvaaminen, toteutuvat. Maatalous ja vapaaseen kauppaan totuttoman elintarviketeollisuus tarvitsevat aikaa sopeutua sen takia, että me olemme tässä maassa harjoittaneet 20 vuotta Heikki Haaviston johdolla vääränlaista maatalouspolitiikkaa.

Suomen maatalous tarvitsee kohtuullisen pitkät siirtymäajat, mutta emme ikuisia poikkeusjärjestelyjä. On saatava pysyviä muutoksia Euroopan yhteisön noudattamaan maatalous- ja aluepolitiikkaan. Meidän on säilytettävä kuljetustukijärjestelmä, eikä tämän vaarana olekaan ollut Euroopan yhteisö, vaan omat neuvottelijamme ja virkamiehemme, jotka ovat tulkinneet asioita väärin. Jatkossa eduskunnan onkin oltava äärimmäisen tarkka, jotta neuvottelijat pysy-

vät aisoissa ja niissä tavoitteissa, jotka eduskunta on nimenomaan aluepolitiikassa asettanut.

Suomi korostaa EY-neuvotteluissa arktisten alueitten omalaatuisuutta niin alue- kuin maatalouspolitiikassakin. Neuvottelujen ydinasia on, onnistuuko Suomi yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa niin, että EY todella muuttaa omaa maatalous- ja aluepolitiikkaansa ja tunnustaa arktiset olosuhteet ja niiden vaikutukset jäsenyysneuvotteluissa.

Alueiden erilaisuus on hyväksyttävä kansallisen aluepolitiikan lähtökohdaksi. Pitkät matkat, kylmä ilmasto ja harva asutus on otettava huomioon määriteltäessä sallittuja kansallisia tukikriteereitä. Ne on otettava huomioon myös määriteltäessä niitä alueita, jotka voivat saada tukea yhteisön rahastoista. Jos jaamme tukialueet viisaasti ja pystymme ne myös markkinoimaan Euroopan yhteisölle, voimme hyvässä lykyssä todella olla EY-jäsenenä nettosaaja. Neuvotteluissa on otettava esille myös erityisohjelmat, joiden turvin voidaan saada lisävaroja yhteistyöprojekteihin lähialueilla. Samoin on tietenkin turvattava vaikutusmahdollisuudet kehittämissohjelmien sisältöön ja rahoitukseen.

Aluepolitiikkaa ja maataloutta koskevat neuvottelutavoitteet ovat ne reunaehdot, joista ei voi tinkiä. Ilman todellisia tuloksia Suomen kansa varmasti äänestää jäsenyyttä vastaan. Uskon, että Suomen neuvottelijat ovat maatalous- ja aluepolitiikassa tosissaan. EY:n vastustajia on Suomessa sen verran paljon, että ilman todellisia ratkaisuja, todellisia tuloksia, ei sopimusta kannata edes alistaa kansanäänestykseen.

Herra puhemies! Lopuksi olisin puuttunut erääseen asiaan, joka keskusteluissa on liian usein unohdettu ja johon myös välikysymyksen tekijät viittaavat. Kysymys on julkisuusperiaatteesta ja sen säilymisestä. Euroopassa viranomaisten ja päättäjien toiminnan julkisuus on ajastaan jäljessä, jos asioiden tilaa verrataan Suomeen ja Pohjoismaihin. Kun julkisuusperiaatteen toteutumisen kanssa on tekemistä Suomessaakin, salailevathan virkamiehet ihan työksseen, ei jäsenyys missään nimessä saa heikentää kansalaisten mahdollisuuksia seurata ja valvoa päätöksentekoa. Oma kansallinen lainsäädäntömekin kaipaa uudistusta. EY-jäsenyydellä ei sinänsä ole tähän asiaan mitään vaikutusta.

Tällä hetkellä tilanne on sellainen, ettei julkisuusperiaate kata EY:ssä käsiteltäviä esityksiä ja asioita. Vaikka ns. vuotokulttuuri, jota Suomessa ei halutakaan hyväksyä, kukoistaa Euroopassa, se ei riitä tyydyttämään sitä päätöksenteon

julkisuutta, joka pohjoismaiselle ja suomalaiselle demokratialle on ominaista. Se, että osa Suomen sisäpolitiikkaa koskevista päätöksistä tehdään jatkossa Brysselissä, ei saa kaventaa kansalaisten ja kansallisten päätöksentekijöiden mahdollisuuksia seurata ja valvoa sitä, mitä Brysselissä tehdään. Suomen hallituksen onkin tehtävä selväksi ennen kansanäänestystä, mitkä EY-asiat ovat julkisia ja mitkä salaisiksi julistettuja.

Arvoisa puhemies! Hallituksen vastaus tyydyttää LKP:n eduskuntaryhmän ainoaa kansanedustajaa.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. V. L a u k k a n e n : Arvoisa herra puhemies! Koska puheenvuoroni on suhteellisen kirpeä, aloitan mielelläni jostakin myönteisestä, mikä tuli pääministeri Ahon esityksessä. Hän nimittäin toteaa, että neuvottelutuloksen pitäisi olla sellainen, että Suomen kansan laaja enemmistö voi hyväksyä sen. Minusta tämä on erittäin mielenkiintoinen kannanotto, koska tässä esiintyy ilmaisu ”laaja enemmistö”. Perustuslaista emme voi löytää sanaa laaja, kun puhutaan enemmistöstä tai määränemmistöstä. Olisi välttämätöntä selvittää jo neuvotteluvaiheessa, minä suurusta enemmistöä tarvitaan neuvoo-antavan kansanäänestyksen yhteydessä, jotta Suomi voisi hyväksyä tämän unionin jäsenyyden.

Olen vakuuttunut, että tämä Ahon ”laaja enemmistö” voi tarkoittaa ainoastaan sitä, että 2/3 Suomen kansasta tukee unionin jäsenyyttä. Perustelen tätä yksinkertaisesti sillä, että kun kerran eduskunnassa kansan pienoismallina vaaditaan 2/3:n enemmistö unionin jäsenyyden hyväksymiselle, vastaavuus täytyy löytyä kansasta. Tämän vuoksi ei neuvotteluihin kannattaisi uhrata kovin paljon energiaa, koska jo nyt tiedetään, että kansasta ei löydy yli 66 prosentin kannatusta unionin jäsenyydelle.

Arvoisa herra puhemies! Jotta neuvotteluasetelma voitaisiin nähdä oikeana, olisi välttämätöntä, että kansanedustajille ja tietysti myös koko kansalle käännettäisiin asiaan kuuluva aineisto suomeksi. Tarkoitin tällä Maastrichtin sopimukseen kuuluvia julistuksia (declarations), joita on yhteensä 31 koskien eri oikeudenaaloja. Näillä julistuksilla on pääsopimusta vastaava oikeudellinen sitovuus. Näiden julistusten lisäksi Maastrichtin sopimukseen sisältyy 16 pöytäkir-

jaa, eikä näitäkään ole käännetty suomeksi. Esimerkiksi toiseen pöytäkirjaan sisältyvät määräykset Euroopan keskuspankin perustamisesta ja tehtävistä. On välttämätöntä, että kaikki pöytäkirjat ja julistukset käännetään suomen kielelle.

On oikeastaan sääli, että täällä kansanedustajat äänestivät jäsenhakemuksen jättämisen puolesta lähes sataprosenttisesti siten, että he eivät olleet edes nähneet Maastrichtin sopimusta. Tämä tekee päätöksenteon aitoudesta irvikuvan, koska kansanedustajille ei edes englanninkielisenä näytetty Maastrichtin sopimusta. Itse sain Maastrichtin sopimuksen liitteineen Tanskan kautta.

Presidentti Koivisto ilmoitti Bruggessa 28.10.92, että Suomi hyväksyy yhteisön voimassa olevan säännösten, Maastrichtin sopimuksen ja Euroopan unionin poliittiset tavoitteet. On myönnettävä, että tämä kannanotto kaikessa lakonisuudessaan on rehellinen siinä mielessä, että neuvottelujen ehdottomana edellytyksenä on näiden kolmen perusasian hyväksyminen. Vastaavasti on tärkeää, ettei julkisuudessa anneta harhaanjohtavaa kuvaa siitä, mitä neuvotteluilla voidaan saavuttaa. Julkiseen sanaan ei voi kuitenkaan paljoa luottaa, koska se on julistautunut EY-myönteisen kehityksen suojelijaksi tavalla, joka saattaa häpeään uskon julkisen sanan roolista objektiivisena tiedonvälittäjänä.

Arvoisa herra puhemies! Tässä yhteydessä keskityn kysymyksiin jäsenyyden vaikutuksista Suomen itsenäisyyteen, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan sekä Suomen talouspolitiikkaan. Neuvottelujen yhtenä saavutuksena täytyy nimittäin syntyä selkeä kuva siitä, mikä on jäsenyyden koko hinta Suomelle. Toisaalta on mielestäni tärkeätä jo nyt osoittaa, että tiettyjä asioita Suomi ei kerta kaikkiaan voi saavuttaa. Tämän pitäisi johtaa jäsenhakemuksen peruuttamiseen.

Itsenäisyyden menetyt.

Taitavat suomalaiset poliitikot ovat yrittäneet salata meneillään olevaa muutosta ns. käsitteiden verenvaihdon avulla. On kuitenkin yksi asia, minkä osalta ei tässä suhteessa ole lainkaan onnistuttu. Tarkoitin kysymystä itsenäisyyden menettämisestä. Liittyminen Euroopan unioniin tarkoittaisi itsenäisyyden menetystä lähes kokonaan. Perustelen tätä kantaa näin.

Itsenäisyyden neljä peruspilaria ovat:

- oikeus päättää sodasta,
- oikeus lyödä rahaa,
- oikeus säätää lakeja ja
- oikeus jakaa tuomioita. Kansa, jolla ei ole

näitä neljää oikeutta, ei ole itsenäinen kansa. Pelkästään se seikka, että kansa saa päättää joistakin asioista edelleen itse, ei eliminoi itsenäisyyden tosiasiallista menetystä muilta osin.

Euroopan unionin jäsenenä Suomella ei ole valtaa päättää sodankäynnistä, koska ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta päätökset tehtäisiin Brysselissä.

Euroopan unionin jäsenenä Suomella ei ole oikeutta valmistuttaa rahaa, koska sillä ei olisi ylipäättensä omaa rahaa vaan olisi yksi yhtenäinen valuutta ecu, jonka valmistamisesta päättäisi yksinoikeudella Euroopan keskuspankki.

Euroopan unionin jäsenenä Suomella ei ole oikeutta säätää lakeja erittäin suurelta osalta, koska lainsäädäntövalta olisi ministerineuvostolla.

Euroopan unionin jäsenenä Suomella ei olisi oikeutta jakaa oikeutta, koska ylin tuomiovalta olisi Euroopan unionin tuomioistuimella.

Neuvottelujen kannalta on väärin luoda mielikuvia, joissa Suomi voisi neuvotteluteitse pysyttää itsenäisyyden. Tällaisten neuvottelutavoitteiden esittäminen osoittaa täydellistä ymmärtämättömyyttä Euroopan unionin perusoleuksesta.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka.

Yksi osa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa on taloudelliset pakotteet. Rooman sopimuksen 113 artikla ja Maastrichtin sopimuksen 228 a artikla hyväksyvät taloudelliset pakotteet eli taloudellisten suhteiden keskeyttämisen kolmannen maan kanssa.

Miten Euroopan unionin oikeus talouspakotteisiin sopii yhteen Suomen harjoittaman puolueettomuuspolitiikan kanssa? Asiaa voidaan tarkastella ulkoministeri PaaVo Väyrysen kirjoitusten pohjalta. Vuonna 1987 ilmestyneessä kirjassaan "Kansakunta, ihmiskunta, Suomen ulkopolitiittinen doktriini" Väyrynen toteaa sivulla 67: "Oleellinen maailmankuvan piirre Suomen kauppapolitiikkaa ajatellen on puolueettomuuspolitiikka, jonka maa on kehittänyt turvallisuuspolitiikkansa edistämiseksi. Kauppapolitiikalla on myös poliittinen, jopa turvallisuuspoliittinen ulottuvuus. Se on otettava kauppapolitiittisia ratkaisuja tehtäessä huomioon ja noudatettava puolueettomuuspolitiikan periaatteita myös tällä alalla. Kun Suomi on puolueeton maa, se ei voi eikä halua olla talousyhteisön jäsen. Suomi on siis pitänyt kaiken kansallisen päätäntävaltansa itsellään ja solminut vain vapaakauppasopimuksen EC:n kanssa." Erityisesti taloudellisten pakotteiden osalta Väyrynen toteaa, että

Suomen tulee käydä kauppaa kaikkien maiden kanssa lukuun ottamatta niitä tapauksia, joissa YK:n turvallisuusneuvosto päättää peruskirjan mukaisten pakotteiden kohdistamisesta johonkin maahan.

Arvoisa puhemies! Puolueettomuuspolitiikasta luopuminen perustellen sitä väitetyllä idän ja lännen vastakkainasettelun häviämällä on vastuuntunnotonta ajattelua. Kukaan ei voi sanoa, milloin syntyy tällaisia vastakkainasetteluja ja milloin ne leimahtavat sodaksi. Juuri siksi on välttämätöntä, että Suomi mahdollisimman suurta arvostusta nauttien harjoittaa tinkimätöntä puolueettomuuspolitiikkaa, johon ei sovi sitoutuminen Euroopan unionin harjoittamaan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, koska tämä sitoutuminen estää Suomea harjoittamasta itsenäistä ja aktiivista puolueettomuuspolitiikkaa. Pelkästään se seikka, ettei Suomi äänestäisi ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvassa kysymyksessä, ei voi vapauttaa Suomea puolueettomuuden menetyksestä silloin, kun EU päättää tiettyä valtiota vastaan sanktioista, koska Suomihan olisi vain osa Euroopan unionia ja Suomi olisi vapaaehtoisesti luovuttanut itsenäisen päätösvaltansa tältä osin Euroopan unionille.

Myös Euroopan yhteisön maalausunnossa myönnetään, että Suomen harjoittama puolueettomuuspolitiikka voisi aiheuttaa ongelmia, jos Suomi sen takia vastustaisi järjestelmällisesti tiettyjä toimia. Tosin lausunnossa suorastaan irvailaan Suomen puolueettomuuspolitiikan heiveröisyydelle, koska siinä todetaan, että Suomi voisi pitää ongelmallisina tiettyjä unionin ratkaisuja puolueettomuuspolitiikalleen tai sille, mitä tästä politiikasta on jäljellä. Lausunnossa lähdetään siis siitä, että puolueettomuuspolitiikka suorastaan murenee sitä mukaa kuin integroituminen edistyy.

Ulko- ja turvallisuuspoliittisten velvollisuuksien ehdottomuutta kuvaa se, että Suomelta vaaditaan erityisiä ja sitovia takeita sen suhteen, että Suomi on poliittisesti sitoutunut ja oikeudellisesti kykenevä täyttämään yhteisön ulko- ja turvallisuuspolitiikan velvoitteet. Euroopan unionin puolustajat voivat tietysti väittää, että hyvin monet asiat ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta tehdään yksimielisyyttä edellyttäen. Vaikka näin onkin, jää tosiasialliseksi kehityskuluksi linja, jossa pieni valtio ei voi estää kehitystä, jota muut valtiot tukevat.

Juuri tässä suhteessa on varsin merkittävä Maastrichtin sopimuksen 26. julkilausuma, jota

siis ei ole käännetty suomeksi, koskien äänestämistä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alueella. Julkilausuma kuuluu vapaasti käännettyinä näin: ”Konferenssi on yhtä mieltä siitä, että jäsenvaltiot asioissa, joissa ministerineuvoston päätökset edellyttävät yksimielisyyttä, pyrkivät niin pitkälle kuin mahdollista välttämään yksimielisen päätöksen estämisen silloin, kun on olemassa kvalifioitu enemmistö päätöksen puolesta.” Suomeksi sanottuna tämä tarkoittaa siis sitä, että vaikka Maastrichtin sopimus edellyttää yksimielisyyttä ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä, käytännössä yksimielisyyden pitää syntyä pelkästään sillä perusteella, että määränemmistö hyväksyy tietyn ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvan ratkaisun. Näin jokainen jäsenvaltio on sitoutunut siihen, ettei periaatteellinen yksimielisyyden vaatimus muodostu käytännössä esteeksi enemmistöpäätöksille.

Sotilaallisen liittoutumattomuuden osalta neuvottelutavoitteet on nähtävä kansan harhautusryityksenä. Suomi on presidenttimme ja ministeri Salolaisen suulla jo etukäteen ilmoittanut hyväksyvänsä Maastrichtin sopimuksen. Maastrichtin sopimus sisältää yksiselitteisen velvollisuuden hyväksyä Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittiset tavoitteet päätyen yhteiseen puolustukseen. Artiklassa J1 todetaan, että jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksettomasti unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa keskinäisen uskollisuuden ja yhteisvastuullisuuden hengessä. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta artiklaan J sisältyy vielä maininta, että yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on turvata unionin yhteiset arvot, perusedut ja itsenäisyys. Merkittävää on siis, että tavoitteena on turvata unionin itsenäisyys eikä suinkaan jäsenvaltioiden itsenäisyys.

Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Harri Holkeri piti Paasikivi-Seuran vuosikokouksessa 27. marraskuuta 1990 puheen, jossa hän sanoi näin: ”Amerikkalaisilla on sanonta: 'Jos se näyttää ankalta, kävelee kuin ankka, vaakkuu kuin ankka, se tavallisesti on ankka.' Euroopan yhteisö näyttää suurvalalta, toimii kuin suurvalta, esiintyy kuin suurvalta, mutta uskovatko kaikki meillä, että Euroopan yhteisö on suurvalta? Joskin EY:n tie yhtenäiseen turvallisuus-, ulko- ja puolustuspolitiikkaan on kesken, tavoitteet ovat kuitenkin selvät. Puheenjohtaja Delors ja monet muut ovat sen toistuvasti todenneet. Tällaisen kehityksen tosiasiat on meillä usein unohdettu tai haluttu unohtaa. Nämä totuudet ro-

muttaisivat keskeiset argumentit täysjäsenyyden puolesta. Ympyrän neliöimistä pidetään toivotomana tehtävänä. Samaa on sanottava yrityksestä sovittaa yhteen täysjäsenyys nykyisessä Euroopan yhteisössä ja Suomen puolueettomuuspolitiikka. Alistuminen EY:n ulkopoliittiseen päätöksentekoon ja sitoutuminen yhteisiin turvallisuuspoliittisiin tavoitteisiin merkitsisi, että Suomi vapaaehtoisesti itsenäisyydestään luopuen sulautuisi suurvaltiaan. Eräät haluavat heittää myös Suomen puolueettomuuspolitiikan vanhentuneena kertakäyttöhyödykkeenä menemään. Heidän puolustukseksaan on sanottava, että he eivät tiedä, mitä he tekevät. Nämä valtioviisaat eivät koskaan ole nähneetkään puolueettomuuden olemusta.”

Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Holkerin pitämään puheeseen voi lisätä vain sen, että tänä päivänä Holkerin mainitsemat valtioviisaat voidaan nimetä ministeri Ahoksi, Salolaiseksi, Väyryseksi ja kaikiksi muiksi EY-uskovaisiksi ministereiksi ja kansanedustajiksi eikä näiden valtioviisaiden ulkopuolelle voida sulkea myöskään nykyistä presidenttiämme Mauno Koivistoja ja kokoomuksen presidenttiehdokkaaksi pyrkivää Raimo Ilaskiveäkään. Näin valitettavasti niiden joukko, jotka eivät Holkerin mukaan tiedä, mitä tekevät, on kasvanut ja Jesajan kirjan 29 luvun sanat siitä, kuinka kansan jumalattomuuden takia viisaitten viisaus häviää ja ymmärtäväisten ymmärrys katoaa, tuntuvat entistä osuvammilta tämän päivän Suomessa.

Suomen puolueettomuuden kytkeminen uskottavaan puolustukseen on kummallista. En ymmärrä, miten Suomella voisi olla uskottava puolustus. Komiteanmietinnössä puolustusvoimien tämänhetkisestä tilasta vuodelta 1990 (1990:57) todetaan, että puolustusvoimien nykyisellä materiaalitasolla kyetään verraten pienten ja maantieteellisesti rajoitettujen voimatoimien torjunnasta selviytymään tyydyttävästi. Sen sijaan laajamittaisen hyökkäyksen kohteeksi jouduttaessa tulevat teknisesti korkeatasoisen materiaalin vähäinen määrä sekä liikkuvuudessa, tulivoimassa ja joukkojen suojassa esiintyvät puutteet johtamaan siihen, että jo suhteellisen lyhyen ajan kuluessa joukkoimme joutuvat kärsimään suuria tappioita. Uskoisin, että on rehellistä myöntää, että tässä suhteessa ei mitään merkittävää muutosta ole tapahtunut eikä tulevaisuudessa tapahdu.

Tässä realistisessa tilanteessa Suomen ainoa järkevä ulko- ja turvallisuuspolitiikka voi olla tinkimätön puolueettomuuspolitiikka. Todelli-

suudessa Suomen kansan itsenäisyyden ainoa tae on kuitenkin siinä, että Jumala voi varjella Suomen itsenäisyyden. Jos varjelus puuttuu, tykit eivät auta. Erityisen vähän iloa armeijasta on meneillään olevassa prosessissa, jossa Suomen korkein poliittinen johto on luovuttamassa Suomen itsenäisyyttä Brysseliin vapaaehtoisesti.

Talouspolitiikka.

Talouspolitiikan osalta taloudellisen integraation seuraukset ovat äärimmäisen vakavat, ja toisin kuin ministeri Salolainen ajattelee, juuri tästä johtuvat nykyiset vaikeudet, koska onhan tosiasiaa Suomi jo vuosikymmenien ajan taloudellisesti integroitunut Eurooppaan. Taloudellisen integroitumisen edellytyksenä ei ole ollut Etan tai Euroopan yhteisön jäsenyys.

Ed. Tuomioja on vuonna 91 julkaistussa artikkelissaan ”Eurooppa — onko Suomella valintamahdollisuuksia?” osuvasti kuvannut taloudellisen integraation vaikutuksia toteamalla näin: ”Kansallisvaltioiden valtaa ei siirry vain ylikansallisille elimille ja järjestöille, vaan merkittävintä on ehkä se, miten sitä siirtyy markkinavoimille globalisoituvassa maailmantaloudessa, jossa valtioiden edellytetään ja sallitaan puuttua jatkuvasti yhä vähemmän tavarakaupan, rahaliikkeiden ja palvelusten virtoihin.” Ed. Tuomiojan lausuma tiivistää nykyisen kehityksen. Ainoa heikkous lausumassa on fatalistinen ajatus kehityksestä, jossa kansallisvaltioiden valta siirtyy vastaansanomattomalla tavalla markkinavoimille. Tällainen ajattelu on varsinkin päätöksentekijän asemassa olevalta hyvin vaarallinen.

On totta, että Euroopan unionissa Suomi menettäisi oman rahansa, jäsenvaltioiden väliset rajat poistuisivat ja rahan valta olisi korkein mahti. Mutta näin ei tapahdu Suomen kohdalta, ellei Suomi tätä nimenomaisesti halua. Suomi on vielä tänään itsenäinen kansallisvaltio ja voi kieltäytyä sellaisesta päätöksestä, jolla Suomi menettäisi itsenäisyytensä lopullisella tavalla sekä taloudellisesti että poliittisesti.

Arvoisa puhemies! Pidän varsin myönteisenä myös ed. Tuomiojan tämänviikkoista puhetta, jossa hän on ilmoittanut, ettei Suomen tulisi sitoutua Euroopan unionin Talous- ja rahaliittoon. Tämä on viisaasti sanottu, mutta ed. Tuomiojan ja muiden samalla kannalla olevien täytyy ymmärtää, että Euroopan unionin jäsenyys pakottaa välttämättömällä tavalla Suomen juuri tähän Talous- ja rahaliittoon. Siksi Euroopan unionin jäsenyyden torjumisen pitäisi olla ed. Tuomiojan johdonmukainen ratkaisu.

Valitettavasti politiikassa on tyypillistä, että ensiksi pahoitellaan kovasti, kuinka kielteiset vaikutukset tietyllä ratkaisulla on Suomelle, ja hetkeä myöhemmin äänestetään tällaisen kielteisen ratkaisun puolesta. On tietysti verraton tapa puolustaa tällaista menettelyä sanomalla, että he eivät tiedä, mitä he tekevät, mutta kuinka vähän tämä lohduttaa Suomea näiden kielteisten päätösten jälkeen?

Arvoisa herra puhemies! Tässä valtaisassa harhauttamisen ilmapölyssä ei aina tiedä, itkisikö vai nauraisiko, kun kuuntelee Suomen johtavien poliitikkojen kannanottoja. Uskoisin, että tässä suhteessa ulkoministeri Paavo Väyrynen on yltänyt Suomen historian parhaaseen vitsiin. Väyrysen mukaan tilanteessa, jossa kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot menettäivät oman valuuttansa siirryttyä eeuun, voisi Suomi säilyttää oman markkansa, joka tosin arvoltaan ja vaikutukseltaan olisi sama kuin ecu.

Tämän vitsin huvittavuus ilmenee yksinkertaisella rinnastuksella lehmiiin. Väyrynen voisi täysin vastaavalla logiikalla ilmoittaa, että Euroopan unionin yhteinen maatalouspolitiikka ei hävittä Suomen maisemia kaunistavia lehmiä pelloilta, koska riittää, että lehmät tapetaan, täytetään ja jätetään pelloille muistoesineiksi Suomen karjasta. Suomi ei tarvitse muistoesineitä Suomen markasta ja symboliikkaa vaan oman markan ja itsenäisen raha- ja talouspolitiikan. Tämä pitäisi talousmiehenä tunnetun ulkoministeri Väyrysen ymmärtää.

Sinänsä on myönnettävä, että liittyminen Euroopan unioniin olisi johdonmukainen jatke Suomen taloudelliselle ja poliittiselle integroitumiselle, mitä on jo vuosikymmenien ajan tapahtunut. Olennaista on kuitenkin nähdä, että taloudellinen integraatiokehitys johtaa Euroopan unionin myötä lopulta siihen, että Suomi menettää kaikki talouden ohjauskeinonsa ja ajautuu puolustuskyvyttömänä ja äärimmäisen haavoittuvaisena vapaaseen maailmankauppaan. Tällaisessa kehityksessä talous ohjautuu nimenomaan markkinavoimien kautta eikä yksittäisillä hallituksilla ole mitään mahdollisuutta vaikuttaa kehitykseen.

Talouden integraatiokehitys johtaa siihen, että Euroopan unionista tulee yksi yhtenäinen kotimarkkina-alue, jolla ei edes teoriassa suhteellisen edun periaate voi toimia vaan sen asemesta kilpailu määrätty ns. absoluuttisen edun periaatteen pohjalta. Tämä tarkoittaa sitä, että täysin vapaassa kilpailussa valtio ei saa tukea suomalaista yritys- ja elinkeinoelämää, jolloin

heikot yritykset kuolevat ja suuryritykset kasvavat yhä suuremmiksi.

Mikäli kilpailua käytäisiin elintasoltaan hyvin saman kaltaisten maiden kanssa, ei kilpailulla olisi degeneroivaa vaikutusta. Nyt kuitenkin kehitys johtaa siihen, että Suomi joutuu kilpailemaan Portugalin kaltaisten maiden kanssa ja vapaassa maailmankaupassa myös kehitysmaiden kanssa.

Vapaassa maailmankaupassa ratkaisevaksi kilpailutekijäksi muodostuvat työvoimakustannukset. Tämä johtuu siitä, että globaaleilla markkinoilla raaka-ainekustannukset ja pääomakustannukset ovat saman suuruisia. Näin ollen ainoa tekijä, jolla voidaan kilpailla, on työvoimakustannukset. Jokainen ymmärtää, miten Suomen käy tässä kilpailussa. Suomen teollisuuden työvoimakustannukset yhtä työtuntia kohden ovat 88 markkaa tunnilta. Portugalissa työvoimakustannukset ovat 20 markkaa tunnilta, samoin Taiwanissa, Etelä-Koreassa, Singaporessa ja Hongkongissa. Ei kuitenkaan riitä, että Suomi olisi kilpailukykyinen edellä mainittuihin 20 markan maihin nähden, vaan seuraavat taloudelliset mahdit tulevat olemaan mm. Kiina ja Intia. Kiinan ja Intian yhteinen väkiluku on yli 2 miljardia. Tästä johtuu, että työvoimakustannukset, jotka liikkuvat arviolta noin 5 markan paikkeilla tuntia kohden, eivät tulevaisuudessa olennaisesti voi nousta, koska liika väestö pakottaa työntekijät alistumaan palkkoihin, jotka eivät olennaisesti kohoa hengissä pysymisen tason yläpuolelle.

Kilpailu näiden ns. Asian dynaamisten talouksien tai Nic-maiden kanssa johtaa siihen, että työvoimakustannukset alenevat rajusti. Asian voi ilmaista myös näin: ”Jos joku maa tai yritys haluaa sinnikkäästi pitää tuotannosta kiinni, on laskettava työvoimakustannuksia ja siten myös elintaso kehitysmaiden tasolle.” Melko järkyttävä kuva siitä, mihin vapaa kansainvälinen kilpailu johtaa ja mihin siis Euroopan unionin jäsenyys johtaisi. Mutta lausuma ei ole omani, vaan se löytyy jokaiselle kansanedustajallekin lahjoitetusta Pentti Vartian ja Pekka Ylä-Anttilan teoksesta ”Kansantalous 2017” sivulta 126.

Arvoisa herra puhemies! Suomessa murehdietaan Suomen talouden katastrofaalista romahdusta. Samalla mietitään erilaisia lähinnä poppa-keinoja muistuttavia ratkaisuja, miten menetetty kilpailukyky voitaisiin palauttaa. Tässä kaikessa ei tunnu nähtävän metsää puilta. Se, mikä uhkaa Suomea, uhkaa koko läntistä Eurooppaa ja

syykin on aivan sama. Aasian dynaamiset taloudet romahduttavat läntisten maiden teollisuustuotannon lähes ilmaisten työvoimakustannusten takia. Tämä ilmenee mm. siitä, että Aasian maiden talouskasvu oli viime vuonna noin 7 prosenttia, kun samaan aikaan muun maailman talouskasvu oli 0,4 prosenttia. Terävin kärki oli Kiina, jonka talouskasvu oli viime vuonna 12,8 prosenttia.

Samanaikaisesti esimerkiksi Saksa kärsii sotien jälkeisen ajan pahimmasta työttömyydestä sen ollessa 8,4 prosenttia. Saksan talouden romahtaminen on hyvässä vauhdissa, mikä ilmenee mm. siitä, että monet lähes pyhinä pidetyt periaatteet romuttuvat. Yksi niistä on se, että Mercedes-Benz-henkilöautot on alusta loppuun rakennettu Saksan liittotasavallassa. Äskettäin Mercedes-Benzin johto on kuitenkin päättänyt, että seuraava henkilöautotehdas sijoitetaan Meksikoon, eikä kenenkään tarvitse kysyä, miksi tällaiseen ratkaisuun on päädytty. Saksan työvoimakustannukset ovat yli 130 markkaa tunnilta teollisuuden alalla, kun taas Meksikossa ne tuskin ovat 15:tä markkaa enempää.

Arvoisa puhemies! Uskon, että visioimani kehitys osoittaa, että pieni kansallisvaltio menettää talouden integraatiossa kaikki talouden ohjauksensa, koska valtio ei saa tukea elinkeino- ja yrityselämää ja vapaaseen kansainväliseen kilpailuun osallistuminen ei salli halpatuonnin estämistä maahan, vaikka maassa olisi miljoona ihmistä työttöminä eikä maasta saa mitään kotimaisia tuotteita. Tähän siis ajaututaan, mikäli seurataan ulkomaankauppaministeri Salolaisen johdonmukaisesti ajamaa kiinteätä integroitumista Eurooppaan ja maailmantalouteen. Tämä tulisi ottaa huomioon, kun neuvotteluissa mietitään, onko liittyminen Euroopan unionin jäseneksi Suomen kansantaloudellinen etu.

Tässä katastrofaalisessa tilanteessa tuntuu melko järkyttävältä valtiovarainministeri Iiro Viinaseen ajattelu. Hän mukaansa jos suomalaisille työt eivät maita pienellä palkalla, tänne voidaan ottaa vietnamilaisia tekemään pilkkahinnalla työtä, lähtien vaatteiden pesemisestä. Valtiovarainministeri Viinase on tietysti periaatteessa aivan oikeassa, että näin voidaan saada maahan halpatyövoimaa, mutta hän ei tunnu ymmärtävän, että tulevaisuudessa voitaisiin sijoittaa yksi vietnamilainen myös valtiovarainministeriksi. Näin voitaisiin saada varovaisestikin arvioiden 60 000 markan kuukausisäästöt valtiolle eikä mitään tämän suurempia vahinkoja ole odotettavissa kuin mitä nykyisenlainen talo-

uspolitiikka aiheuttaa. Kaiken lisäksi ministeri Viinase on ilmeisesti unohtanut, että hakipa hän poliittisen uransa jälkeen mitä tahansa työpaikkaa, ei sellaista työtä löydykään, mihin ei olisi saatavissa vietnamilainen tai kiinalainen työntekijä aina halvemmalla.

Mikäli Suomi lähtisi Viinaseen viitoittamalle tielle, palkkatason alentamisen päätepiste on edellä todetulla tavalla kehitysmaiden tasoa. Mutta siinä vaiheessa on koko hyvinvointivaltio romahtanut totaalisesti. Siksi valtiovarainministeri Viinaseen viitoittama tie on sangen tuhoisa ja sellaisenaan hylättävä vaihtoehto.

Ed. Ukkola kysyi, mikä olisi vaihtoehto, jollei tätä tietä seurattaisi.

Ainoa todellinen vaihtoehto Suomen talouspolitiikaksi on se, että Suomeen ei tuotaisi ulkomailta yhtään sellaista tuotetta, mikä kyetään Suomessa itse valmistamaan. Näin Suomi ei olisi niin riippuvainen ulkomaisesta kaupasta ja kaiken lisäksi työllisyystilanne paranisi ratkaisevasti, kun Suomessa alettaisiin kengistä ja vaatteista alkaen valmistaa kaikki mahdolliset tuotteet suomalaisen työvoiman avulla.

Tähän ratkaisuun liittyisi pääomien vapaan liikkuvuuden estäminen, koska näin voitaisiin estää suomalaisten yritysten sijoittuminen Portugaliin tai vaikkapa Kiinaan. Sinänsä on ymmärrettävää, että esimerkiksi Luhdan etu on sijoittaa tehdas Portugaliin, mutta jokainen ymmärtää, ettei tällainen ratkaisu ole Suomen etu, koska työpaikat häviävät jokaisen tällaisen ratkaisun myötä.

Pääomien vapaan liikkuvuuden estäminen estäisi myös koti- ja ulkomaisten valuuttakeinotelioiden mahdollisuuden romahduttaa Suomen kansantalous milloin tahansa. Sinänsä on ymmärrettävää, että jos suomalainen yritys voi rikastua esimerkiksi 100 miljoonaa markkaa siirtämällä miljardi markkaa ulkomaille ennen devalvaatiota, niin näin tietysti tehdään. Mutta koska seurauksena on Suomen kansantalouden romahdus, on selvää, että tällaiset mahdollisuudet tulee evätä rikastumisen keinovalikoimasta. Nykyinen kehitys raha-markkinoiden osalta on traagista, koska vielä muutama vuosi sitten oli rikos kuljettaa yksikin 500 markan seteli ulkomaille, mutta tänään saa vapaasti siirtää vaikka 5 000 miljoonaa markkaa Suomen rajojen ulkopuolelle.

Esittämässäni vaihtoehdossa ulkomaankauppaa voitaisiin käydä edelleen, mutta vain sellaisilla ehdoilla, jotka olisivat edullisia molemmille kaupan osapuolena oleville valtioille. Tätähän

perinteinen kansainvälinen kauppa on ollut ennenkin eli kauppaa, jota valtiot tekevät keskenään. Nyt kun hallitukset eivät päästä kaupoista, vaan yksityiset yhtiöt, niin kauppa sinänsä voi olla osapuolia hyödyttävää, mutta mitään takeita siitä, että kauppaa olisi kansakunnan kannalta edullista, ei ole.

Arvoisa puhemies! Jotta Suomi voisi palauttaa talouden ohjaukseen itselleen ja päästä mahdollisimman omavaraiseksi ja riippumattomaksi kansainvälisestä kaupasta, Suomen on perädyttävä meneillään olevassa integraatiokohityksessä sekä taloudellisesti että poliittisesti. Tämän vuoksi Suomen tulisi hylätä Eta-sopimus ja jäädä Euroopan unionin ulkopuolelle. Ellei Suomi tee näin, edessä on Argentiinan tie elvyttäjien ja säästäjien vuorotellessa peräsimmässä. Tuntuukin huvittavalta, että EY-uskovaiset pelottelevat EY-vastustajia Albanian tiellä, vaikka samanaikaisesti Euroopan unionin tie toteuttaisi Suomen kohdalla Argentiinan vaihtoehdon.

Sitä, kuinka yksityisissä Suomessa ollaan integraatiokohityksessä, kuvaa se, että ammattiyhdistysliike on menossa kilpaa EU:hun, vaikka juuri se tietäisi työntekijöiden aseman täydellistä romahtamista vallan siirtyessä hallituksilta markkinavoimille. Kuitenkin esimerkiksi Tanskan kolmanneksi suurin ammattiyhdistysliike, julkisen alan työntekijöiden liitto, on hylännyt Maastrichtin sopimuksen Tanskan saamiin myönnytystenkin jälkeen.

Tämä eurossuon on kerta kaikkiaan soikkassut Suomen poliittiset päättäjät niin totaalisesti, että sosialidemokraatitkin, nämä uljaat demokratian ja työväenliikkeen kannattajat, ovat menossa liikuttavalla yksimielisyydellä Euroopan unionin jäseneksi, vaikka Suomen kansasta jo nyt 38 prosenttia vastustaa jäsenyyttä. Valitettavasti ankara ryhmäkuri tekee eduskunnasta Suomen kalleimman teatterin ja politiikan uskottavuus romahtaa täydellisesti.

Arvoisa herra puhemies! Neuvottelujen merkityksen kannalta on syytä mielestäni lyhyesti palauttaa mieleen, ettei edes Tanska yhteisön jäsenmaana saanut mitään olennaisia vaatimuksia hyväkseen sen jälkeen, kun Tanskan kansa oli hylännyt Maastrichtin sopimuksen. EY:n ja Tanskan sopimat myönnytykset Tanskalle Maastrichtin sopimuksesta ovat pikemminkin hämäystä kuin todellisia myönnytyksiä. Tanska ei saa poikkeusta unionin kansalaisuuden vaikutuksiin Tanskalle. Tanskan oikeus jäädä Raha- ja talousunionin kolmannen vaiheen eli yhteisen valuutan ulkopuolelle jääminen sisältyi jo ennes-

tään Maastrichtin sopimuksen pöytäkirjaan. Puolustuspolitiikan osalta Tanska ei voi jäädä yhteisön ulko- ja turvallisuuspolitiikan ulkopuolelle Euroopan unionin toteuttaessa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, vaikka se voikin pidättäytyä valmistelevista toimenpiteistä ja päätösten täytäntöönpanoista. Tanska luopuu jopa oikeudestaan toimia ministerineuvoston puheenjohtajana käsiteltäessä näitä kysymyksiä. Sisä- ja oikeusasioiden yhteistyön ulkopuolelle jääminen oli Tanskan selkeä vaatimus, mutta tämä vaatimus ei toteutunut. Kaiken lisäksi on epävarmaa, jäävätkö vähäisetkään myönnytykset voimaan pitemmäksi ajaksi kuin vuoteen 1996.

Keisarin uudet vaatteet -satu näyttää olevan elinvoimainen osa Euroopan yhteisön politiikkaa, kun uppiniskaiset kansat pakotetaan ruotuun. Esitänkin, että Suomi näyttelee tässä kansainvälisessä näytelmässä rehellisen pikkupojan roolia ja kansaa kuunnellen hylkäisi vaihtoehdon, jossa Suomi suurin taloudellisin uhrauksin menettäisi pysyvästi itsenäisyytensä.

Ed. O. R e h n : Herra puhemies! Väläkysymyksessä puututaan tähdelliseen asiaan. Kansalaiskeskustelun onnistumiseksi on välttämätöntä, että Suomen neuvottelutavoitteet saatetaan eduskunnan ja myös suuren yleisön tietoon. Silti väläkysymys on pitkälle varjonyrkkeilyä. Eduskunnan valiokunnat ovat saaneet hallitukselta riittävästi tietoa neuvottelutavoitteista, jos vain ovat sitä halunneet. Puutetta ei olekaan ollut neuvottelutavoitteita koskevasta tiedosta vaan foorumista niistä käytävään keskusteluun ja haastamiseen. Siihen parlamentti sopii tietysti hyvin, ja varjonyrkkeilykään ei ole pahasta, jos se palvelee menestymistä itse ottelussa. Keskustelu, silloin kun se käydään avoimin mielin ja asiallisin argumentein, voi parhaimmillaan synnyttää laajan kansallisen yhteisymmärryksen, jota tarvitsemme, kun neuvottelujen tahti tästä tihenee.

Suomen kannalta elintärkeät linjakysymykset on määritelty jo eduskunnan vuosi sitten hyväksymässä tiedonannossa. On luonnollista, että kovin kädenvääntö käydään niistä asioista, joissa Suomen kansalliset sopeutumisvaikeudet ilman erityisjärjestelyjä olisivat suurimmat, kuten olisi elintarviketalouden ja aluepolitiikan kohdalla.

Vaikka Euroopan raha- ja talousunionista puhuminen saattaa näinä aikoina vaikuttaa lähinnä tarpeettomalta teoretisoinnilta, on ehkä

silti todettava se, että Raha- ja talousunioniin liittyminen ei olisi Suomen kannalta ongelmantonta, mutta kylläkin pitkällä aikavälillä todennäköisesti hyödyllistä. Kansalliseksi reunaehdoksi Raha- ja talousunionin jäsenyydelle pitäisi kuitenkin asettaa työmarkkinoiden neuvottelujärjestelmän ja siellä vallitsevien liian jäykkien rakenteiden uudistaminen, koska vain tällä ehdolla voimme sopeutua riittävän hyvin ja saada riittävästi hyötyä Raha- ja talousunionin toiminnasta.

Nämä reunaehdot ovat välttämättömiä, mutta emme saa tyytyä pelkkään siilipuolustukseen. Suomen Eurooppa-politiikan on nojattava riittävän pitkälle ulottuvaan näkemykseen Euroopan poliittisesta ja taloudellisesta kehityksestä sekä tämän näkemyksen varaan nojaavaan aktiiviseen toimintalinjaan. Pienikin valtio voi vaikuttaa Euroopan kehityksen suuntaan intellektuaalisella voimallaan, siis luovilla aloitteilla, sisukkaalla neuvotteluotteella, viisaalla yhteistyöllä, aivan kuten Suomi vaikutti Etyk-aloitteellaan Euroopan kahtiajaon murenemiseen, joka oli politiikkamme pitkän sihdin päämäärä kylmän sodan Euroopassa.

Nyt on käytettävä intellektuaalista voimaa sellaisen Eurooppa-politiikan luomiseen, joka pyrkii ratkaisemaan kylmän sodan jälkeisen Euroopan polttavia ongelmia: elintasokuilua, muuttoliikettä, muukalaisvihaa, etnisiä konflikteja, ympäristökriisiä. Nämä myös Suomea koskettavat ongelmat eivät kunnioita kansallisia rajoja, emmekä pääse niistä salpoja sulkemalla ja aitoja rakentamalla. Emme pysty ratkaisemaan niitä itse ja yksin, mutta EY:n jäsenenä ja muita eurooppalaisia kanavia hyödyntäen voimme hakea koko Euroopan kattavia ratkaisuja.

Lännen ja idän välinen elintasokuilu on sellainen aikapommi, jossa kytee suuren muuttoliikkeen ja muukalaisvihan aineksia. Länsi-Euroopassa ei ehkä vielääkään tajuta, kuinka syvästi itäisen Euroopan kriisi myöskin länttä kouraisee. Se tulee merkitsemään lähivuosina tai ehkä lähivuosisikymmeninä kroonista pääomien niukuutta joko idässä tai lännessä. Jos sitä jätetään hunningolle, ei voi syntyä stabiilia ja turvallista Eurooppaa. Tämän johdosta yksittäiset aloitteet eivät riitä, vaan tarvitaan kattavaa ja pitkäjänteistä sopeutumisstrategiaa.

Markkinatalouteen tähtäviä uudistukset ovat jo tuottaneet tuloksia ns. reformimaissa eli Puolassa, Unkarissa ja Tshekinmaalla. Silti ne ja muut itäisen Keski-Euroopan maat tarvitsevat läntisen Euroopan tukea ja ennen muuta läntisen

Euroopan markkinoita. Paras lääke olisikin luoda markkinoita näiden maiden teollisuustuotteille, esimerkiksi tekstiileille ja terästuotteille, siirtymällä kylläkin suunnitelmallisesti ja asteittain vapaakauppaan Eta-maiden ja ainakin Puolan, Unkarin, Tshekinmaan ja Slovakian välisessä kaupassa. Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous on useaan otteeseen vaatinut läntisen Euroopan markkinoiden avaamista näiden maiden teollisuustuotteille. Tämä on luonnollista, koska Euroopan neuvoston parlamentti on ainoa koko demokraattisen Euroopan kattava parlamentaarinen elin. Kauppa on almuja tehokkaampaa, kulkee sen ajatus.

Euroopassa näyttää vahvistuvan näkemys, että Euroopan talousalueen kaltaisesta järjestelystä voisi löytyä malli myöskin näiden reformimaiden — Puolan, Unkarin, Tshekinmaan, ehkä Slovakian — vetämiseksi mukaan Euroopan sisämarkkinoille ja taloudelliseen integraatioon. Se kaipaa kuitenkin rinnalleen poliittisen Etan, joka olisi jotakin enemmän kuin esimerkiksi Euroopan neuvoston tai Etykin jäsenyys, mutta kuitenkin vähemmän kuin Euroopan unionin jäsenyys, mihin näillä mailla eivät tällä hetkellä rahkeet vielä riitä.

Suomen ja muiden jäsenyyttä hakeneiden Efta-maiden kannattaisikin miettiä keskenään, olisiko niillä jotakin annettavaa tällaisen poliittisen Etan kehittämiseksi. Tärkeää on osoittaa Keski- ja Itä-Euroopan maille sellainen eurooppalainen perspektiivi, josta niiden talousuudistukset voivat saada myös pitkän tähtäyksen kantovoimaa. Olen varma, että tällaiselle aloitteelle löytyy sosiaalinen tilaus. Läntisessä Euroopassa ei ole näet täysin sisäistetty Venäjän länsipuolella olevien maiden turvallisuuspuolta eikä talousongelmia. Puolan pääministeri Hanna Suchocka totesikin pari päivää sitten, että EY harjoittaa poliittista protektionismia itäisen Keski-Euroopan suhteen. Vaikka piikki kohdistui EY:hyn, se osui myös meihin.

Sitkeä talouslama ja työttömyys ruokkivat rasismia ja muukalaisvihaa, jotka ovat nostaneet päätään myös läntisessä Euroopassa Pariisista Rostockiin ja Madridista Joensuuun. Rasismin vastustamisessa on kyse ihmisoikeuksista, joista on tullut kansainvälisten suhteiden uusi realiteetti. Se tulee myös Suomen hallituksen ottaa riittävän vakavasti. Norjan hallitus on tehnyt Euroopan neuvostolle aloitteen rasismin, antisemitismin ja muukalaisvihan vastaisen kampanjan toteuttamisesta. Ei yksi kampanja tietenkään kestä tee, koska syyt ovat syvemmällä, mutta

ennalta ehkäisevä henkinen vastaisku rasismia ja muukalaisvihaa vastaan voi auttaa suvaitsevien asenteiden vahvistumista erityisesti koululaisten ja nuorison keskuudessa. Toivon, että Suomen hallitus tukee Norjan aloitetta ja kampanjan toteuttamista myös kotimaassa.

Euroopan syvä talouslama kuristaa läntistä Eurooppaa ja toisaalta jarruttaa myös Keski- ja Itä-Euroopan maiden taloudellista nousua. Työttömyys kasvaa nopeasti koko Euroopassa koskettaen erityisesti nuoria eurooppalaisia. Tämä ruokkii pessimismiä, joka murentaa myös Euroopan yhdentymisen mahdollisuuksia, mikä taas syventää laman ja työttömyyden kierrettä. Kierteen katkaisemiseksi tarvitaan eurooppalaista yhteistyötä raha- ja talouspolitiikassa. Selainen elvytyspolitiikka, joka loisi lyhyelläkin tähtäyksellä lisää pysyviä työpaikkoja, voi kansainvälistyneen pääoman ja monikansallisten yritysten maailmassa onnistua vain koko Euroopan mittakaavassa.

Euroopan talous saadaan elpymään vain poliittisin keinoin, koska vain rahamarkkinoihin tai Bundesbankiin luottamalla kurki kuolee ennen kuin suo sulaa. Tähän ehkä tarvitaan kaikkien Eta-maiden hallitusten huippukokous, jossa sovitaan raha- ja finanssipolitiikan yhteensovittamisesta kasvun käynnistämiseksi ja työpaikkojen synnyttämiseksi. Tällaisen eurooppalaisen elvytyspolitiikan vauhdittaminen sopisi hyvin myös Suomen hallituksen lähiaikojen työohjelmaan. Tällaiselle aloitteellisuudelle saattaisi sitä paitsi löytyä laajaakin eurooppalaista tukea kaikilta niiltä ehkä noin parilta tusinalta tällä hetkellä liemessä kiehuvalta eurooppalaiselta pääministeriltä.

Euroopan uhkakuvista puhuttaessa ei lopulta voida sivuuttaa myöskään perinteistä sotilaallista turvallisuutta. Suomen kannalta on olennaista, kuinka Naton ja Venäjän suhteet kehittyvät. On vaikea nähdä, että Nato muodostaisi reaalisuuden uhkan Venäjän turvallisuudelle. Päävastoin Nato on Venäjälle pikemminkin yhteistyökumppani kuin vastapeli. Pohjois-Atlantin yhteistyöneuvosto eli Nacc on se Naton pohjalta syntynyt organisaatio, jonka kautta Venäjä joutyy osallistuu eurooppalaiseen puolustus- ja turvallisuusyhteistyöhön. Suomen kannattaakin mielestäni tukea Nacc:n kehitystä uuteen rooliinsa euro-atlanttisen rauhanvarvaajana, johon myös muiden Euroopan puolueettomien maiden soisi liittyvän. Lyhyenkin historian valossa Suomen liittyminen Nacc:hen tarkkailijajäseneksi on osoittautunut viisaaksi ratkaisuksi.

Omaltaikin kohdaltamme joudumme pohtimaan rajanvetoa puolueettomuuden ja sotilaallisen liittoutumisen välillä. Valintaa helpottaa se, että Nato ei ole ottamassa uusia jäseniä ja Weu näyttää pysyvän paperitiikerinä. Näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa sekä näistä seikoista että Suomen omista intresseistä johtuen Suomen puolustuspolitiikan perusta on edelleen sotilaallinen liittoutumattomuus ja uskottava kansallinen puolustus.

Herra puhemies! Lopulta kaikissa mainitsemisissä asioissa on kyse siitä, mikä on Suomen tai suomalaisten visio Euroopan unionista, minkälaista Euroopan unionia me tavoittelemme, minkälaista Eurooppaa me tavoittelemme. Parhailaan kolme eri näkemystä, visiota, kilpailee eurooppalaisten sieluista. Ensinnäkin eräät tahtovat puhdaspiirteistä isänmaiden Eurooppaa, joka on vain laajennettu vapaakauppa-alue ilman merkittävää federalistista päätöksentekoa. Toiset taas puoltavat keskitettyä Delorsin tai Mitterrandin haikailemaa federalistista Euroopan unionia, jolla on oma puolustus ja armeija, tiukasti yhteen nivottu raha- ja talouspolitiikka yhteisine valuuttoineen ja keskuspankkeineen sekä muutenkin tiukasti keskitetty ylikansallinen päätöksenteko. Kumpikaan ei vastaa Suomen etuja. Ensimmäinen on liian löysä ja siten liian hauras, toinen puolestaan liian tiukka ja siten liian ahdistava.

Kolmas vaihtoehto on laajeneva, avautuva ja samanaikaisesti asteittain syvenevä Euroopan unioni. Se laajeni Keski- ja Itä-Euroopan maiden ja yleensäkin entisten sosialististen maiden suuntaan, syventäisi sisäistä demokratiaansa, jatkaisi kaupan vapauttamista ja säilyttäisi euro-atlanttisen turvallisuusyhteisön Yhdysvaltain kanssa. Itse äänestäisin kolmannen vaihtoehdon puolesta.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun pääministerillä, ulkoministerillä eikä ulkomaankauppaministerillä ollut vastattavaa ryhmäpuheenvuoroihin, niin onhan sekin jokin lohtu, että pääministerin erityisavustaja sentään täällä käy vastauspuheenvuoroa meille antamassa.

Mutta mitä tulee näihin visioihin, joita ed. O. Rehn toi esille, niin toteaisin, että ensinnäkin hänen lähtökohtansa ovat hyvin illusoriset, koska hän näyttää lähtevän siitä, että me määräämme sen, mitä tuleman pitää. Kuitenkin Maastrichtissa on tehty selvät päätökset, mitä tuleman pitää, ja ne poikkeavat jyrkästi siitä,

mitä esimerkiksi ed. O. Rehn omana vaihtoehtonaan esitti. Siellä on päätetty unionin muodostamisesta, jolle tulee asteittain ja vaiheittain ensin sisämarkkinat, sitten Raha- ja talousliitto; ja yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja yhteinen puolustus seuraavat sitä. Eli kyllä siinä liittovaltiotyypistä on lähdetty ja sitä jurrataan eteenpäin väkisin.

Sanoisinkin pelkistetysti, että on tosiasiaa olemassa vain kaksi vaihtoehtoa: poliittisen eliitin Eurooppa ja kansojen Eurooppa. Näiden välillä tässä kädenvääntöä käydään. Kansat ovat vastaan, mutta pystyvätkö ne estämään näitten liittoutuneitten poliittisten eliittien ratkaisuja, on asia erikseen. Minä toivon ja uskonkin, että Suomen kansa kyllä sanoo "ei" tälle keskitetylle federaatiotyypille.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. O. Rehn hallituksen esipuhujana sanoi, että neuvottelutavoitteiden pitää olla selkeästi esillä ja ne on esitetty. Kun katseli Suomen ministereiden aloituspuheenvuoroa Brysselissä, niin kyllä siinä aika hämmästyneen tuntuiseksi jäi, koska ministeri Väyrysen alueellinen itsenäinen puolustus — olen käyttänyt joskus nimeä Käkisalmen alueella — jäi siellä vallan huomioimatta. Täällä hän ei ole maininnut sanaakaan, millä perusteilla me Euroopan unionin jäsenenä joskus ollessamme pystymme olemaan alueellisesti sotilaallisesti liittoutumattomia ja puolueettomia. Se olisi täällä myös mukava kuulla.

Olisi mukava myös ed. O. Rehnin puheenvuoron ja neuvottelutavoitteiden avoimuuteen nähden kuulla tarkennusta. Tehän löitte kortit pöytään Brysselissä, siitähän aletaan yleensä lievittelemään neuvotteluvaatimuksia, lyödään kerralla kaikki ja sitten vähän tingitään. Jälkeenpäin ilmeisesti juuri tätä tilaisuutta varten te luovutitte ja solutitte tiedotusvälineille eräitä luottamuksellisia papereita, joissa todellisuudessa tuotiin Suomen neuvottelutavoitteita esille. Muistatte varmaan televisio-ohjelman, jossa tätä näytettiin ja "luottamuksellinen" luki siinä kyljessä.

Olisi mukava nähdä kaikki nämä luottamukselliset neuvottelutavoitteet, kun ed. O. Rehn nyt esitti, että kaiken pitää olla näkyvillä jne. Varmasti on jotakin muuta, kuin mitä Brysselissä esitettiin. Jos nyt Salolainen tai Väyrynen esittelisi, kuinka monta luottamuksellista paperia on ja mitä ne sisältävät näistä neuvottelutavoitteista, jotka meillä todellisuudessa on. Todellisu-

udessa nämä paperit, joita televisioutisille oli solutettu, olivat vain hämäystä ja tätä tilaisuutta varten, jotta ei joutuisi täällä niin kovin ahtaalle.

Ed. A n d e r s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mikä ed. Olli Rehnin puheenvuorossa oli hyvää, oli se, että hän käsiteli koko Eurooppaa ja puhui elintaseroista, migraatiosta, rasismista, muukalaisvihasta, kaikista näistä asioista. Ne ovat erittäin tärkeitä. Oli hyvä, että tämä aspekti korostui.

Kuitenkin hänen puheenvuorossaan oli tällainen sanoisin defaitistinen näkemys — mikä on ymmärrettävää, koska hän on ollut pääministerin avustaja tässä — ikään kuin Suomella ei olisi ollut tai olisi mitään vaihtoehtoja tälle talouspolitiikalle, joka on ollut tällainen Emu-sopeutuspolitiikka, joka nyt on surkeasti epäonnistunut ja tuottanut tänne työttömiä 18 prosenttia työväestöstä. Hän sanoi, että työttömyyttä ei voida vähentää muutoin kuin Euroopan mitassa. Muistutan kuitenkin, että EY:ssä työttömyysaste taitaa olla hieman alle 11 prosenttia ja Suomessa se on huomattavasti korkeampi. Ihmettelen sitä, että ed. Rehn oli sitä mieltä, että Suomessa ei voida tälläkään hetkellä tehdä mitään työttömyyden alentamiseksi ja työllisyyden parantamiseksi tässä maassa.

Odotan myös kieli pitkänä tietysti ministereitten täsmennyksiä ja vastauksia keskeisiin kysymyksiin. Tässä ilmeisesti halutaan välttää täydellisesti ulko- ja turvallisuuspoliittista keskustelua. Ehkä se on strategia, mutta sotii kyllä sitä julkilausuttua tavoitetta vastaan, että integraationeuvottelut käydään avoimessa ilmapiirissä, missä ei salata mitään. Odotan myös täsmennyttä Emu-liittymiseen, sen problematisointia, lähinnä ulkomaankauppaministeri Salolaiselta, jolla kyllä tietoa on tästä, mutta hän ilmeisesti panttaa tätä tietoa jostain syystä.

Ed. K a l l i s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En hetkeäkään epäile, etteivätkö kaikki hallituksen ministerit pyrkisi mahdollisimman hyvään lopputulokseen.

Mutta kun kuuntelin ja luin ministeri Salolaisen puhetta, jäi mieleeni kyllä, että ehkä hän liian nöyrällä asenteella lähtee näihin neuvotteluihin. Hän toteaa mm. kansantalouden tuotantorakenteesta: "Suomi pitää tärkeänä, että jo nyt jäsenneuvotteluissa -- keskustellaan siitä, millainen rooli kansallisilla tai mahdollisilla yhteisötason toimilla voisi olla suhdannevaihtelujen tasaajana. Ilmoitimme kiinnostuksestamme osallistua

tähän keskusteluun --." Ympäristöongelmista sanottiin näin: "-- siirtymäkausia koskevat järjestelyt pyritään säilyttämään myös EY:n jäsenenä." Edelleen: "Näitä periaatteita tulemme korostamaan neuvotteluissa." Sosiaalipolitiikasta: "EY-jäsenyysneuvotteluissa on tärkeää säilyttää työeläkejärjestelmämme nykyiset piirteet." Ja edelleen: "-- on tavoitteenamme päästä Maastrichtin sopimuksen myötä -- perussopimuksen mahdollistamaan yhteistyöhön." Siis tällaisia hurskaita toiveita on aivan liian paljon.

Jos tätä vertaa esimerkiksi ministeri Paavo Väyrösen puheeseen, tämä toteaa mm. näin: "Jäsenyysneuvotteluissa on saatava aikaan pysyvät järjestelyt --. Aluepolitiikassa EY:n tulee hyväksyä se --." Sitten: "Myös aluepolitiikan puolella meidän tulee voida säilyttää kuljetuskijärjestelmä." Eli tässä on enemmän selkeitä tavoitteita.

Toinen varapuhemies (koputtaa):
Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Wahlström (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Ed. O. Rehn väitti vasemmistoliiton tai kyselijöiden yleensäkin harrastavan varjonyrkkeilyä, kun kyselemme asioiden perään, joista muutenkin voisi saada tietoa. Minusta O. Rehn nyt esiintyy kuin nyrkkeilijä, joka on kokonaan luovuttanut eli heittänyt pyyhkeen kehään eikä haluakaan enää saada tietoa eikä myöskään esittää mitään kritiikkiä sen suhteen, mitä täällä on hallituksen vastauksena esitetty.

Hämmästyttävää, että voidaan olla tyytyväisiä esimerkiksi siihen tapaan, millä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa käsiteltiin ulkoministeri Väyrösen puheenvuorossa. Sehän osoitti, että Suomen hallitus, ulkopoliittinen johto, ei ole oikeastaan tarttunut siihen perusongelmaan, että EU on jotakin muuta kuin EY ja tärkein on sen poliittinen sisältö ja se muutos on tässä kaikkein suurin asia. Oli hyvin mielenkiintoista, että pääministeri Aho puhui koko ajan EY:stä eikä huomannut, että me olemme tosiasiaa hakemassa jäsenyyttä Euroopan unionissa ja vasta, kun Maastrichtin sopimus on ratifioitu eri maissa — näytti tänään muuten saavan suuren vastustuksen Ison-Britannian parlamentissa, jossa opposition esitys voitti ja Maastrichtin sopimuksen ratifiointi siellä lykkääntyi — sen jälkeen me käymme neuvotteluja. Kyllä pitäisi nyt rehellisesti puhua siitä, mikä on Euroopan unionin sisältö.

Kun ulkoasiainministeri sanoo, että ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei aiheuta erityisiä ongelmia, niin minä ihmettelen, miten näin voidaan sanoa, kun tiedetään, että Euroopan yhteisöjen komission lausunnossa hyvin tarkkaan vaaditaan Suomelta "tarkoin määrättyjä sitovia takeita maan poliittisesta sitoutumisesta ja oikeudellisesta kyvystä täyttää velvollisuutensa tällä alueella" eli ulko- ja turvallisuuspolitiikan alueella, jossa kehitys on kulkemassa siis selvästi poliittista ja turvallisuuspoliittista tiivistä liittoa kohti.

Ed. O. Rehn (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Ed. Tennilän mukaan Maastrichtin sopimus estää valinnan erilaisten Eurooppa-visioiden välillä. Kuitenkin haluaisin korostaa, että laki on niin kuin se luetaan myöskin Euroopassa siinä mielessä, että ed. Tennilä unohtaa reaaliolitiikan. Sikäli ei Maastrichtin sopimus ole mikään lopullinen Jumalan sana, vaan ne reaaliolittiset voimat, jotka määrittävät EY:n todellisen kehityksen, ovat ratkaisevia. Näihin luen mm. Saksan, Englannin tai esimerkiksi Yhdysvallatkin, vaikka se ei ole EY:n jäsen, mutta se vaikuttaa kuitenkin tähän kehitykseen. Kaikilla näillä mailla, kansallisvaltioilla ja kansoilla on aika lailla erilainen visio siitä, millä tavalla Eurooppaa pitää jatkossa kehittää.

Toivon, että Maastrichtin sopimus saadaan nopeasti ratifioitua, jotta Eurooppa pääsee pian todellisten ongelmien kimppuun ja ratkomaan esimerkiksi Keski- ja Itä-Euroopan ongelmia.

Ed. Andersson arvosteli allekirjoittanutta defaitismista elikkä ilmeisesti alistumisesta kohtaloon. En halua alistua esimerkiksi Suomen kohdalla Euroopan yhteisön keskiarvoon, joka on vähän toistakymmentä prosenttia työttömyyden osalta. Mutta ei kyse olekaan tästä vaan nimenmaan siitä, minkä toin jo puheenvuorossani esiin, että kun pääoma ja yritykset ovat kansainvälistyneet, niin silloin on pakko myöskin kansallisvaltioiden pystyä entistä tiiviimpään kansainväliseen yhteistyöhön raha- ja talouspolitiikassa ja vain eurooppalaisella yrityspolitiikalla voidaan saada korkoa alas koko Euroopassa ja sitä kautta myöskin luotua pysyviä työpaikkoja ja investointeja.

Lopuksi on sinänsä myönteistä havaita, että ed. Andersson puheenvuorossaan kertoi lopultaikin havainneensa, että pääoma ja yritykset ovat kansainvälistyneet, monikansalliset yritykset ovat keskeisessä asemassa talouselämässä Euroopassa. Tämä on nimittäin sama havainto,

jonka sosiologi Karl Marx teki jo vuonna 1848 Kommunistisessa manifestissaan.

Ed. K e k k o n e n : Herra puhemies! Ed. O. Rehn ilmoitti, että hän ei halua alistua esimerkiksi sellaiseen kohtaloon, jossa työttömyyden keskiarvo on 10 prosentin kieppeillä. Meidän kohtalomme, ed. Rehn, tällä hetkellä on 20 prosentin työttömyys. Minusta se on todella kolkko kohtalo siinä tilanteessa, jossa hallitus vähän haparoiden tätä asiaa eteenpäin vie.

Arvoisa herra puhemies! Aloittaessaan neuvottelut EY-jäsenyydestä Suomi on ilmoittanut hyväksyvänsä jäsenyyden mukanaan tuomat velvoitteet ja mm. Maastrichtin sopimuksessa asetetut poliittiset päämäärät. Ulko- ja turvallisuuspoliittisten kysymysten osalta voidaan yhtyä hallituksen arvioon siitä, että jäsenyyden mukanaan tuomat velvoitteet niin pitkälle kuin niistä on sovittu, eivät ole Suomelle ongelmallisia.

Me sosialidemokraatit haluamme muistuttaa, että Suomi jakaa ne arvot, joihin EY perustaa pyrkimyksensä ulko- ja turvallisuuspolitiikan alueella. Itsestäänselvyytenä lähemme siitä, että demokratia, ihmisoikeudet ja vapaus laajasti käsitettynä ovat yhteiskuntiemme kehityksen kulmakiviä. Suomen kansallinen etu edellyttää, että olemme mukana vaikuttamassa näitä arvoja puolustavan politiikan muotoiluun ja päätöksentekoon foorumilla, joka on maanosassamme tässä suhteessa aivan keskeisessä asemassa.

Puolustuspolitiikkaan liittyvien ratkaisujen osalta päätösvalta tulee säilymään omissa käsissämme. EY ei edellytä meiltä sotilaallista liittoutumista. Pitäytyminen nykyiseen puolustuspolitiikkaamme on nykytilanteessa perin viisasta, koska Suomi helpottaa näin omalta osaltaan ja myös kansallisten etujensa nimissä kehityksen hallitsemista Euroopan nykyisessä murrosvaiheessa. Suomen sotilaallinen liittoutuminen ei nykytilanteessa palvelisi tavoitetta vakauden säilyttämisestä Euroopassa. Tulevien ratkaisujen osalta on puolestaan erittäin tärkeää, että Suomi on mukana vaikuttamassa EY:n politiikkaan yhteisön jäsenenä, kun näitä kysymyksiä käsitellään Maastrichtissa sovitulla tavalla.

On jotenkin kummallista, että Suomessa käytetään nimenomaan puolustuspolitiikkaan liittyen puheenvuoroja, joissa väitetään kansallisten etujemme olevan uhattuina EY:n jäsenyyteen liittyvien velvoitteiden vuoksi. Näissä puheenvuoroissa maalailaan sotilaallisia uhkakuvia tavalla, jolla ei ole mitään tekemistä Suomen tai EY:n noudattaman politiikan kanssa. Suomen

EY-jäsenyydestä pyritään antamaan kuva, jossa Suomi sitoutuu sataprosenttisesti jonkin sotilaallisen osaksi, etuvartioasemaksi ja elävän materiaalin toimittajaksi saamatta minkäänlaisia turvallisuustakeita itselleen.

Tämähän ei todellakaan pidä paikkaansa: Maastrichtin sopimus merkitsee mahdollisuutta osallistua Euroopan poliittista yhteistyötä koskevaan päätöksentekoon, ei sitoutumista mihinkään ennalta määrättyyn järjestelmään. On myös selvää, että Suomi ei hae EY:n jäsenyydestä itselleen sotilaallista selkänajoa mihinkään suuntaan. Suomi vastaa itse omasta puolustuksestaan.

Kansalaisten pelottelu tosiasioihin perustumattomilla väitteillä on vastuutonta, varsinkin kun siihen näyttää usein liittyvän peitelty toive paluusta menneeseen, vanhan ajan politiikkaan. Maailman muutos on aika monelta jäänyt huomaamatta, tai sitten on vain niin, että kaikki eivät vain halua tunnustaa omikseen niitä arvoja, joita Euroopassa pyritään tällä hetkellä mm. Etykin ja EY:n puitteissa vaalimaan.

Arvoisa herra puhemies! EY:n talous- ja rahoituksen tavoitteet ovat herättäneet keskustelua, jossa heijastuvat vahvasti niin oman kansantaloutemme kuin EY:n jäsenmaissakin koetut vaikeudet. Sosialidemokraatit ovat lähteneet siitä, että Talous- ja rahaliitto on Suomen kannalta kuitenkin tavoiteltava asia. Sen toteuttamiselle asetetut edellytykset eivät ole arvo sinänsä, vaan tekijöitä, jotka osaltaan toimivat vakaan taloudellisen kehityksen edistäjinä pitkällä tähtäyksellä.

Jotta vakaa taloudellinen kehitys, hyvä työllisyys ja hyvinvointiyhteiskuntaan kuuluvien palvelujen ylläpitäminen olisi mahdollista, on julkisen taloutemme tietenkin oltava tasapainossa, ja inflaation ja korkotason on pysyttävä tietenkin hallinnassa.

Tämä tavoitteenasettelu ei kuitenkaan yksin riitä, vaan sosialidemokraatit edellyttävät aktiivista työllisyyspolitiikkaa. Työttömyys on nousut vakavaksi ongelmaksi EY:n sisällä ja Suomessa. Täällähän se on mittausuhteiltaan kasvanut täysin sietämättömäksi. Me sosialidemokraatit olemme eurooppalaisessa yhteistyössämme vaatineet muutosta EY:n politiikkaan ja tiedämme, minkälaista työllisyyspolitiikkaa Suomen olisi ajettava myös Euroopan yhteisön jäsenenä. Tiedämme myös, ettei nykyisestä hallituksesta ole tämän politiikan toteuttajaksi, senhän se toimillansa täällä kotimaassa aivan selvästi on jo ehtinyt moneen kertaan osoittaa.

Herra puhemies! Sosialidemokraatit pitävät välttämättömänä, että EY:n yhteismarkkinoiden kehittymisen myötä vahvistetaan yhdentymisen sosiaalista ulottuvuutta. Suomen on sitouduttava EY:n sosiaalisten oikeuksien peruskirjaan ja Maastrichtissa tehtyyn, yhdentoista jäsenmaan hyväksymään sosiaaliasioita koskevaan sopimukseen.

Euroopan yhdentymisen sosiaalinen ulottuvuus ei merkitse vain sitä, että tällä tavoin pyritään nostamaan työsuojelun ja sosiaaliturvan sekä työntekijöiden oikeuksien tasoa. Kyse on uusia yhteiskunnallisia näköaloja avaavasta projektista, jolla pyritään varmistamaan se, että kansainvälinen pääoma pelaa samoilla säännöillä Euroopan eri maissa. Emme voisi ajatella, että esimerkiksi eurooppalaisessa jalkapallocupissa pelattaisiin eri säännöillä, niin että vaikkapa yhden maan joukkue pelaisi jaloillaan ja toisen maan joukkue käsillään. Meidän on varmistauduttava siitä, että Euroopan sisämarkkinoilla toimivat ja liikkuvat yritykset toimivat kaikkien eurooppalaisten tarpeet ja myös oikeudet huomioon ottavalla tavalla.

Me näemme, että Suomella ja muilla Pohjoismailla on tärkeä rooli sosiaalisen ulottuvuuden ja tasa-arvopolitiikan edistäjinä EY:n sisällä. Nämä kysymykset ovat jo tänä päivänä enemmän kuin kansallisia, ja sellaisina niihin on päästävä vaikuttamaan yhdessä muiden valtioiden kanssa. Tässä mielessä pidänkin valitettavana sitä, että osa Suomen vasemmistosta toimii tätä ajattelutapaa vastaan. Euroopan pääoma-piirit eivät voisi olla tuntematta kiitollisuutta, jos vasemmistoliitto ja heidän hengenheimolaisensa kaataisivat Suomen EY-jäsenyyden.

Arvoisa puhemies! Käytässä neuvotteluja EY-jäsenyyden toteuttamisesta on muistettava, että tavoitteena on lopputulos, joka kestää tarkastelun Suomen kokonaisedun, nimenomaan kokonaisedun, kannalta. Suomalaisille palkan-saajille ja veronmaksajille on saatava välitöntä hyötyä jäsenyyden toteuttamisesta. EY:n jäsenyyttä ei voida perustella vain pääsyllä yhteisön eri tukimuotojen ja rahastojen ääreen. Tämän ja pitkien siirtymäkausitoiveiden varaan rakennetut tavoitteet ovat epärealistisia, ja pahimmillaan niitä painottamalla ja vain niitä painottamalla vaikeutetaan hyvän ja jäsenyyden mahdollistavan neuvottelutuloksen saavuttamista.

Kapea-alaiset tavoitteet jäsenyysneuvotteluisa johtavat myös kovin helposti tilanteeseen, jossa kansalaisten enemmistö ei ole valmis tukemaan jäsenyyden toteuttamista. Kysymys EY:n

jäsenyydestä on sen kokoluokan asia Suomelle, että siinä on tavoiteltava pitkälle menevää mahdollisimman laajaa kansallista yksimielisyyttä.

Herra puhemies! Kannatan ed. Iivarin tekemää ehdotusta päiväjärjestykseen siirtymisen sanamuodoksi.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Sosialidemokraattien va. puheenjohtaja Kekkonen puhe oli varmasti tietynlainen linjapuhe, jota huomenna laajasti referoidaan lehdistössä. Se oli hyvä ja hieno puhe. En ota kantaa niihin hienoihin sanankäänteisiin, mitä hän puhui muista asioista. Sen sijaan myönnän sen, että Suomen on syytä jakaa eurooppalaiset arvot, totta kai, eikä kukaan väitäkään, etteikö EY:n puolustuspolitiikka saattaisi olla jopa Suomelle eduksi.

Nyt on kysymys vain siitä ristiriidasta, joka on näkemysten välillä. Ulkoministeri Värynen totesi samoin kuin tekin, kansanedustaja Kekkonen, että Suomi puolustaa omaa maataan, vain me täällä, ja meillä ei ole mitään velvollisuutta Euroopan yhteisön, Euroopan unionin, puitteissa ulottaa puolustuksellista toimintaamme laajemmalle kuin oman maamme rajojen sisäpuolelle.

Ministeri Värynen on puhunut juuri Käki-salmi-teorioillaan koko ajan, kun Euroopan yhteisöstä ja sen puolustuksellisesta ulottuvuudesta on puhuttu, myös näin. Kuitenkin Euroopan suuret nimet Kohl, Delors ym. ovat todenneet, että liittyminen ja Maastrichtin sopimuksen hyväksyminen merkitsevät aukottomasti sitä, että sen hyväksynyt maa on mukana Euroopan yhteisön puolustuspolitiikassa kaikella tehollaan ja kaikella toiminnallaan.

Nyt on kysymys siitä, kuka puhuu, en sano sitä rumaa sanaa, vaan kysyn, kuka täällä puhuu totuuden vastaisesti, puhutaanko täällä Suomessa Värysen, Salolaisen ja tässä tapauksessa ed. Kekkonen suulla vai valehtelevatko Kohl ja Delors, Mitterrand, nämä eurooppalaiset suurmiehet, kun he sanovat, että kun tämän hyväksytte, te olette eurooppalaisessa puolustuspolitiikassa mukana täysin rinnoin ja sotilaallinen liittoutumattomuus on silloin unohdettava. Kuka nyt puhuu palturia? Sitä varten me olemme täällä keskustelemassa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Tämähän oli SDP:n tosiasiallisen puheenjohtajan puheenvuoro. Sen täytyykin kai olla sisällöltään juuri tämän laatuinen.

Siinä ei saa olla ehkä-muotoja ja vastaavia arveluita tai lähes-muotoja. Sen pitää olla ehdoton, absoluuttinen ja selvä kannan määrittely. Näin minä ymmärrän asianlaidan olevan. Siitä huolimatta, arvoisa puhemies, kiinnitän eräisiin näkökohtiin huomiota ed. Kekkonen puheenvuorossa.

Alkuosassa puheenvuoro oli harvinaisen yksiselitteisen selvä: Maastricht-koukun totaalinen nielaisu ilman minkäänlaisia ylimääräisiä väärakarvoja. Se meni niin kuin kokonaisuudessaan. Mutta kun asiaa oli jonkin verran kehitelty, niin sen jälkeen kuitenkin piti saada kaikki laajalaiset kansalaiset hommaan mukaan ja sitten tavoitteet sen mukaisesti. Eli siis absolutismi esiintyi läpi puheen, mutta se esiintyi alussa toisin päin ja sitten vähän toisin päin.

Erikoisen kiinnostunut olin siitä, että enpä ole ehkä kenenkään muun tässä salissa kuullut niin varmasti puhuvan ulko- ja turvallisuuspolitiikan tulevaisuudesta Suomessa kuin ed. Kekkonen äsken puhui. Sehän oli täysin ehdottomassa muodossa, ja minusta on hyvä, että puolueen puheenjohtajalla on selkeät näkemykset. Satun vain kuulumaan niihin, jotka ajattelevat toisin ja jotka myös uskovat, että tästä salista löytyy se määrävähemmistö, joka kaataa EU-sopimuksen.

Ed. Wahlström: Herra puhemies! Kyllä minäkin hämmästelin tätä ed. Kekkonen ehdottomuutta ja vakaumusta siitä, että ulko- ja turvallisuuspolitiikasta puhuminen on pelottelua tai että erityisesti vasemmistoliitto nyt kriittisessä kannassaan jotenkin palvelisi muita etuja kuin Suomen kansan etuja. Minusta ed. Kekkosella on sama virheellinen lähtökohta kuin näyttää olevan hallituksellakin. Unohdetaan kokonaan se valtava, ratkaiseva, perusteellinen muutos, joka tapahtuu sen myötä, kun Euroopan yhteisöt muuttuvat Euroopan unioniksi. Siis se merkitsee todella poliittista liittoa ja ennen kaikkea ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja turvallisuuspolitiikkaa kyllä kai on aika vaikea toteuttaa ilman puolustuspolitiikkaa. Toisaalta se tietysti merkitsee Raha- ja talousunionia, ja siinä mielessä kysymys on ratkaisevasta aivan uudenaikaisesta tilanteesta.

Jos nyt ollaan sitä mieltä, niin kuin ilmeisesti ed. Kekkonen on, että tämä yhteinen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on hyvä, niin se pitäisi sitten sanoa. Ed. Aittoniemikin viittasi siihen, kuka tässä nyt harhauttaa ja miksi puhutaan puolueettomuudesta, kun varsin hyvin tie-

detään, että joudutaan yhteiseen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan. Jos kerran sitä mieltä ollaan, että se on hyvä, se pitää sanoa ja perustella, miksi se on hyvä Suomelle. Sitä perustelua ei ministerien Väyrynen eikä Salolainen puheenvuoroista ole löytynyt, koska sitä ilmeisesti ei osata sanoa.

On aivan selvä, että vähintään epäsuorasti unionin jäsenyys merkitsee Natoon ja Länsi-Euroopan unioniin liittoutumista. Se merkitsee myös sitä, että me liittoudumme suurvaltaan, joka selvästi kilpailee muutamien muiden suurvaltojen kanssa, nimenomaan Pohjois-Amerikan ja Japanin kanssa, ja silloin me olemme leirimme valinneet, mutta myös valinneet sen hyvin monessa asiassa kehitysmaita vastaan.

Vielä lisäksi asia, josta täällä on aika vähän puhuttu, on päättämisen järjestelmä. Uusi Euroopan unioni ei ole edes muodollisesti tasavertainen, niin kuin Euroopan yhteisö, vaan siitä tulee kehittymään järjestelmä, jossa mikäkin konsensus enää ei vaikuta vaan todellakin entistä enemmän suuret vallat omalla suurella voimallaan määräävät poliittisen unionin sisällön.

Mutta, arvoisa puhemies, minä haluaisin tämän asian vielä laajentaa vähän kauemmaksi. Ehkä siihen jo äsken viittasin, kun puhuin kehitysmaita, Amerikasta ja Japanista, nimittäin koko Euroopan unionin ja siinä ohessa Suomen suhteeseen muuhun maailmaan, joka hyvin lyhyessä ajassa on muuttunut miltei tunnistamattomaksi, kun toisen maailmansodan jälkeinen maailmanpolitiikkaa on muuttunut ja sitä hallinnut kahden maailmanjärjestelmän kamppailu hävisi muutamassa vuodessa. Sekä Yhdysvaltain että Neuvostoliiton mielestä se oli aikakautemme pääristiriita, koko maailmanpolitiikan näytämön keskeisin kysymys. Kilpailu vaikutusvalta oli menneinä vuosina totista puuhaa ja epäluulo toista suurvaltaa kohtaan suuri.

Ydinaseiden aikakaudella tällainen tilanne oli luonnollisesti äärimmäisen vaarallinen. Muistammehan esimerkiksi Kuuban kriisin. Meidän, mutta ei kehitysmaiden ihmisten, onneksi tosin aseelliset yhteenotot käytiin sijaisotina kehitysmaissa eivätkä päämaiden sotilaalliset toimet juurikaan ylittäneet blokkirajoja.

Kahden maailmanjärjestelmän kilpailun vallitessa, Suomi oli yya-sopimuksella sidottu Neuvostoliiton puolelle, mutta maamme johto pyrki toki niissä oloissa kehittämään Suomen asemaa puolueettomaksi ja hakemaan puolueettomuudelle tunnustusta ulkomailla.

Emme tietenkään voi sanoa, onko kahden maailmanjärjestelmän kilpailun lakkaaminen pysyvää vai syntyykö uusi kilpailutilanne yhteiskuntajärjestelmiltään tällä kertaa ainakin periaatteessa samanlaisten Venäjän ja Yhdysvaltain välille ja mikä asema siinä olisi Euroopan yhteisöllä. Emme edes oikein pysty ennustamaan, miten Venäjä kehittyy ja millaisen asenteen se tulevana vuosina omaksuu ulkopoliitikassa.

Diplomaattinen varovaisuus varmasti vaientaa valtioneuvoston jäsenet. He ovat muutenkin olleet tänään täällä kovin vaitonaisia eivätkä ole havainneet, että heidän puheenvuoroihinsa on kohdistettu ankaraa kritiikkiä ja myös varmaan kysymyksiä. Sitä paitsi tässä asiassa diplomaattisen vaikenemisen tai varovaisuuden taakse on muutenkin mukava vetäytyä, mutta siitä huolimatta kaipaisin keskustelua siitä, minkälaisia skenaarioita olisi luotavissa lähimmän naapurimme Venäjän kehityksestä ja millainen eri skenaarioissa voisi olla Suomen valinta.

Mikäli Suomi olisi Euroopan unionin, Euroopan liiton, jäsen, joudumme tähänastisesta ajattelustamme poiketen sisällyttämään lähiympäristöömme myös alueita, jotka tosin ovat maantieteellisesti etäämpänä Suomesta, mutta jotka rajoittuvat Euroopan liiton alueeseen. Tästä on ilmeisesti täällä puhuttu kovin vähän. Siis maantieteellisistä meistä etäällä olevat alueet, jotka rajoittuisivat Euroopan liiton alueeseen, olisivat silloin myös meidän lähialueitamme, meille poliittisesti merkittäviä alueita. Maantieteellisistä syistä Suomessa on varsin vähän seurattu kehitystä Marokosta Pakistaniin ulottuvalla islamilaisella vyöhykkeellä, kun taas monille meitä eteläisemmille Euroopan maille vyöhykkeen eri maat ovat huomattavasti läheisemmän huomion kohde.

Vyöhykettä yhdistää yhteinen peruskonto, muhamettilaisuus, mutta senkin kansalliset sovellukset ja tulkinnat vaihtelevat merkittävästi. Kun lisäksi vyöhykkeen maiden välillä on myös kansallisia ja kielellisiä eroja sekä ylivaltakilpailua valtioiden välillä, on vyöhyke ymmärrettävä pikemminkin maantieteen kuin yhtenäisen valtiollisen toiminnan käsitteeksi. Useissa vyöhykkeen maissa ihmisoikeudet ovat varsin vaillinaisesti toteutuneet eikä demokratiaa ole.

Islamilaisen vyöhykkeen maat ovat kehitysmaita, ja useilla niistä on ollut kehitteillä pitkän kantaman ohjuksia. Joissakin maissa korkea työttömyys on synnyttänyt nykyisiä hallituksia uhkaavia fundamentalistisia liikkeitä. Sisäisten konfliktien ohella esiintyy maiden välisten kon-

fliktien uhka mm. tulevaisuudessa pahenevien vesivaroja koskevien kiistojen ja ylivaltaapyrkimysten takia. Vyöhykkeen maissa on ollut pyrkimystä ydinaseen kehittämiseen ja useilla niistä on tai on ollut kehitteillä ohjuksia.

Lähi-idässä sijaitsee merkittävä osa maailman öljyvaroista, mikä lisää ulkopuolisten maiden kiinnostusta maiden sisäisiin ja maiden välisiin konflikteihin. Euroopan unionilla, joka talutensa puolesta on suurvalta, on kiistatta mielenkiintoa vyöhykkeen tapahtumiin, ja myös maantieteellisesti se rajoittuu tähän vyöhykkeeseen. Liittyminen Euroopan liittoon merkitsisi meille siis uutta sitoutumista ja osallistumista myös sellaisiin konflikteihin, joista olemme tähän asti olleet sivussa.

Jotenkin vain tuntuu, että juuri kun puolueettomuus on lopulta kiistatta saavutettu, siitä ollaan valmiita luopumaan ja sitoutumaan Euroopan liiton yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja lisäksi jopa Euroopan liiton yhteisen puolustuksen kehittämiseen.

Toinen seikka, mikä kaipaisi selvittämistä, on Euroopan liiton ja ylipäänsä muun maailman suhde. Yhdysvallat on yrittämässä luoda omalle pallonpuoliskolleen Pohjois-Amerikan vapaa-kauppa-alueita. Toisen maailmankaupan keskuksen muodostaa Japani ja mahdollisesti myöhemmin Kiina. Tämän lisäksi tulisi tarkastella Euroopan liiton ja kehitysmaiden suhdetta.

Monet kokevat yhdentymisen muuttavan Länsi-Euroopan linnakkeeksi, joka torjuu ulkopuoliset. Vertauskuva on hyvä ja antaa ilman muuta ajattelemisen aihetta. Kysymys on siirtolaispolitiikasta, kauppa- ja tullipolitiikasta sekä kehitysyhteistyöstä kehitysmaihiin nähden, joissa kaikissa eri lohkoissa on jo nyt nähtävissä konfliktin siemen suhteessa kehitysmaihiin.

Mutta ennen kuin kivitämme Euroopan linnaketta, katsokaamme hetki myös graniitista Suomen linnaamme.

Länsi-Euroopan maista ulkomaalaisia on vähiten Suomessa, porttimme on siis tiukimmin kiinni. Osaksi tämä johtuu siitä, että meillä ei ole ollut siirtomaita, joiden väestöä on otettu muihin Euroopan maihin ennen siirtolaispolitiikan tiukentamista. Toiseksi Suomi oli 60- ja 70-luvulla työvoimaa luovuttava maa, kun samanaikaisesti Benelux-maat, Ranska, Saksa ja Ruotsi haalivat lisätyövoimaa ulkomailta.

Eurooppaan on nyt kuitenkin suuntautumassa aikaisempaa voimakkaampi muutospaine. Ensinnäkin koko maailman väestö kasvaa 5,5 miljardista ehkä 10 miljardiin ensi vuosituhan-

nen puoliväliin mennessä. Tällä hetkellä runsaat 1 miljardi ihmistä elää ehdottomassa kurjuudessa. Maailmassa on 1,5 miljardia ihmistä vailla terveyspalveluja. Lähes 2 miljardia ihmistä on vailla puhdasta vettä. Neljännos maailman väestöstä on vailla varsinaista asuntoa tai asuu kurjalistoslummeissa. Joidenkin arvioiden mukaan kotiseudultaan on pakenemassa noin 500 miljoonaa ihmistä päätyen toki usein kehitysmaiden suurkaupunkeihin tai sotien ja nälänhädän aikana myös naapurimaihin, joiden kyky tarjota suojaa ei juuri ole sen parempi. Tämän kotiseudultaan pyrkivän väestön arvioidaan jopa kaksinkertaistuvan vuoteen 2000 mennessä. Kaikkiin näihin lukuihin on tietysti syytä suhtautua varauksin, mutta silti siirtolaisuus ja pakolaisuus saavat vastaisuudessa aivan uudet mitasuhteet.

Edellä mainitusta puolen miljardin joukosta on toistaiseksi vain ani harva ehtinyt teollistuneisiin maihin, eikä vielä ole esiintynyt joukkorintäystä teollisuusmaihin, paitsi muutaman tuhannen albaanin epäonnistunut yritys päästä Italiaan. On kuitenkin välttämätöntä, että teollistunut maailma alkaa rakentaa uudenlaista suhdetta kehitysmaihin. Siinä perinteinen kehitysyhteistyöajattelu ei riitä.

Euroopan liiton jäsenyyden on pelätty merkitsevän sitä, että silloin sulkeutuvat Suomen rajat kehitysmaiden kanssa käytävältä kaupalta. Tällä hetkellä kuitenkin Suomen ja yhteisön kehitysmaihin soveltama tullimuuri on kutakuinkin samantasoinen ja erot johtuvat lähinnä suomalaisten itsekkäistä tarpeista suojata kotimaisia yrityksiä ja erot johtuvat siis Suomen elinkeinorakenteesta. Pohjoismaiden kehitysyhteistyömäärärahat ovat aiemmin olleet suhteellisesti suurempia kuin muun Euroopan. Suomen talouden syöksyessä kurimukseen myös näitä määrärahoja on pienennetty oleellisesti.

Edellä viittasin Marokosta Pakistaniiin ulottuvaan islamilaiseen vyöhykkeeseen. Kun se on meistä kaukana ja kun Suomi on pieni maa, voivat suhteemme niihin olla kunnossa niin kauan kuin olemme omillamme. Meidän ei olisi tarpeen lähettää uusimuotoisen taistelija-koulutuksen saaneita palkattuja sotilaita taistelemaan Euroopan etelärintamalle, vaikka Euroopan liitto suurvaltana joutuisikin konfliktiin, edellyttäen että me emme tämän liiton jäsenenä olisi.

Herra puhemies! Eurooppa-keskustelun yhteydessä on välttämätöntä pitää mielessä myös laajempaa, jopa koko maapallo kattavaa näkö-

kulmaa. Minusta tämä näkökulma, koko maapallon sisältävä näkökulma, on yhdentymiskeskustelussa jäänyt aivan liian vähäiseksi.

Ed. N o r d m a n : Herra puhemies, herrat! Själv hör jag till dem som sagt ja till förhandlingar i tron att ett medlemskap som beaktar Finlands speciella behov är att föredra framom en stanna utanför-lösning. Men jag har liksom riksdagen i sitt betänkande utgått ifrån att förhandlingarna skall ge en del eftersträfvade resultat och att folket skall säga sin mening innan slutlig ställning tas.

Riksdagen har haft möjlighet att utförligt diskutera och föra fram villkor för förhandlingarna. Till den delen behövdes inte den här interpellationen. Däremot har inte regeringen informerat riksdagen eller allmänheten nästan alls om vilka frågor som faktiskt kommer att föras fram i förhandlingarna. Till den delen fyller den här interpellationen en uppgift.

Det är viktigt att vi anstränger oss att se kritiskt på vad ett medlemskap skulle innebära. Genom att glorifiera EG och frivilligt uppge nationella intressen skapar vi inte respekt i EG, inte heller tilltro och stöd i vårt eget land för gemenskapen. Finland skall som jag ser det försöka hävda sig och göra det från första början trots sin litenhet.

Herra puhemies! On tärkeää, että pyrimme tarkastelemaan kriittisesti EY-jäsenyyden merkitystä. Kunnioittamalla, jopa ihannoimalla EY:tä ja luopumalla vapaaehtoisesti kansallisista eduistamme emme saavuta edes kohtuullista kunnioitusta EY:ssä emmekä luo omassa maassamme uskoa yhteisöön ja hanki tukea sille. Suomen on minusta pyrittävä pitämään puoliaan ja saamaan äänensä kuuluviin pienuudessaan huolimatta.

Tässä yhteydessä meidän on hyvä hakea tukea muista Pohjoismaista. Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa Osllossa viime viikolla panin tyytyväisellä merkille pääministereiden selonteossa luettelon Pohjoismaiden eduista, joita on valvottava ja tarvittaessa valvontaa koordinoitava Euroopan integraatiossa. Maatalouden ja aluepolitiikan edellytysten lisäksi mainittiin ympäristöä, autojen pakokaasua ja vaarallisia aineita koskevat säännökset, alkoholi- ja huumausainepolitiikka, kuluttajansuoja, avoimuus ja julkiisuus päätöksenteossa, naisten ja miesten välinen tasa-arvo ja ylipäänsäkin sosiaalisen ulottuvuuden kehittäminen EY:n työskentelyssä.

Pääministeri Carl Bildt totesi myös tekevänsä aloitteen erityisen kokouksen järjestämiseksi pääministerien ja neuvotteluista vastuullisten ministerien välillä sen jälkeen, kun neuvottelut ovat olleet jonkin aikaa käynnissä, tuolloin varmasti tarvittavan yhteensovittamisen aikaansaamiseksi. Tällaista suhtautumista maamme on pidettävä tervetulleena nykyisessä tilanteessa, mikä osoittaa samalla pohjoismaisen yhteistyön olevan tärkeää myös jatkossa.

Hallituksella ja eduskunnalla ei ole oikeutta eikä varaakaan olla piittaamatta kansalaismielipiteestä tässä yhteydessä. Ilman aktiivista tiedottamista me päätöksentekijät olemme vaarassa joutua laiskanläksylle ja saada ala-arvoisen arvosanan aikanaan. Niin kuin tiedämme, kansalaisten tuki jäsenyydelle ei ole ihan vakuuttavan suuri.

Suomen neuvottelujen avauslausuntoa on pidetty jokseenkin hampaattomana ja alistavana ehkä lukuun ottamatta maataloudelle ja aluepolitiikalle asetettuja ehtoja verrattuna Ruotsin pitkään luetteloon ongelma-alueista ja sen omista intresseistä. Tätä taustaa vasten on tärkeää, että hallitus kertoo seikkaperäisemmin neuvottelusalkkujen todellisesta sisällöstä, mihin hallituksen edustajat ovat myötävaikuttaneet tänään.

Vårt lands invånare måste få hjälp med att bilda sig en uppfattning om vårt lands roll i den europeiska integrationen. Följderna av ett ja-svar är inte problemfria, men inte heller av ett nej-svar.

Med hjälp av avtalstexter och förhandlingsresultat kan man skapa en rätt talande bild av vad ja-alternativet innebär, alltså vad medlemskap skulle innebära, låt vara att saker kan uppfattas olika beroende på politiska värderingar. Svårare är det att beskriva vad nej-alternativet skulle betyda i praktiken, eftersom inga officiella förhandlingsprogram kan studeras eller görs för det alternativet. Men viktigt vore också det.

Nu har motståndarna benägenhet att förknippa ett nej med allt det nya goda som EG-medlemskap skulle innebära plus allt det nuvarande goda som EG-medlemskap sätter på spel, någonting som enligt mitt sätt att se på det här är en omöjlig ekvation. Följderna av ett ja-svar till EG är inte problemfria, men detsamma gäller nog minsann även för ett nej-svar.

Hallituksella on päävastuu kansalaisten piirisä järjestettävästä tiedottamisesta ja keskustelusta.

Tämä on vaativa tehtävä, joka edellyttää huomattavia voimavaroja ja hyvää organisaatiota sekä lisäksi paljon hyvää tahtoa. Hallitus onkin osoittanut olevansa tietoinen tarpeesta ainakin jossakin määrin ja esittänyt varoja tähän tarkoitukseen lisäbudjetissa.

Ruotsissa ja Norjassa kuitenkin panostetaan huomattavasti enemmän kansalaisille tiedottamiseen ja kansalaisten aktivoimiseen tässä suuressa kysymyksessä. Ruotsissa panostetaan parhailtaan kansalaisille tarkoitettuun tiedotusaineistoon, erityisiin tiedotustoimistoihin ja puhe-
linn palveluun.

Mitään yhtä ainoaa oikeaa käsitystä siitä, mitä kaikkea EY merkitsisi maallemme, ei ole olemassa. Kehitys jatkuu, ja EY:lle asetetaan uusia tavoitteita. Paljon riippuukin siitä, mitä itse haluamme ja mihin pystymme kansallisessa politiikassamme lähivuosina. Kaikki äänioikeudet tarvitsevat joka tapauksessa näkemyksen, johon he uskovat päätöksentekohetkellä.

Hallituksen kannalta on tietenkin tärkeää, että sen omaksuma käsitys saa tukea. Tämä edellyttää, sitä haluan kerran vielä korostaa, aktiivista tiedottamista siitä, mihin hallitus pyrkii EY-jäsenyydellään.

Regeringen bär som sagt huvudansvaret för den aktiva informationen, men tusen blommor behövs i den egentliga aktiviteten för att den skall bli objektiv och omfattande och engagera folk och för att folkomröstningen i sinom tid skall bli en demokratisk manifestation.

Det finns som jag ser det ingen enda rätt uppfattning om vad EG skulle betyda för vårt land. Utvecklingen går ju vidare och nya mål för EG uppställs och mycket kommer att bero på vad vi själva vill och förmår i den nationella politiken under kommande år. Men hur som helst behöver alla röstberättigade en uppfattning, en egen uppfattning som de tror på när beslut skall fattas. För regeringen är det förstås riktigt att dess uppfattning får stöd. Det förutsätter, det vill jag säga ännu en gång, en aktiv information om vad regeringen eftersträvar med medlemskap i EG.

Ed. Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Nordman otti esille tiedon saannin vaihtoehdosta, jos siis käy niin, että Suomi jää jäsenyyden ulkopuolelle. Samaa minä olen peräänkuuluttanut. Hallitus ei ole hahmotanut vaihtoehtoa jäsenyydelle. Tämä on minusta suuri puute. Nyt saa yrittää selvittää erilaisista

tutkimuksista, mitä se vaihtoehto merkitsisi. Esimerkiksi Etla julkisti pari viikkoa sitten tutkimustulokset vertailevasta tutkimuksesta, mitkä ovat erot Suomen kannalta Eta-jäsenyydestä ja EY-jäsenyydestä. Tuloshan oli se, että Suomi hyötyisi kymmenen vuoden aikana, bkt nousisi ehkä noin 4—5 miljardia. Mutta jotta Suomi verrattuna Eta-jäsenyyteen todella hyötyisi EY-jäsenyydestä, se edellytti joitakin asioita, mm. juuri ammatillisen järjestäytymisasteen huomattavaa alenemista, jotta voitaisiin palkoista päättää yritysکوhtaisesti, työvoiman liikkuvuuden lisääntymistä, maatalouden alasarjoja jnp.

Mielestäni voi kysyä hallitukselta, miksei näitä vaihtoehtoja ole tuotu esille. Esimerkiksi Ruotsissa on annettu 50 miljoonaa kruunua informaatioon myös niille järjestöille, jotka ovat kriittisiä jäsenyyteen. Mielestäni koko yhteiskunnan demokraattisen prosessin kannalta olisi erittäin tärkeitä ja hyödyllistä, että annettaisiin varoja myös niille tahoille, jotka suhtautuvat kriittisesti jäsenyyteen, koska ainoastaan kriittisyys mahdollistaa demokraattisen, avoimen keskustelun, joka mahdollisesti saa aikaan konsensusen tässä maassa.

Ed. Pykäläinen: Arvoisa herra puhemies! Kaikki tähänastiset vaiheet Suomen uudessa Eurooppa-politiikassa ovat esimerkkejä siitä, miten asioita ei pitäisi hoitaa. Eta-neuvottelut käytiin kiirettä tekosyynä käyttäen eduskunnan neuvottelutavoitteita muistamatta suppean virkamieskliikin ehdoilla ja julkisuutta vältellen. Eta-lait on tuotu eduskunnan hyväksyttäväksi hallitsemattoman laajana pakettina periaatteella: mitään ei saa muuttaa. Niinhän me olemme kuuliaisesti toimineet. Vaikuttaminen lakien sisältöön on pysähtynyt valiokuntamietintöjen korulauseisiin. Surkeasti epäonnistunut vahvan markan politiikka ja sen osana markan eukykentä ajettiin kiireellä ja väkisin läpi eduskunnassa Ruotsin toimia apinoiden ja voimakkaasti EY-Euroopan odotuksilla pelotellen.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kurssia on käännetty merkittävästi länteen ilman, että siitä on tehty tietoista valintaa eduskunnassa tai että siitä olisi ollut mahdollista käydä tosiasioihin perustuvaa julkista keskustelua. Päinvastoin esimerkiksi ulkoministeri Väyrysen kuukausittain muuttuvat ja tosiasioita vähättelevät tulkinat Suomen puolueettomuudesta tai maamme roolista osana Länsi-Euroopan sotilaallista puolustusjärjestelmää ovat olleet kansalaisten tietoista harhauttamista.

Kun päätös EY-jäsenyyden hakemisesta tehtiin, hallitus piti viisaana lyhyen kaavan mukaista hakemusta, ettei Brysselin poikia säikäytetä kovilla ennakkoehdoilla. Niistä ehtisi puhua myöhemminkin. Nyt neuvottelut ovat käynnistyneet, mutta hallitus ei ole kyennyt vieläkään esittämään EY-neuvottelijoille yhtäkään konkreettista varaumaa jäsenyydellemme, saati että tavoitteita olisi etukäteen linjattu tässä salissa. Hallituksella on niin kiire ja hätä saada Brysselin päänsilitykset kuuliaiselle ja nöyrälle jäsenehdokkaalle, että kaikki kansallisten ominaispiirteittemme kannalta tärkeät särmät hiotaan varmuuden vuoksi pois jo ennen ensimmäistäkään neuvottelustuntoa.

Suomen sisäistäkin keskustelua yritetään tukahduttaa leimaamalla EY-kritiikki milloin minkäkin ääri-ismin tukemiseksi. Tosiasia hallitus on itse ismiensä vanki. Suomen on aiheellisesti sanottu olleen rähmällään itään Neuvostoliiton luhistumiseen asti. Nyt hallitus haluaa meidän olevan rähmällään länteen ja ryömivän Euroopan voimistuvien suurvaltojen holhoukseen.

Kun jäsenyysneuvottelujen alkupuheenvuoroa uskallettiin varovasti kritisoida, hallitus kiirehti vakuuttamaan, että nyt oli aika keskittyä vain oleellisimpaan eikä paljastaa heti kaikkia kortteja. Konkreettisiakin varaumia on, mutta niiden esittämisen aika on vasta varsinaisissa neuvotteluissa. Varmuuden vuoksi EY-propagandistin roolin ottanut Helsingin Sanomat Simopekka Nortamoinen ja Olli Kivisineen samoin kuin Suomen EY-edustusto Brysselissä tulivat tueksi levittämään takuuvarmoja itsetuntoamme hiveleviä nollautuisia: Suomi on nyt oikeassa seurassa, Suomen puhe oli parempi kuin Ruotsin, Suomella kypsä avaus neuvotteluihin, Suomella kokeneimmat ja tietävimmät EY-ministerit. Mutta keisarilla ei ole vaatteita. Suomi on aloittanut EY-neuvottelut antautuneena ja alistuneena.

Koko Eta-neuvotteluprosessi ja EY-jäsenyysneuvottelujen alku ovat olleet pelottavia esimerkkejä poliittisen eliitin itseriittoisuudesta. Olkoon siitä osoituksena Suomen ja Ruotsin tyystin erilainen tapa viestittää kansalaisilleen, mistä oikeastaan on kysymys. Ruotsin yksityiskohtaisia ehtoja sisältänyttä EY-neuvottelujen avautusta on vähätelty Suomessa mm. Ruotsin sisäpoliittisena sielunhoitona. Ehkä niinkin. Tosiasia kuitenkin on, että ruotsalaisilla on meitä oleellisesti parempi mahdollisuus verrata neuvottelutuloksia omiin kansallisiin tavoitteisiinsa. Se ei ole ylivoimainen vaatimus Suomessakaan.

Arvoisa herra puhemies! Väläkysymyksessä verrataan ansiokkaasti hallituksen EY-puheita jäsenyyshakemukseen liittyneen tiedonannon ja ministeri Salolaisen jäsenyysneuvottelujen avajaisistunnossa pitämän puheen välillä. Hallituksen vastauksessa ei ole kyetty uskottavasti kumoamaan näiden kahden ajallisesti ja aatteellisesti lähekkäin olevan tapahtuman kannanottojen ristiriitaisuuksia. Hallituksen selittelyistä ei voi päätyä muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että se suhtautuu kansanedustuslaitokseen kuin huonot vanhemmat lapseensa: väheksyvästi ja alistaen. EY-asian käsittelyssä olemme saaneet kokea myös monissa perheissä tutusta kolmesta kasvatusmetodista uhkailua ja lahjontaa. Nyt on kai sitten kiristyksen aika.

Olen yhtynyt väläkysymykseen tuntien suurta huolta siitä, millä tavalla kansallisen olemassaolomme kannalta keskeistä ratkaisua nyt valmistellaan. Sisä- ja talouspoliittisissa huolissaan nilkuttava hallitus yrittää EY-asiassa eteenpäin siitä, mistä aita on matalin. Konsensusmyyttiä horjuttavaa ja ristiriitaista mielipiteenvaihtoa synnyttävät asiat yritetään lakaista ministeriöiden murheiksi ja poliittisen päätöksentekojärjestelmämme ulottumattomiin. Hallitus ei näytä ymmärtävän, että 90-luvun suomalaisille ei riitä tullut Brysselin lähtöportille laulamaan Jumala omi linnamme niin kuin Helsingin rautatieaseman lähtijöillä oli tapana tehdä menneinä kohtalonhetkinämme. Nyt ei ole auktoriteettiuskon aika. EY-ratkaisu puolesta tai vastaan, niin kuin itse toivon, on niin merkittävä kansallinen päätös, että jokaisella suomalaisella ja heidän edustajillaan tässä talossa pitää olla mahdollisuudet vaikuttaa myös käytännössä neuvottelutavoitteisiimme ja seurata niiden toteutumista.

Puheenvuorossani haluan nostaa esille kaksi väläkysymykseen sisältynyttä asiakokonaisuutta: ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan sekä EY:n päätöksenteon ns. demokratiavajeen ja tasa-arvotavoitteet.

Suomen EY-neuvottelujen avauspuheessa todettiin, että emme usko kohtaavamme ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan liittyvissä kysymyksissä suuria ongelmia. Me kuulemma jaamme EY:n kanssa saman arvomaailman ja yleiset kansainvälispoliittiset tavoitteet. Se on paljon sanottu.

Koko sodanjälkeisen ajan Suomi on opetellut elämään omien arvojensa mukaisesti suurvallaan naapurina puolueettomuuspolitiikan avulla. Konkreettisissa asioissa olemme useita kertoja olleet eri linjoilla geopolitiittisesti paremmin sijait-

sevan puolueettoman Ruotsin ja vielä useammin Natoon suuntautuneen Länsi-Euroopan kanssa. Erot ovat olleet muustakin kuin oman itänaapurimme peloista johtuvia. Tilanteemme on vääjäämättä toinen kuin perinteisissä EY-maissa, eikä Weu- tai Nato-jäsenyys perusasiaa muuksi muuttaisi. Keski-Euroopan turvallisuuspoliittiset intressit eivät tulevaisuudessakaan ensisijaisesti suojaa suomalaisia vaan kymmenkertaisia väestökeskittyviä Euroopan ydinalueilla.

Tästä näkökulmasta Suomen lausunto EY-neuvottelujen avaustilaisuudessa oli käsittämätön. Turvallisuuspoliittiset ratkaisumme tulevaisuuden Euroopassa ovat kaikkea muuta kuin ongelmattomia. Ei ole ollenkaan itsestäänselvää, että EY-jäsenyyden tuoma ripustautuminen Natoon tai Weu:hun on kansallisen etumme mukaista. Meidän ensisijainen intressimme on turvata vakaat suhteet naapureihimme kaikissa olosuhteissa niin, että maastamme ei tule spekuloinnin kohdetta tai vieraiden joukkojen sotatanner-ta.

Nato ei itsestäänselvästi ole oikea ratkaisu Venäjän sekasorron varalta, niin kuin yhä avoimemmin julistetaan. Se voi myös pahimmillaan vetää suurvaltapolitiittisia kriisejä rajallemme. En ole ainoa tässä maassa, joka haluaa ulkoministeri Väyryseltä selkeän mielipiteen, mitä mieltä hän on Suomen Nato-jäsenyydestä.

EY:n demokratiavaje on ongelma erityisesti pienten maiden kannalta. Myytti maakuntien Euroopasta ja lähidemokratian toteutumisesta EY:n puitteissa on tähän saakka ollut houkutin, jolla kansanvallasta yleisesti huolta kantavat on saatu EY-junaan. Nyt tuo myytti on onneksi rapisemassa. Maakuntien Eurooppaa kansanvallan maksimoijana ei ole eikä tule. Tällä hetkellä ja tiedossa olevien muutosten jälkeenkin EY on keskusjohdettu, epädemokraattinen ja vähemmistöjään käytännössä huonosti huomioon ottava, byrokraattinen valtakoneisto. Päätösten valmistelu ja itse lainsäädäntö tehdään julkisuudelta salassa, ja ainoan demokraattisesti valitun elimen, EY-parlamentin, päätösvalta on olematon.

Suomen avauspuheenvuorossa korostetaan kauniilla tavalla maamme pohjoismaista perinnettä, avointa ja tasa-arvoista yhteiskuntaa. Siinä ei ole kuitenkaan ensimmäistäkään tavoitetta siitä, miten hyvää kansanvallan perinnettämme pitäisi soveltaa EY:n oloissa. Ahvenanmaata koskevaa mainintaa lukuun ottamatta siinä ei myöskään paaluteta niitä Pohjoismaille tyypillisiä vapauksia, jotka tiheään asutussa EY-Euroo-

passa ovat jo historiaa tai jääneet alun alkaenkin syntymättä.

Suomen EY-neuvottelijoiden johtotusina koostuu yhtä lukuun ottamatta miehistä. Väheksymättä heidän ymmärrystään tasa-arvopolitiikassa epäilen, että tasa-arvoon mm. perhepolitiikassa ja päätöksenteossa liittyvien tavoitteiden esille ottaminen on tälle joukolle yhtä vaikeaa kuin EY:n demokratiavajeesta huolta kantaminen. Tasa-arvo on kuitenkin yksi pohjoismaisen yhteiskuntamallin tunnuspiirteistä, ja meillä on sen puutteista huolimatta annettavaa muulle Euroopalle, vai pitääkö hallitus muun Euroopan tilannetta tasa-arvon kannalta meille ongelmattomana?

Arvoisa herra puhemies! Suomen avauspuheen vuoro EY-neuvotteluissa oli ilmoitus siitä, että maamme hyväksyy kaikki EY-lait, Maastrichtin sopimuksen alkuperäisessä muodossaan, EY:n johdolla harjoitettavan turvallisuuspolitiikan ja rahapolitiikan. Näin hyvin ei ole asianlaita kaikkien nykyistenkään EY-maiden suhteen. Emme tarvitse myöskään mitään pysyviä kansallisia poikkeuksia, päinvastoin kuin monet EY-maat tällä hetkellä.

Hallituksen mukaan meillä kuitenkin on omiakin pyrkimyksiä EY-neuvotteluissa. Niistä ei tosin ole paljoa vaivauduttu meille kertomaan. Hallitus on ottanut eduskunnalta avoimen valtakirjan toimia EY-neuvotteluissa niin kuin parhaaksi näkee. Tähän asti hallitus on toiminut päinvastaisista lupauksistaan huolimatta kuin monien tuntema herkkusieniviljelijä. Meille on syötetty — anteeksi ilmaus — sontaa ja pidetty pimeässä. Tällä toimintatavalla ei kansanvalta vahvistu eikä päättäjien uskottavuus kansalaisien silmissä parane.

Arvoisa herra puhemies! Välikysymys on aiheellinen. Hallituksen EY-neuvottelujen avaus ei ansaitse luottamustamme, ja kannatan ed. Hautalan ehdotusta.

Ed. Wahlström (vastauspuheen vuoro): Arvoisa puhemies! Haluan puuttua eräseen ilmaisuun, jota ed. Pykäläinen käytti, kun hän mainitsi, ettei oikein tässä salissa ole saatu käsitellä näitä asioita, niitä jäsenhakemuksen ehtoja, joita nyt hallituskin on puolustanut. Niitä on saatu käsitellä, mutta se asia, että tilanteet ovat niin kovin paljon muuttuneet, on ollut eräs perusaihe välikysymykseen. Nimittäin vuosi sitten, kun tiedonanto annettiin ja sen perusteella hallitus sai mandaatin jäsenhakemuksen jättämiseen, puhuttiin monesta sellaisesta asiasta, jota

nyt ei ole toteutettu tai jossa suhteessa tilanne on kovasti muuttunut, mm. koskien äskenkin mainittua ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Vielä vuosi sitten pääministeri Aho sanoi, että saattaa muodostua pulmalliseksi kysymykseksi osallistuminen EY:n pakotteisiin sekä sotilaallisiin väliintuloihin sekä suhteemme Länsi-Euroopan unioniin Weu:hun. Nyt ministeri Väyrynen sanoo, että ei ole mitään erityisiä ongelmia ulko- ja turvallisuuspolitiikassa.

Toinen asia, josta keskusteltiin tiedonannon yhteydessä: Tiedonannossahan sanotaan, että ”kansantalouden saattamiseksi EY-jäsenyyden edellyttämään kuntoon ja teollisuuden kilpailukyvyyn parantamiseksi laaditaan kattava talous- ja teollisuuspoliittinen ohjelma, jota toteuttamalla nostetaan teollisuuden ja viennin osuutta kansantaloudesta” jne. Tämä on ollut hallituksen mielestä vuosi sitten eräs edellytys sille, että voidaan hakea jäsenyyttä. Mitään siihen suuntaan ei ole tehty. Päinvastoin on romutettu koko Suomen kansantalous ja valtiontalous.

Ed. Laakkonen: Arvoisa herra puhemies! Eta-sopimusta koskevassa informaatiotilaisuudessa 7 päivänä marraskuuta vuonna 1991 sanoi ministeri Salolainen esittelypuheenvuorossaan: ”Eta-sopimus tuo Suomelle enimmäkseen etuja ja riippuu meistä, osaammeko me hyödyntää ne. Täysjäsenenä Suomi olisi melkoinen nettomaksaja.” Tuolloin Eta-neuvotteluista vastaava keskeinen ministeri korosti Etan Suomelle tuomia etuja mutta näki täysjäsenyyden tuovan runsaasti lisämaksua.

Tuosta ajasta ovat EY-ministerimme kuten monen muun ministerin näkemykset täysjäsenyydestä muuttuneet paljon rousuisemmiksi ja kaiken lisäksi on tullut kova hoppu. Myös EY:n komissio on pannut merkille Suomen kiireen ja ilmoittaa lakonisesti, että kaikkien neljän maan sopimukset ratifioidaan yhtä aikaa ja nopeimmat joutuvat odottamaan hitaampia. Olisi varmasti järkevää lopettaa turha kiirehtiminen ja hosuminen. Kiire voi aiheuttaa korvaamattomia virheitä, mutta verkkainen eteneminen voi tuoda vähemmän huonon tuloksen. Hyvää tulosta en usko sieltä saatavan.

Ennen EY-jäsenyyshakemuksen jättämistä painotettiin kovasti imagokysymystä, vakuutettiin monella suulla, että jo jäsenhakemuksen jättäminen on niin merkittävä signaali, että se tuo investointiryntäyksen Suomeen. On käynyt kuitenkin niin, että käytetty peruste on kokenut pahan kolahduksen. Investointiryntäystä ei ole

tullut Suomeen vaan ongelmaan asti Suomesta pois päin. Mutta eipä tämä ole yksin Suomen ongelma. Myös Saksan taloudesta vastuussa olevat ovat olleet huolissaan siitä, että investoinnit pakenevat Saksasta pois eivätkä suinkaan edes muihin EY-maihin vaan kolmansiin maihin, joissa on halpaa työvoimaa.

Työllisyystilanne on meillä Suomessa lohdon tällä hetkellä, se on myönnettävä, mutta ei se EY-maissa ole paljonkaan parempi, vaikka ne ovat yrittäneet taistella yhteisvoimin jo pitkään työttömyyttä vastaan. Työttömyys on on suuri ongelma lähes kaikissa EY-maissa Saksaa, Portugalia ja Luxemburgia lukuunottamatta. Erityinen ongelma on naisten suurtyöttömyys. Jos EY-jäsenyys toteutuu, ei Suomi ole siirtymässä kohti yhä kasvavaa hyvinvointia, vaikka taloudellinen kasvu onkin EY:n tärkein päämäärä. Jostain syystä EY:n köyhyysohjelmat eivät ole pureet ja köyhyysrajan alapuolella asuu lähes 50 miljoonaa ihmistä tällä hetkellä.

Henkilökohtaisesti olin hyvin pettynyt Suomen avauspuheenvuoroon EY:n ministerineuvoston edessä. Ruotsi luetteli sivukaupalla tärkeitä perusvaatimuksia, joista se aikoo pitää kiinni. Suomi oli valmis heti kättelyssä hyväksymään kaikki perusasiat, joita eivät ole hyväksyneet monet nykyisetkään jäsenmaat.

Suomen olisi pitänyt Ruotsin tavoin selkeästi kieltäytyä ottamasta ydinjätteitä maaperäänsä.

Suomi olisi voinut mainita kansamme viinaongelman ja vaatia alkoholin verotuksen säilymistä ja rajoituksia alkoholin tuonnille.

Emuun eli EY:n rahaliittoon aiotaan Suomi viedä mahdollisimman nopeasti ensimmäisten joukossa. Ruotsi ei halunnut ottaa kantaa vielä yhteiseen valuuttaan ja Tanska on sanoutunut irti yhteisestä valuutasta sekä keskuspankista.

Suomi ilmaisi halunsa olla kehittämässä EU:n puolustuspolitiikkaa. Ruotsi ei halunnut ottaa vielä kantaa. Tanska sanoutui irti yhteisestä puolustuksesta eli Weu:sta. Itävalta on myös ilmaissut, että puolueettomuus on sille erittäin tärkeä asia.

Iso-Britannia haluaa etäisyyttä EY:stä vaatimalla oman tiukan rajakontrollin säilyttämistä estääkseen huumeiden ja lapsipornon maahan-tulon.

Maataloutta ja aluepolitiikkaa lukuunottamatta Suomen muut vaatimukset näyttävät koko kansakunnan kannalta melko vähäisiltä, kuten suomen ja ruotsin kielen saaminen virallisten kielten joukkoon. Tähän asti jokainen maa on saanut oman kielensä virallisten kielten jouk-

koon. Ahvenanmaata taas suojaavat kansainväliset sopimukset. Vapaakauppa Baltian maiden kanssa halutaan säilyttää. Baltian maat ovat pieniä kansakuntia. Paljon tärkeämpää olisi ollut saada vapaat kauppaoikeudet suuren Venäjän kanssa.

Maatalous näyttelee merkittävää osaa EY:ssä. Kaksi kolmasosaa EY:n budjetista menee maataloudelle. Yli tuotanto on EY:n ongelma kuten Suomenkin. Siellä kuitenkin ollaan laskemassa viljan interventiohintaa, samoin maidon tuotantoa aiotaan supistaa. Jos Suomi saa neuvoteltua 2 900 miljoonan maitolitrin kansallisen kiintiön, on maidon tuotanto suhteellisen hyvin turvattu maassamme. Kiintiömäärä vastaa suunnilleen samaa kuin nykyisin on mahdollisuus maitoa tuottaa. Todellinen tuotos on tällä hetkellä paljon tuota pienempi. Maidon tuotannon katetuotto lehmää kohti putoaisi kuitenkin EY-hinnoilla vuoden 1991 tasosta noin kolmanneksella siitä huolimatta, että rehuviljan ja ostorehujen hintaa on pudotettu laskelmassa 30 prosenttia, mikä ei liene todellisuuudessa mahdollista. Kuitenkin maidon tuottajilla Suomessa näyttää olevan jonkinlaista tulevaisuutta myös Suomen ollessa EY:n jäsenenä.

Sianlihan tuotannon tulos Suomessa on nyky näkymin erittäin heikko EY:n hinnoilla. Jos oletetaan, että tilalla on 250—499 sikaa, on tulos vuoden 89 hinnoilla 423 300 markkaa, mutta EY:n hinnoilla vain 41 000 markkaa per tila. Kun tästä vähennetään vielä velkojen korot, noin 50 000 markkaa, palkaksi ja pääoman koroksi ei jää mitään.

Mahdollisen EY-jäsenyyden yhteydessä on puhuttu jatkuvasti tilakoon suurentamisesta. Se onkin suuri remontti, koska Suomen tilojen keskikoko on 12,4 hehtaaria, kun se esimerkiksi Tanskassa on 32,5 hehtaaria. Tilakoon suurentaminen johtaa onnistuessaankin siihen, että maaseutu autoituu, mikä on taas ongelmallista turvallisuuspoliittisesti.

Maataloudelle toivotaan erityistä pohjoisten alueiden tukialuetta ja pitkiä siirtymäaikoja. Portugali, Espanja ja Irlanti ovat saaneet aikoinaan pitkät siirtymäajat. Nyt kuitenkin EY on jo ennakkoon ilmoittanut, ettei se tule sallimaan pitkiä siirtymäaikoja eikä pysyviä poikkeuksia. Hyvä neuvottelutulos on valtavan työn takana.

Arvoisa herra puhemies! Kansa tarvitsee objektiivista tietoa muodostaakseen oman näkemysensä EY-asiasta. EY-myönteiseen tiedotukseen on valtion toimesta pantu jo yli 10 miljoonaa markkaa, kun EY-kriittiseen tiedo-

tukseen vain muutama satatuhatta markkaa. Tämän vuoden budjetissa on tiedotukseen varattu 1 miljoona markkaa, mutta on kuultu huhuja, joiden mukaan tätäkään ei kokonaisuudessaan jaettaisi tähän EY-kriittiseen tiedotukseen.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Laakkonen iloitsi maidon tuottajien onnesta. Hän saattoi teoriassa olla siinä oikeassakin. Samalla hän kuitenkin totesi, että rajamaakunnat — hän ei käyttänyt tätä sanaa, mutta arvelen hänen tarkoittaneen pohjoisia ja itäisiä maakuntia — tyhjenevät väestöstä. Nämä puheet olivat sikäli ristiriidassa, että tyypillisiä rehun- ja maidontuotantoalueita ovat juuri esimerkiksi itäiset maakunnat. Toisaalta hän oli kyllä oikeassa: Summa summarum ajatellen maidontuotanto on meillä kannattavaa todennäköisesti europuiteissakin, jos se tapahtuu Loimaan viljavilla seuduilla tai muualla Etelä-, Länsi- ja Keski-Suomessa, mutta se merkitsisi silloin rakenteellista muutosta ja maidon tuotannon siirtämistä Itä- ja Pohjois-Suomesta etelään, missä ei ole taas maidontuotantoon soveltuvaa kapasiteettia nimenomaan rakennusten muodossa.

Tässä ollaan vähän niin kuin harakka tervautulla sillalla, joko nokka tai pyrstö on aina kiinni. Maidon tuotanto olisi meillä mahdollista ja tuottavaa europuiteissa tietyillä alueilla, mutta se ei sijaitsekaan niillä alueilla tällä hetkellä, ja maidon tuotannon siirtäminen Itä- ja Pohjois-Suomesta Etelä- ja Länsi-Suomeen ei käy käytännössä, koska silloin siis Itä- ja Pohjois-Suomi jäisivät todella autioiksi puolustuspolitiikalle vahingoksi. Tässä asiassa on nyt tietynlainen ristiriita. Ed. Laakkonen on ihan oikeilla jäljillä, mutta hän sekaantui omiin kauniisiin jalkoihinsa tuossa puheessaan ja kompasteli siinä. Minä en oikein käsittänyt, mitä hän tarkoitti.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laakkonen todella oli EY-kriittisyydessään ihan oikealla asialla ja totesi hyvin paljon oikeita näkökohtia ja ilmeisesti aivan oikeita tietoja nykytietojen valossa. Mutta minullakin särähti korvaan eräs osa ed. Laakkosen äskeisessä puheenvuorossa. Se oli se, että hän kuitenkin päätyi esittämään ajatuksen,

että olisi saavutettavissa maatalouden osalta hyvä neuvottelutulos. Nyt jää vain kysymään, olisiko olemassa jokin hyvä neuvottelutulos, jonka ed. Laakkonen menisi hyväksymään sillä tavalla, että hän olisi valmis hyväksymään EY-tai EU-täysjäsenyyden. Se jäi kokonaan auki tässä ed. Laakkosen puheenvuorossa. Minä olen kerrankin ed. Aittoniemen kanssa samaa mieltä siinä, että ed. Laakkonen noudatti ed. Aittoniemen linjaa siinä, että sekaantui jalkoihinsa.

Ed. Laakkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan ensiksi vastata ed. Aittoniemelle. Minä en suinkaan kehnunut sitä, että maidon tuottajien asema olisi hyvä. Kerroin vain eräästä laskelmasta, jonka mukaan maidontuottajat ovat hiukan paremmassa asemassa kuin esimerkiksi sianlihan tuottajat. Sanoin, että heilläkin katetuotto lehmää kohti putoaisi yhdellä kolmasosalla, vaikka rehun hinta laskisi 30 prosenttia, mikä ei ole todennäköistä. Eriytymistä varmasti tulisi tapahtumaan, ja EY:n sisällä on nähtävissä, että eriytymistä on tapahtunut. Esimerkiksi Hollanti ja Tanska ovat karjatalousmaita, kun taas viljamaita ovat Saksa ja Ranska.

Ed. Pulliaiselle haluan vastata, että en tarkoitanut, että hyvä neuvottelutulos olisi saatavissa. Sanoin, että hyvä tulos on valtavan työn takana, ja jos ed. Pulliainen olisi kuunnellut huolellisesti puheenvuoroni alkuosan, sanoin tarkalleen näin: ”Hyvää tulosta en usko sieltä saatavan.” Sen takia minä en usko ollenkaan tähän neuvotteluprosessiin, ja vaikka sieltä hyvä tuloskin tulisi maatalouden osalta, niin on paljon muita tekijöitä, joiden takia en voi hyväksyä missään nimessä Suomen EY-jäsenyyttä.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jatketaanpas nyt ed. Laakkosen kanssa vähän tätä keskustelua. Mikä ihmeen merkitys sillä ns. hyvällä neuvottelutuloksella oikein on, kun sillä ei ole mitään arvoa ed. Laakkosen tavoitteenasettelussa, ei päätöksentekoprosessissa eikä missään muussakaan? Jos näin on, niin itse asiassa puheenvuoroksihan riittää silloin se, että näillä perusteilla olen sitä mieltä, että EY-täysjäsenyyteen tai EU-täysjäsenyyteen ei ole mitään mahdollisuuksia ja sillä siisti. Puheessa on lyhyestä virsi kaunis.

Ed. Laakkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nythän eduskunnan enemmistö on tehnyt päätöksen, että haetaan

EY-jäsenyyttä, ja jos kansanäänestyksessä kävisi vielä niin hassusti, että kansakin olisi samaa mieltä, totta kai siinä tilanteessa on erittäin hyvä asia, että neuvottelutulos on mahdollisimman hyvä. Mutta näen, että EY-jäsenyysasiassa samoin kuin koko EY:n sisällä on paljon jännitteitä ja ongelmia, ja minä en usko, että me saamme hyvää neuvottelutulosta. On hyvin mahdollista, että koko EY kaatuu omaan mahdottomuuteensa.

Ed. T u o m i o j a : Herra puhemies! Sosialidemokraattien esittämä ponsi on sen laatuinen, että se jättää hallituksen harkintaan, haluaako se tulkita sen epäluottamuslauseeksi vai ei. Asia, jota käsittelemme, on sen laatuinen, että siinä on syytä nimenomaisesti välttää kovin suuria kansallisia ristiriitoja ja paremminkin pyrkiä mahdollisimman suureen yhtenäisyyteen. Se on tarpeen Suomen etujen vaalimiseksi. Mutta jotta ei nyt aivan harhaanjohtavaa käsitystä syntyisi, niin haluan kuitenkin omalta osaltani todeta, että tunnen hyvin vähän luottamusta tässä asiassa hallituksen linjanvetoihin ja kykyyn vastata Suomen etujen mukaisesti EY-neuvottelujen hoitamisesta.

On tietyllä lailla paradoksaalista, että tässä keskustelussa nimenomaista epäluottamuslauseetta tarjoavat EY-jäsenyyden vastustajat. Nimittäin se paradoksi on siinä, että hallituksen linja ja menettelytapa saattaa juuri johtaa siihen, että se vahvistaa EY-jäsenyyden vastustusta Suomessa. Mielestäni EY-jäsenyyden toteutumisen yhtenä edellytyksenä on, että me avoimesti käsittelemme jäsenyyteen liittyviä ongelmia ja siitä seuraavia myös kielteisiä vaikutuksia ja otamme ne myös esiin neuvotteluissa ja koetamme myös niiden osalta pyrkiä Suomen kannalta mahdollisimman hyvään tulokseen. Tämä antaa silloin parempaa luottamusta siihen, että mahdollinen liittymissopimus olisi todellakin hyväksyttävissä.

Suomihan on valinnut hyvin toisen kaltaisen lähestymistavan kuin Ruotsi. Ruotsi avauspuheenvuorossaan neuvottelujen käynnistyessä esitti hyvin suuren joukon varauksia tai ainakin varaukseksi tulkittavia huomautuksia sekä EY:n nykyisestä käytännöstä että Maastrichtin sopimuksen mukaisista tulevaisuuden kaavailuista. On kyllä totta, että hyvin suuri osa näistä Ruotsin puheenvuorossa tuoduista huomautuksista on sen laatuista, että ne eivät sellaisenaan ole EY-jäsenyysneuvotteluissa ratkaistavia, mutta on mielestäni aivan oikein, että EY-jäsenyysneu-

votteluissa tuodaan avoimesti esiin myös jäsenkandidaattien näkemykset siitä, minkälaisiksi haluaisimme tulevaisuudessa EY:n ratkaisujen muodostuvan, minkälaisen sen kehityksen toivoisimme olevan.

Suomen puheenvuoro tässä suhteessa oli hyvin päinvastainen. Siinä lähestyttiin lähestulkoon alamaisesti EY:tä ja oltiin valmiit hyväksymään melkein mitä tahansa EY:ssä nykyisessä muodossaan, suljetaan silmät monilta ongelmilta ja toivotaan parasta, että niistä ei sitten mitään ongelmia tulisikaan, ainakaan ennen kuin neuvottelut on saatu päätökseen.

Esimerkiksi perustelu sille, vain yhden esimerkin ottaakseni, että emme ole problematisoineet toistaiseksi ydinjätteiden sijoittamista Suomeen, on ollut hallituksen taholta ilmaistuna se, että me emme näe, että tällaiseen ratkaisuun olisi toistaiseksi mitään paineita EY:ssä. Se pitää paikkansa. Mutta entä sitten, jos sellaisia syntyy? Minkä perusteella ne ratkaistaan, ratkaistaanko ne EY:n vapaakauppaa koskevien sääntöjen pohjalta, siis myös mahdollisesti ydinjätteet tavaroiksi tulkitsevan käytännön pohjalta siten, ettei meillä ole oikeutta ja mahdollisuuksia asettaa esteitä niiden tuonnille, vai pätevätkö niihin muut säännöt? Mielestäni on ihan oikein esittää Suomen taholta sama lähtökohta kuin Ruotsilta, että tässä suhteessa me pidämme kiinni siitä, että tällainen tulkinta ei tulevaisuudessa-kaan voi tulla kysymykseen.

Se, mitä hallitus on hyvin voimallisesti neuvottelutavoitteissaan painottanut, on nimenomaan maatalouden sekä siihen liittyen aluepolitiikan asema. Mielestäni painotus on varsin yksipuolinen ja myöskin ne tavoitteet, jotka maatalouden osalta on esitetty, ovat sellaisia, että meidän olisi myös aiheellista keskustella, olisiko niiden saavuttaminen kaikilta osin edes meidän omien etujemme mukaista. Onko todellakin pyrittävä siihen, että arktisissa olosuhteissa iäisyyteen saakka ylläpidettäisiin yhtä laajaa maataloustuotantoa niin viljelyn kuin karjatalouden puolella kuin tänä päivänä?

On selvää, että meidän täytyy maataloudessa sopeutua paremmin maailmanmarkkinoihin, se on myöskin meidän omien etujemme mukaista. Siinä suhteessa sellainen neuvottelulinja, joka lähtee, ministeri Salolainen, siitä, että me ikään kuin syväjäädyttäisimme Suomen maatalouden ja koettaisimme vielä saada EY:n maksumieheksi, ei ole kestävä eikä järkevä. Mielestäni se pitäisi nimenomaan liittää yhteen suomalaisen maatalouden järkevöittämisohjelman kanssa,

mutta sellaistaahan tältä hallitukselta ei ole toistaiseksi ollut nähtävissä. (Min. Salolainen: Edellinen oli ihan halvaantunut!) — Ja ministeri Salolainen oli sielläkin, näin on. (Min. Salolainen: Ja demarit!)

Mutta se, minkä erityisesti haluaisin nyt nostaa esille, on kysymys EY:n talous- ja rahaliitosta Emusta ja sen kolmannelta vaiheesta, joka toteutuessaan merkitsee sitä, että EY:n jäsenmailla ja liitossa mukana olevilla mailla on vain yksi yhteinen valuutta ja yksi yhteinen keskuspankki.

On mielenkiintoista havaita, että toisin kuin Brysselin puheenvuorossa ministeri Salolainen tänään antamassaan vastauksessa käy huomattavasti yksityiskohtaisemmin ja vähän problematisoidenkin lävitse Talous- ja valuuttaliiton merkitystä ja vaikutusta ja päättyy siihen johtopäätökseen, että kun kehitykseen liittyy vielä monia epävarmuustekijöitä myös EY:n sisällä, omat yksityiskohtaiset kantamme Emuun voimme määrittellä myöhemmin.

Tämä on mielestäni oikein. Mutta ihmettelen enkä pidä oikeana sitä, että tätä samaa seikkaa ei tuotu selkeästi esille myös puheenvuorossa Brysselissä. Ei ole mahdollista pidemmän päälle, että Suomen ministerit, vastuullinen hallitus, puhuvat kahta eri kieltä. En nyt tarkoita tätä kielipiilissä mielessä vaan asiasisällön puolesta: Brysselissä yhtä ja Helsingissä toista. Kyllä tällaiset asiat pitää esittää johdonmukaisesti saman sisältöisinä niin Suomen eduskunnalle kuin Brysselissä, muu ei ole uskottavaa, sillä tulee olemaan myöskin hyvin lyhyet jäljet.

Se problematiikka, jota Emuun liittyy, ei todellakaan ole se, että se edellyttää meiltä ns. kurinalaista talouspolitiikkaa: pyrkimystä inflaation pysymiseen matalana, korkotason alentamiseen, vakaisiin valuuttaloihin ja julkisen talouden tervehtyttämiseen. Tämä kaikki on välttämätöntä, ja sellainen Emu-kritiikki, joka lähtee siitä, että jollain muulla politiikalla voitaisiin väistää tällaiset välttämättömyydet, on tietenkin hiekalle rakentamista. Tästä asiasta ei ole mitään erimielisyyttä. Mutta kysymys on ensinnäkin siitä, että Emun nykyisten kriteerien voimassa ollessa, joihin ei siis sisälly työllisyyskriteeriä, valuuttaliiton tavoittelemisen voi käydä yhteiskunnallisilta kustannuksiltaan liian kalliiksi.

Mutta myös siinä tilanteessa, että valuuttaliitto syntyisi ja Suomi onnistuisi ne tavoitteet saavuttamaan, rahaliitto tulee olemaan hyvin ongelmallinen Suomen kaltaiselle maalle, eikä

ainoastaan siitä syystä, mihin myös ministeri Salolainen viittaa: meidän kansantaloutemme tuotantorakenteen suhdanneherkkyydestä ja joustamattomuudesta johtuen. Sekin on kyllä varteenotettava seikka, ja voi ehkä olla, että se on liian kevyesti ministerin puheenvuorossa sivuutettu.

Mutta ennen muuta kiinnitän huomiota siihen, että EY:ssä itsessään on sisäänrakennettu ristiriita valuuttaliiton edellyttämän nykyistä paljon suuremman palkka- ja hintajoustopuolteen ja toisaalta EY:n kaikkien tuotannontekijäkustannusten tasaamiseen pyrkivien sisämarkkinoiden välillä. Toisin sanoen, kun edellytetään, että meillä pitäisi palkkojen ja hintojen joustaa, eli tarvittaessa alaspäin silloin kuin sopeutuminen sitä meiltä edellyttää, on se kuitenkin ristiriidassa sen kanssa, että sisämarkkinoilla pyritään siihen, että tuotannontekijähinnat, siis kustannustekijät, olisivat saman hintaisia.

Näinhän on esimerkiksi pitkälti Yhdysvaltojen valtavilla sisämarkkinoilla, missä on myöskin yhteinen valuutta. Siellä alueellisten erojen suurimmaksi sopeuttamistekijäksi on muodostunut työvoiman erittäin suuri liikkuvuus, joka on liki kymmenkertainen siihen nähden, mitä on ollut EY:ssä, jossa on sentään yhteiset työmarkkinat ollut jo usean vuosikymmenen ajan voimassa. Näin on Yhdysvalloissa ollut, mutta Euroopassa realiteetti on, että sellainen ei tule vuosikymmeniin olemaan mahdollista, enkä nyt puhu siitä, poistetaanko niitä juridisia ja sopimuksellisia esteitä, joita rajanylityksiin liittyy. On hyvä, että ne poistetaan. Puhun siitä, että tosiasialliset kulttuurierot, kieliolot ym. estävät sen kaltaisen liikkuvuuden, jota tällainen täysin yhtenäinen markkina- ja valuutta-alue edellyttäisi. Näin on, ja on myöskin arvioitava, että tällainen täydellinen liikkuvuus ei välttämättä olisi hyvä Suomen kannalta, joka ilmeisesti tulee olemaan kuitenkin Euroopan periferiassa sijaitsevana maana pitkälti luovuttava osapuoli. Näin ollen sopeuttavaksi muuttujaksi uhkaa jäädä suuri ja pysyvä joukkotyöttömyys.

Tämän vuoksi ei valuuttaliitton mielestäni tule sitoutua niin kauan kuin tämä valuuttaunioni on tarkoitettu toteutettavaksi ilman työllisyyskriteerejä ja ilman riittäviä tulonsiirtomekanismeja sen varmistamiseksi, että Suomen kaltaisille maille aiheutetut kielteiset vaikutukset ovat tällä tavoin tasoitettavissa. Jos tällaiset saadaan, jos tällaiset olisivat olemassa, suhtautuisin huomattavasti luottavaisemmin myös Emuun Suomen kannalta.

Mutta tämä on mielestäni Suomen kannalta niin elintärkeä asia, että se tulee myös nostaa neuvotteluissa esiin eikä vain mainita täällä käytetyissä puheenvuoroissa, jotka perustuvat toiveisiin, että ei ne nyt kuitenkaan saa aikaan sitä valuuttaliittoa, joten me voimme olla hiljaa ja toivoa, että muut saavat sen siirrettyä tai että se harkittaisiin uudelleen. Mielestäni olisi oikein, että me myös varaamme itsellemme neuvotteluissa saman harkintaoikeuden yhteisen valuutan suhteen, minkä Tanska on Edinburghin sopimuksella saanut ja Saksa oman parlamenttinsa päätöksellä itse ottanut.

Joka tapauksessa toivon ja edellytän, että hallitus selvityttää Talous- ja rahaliiton vaikutuksia paljon syvällisemmin ja myöskin kriittisemmin kuin tähän asti on tapahtunut. Hallituksen EY-neuvottelut, joissa yritetään maksimoida vain maatalouden erityisetuja, samalla kun lähes kaikki muut vaatimukset niellään alamaisesti niitä edes pohtimatta, tulevat muutoin lopputuloksenaan johtamaan suomalaisten EY-vastustuksen jatkuvaan kasvuun; tämä tuskin kuitenkaan on ainakaan täällä läsnäolevien ministerien tarkoitus.

Ed. Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hyvä, että ed. Tuomioja toi esiin tämän Emu-kysymyksen ja problematisoi sen. Myöskin on hyvä asia, että hän kritisoi ministereitä siitä, että näistä asioista ei ole puhuttu ainakaan Suomessa. Ruotsissa tietääkseni on päätetty, että Emuun ei oteta kantaa ennen vuotta 1996.

Tietysti ministerit ovat lukeneet esimerkiksi Economist-lehdestä Martin Feldsteinin jutun viime kesänä, Harwardin yliopiston kansantaloustieteen professorin ja Reaganin talousneuvoston puheenjohtajan. Hän erittäin kriittisesti suhtautuu koko Emuun siitä syystä, että Eurooppa on niin heterogeeninen alue, eri maitten kansantaloudet ovat niin eritasoisia ja rakenteeltaan erilaisia.

Emun onnistuminen edellyttäisi homogeenista aluetta ja nimenomaan myöskin edellyttää reuna-alueilla, että työvoima on liikkuvainen, niin kuin se on USA:ssa, missä pari miljoonaa ihmistä voi itärannikolta siirtyä länsirannikolle silloin, kun tarvis on. Hän suhtautui erittäin varauksellisesti koko siihen mahdolliseen hyötyyn, mitä Emusta voisi olla. Minusta on hyvä, että tämä asia otetaan esille, ja olisi hyvä kuulla myös ministerin vähän tarkempi analyysi Emusta.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Yhdyn siihen kritiikkiin, jota ed. Tuomioja esitti varsinkin ministeri Salolaista kohtaan tässä ydinjätékysymyksessä. Ministeri Salolainen ei ole tehnyt itselleen selväksi sitä, että käytetty ydinpolttoaine ja ydinjäte ovat kaksi eri asiaa lainsäädännöllisessä merkityksessä myöskin EY:ssä. Ministeri Salolainen puhuu ydinjätteestä eikä puhu käytetystä ydinpolttoaineesta samassa yhteydessä. Tässä mielessä Suomen neuvottelutavoitteet ovat edelleenkin auki.

Mitä tulee ed. Tuomiojan kantaan tähän Emu-kysymykseen, siinä minusta ed. Tuomioja iskee kirvestään kiveen siltä osin, että Emu on se, mikä se on, ja Emuun ei kuulu mitään työllisyysvelvoitteita tai työttömyyskriteereitä. Tältä osin Suomen EY-jäsenyyksään ei vaikuta siihen, mikä Emu on, millaisena se on hyväksytty ja millaisena se tulee olemaan.

Muistutan ed. Tuomiojaa siitä, että hän on itse hyväksynyt markan ecukytkenän yhteydessä sen, että työttömyys hyväksytään talouspolitiikan välineeksi. Sosialidemokraatit olivat mukana siinä päätöksessä, ja siinä yhteydessä tehtiin jo tämä ratkaisu, jota ed. Tuomioja vaatii nyt Suomen EY-neuvottelutavoitteeksi. Eli tämä hallitus on hyväksynyt työttömyyden talouspolitiikan välineeksi, sosialidemokraatit hyväksyivät saman asian ecupäätöksen yhteydessä. Se on EY-politiikkaa, joka liittyy EY-kriteereihin. Tämä lama on Suomen EY-hakemuksen syytä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Sosialidemokraattien perinteinen katkeruus maataloutta kohtaan ilmenee aina silloin tällöin, ja ed. Tuomiojan täytyi asia tuoda esille.

Jos meidän maataloutemme säilyisi suunnitteen nykyisellään, se tietäisi eräälle elinkeinolon rauhoittamista negatiivisilta vaikutuksilta, jos se tapahtuu sellaisella rahoituksella, joka tulisi Euroopan yhteisön taholta suunnilleen kannettuna; silloinhan asia on kunnossa. Meidän on otettava huomioon, että suomalaista maataloutta on näiden vuosien aikana ajettu jo alaspäin sillä tavalla, että siinä ei oikein kovin paljoa ole varaa ajaa alaspäin. Näin ollen minä en ymmärrä sitä, että vaikka meidän kävisi kuinka huonosti tai kuinka hyvin muuten, niin joka tapauksessa maataloutta täytyy jonkun verran rokottaa, vaikka siitä rokottamisesta ei olisi meille mitään hyötyä. Meillehän tulee kymmeniätuhansia työttömiä, jos meillä ei maataloutta pidetä edes suunnitteen nykyisessä tuotantovoiv-

massa ja nykyisenlaisena työllistäjänä. Tämä sellaisenaan, mikä on tuotu maatalouden osalta noissa neuvotteluissa, on erinomaisen hyvä asia. Se on toinen asia, että se onkin ainoa alue, missä suomalaiset neuvottelijat ovat pystyneet jonkinlaisia suuntaviivoja esille luomaan.

Mitä tulee raha- ja valuuttapoliittisiin markkinoihin, totean nimenomaan valuuttamarkkinoiden osalta, että Suomen ei pidä koskaan mennä sellaiseen järjestelmään, missä se sitoutuu kiinteisiin kursseihin. Me näimme, kuinka meidän oli käydä ja kuinka meidän kävi siinä. Suomessa kiinteät valuuttakurssit eivät tule onnistumaan niin kauan, kunnes työmarkkinapuolella on joustoa. Jommankumman täytyy joustaa: mahdollisuus devalvointiin tai työmarkkinoiden jousto. Muutoin joku paikka repeää, niin kuin meillä on käynyt viime vuosina.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sikäli kuin oikein muistan, niin vastauspuheenvuoro edellyttää oikeisuutta. Oikaisisin hieman ed. Tuomiojan aatteellista ajattelua siinä mielessä, että Emun osalta voitaisiin ikään kuin neuvotteluissa yrittää saavuttaa jotakin.

Puheenvuorossani jo puutuin siihen, että, ed. Tuomioja, mielestäni Emu ja Maastricht on yksi ja sama asia. Suomi ei kerta kaikkiaan voi olla hyväksymättä Emua, mikäli se haluaa Euroopan unionin jäseneksi. Viittaus tältä osin Tanskaan on siinä mielessä myös harhaanjohtava, että ensinnäkin Tanska sai jo Maastrichtin sopimuksessa erivapauden liittymisestä kolmanteen vaiheeseen. Kaiken lisäksi Edinburghin sopimuksessa on nimenomainen maininta siitä, että se, mikä nyt koskee Tanskaa, ei koske eikä voi koskea mitään muuta maata eikä myös niitä maita, jotka tulevat liittymään tulevaisuudessa Euroopan unionin jäseneksi. Näin ollen on kerta kaikkiaan poissuljettu mahdollisuus, että hyväksyttäisiin Euroopan unionin jäsenyys, mutta ei hyväksyttäisi Emua.

Sen takia oikeastaan kiinnostaisikin tarkoitaa ed. Tuomioja vakavalla tavalla kriittisyyttä Emuun eli olisiko hän tämän vuoksi valmis jopa hylkäämään Euroopan unionin jäsenyyden, jos kerran se johtaisi väistämättä myös tämän Raha- ja talousliiton hyväksymiseen.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta oli erinomaista, että ed. Tuomioja problematisoi todellakin Emu-järjestelmän. Totean siihen ikään kuin sivusta,

että asia lienee juuri niin kuin ed. Andersson sanoi, että hyvin erilaiset luonnon- ja muut olot sekä yhteiskunnalliset olot tekevät erittäin vaikeaksi tämän systeemin onnistumisen. Mutta Emun toinen puoli on se, että onnistuakseen se vaatisi täydellisen liittovaltion. Meillähän oli vanha Neuvostoliitto, joka oli hyvin laaja. (Ed. Seppänen: Tulee Euroopan liittovaltio!) — Nyt tulee Euroopan liittovaltio samalla tavalla. — Ja sitten katsotaan, tuleeko siitä 14 Ivy-valtiota.

Ed. T u o m i o j a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen erinomaisen hyvin tietoinen siitä, mitä Maastrichtin sopimukseen ja Emuun tällä hetkellä sisältyy. Sen vuoksi puheenvuoroni, ed. Seppänen, lähti juuri siitä, että Suomen ei tulisi sitoutua kolmannen vaiheen toteutukseen niin kauan kuin näitä kriteereitä ei ole täydennetty työllisyydellä ja niin kauan kuin tulonsiirtomekanismeja ei ole olemassa. Tiedän, että nämä eivät ole asioita, jotka syntyvät Suomen neuvottelujen kautta. Mutta mielestäni on oikein ja välttämätöntä, että tämä todetaan.

Tilanne on silloin se, että neuvottelujen päättyessä meidän täytyy arvioida, miltä senhetkisen tiedon valossa Emun tulevaisuus näyttää. Odotan mielenkiinnolla, minkälaisen vastaanoton saavat Brysselissä ministeri Salolaisen sanat siitä, että yksityiskohtaiset kannat Emuun määrittellään myöhemmin. Vaikka ne tässä salissa lausutaan suomeksi, niin kyllä tieto kulkee. Ja on ihan oikein, että tämä kissa nostetaan myös Brysselissä pöydälle.

Ed. Aittoniemeltä kysyisin, kun hän haluaa, että mitään muutoksia maataloudessa ei tapahtuisi, voisiko hän nyt täsmällisesti ilmoittaa, kuinka suurta ylituotantoa hän haluaa jatkossakin Suomessa ylläpidettäväksi.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä toivotan ed. Tuomiojan tervetulleeksi Eurooppa-liiton vastustajien joukkoon, koska kyllä kai hänen puheenvuoronsa on tulkittava niin, että ed. Tuomioja hylkää Suomen EU-jäsenanomuksen siltä osin kuin siihen sisältyy Emu-jäsenyys; ja Emu-jäsenyyshän sisältyy EU-jäsenhakemukseen. Eli tervetuloa joukkoon, jossa ed. Tuomioja on kerrankin voittajien puolella.

Minusta hallitus, joka tällä hetkellä istuu ja haikailee Suomen Emu-jäsenyyden perään, itse asiassa on harjoittanut Emu-jäsenyyttä jo huonolla menestyksellä kaksi vuotta. Kokoomus on ollut kuusi vuotta hallituksessa, ja markkinavoi-

mat ovat olleet saman ajan vapaat. Sen tuloksena meillä on kaikkien aikojen kansallinen katastrofi. Pankit on sosialisoitu, ja edessä on siirtyminen säännöstelytalouteen, joka myös pitää sisälleen sen, että Suomen EY-jäsenyys ei toteudu. Suomi ei täyty Emu-kriteereitä eikä pääse EU:n tai Emun jäseneksi vaikka haluaisikin. Ministeri Salolainen, te olette kuuden vuoden aikana johdattanut Suomen säännöstelytalouteen ja pankkien sosialisointiin. Siinä teidän tuloksenne presidentinvaaleja varten!

Ed. Tuomioja (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitän ed. Seppästä tervetulo- toivotuksesta, mutta en ole kuitenkaan aikeissa liittyä hänen joukkoonsa.

Pidän edelleen oikeutettuna ja välttämättömänä sitä, että Suomi on jäsenhakemuksensa jättänyt. Mutta silloin siihen myös liittyy se, että kaikki jäsenyyteen liittyvät ongelmat nostetaan avoimesti esille myös neuvottelukysymyksiä. Vasta neuvottelujen päätyttyä on arvioitavissa, mikä silloisen tietämyksen valossa on Suomen etujen mukaista.

Toivon edelleen, että meidän on mahdollista päästä sellaiseen sopimukseen ja sellaiseen tietämykseen myös Emun osalta, että jäsenyys on mahdollista. Minusta kukaan vastuullinen kansanedustaja ei voi tässä vaiheessa, ennen kuin neuvottelut on loppuun saakka käyty, lopullista kantaansa itse jäsenyyteen vielä ilmaista.

Ed. Rimi: Arvoisa puhemies! Joitakin huomioita tähän keskusteluun.

Ensinnäkin Suomen hakemuksesta EY-jäsenyyteen on neuvottelut aloitettu. Suomen eduskunnalla ja kansalaisilla on todella suuri epäitietoisuus siitä, mitä näissä neuvotteluissa neuvotellaan, minkälaiset ovat tavoitteet Suomen itsenäisyyden ajan kaikkein tärkeimmässä ja kohtalokkaimmassa asiassa. On ikävää, että hallitus on ajanut lähes pimeillä lyhyillä taikka vähintäänkin hyvin hyvin hämärillä.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmälle nämä EY-tavoitteet olivat sen verran tärkeitä, että me jouduimme turvautumaan väläkysymykseen saadaksemme keskustelua aikaiseksi ja mahdollisimman paljon tietoa emmekä vain itsellemme vaan todella Suomen kansalaisille.

EY-neuvotteluja käydään tilanteessa, jolloin Suomen taloudellinen tila on tukala, ja vaikka merkkejä taloudellisesta taantumasta olikin jo ennen Ahon hallitusta, on pakko todeta se seikka, että Ahon hallitus on mittavasti kasvattanut

näitä vaikeuksia, ajanut tätä maata lähes katastrofin partaalle harjoittamallaan talouspolitiikalla. Ed. Andersson sanoi puheenvuorossaan, että taustalla on ollut pyrkimys sopeutua pikaisesti Euroopan raha- ja talousliiton ehtoihin tällä politiikalla ja että sinne haluttaisiin päästä mitä pikimmin. Näin se varmasti on ollut.

Vasemmistoliitto on vaatinut kaiken aikaa hylättäväksi maassa harjoitetun deflaatiopolitiikan ja edellyttänyt laadittavaksi tuntuvaan elvytyspakettia, nimenomaan sellaista elvytyspakettia, jolla olisi luotu uusia työpaikkoja, tuettu investointeja. Olemme myös kantaneet hyvin vakavaa huolta täällä kaiken aikaa pk-teollisuuden toimintaedellytyksistä, kotimarkkinateollisuuden pystyessä pysymisestä, mutta nämä meidän esityksemme ja vaatimuksemme ovat kaiku-neet lähes kuuroille korville. Hallitus piti pääsääntöisesti tärkeänä vain satsata sinänsä tärkeään vientiteollisuuteen.

Nyt vasta kun on sadoittain työllistäviä yrityksiä ajautunut konkurssiin ja sitä kautta tullut tuhansia ja tuhansia uusia työttömiä, on sitten onneksi ollut näkyvissä joitain merkkejä siihen suuntaan, että myös pientä ja keskisuurta teollisuutta oltaisiin auttamassa eteenpäin.

Hallitus on taloudellisen tilanteen korjaamiseksi vaatinut todella monenlaisia uhrauksia tavallisilta työntekijöiltä, palkansaajilta. Esimerkiksi palkansaajat ovat kahtena viime vuonna suostuneet ja joutuneet suostumaan nollaratkaisuun. Eläkeläisille ja työssä käyville ihmisille, lapsiperheille on säädetty hyvin huomattavia mitä moninaisimpia maksuja ja maksujen korotuksia ja kulutuskysyntää on samanaikaisesti leikattu. Mikään ei kuitenkaan näytä tässä tilanteessa riittävän, vaan yhä uusia vaatimuksia kuuluu, ja voimakkaammin tässä on esiintynyt viime aikoina nimenomaan työnantajaleiri, joka vaatii joustavuuden nimissä esimerkiksi huomattavia työaikamuutoksia jopa niin, että työpäivät voisivat olla 10—12-tuntisia. Keskimääräistä 40 tunnin työaikaa ei tosin esitetä muutettavaksi. Vuosilomaoikeudet, siis lomapalkan määräytymisperusteet, halutaan lähes kokonaan romuttaa. Tämä on todella huolestuttavaa esimerkiksi naisvaltaisten työpaikkojen näkökulmasta tarkasteltuna, ja nämä ovat koko suomalaisen työelämän näkökulmasta tarkasteltuna erittäin hälyttäviä vaatimuksia.

Kaikki nämä vaatimukset esitetään todella siinä valossa, että suomalaisen työelämään pitää saada yhä enemmän joustavuutta. Se on aika hämmästyttävää, kun kuitenkin suomalainen

työelämä on ymmärtääkseni varsin joustava. Voimassa olevien työ- ja virkaehtosopimusten puitteissa on kyllä äärettömän hyviä joustomahdollisuuksia, jos niitä halutaan ja osataan käyttää, mutta työehtosopimuksethan määrittelevät vain ehtojen minimin. Mutta kaikki viittaakin siihen, että työnantajat haluavat saada virka- ja palkkasopimuksia huomattavasti nykyistä heikommilla ehdoilla.

Ed. Iivari toi täällä SDP:n ryhmäpuheenvuorossa esiin väitteen, että ammattiliitot ja työnantajat olisivat samoilla linjoilla talouspolitiikan korjaamisesta ja tältä pohjalta mahdollisesti löytäisi yhteistä säveltä talouspolitiikan korjaamiseen.

En nyt ole ihan kovin tarkasti ammattiyhdistysliikkeen esittämää viimeistä talousohjelmaa tutkinut. Mutta sen ainakin tiedän, että työehtosopimusjärjestelmän vesittäminen on ollut työnantajapuolella yksi keskeisiä vaatimuksia. Ja siinä vaatimuslistassa yksi keskeinen vesitysvaatimus on nimenomaan ollut se, että työehtosopimusten yleissitovuus lopetettaisiin ja myös sopimustoimintaa siirrettäisiin entistä enemmän työpaikkatasolle. Lisäksi työnantajien vaatimukseksi on ollut se, että julkista sektoria pitää leikata yhä enemmän ja enemmän. Ja tällaiset asiat eivät mielestäni ole kuuluneet eivätkä kuulu ammattiyhdistysliikkeen vaatimuksiin, joten hämmästyin aika tavalla ed. Iivarin esittämää näkemystä.

Sen sijaan esimerkiksi julkista sektoria on tietääkseni ammattiyhdistysliikkeen voimin pyritty tukemaan ja sen ylläpitäminen on todettu ja todetaan ja tiedetään äärettömän tärkeäksi. Tällaisen lamatilanteen varjolla sitä ei saisi leikata, koska se todellisuudessa ei ole niin kallis eikä ylimitoitettu, jos taloudellinen tilanne olisi erilainen. Nyt kun bruttokansantuote on laskenut ja sitä vasten kun peilataan julkista sektoria, se näyttää enemmän ylimitoitetulta, kuin se normaalissa elämäntilanteessa olisikaan.

Väkisinkin on tullut mieleen se, että tässäkin kohdin ollaan meitä sopeuttamassa EY-käytäntöön hyvää vauhtia. Sama tilanne on koko ammattiyhdistysliikkeen voiman romuttamisyrittämissä, koska tiedossammehan aivan tarkasti on se, että esimerkiksi monissa EY-maissa ammattiyhdistysliikkeen voima ei ole läheskään sellainen kuin se on Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. Järjestäytymisaste esimerkiksi monissa EY-maissa on huomattavasti alhaisempi ja alakohtainen liittojärjestelmäkin on huomattavasti rikinäisempää kuin se on meillä.

Kun tässä salissa aikaisemmin on keskusteltu esimerkiksi EY- ja integraatiokysymyksistä, niin silloin täällä aina joskus on tuotu esiin, että me suomalaiset voimme olla ylpeitä hyvästä sosiaaliturvastamme, hyvästä työläinsäädännöstämme, hyvistä työehtosopimusjärjestelmistämme ja meidän pitää omalta osaltamme pyrkiä vaikuttamaan sillä tavalla, että suomalaista ja pohjoismaista lainsäädäntöä saataisiin EY-direktiiveihin sekä EY:ssä noudatettavaksi. Nyt näitä puheita ei ole kyllä kuulunut eikä näitä vaatimuksia näy missään esitettävän. Mihin ovat mahtaneetkaan joutua?

Ministeri Salolainen totesi teollisuuspolitiikan osalta, että korostetaan vain yhtä näkökohtaa. Hän toi esiin puheenvuorossaan elintarviketeollisuuden kilpailutilanteen ja sen, että elintarviketeollisuudelle pitää taata tasavertaiset kilpailuehdot. Se oli myönteinen asia. Siitä olen ihan iloinen, että edes tällainen lausunto tämän kaikkien ongelmallisemmän teollisuudenalan osalta ministeri Salolaisen kannanotossa oli. Sen sijaan minä ainakaan en saanut ministereiden puheenvuoroista irti sitä, millä tavalla esimerkiksi elintarviketeollisuuden raaka-aineiden saanti turvataan, jos maataloutta tässä maassa alajajetaan. Nimittäin on enemmän kuin todennäköistä, että EY-maista me emme tänne raaka-ainetta saa, vaan heidän mammuttimaisissa, jättiläismäisissä laitoksissaan kyllä siellä tuotetut elintarvikeraaka-aineet jalostetaan.

Arvoisa puhemies! Ihan muutama huomio vielä ulko- ja turvallisuuspolitiikan osasta.

Talouden lisäksi ulkopolitiikka on keskeinen kysymys päätettäessä Suomen suhtautumisesta Euroopan yhteisöön, ja siihen sisältyy myös turvallisuus- ja puolustuspolitiikka. Siitä ei päästä mihinkään ainakaan minun mielestäni, että 350 miljoonan asukkaan EY on väkimäärältään ja taloudeltaankin suurvalta ja silloin sillä on varmasti puolustuspolitiikastakin omat näkemyksensä ja se varautuu jo ennakkotoimiin mahdollisesti esimerkiksi joidenkin vihollisten varalta. Weu:ta, Länsi-Euroopan unionia, ollaan nyt hyvinkin voimakkaasti kehittämässä ja sen päämaja on siirretty jo Lontoosta Brysseliin. Lisäksi on nyt jo perustettu saksalais-ranskalainen 35 000 miehen armeija. Kyllä nämä kaikki ovat sellaisia signaaleita, jotka kertovat EY:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta ja niistä suunnitelmista omaa kieltään.

On todella hämmästyttävää, että annetaan sellainen käsitys, että Suomella olisi mahdollisuus pysytellä kaikkien näiden sotilaallisten liit-

toutumien ulkopuolella, varsinkin kun hallitus itse näyttää passittaneen puolueettomuuden ja liittoutumattomuuden lähes historiaan. Esimerkiksi ministeri Salolainen muistaakseni puhui avauspuheenvuorossaan siihen tyyliin, että nämä asiat olivat menneessä aikamuodossa. On minun mielestäni ainakin enemmän kuin todennäköistä se, että jos jokin konflikti alkaisi Euroopan maiden sisällä tai ulkopuolella, niin siinä kyllä suomalaisetkin ollessaan EY:n jäseniä joutuisivat lähtemään herra ties mihin asti ja kirjeitä taikka muita ikäviä viestejä tulisi sitten Balkanilta tai Lähi-idästä. Ed. Laurila toi puheenvuorossaan esiin tämän asian sillä tavalla, että hän mitätöi nämä asiat ja näki ne täysin mahdottomina. Minä näen tämän asian kyllä aivan päinvastoin.

Asia, joka on viime päivinä askarruttanut, on se, mihin Suomessa tähdätään niillä puheilla, että Suomessa pitäisi alkaa kouluttaa myöskin rauhanpakottamisjoukkoja sen sijaan, että me olemme olleet hyvin kunniakkaasti hoitamassa rauhanturvaamistehtäviä ja suomalaiset rauhanturvaajat ovat näissä tehtävissä saaneet tunnustusta ympäri maailmaa. Onko tämäkin askel siihen suuntaan, että näitä joukkoja olisi helppo siirtää ja alistaa euroarmeijalle? Olisi erittäin mielenkiintoista tietää esimerkiksi se — kun ministeri Salolainen on paikalla — kuinka laajasti hallituksen piirissä on keskusteltu juuri tästä rauhanpakottamisoperaatiosta. Tämän asian ainakin minun korviini ensimmäisen kerran toi pääministeri Aho, ja hän todella omalta osaltaan hämmensi hyvinkin kovasti tätä keskustelua myöskin siltä osin, liittyykö tämä myös osana Suomen EY-intoiiluun ja EY-tavoitteisiin ja valmistetaanko tällä maaperää ulko- ja turvallisuuspoliittisten asetelmien muuttamiseksi.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rimmi viittasi siihen keskusteluun, jota rauhanpakottamisjoukoista on käyty ja jota keskustelua nimenomaan pääministeri Aho penäsi, ja ed. Rimmi kysyi, onko näillä joukoilla ja mahdollisella Suomen EU-jäsenyydellä jokin yhteys. Oma käsitykseni on se, että kysymys ei todellakaan ole YK:n rauhanpakottamistehtäviin osallistumisesta, vaan kysymys on nimenomaan Länsi-Euroopan puolustusliiton Weu:n Suomelle asettamista velvoitteista. Niin kummalliselta kuin se kuulostaakin, tätä ei suomalaisessa keskustelussa ole haluttu kertoa. Weu edellyttää jäsenmailtaan korvamerkittyjä taistelujoukkoja. Kaikki ne maat, jotka ovat

liittyneet tai liittyvät Länsi-Euroopan puolustusliiton jäseniksi, joutuvat alistamaan omia kansallisia joukko-osastojaan, niin sanotusti korvamerkitsemään niitä, kansainvälisiin rauhanpakottamistehtäviin.

Vaikuttaakin sitä, että hallitus on ajamassa Weu-tarkkailijajäsenyyttä ja myöhemmin jäsenyyttä sisälle rauhanturvaamistoiminnan nimikkeen alla, vaikka kyse on todellakin Weu:n velvoitteesta. Tuntuu aika oudolta se, että kabineteissa suljettujen ovien takana puolustusministeriö on joutunut käymään ulkoministeriön kanssa tästä kysymyksestä kädenväntöä. Toistaiseksi puolustusministeriö ja mm. hyvin arvostamani kenraalit ovat onnistuneet pitämään rauhanturvaamisen etusijalla ja estämään mm. lainsäädännön muuttamisen siten, että Suomen osallistuminen kansainvälisiin rauhanpakottamis- eli interventiojoukkoihin tulisi mahdolliseksi.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu siitä, millä tavalla eduskunta pidetään mukana EY- tai EU-jäsenyysneuvotteluprosessissa. Minua on aivan erikoisesti kiinnostanut eräs tapahtumasarja. Kun maa- ja metsätalousvaliokunnassa kaksi ministeriä kävi selvittelemässä mainittuja neuvottelutavoitteita, he kertoivat ne tietyt asiat omalla tavallaan. Kun sitten muutamaa päivää myöhemmin satuin kuuntelemaan TV 1:n uutisia, asianomainen toimittaja kertoi nämä paljon yksityiskohtaisemmin siteeraten sitä, mitä oli asiakirjoista lukenut.

Arvoisa puhemies! Minä ehdotankin, että menetellään sillä tavalla jatkossa, että sen jälkeen kun neuvottelutavoitepaperit ovat tulleet joko TV 1:n, Iltalehden tai muun median välityksellä julkistetuiksi, ministerien on pakko jakaa ne edustajille tiedoksi sellaisinaan. Minusta on varsin kohtuullista, että me saamme ihan yhtä hyvän tiedon kuin tv:n ja lehtien toimittajilla on näistä asioista. Toinen ajatus, mikä minulle tässä yhteydessä tuli mieleeni, on se, että eduskunnan pitäisi ujuttaa omat agenttinsa ministeriöihin, jotta saisimme nämä tiedot kohtuullisen ajoissa tietoomme.

Sitten tavoitekeskustelusta ylipäätään. Minusta tässä on ollut hyvin paljon mielenkiintoisia ja sinänsä ihan hyödyllisiä kohtia ja näkökohtia. Ensinnäkin tämä prosessi on paljastanut ja korostanut edustajien itsensä ilmaisemina Euroopan yhteisöjen nykyisyyden ja odotettavissa olevan EU-todellisuuden suuria heikkouksia. Minulle nämä paljastukset ja korostukset ovat mer-

kinneet tarvetta hiukan analysoida, miksi näin on, miksi tilanne on juuri sellainen, miltä se todellakin näyttää.

Arvoisa puhemies, otan muutaman esimerkin. Kun EY:llä, sen komissiolla ja ministerineuvostolla, rupesi menemään omien joukkojen silmissä aika tavalla huonosti, kiinnitettiin huomiota siihen, että julkisuutta ei riittävästi ollut, demokratiasta nyt puhumattakaan, ja katsottiin, että valta on keskittynyt mainittuun Brysseliin, niin silloin tarjottiin lääkkeeksi subsidiariteettia, läheisyysperiaatetta. (Ed. Laakso: Josta päätetään kaukana!) — Josta päätetään kaukana, aivan. — Toisin sanoen tarjottiin yksi iskulause syötiksi, vieheksi: Nielaistaa tuo, niin tämä asia on sillä poistunut. Tämähän on vanha Maon konsti hoitaa asioita omassa valtakunnassaan aikoinansa. Elikkä tässä taustalla on juuri eräänlainen poliittinen epäonnistuminen ja siihen reagoiminen erittäin halvalla tavalla kertomatta mitään, mikä sen sisältö on, mihinkä todellakin tätä päätösvaltaa siirretään, miltä osin siirretään ja mikä on se uusi todellisuus, mikä näin on odotettavissa.

Jo viittasin tähän demokratiavajeeseen. Sille on nyt annettu hieno selitys, että kysymys onkin eräänlaisesta diplomatiakäytännöstä. Sillä hämätään sitä, että todellista demokratiaa ei ole olemassakaan. Eihän tässä ole mistään muusta kysymys kuin siitä, että tämä on feodaalikauden Euroopan jäännös tähän päivään. Tähän tyyliin hän asioita on siellä aikoinansa hoidettu laidas-tansa.

Tähän samaan liittyy myös julkisuusikäytäntö ja se, millä tavalla päätöksiin vaikutetaan. Mitä muuta on tämä lobbailu kuin sitä, mitä tapahtui feodaalikauden Euroopassa? Silloin käytiin vaikuttamassa silloisiin diktaattoripäätäjiin, että hoidettaisiin nyt asiat näin taikka noin jnp. Nyt on nielaistu tämäkin koukku täydellisesti, palattu takaisin satoja vuosia, samanaikaisesti kun kauniisti kerrotaan, että jaamme samat arvot, mutta toisaalta niitten arvojen käytäntöön soveltamisessa olemmekin hyvin kaukana toisistamme. Vaikka suomalainen demokratia ei kovin vanhaa käytännöltään ole, niin onhan se toki uljasta siihen nähden, mitä on Brysselin ”demokratia”.

Arvoisa puhemies! Sitten taloudesta, työttömyydestä ja ympäristöstä. Ne muodostavat Euroopan yhteisössä tänä päivänä ja nykytietojen valossa tulevat Euroopan unionissa muodostamaan ratkaisemattoman ongelmavyöhyden. Jo tällä hetkellä on tilanne sellainen, että Euroopan

yhteisöt on pyrkinyt kaikin mahdollisin tavoin työttömyystilanteensa tiedostaen lisäämään taloudellista kasvua, asettanut tavoitteekseen 3—4 prosenttia, päässyt tulokseen 0,5—1,5 prosenttia. Siis kysymys on eräällä tavalla täydellisestä epäonnistumisesta, jossa tavoite karkaa yhä kauemmaksi. Tämähän on pakottanut nimenomaan siihen, että tehdään vielä enemmän keinotekoisia toimia tuon taloudellisen kasvun saavuttamiseksi, ja tästä on ollut seurauksena se, että se ajaa automaattisesti siihen tilanteeseen, että tuo kasvun yrittäminen tapahtuu ympäristön kustannuksella. Siis siinä on toivoton yhtälö, jonka ratkaisemiseen ei näytä olevan mitään edes teoreettisia mahdollisuuksia.

Mitä tulee paljon keskusteltuun Euroopan yhteisöjen rahajärjestelmään, siinä on syytä aina muistaa se, mikä oli lähtökohtana Euroopan yhteisöjen synnyttämiselle. Sehän oli se, että sodanjälkeisessä Euroopassa läntisen Euroopan voittajavaltiot halusivat sitoa Saksan kehityksen aisoihin, jos näin voidaan sanoa, ja sillä tavalla muodostettiin Euroopan talousyhteisö. (Ed. Laakson välihuuto) — Tähän tulen kohta.

Tällä hetkellä koko Euroopan yhteisön olemassa oleva rahajärjestelmä on Saksa-alisteinen täydellisesti, se on Bundesbank-alisteinen. Kaikki muut horjuvat, Bundesbank menestyy Saksan markkoineen. Toisin sanoen nyt juuri ollaan samassa tilanteessa kuin oltiin 50-luvulla, ei tämä tilanne siitä poikennut millään tavalla. Mutta tässä tilanteessa uusi arsenaali onkin sitten Länsi-Euroopan unioni, siis ulko- ja turvallisuuspoliittisen ulottuvuuden voimakas lisääminen. Mikä muu tavoite sillä voi olla kuin se, että pidetään Saksa aisoissa, kun se taloudesta jyllää näin paljon ja saatetaan olla tässä vuosikymmenien takaisessa tilanteessa uudetaan? Siis ei missään nimessä muuta kuin yrittää tällä tavalla sitoa Saksa tiettyihin raameihin, että se ei potkisi aisan yli.

Jo viittasin, arvoisa puhemies, siihen, että ympäristönsuojelullisesti ollaan talousyhtälössä hakoteillä. Myös Euroopan yhteisöjen omat säädökset toimivat tällä tavalla. Toisaalta ollaan sallimassa tietyllä tavalla kansallisesti kovempia-kin ympäristönormeja ja toisaalta ollaan harmonisoinnin nimissä vetämässä niitä takaisin päin. Tässä ristiriitatilanteessa Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on ratkaissut asiat harvinaisen selvästi. Jälkimmäinen on voittanut, eli se tukee nimenomaan sitä ratkaisua, että talousyhteisö on ensisijainen ja ympäristöasiat ovat alisteisia sille.

Arvoisa puhemies! Tässä katsannossa kuulostaa aika hurjalta tämä keskustelu, jossa ensin ilmoitetaan, että Maastrichtin koukku on täydellisesti nielaistu, ja sen jälkeen löydetäänkin arvostelemisen ja tavoitteellisuuden sijaa vaikka kuinka paljon. Eli tässä suhteessa mielestäni keskustelu on ollut hyödyllinen ja sitä kannattaa todellakin jatkaa tällä tavalla ja toivon mukaan hyvin voimakkaasti analysoiden.

Täällä on, arvoisa puhemies, kiinnitetty huomiota siihen, että maataloudella on niin suuri merkitys EY-tavoitepaketissa niiltä osin, kuin se on julkisuuteen tullut. Minä pidän varsin hyvänä, että asia näiltä osin onkin näin. Nimittäin jos joku taho odottaa, että tämä paketti tulisi jossakin eduskunnassa sillä järjestelmällä hyväksymään, minkä hyväksyntä edellyttää, niin sillä puolella pitäisi olla kyllä paketin lopputuloksena todella kaunis, ja se kyllä edellyttäisi arktisen vyöhykkeen ympäristystä EY:n maatalousjärjestelmään. Tähän eivät kuitenkaan mitkään seikat anna tukea. On muistettava se, että kun Espanja ja Portugali liittyivät EY:n täysjäseniksi, tuli kyllä pitkä siirtymäaika mutta järjestelmää ei hetkautettu piirun vertaa yhtään mihinkään. Päinvastoin oltaisiin ajautumassa siihen, että oltaisiin sitoutumassa Euroopan yhteisöjen yli-intensifioituun kilpailumaatalouteen, joka on tuhoamassa Euroopan yhteisöjen monien alueitten maaperän perusteellisesti, pohjaveden, vesistöt jne.

Arvoisa puhemies! Kun olen tätä keskustelua tämän päivän kuunnellut, niin olen todennut, että enpä ole vielä yhtään argumenttia löytänyt sen puolesta, että kantani olisi yhtään EU-jäsenyydelle myönteisemmäksi tullut. Päinvastoin entistä voimakkaammin vastustan koko EU-täysjäsenyyttä.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Pulliainen viittasi aivan oikein niihin perusteluihin, joita mm. Weu:n yhteydessä on käytetty Saksan sotilaallisen voiman sitomiseksi eurooppalaiseen turvallisuusrakenteeseen. Asialla on kuitenkin toinen puoli, ja se on se, että saksalaiset esimerkiksi keskusteluissaan amerikkalaisten kanssa, jotka ovat tunteneet hieman närkästystä siitä, että on rakennettu yhteinen saksalais-ranskalainen euroarmeija, ovat viitanee siihen, että tämän euroarmeijan avulla Ranska voidaan nykyistä tiiviimmin sitoa Pohjois-Atlantin sotilasliiton Naton toimintaan. Aivan viime tiedot kertovatkin, että tällainen kehitys on juuri nyt meneillään.

Esimerkiksi kun tämä saksalais-ranskalainen prikaati on muuttunut nyt armeijakunnaksi, samassa yhteydessä Pohjois-Atlantin liitto teki tammikuussa sopimuksen tämän armeijakunnan kanssa siitä, että toiminta ei ole päällekkäistä eikä rinnakkaista, vaan se on hyvin koordinoitua ja harmonisoitua näiden kahden sotilasjärjestön välillä. Samassa yhteydessä Ranska on tehnyt päätöksen aloittaa osallistumisensa jälleen kerran pitkästä ajasta Naton sotilaallisen komitean työhön.

Eli mitä tapahtuu? Itse asiassa, kun Ranska on pitkään ollut poissa Naton sotilaallisesta organisaatiosta ja on virallisesti edelleenkin sen ulkopuolella, käytännössä tämän euroarmeijan rakentamisen, joka muuten sujuu hyvin nopealla vauhdilla, monien tarkkailijoiden mielestä paljon ennakoitua nopeammin, tuloksena itse asiassa Ranska osallistuu nyt aikaisempaa kiinteämmin Naton, Pohjois-Atlantin liiton, sotilaalliseenkin toimintaan.

Summa summarum: Kysymys on lyhyesti siitä, että tämän tuloksena Euroopan unioni on saamassa parhaillaan itselleen eurooppalaista armeijaa, euroarmeijaa. Sen rakentamisessa ei suinkaan odoteta vuonna 96 tehtäviä päätöksiä, vaan sitä rakennetaan päivittäin koko ajan.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliaisen puheenvuoroon toteaisin sen verran, että tämä subsidiariteettiperiaatteen esiin ottaminen oli todella arvokasta. Selvityksenä voisin todeta, että on todella niin, että Euroopan unioni itse päättää, mitkä asiat tämän läheisyysperiaatteen nojalla kuuluvat näille paikkakunnille tai maakunnille tai mikä tahansa taho se onkin sitten, ja se tekee tästä periaatteesta ikään kuin huvittavan.

Toisekseen täytyy toki muistaa, että koko periaate on saanut siinäkin mielessä yllättäviä piirteitä, että komission puhenjohtaja Jacques Delors on todellakin luvannut miljoona markkaa sille henkilölle, joka yhdellä liuskalla kykenee edes määrittelemään, mitä tämä subsidiariteettiperiaate tarkoittaa. Kyllä minä nyt uudestaan kerran vielä kaipaisin, että Suomesta joku arvovaltainen tietäjä voisi tehdä sellaisen isänmaallisen teon, että hakisi todella sen miljoona markkaa Suomeen, koska täällä juuri on niin paljon puhuttu subsidiariteettiperiaatteesta.

Toisaalta täytyy muistaa vielä sekin, että kun Tanska on puhunut Edinburghinkin osalta läheisyysperiaatteesta ja avoimuusperiaatteesta, niin ilmeisesti oli pari kolme asiaa, joista nyt

alustavasti luvattiin, että Bryssel ei päättäisi. Sikäli kuin oikein muistan, ne kolme asiaa olivat uhkapelit, kasvitieteelliset puutarhat ja kenkien koon harmonisointi.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Ehkä leikkisästi heti aluksi ed. Vesa Laukkaselle: Kun sosiaalivaliokunta pari vuotta sitten vieraili Brysselissä, totesin itse, että olisi nyt ainakin aika, että EY:hyn saataisiin kenkädirektiivi. Se saattaisi meitä pohjoismaisia naisia nimittäin hieman helpottaa, kun tuntuu, että riittävän suuria kenkiä ei löydy. Mutta en minä usko, että minusta EY:n kannattaja tulisi kenkädirektiivin kään kautta.

Mutta aivan vakavasti, arvoisa puhemies, ministeri Salolainen totesi puheenvuorossaan seuraavaa: "Tasa-arvokysymysten tarkastelussa ei kuitenkaan voida sivuuttaa sitä, että EY:n jäsenvaltioissa edellytykset sosiaalisen tasa-arvoisuuden toteuttamiselle ovat heikompia kuin Pohjoismaissa. Tämä johtuu siitä, ettei kaikissa jäsenvaltioissa työelämää ja sosiaalipoliittikkaa koskevassa säätelyssä aktiivisesti tueta naisten osallistumista yhteiskuntaelämään." Toisin kuin eräät täällä, muistaakseni muun muassa ed. Donner, katson, että juuri tästä syystä on tarpeen ministeri Salolaisenkin puheenvuoron jälkeen hieman valottaa tasa-arvokysymystä myös tässä yhteydessä.

Erot naisten ja miesten välillä työelämässä näkyvät työhön osallistumisessa, työajoissa, palkkauksessa sekä ammattiin ja toimialoille hakeutumisessa samoin kuin uralla etenemisessä. Työmarkkinat ovat edelleenkin pitkälti eriytyneet. Nämä erot vallitsevat kaikissa Euroopan maissa, vaikka toki naisten työhön osallistumisen aste vaihtelee.

Euroopan yhteisössä tasa-arvopoliittikka on tullut aktiivisemmaksi. Silti yksittäisissä yhteisön jäsenmaissa ollaan hyvinkin kaukana tasa-arvosta, kuten ministerikin myönsi. Se, että Ison-Britannian pääministerinä oli pitkään Margaret Thatcher tai että Ranskan pääministerinä käväisi Edith Cresson, ei ole osoitus tasa-arvon etene- misestä EY-maissa.

Useimmissa EY-maissa perhemallina vaikuttaa voimakkaasti mies huoltajana, nainen kotona -malli, ja siksi naisten työhön osallistuminen on ollut vähäisempää kuin Suomessa tai muissa Pohjoismaissa. Eikä totta puhuen tämän ihan- teen aika meilläkään ainakaan kaikissa piireissä ole kovin kaukainen.

Euroopan yhteisössä tasa-arvo ja sosiaaliset

kysymykset on kytketty suoraviivaisesti työ- markkinoihin ja palkkatyöhön. Tämä johtuu luonnollisesti siitä, että yhteisö on pohjimmal- taan talousyhteisö eikä liittovaltio, jolloin muut elämän alueet on jätetty jäsenmaiden päätäntä- valtaan. Yhteisön päätöksenteko käytännössä sivuaakin tasa-arvoasioita ja sosiaaliturvaa en- nen muuta siitä näkökulmasta, että niillä aloilla ei aseta esteitä talouden toiminnalle ja nykyään ns. neljän vapauden toteuttamiselle. Toki työnte- kijöiden sosiaalisista oikeuksista juuri sukupuol- ten tasa-arvoa on säännelty normein koko EY:n olemassaolon ajan.

Maastrichtin sopimus laajentaa yhteisön toi- mivaltaa ja tehtäviä. Silti Euroopan liitossa on edelleenkin kysymys valtioiden liitosta, jossa liiton päätöselimenä on hallitusten edustajien muodostama ministerineuvosto ja jossa merkit- tävä osa yhteiskunnallisesta päätöksenteosta on edelleen jäsenvaltioiden asiana. Lisäksi lähei- suysperiaate on uudestaan tuomassa vaatimuk- sen päätöksenteon pitämisestä mahdollisimman pitkälle jäsenvaltioiden käsissä.

Arvoisa puhemies! EY:n tasa-arvolainsäädän- tö juontaa juurensa kansainvälisen työjärjestön Ilon samapalkkaisuussopimuksesta, ja tasa-ar- voa on normitettu EY:ssä vuoden 1957 Rooman sopimuksesta lähtien. Sen samapalkkaisuuden periaate on kuitenkin jäänyt kuolleeksi kirjai- meksi aina 70-luvulle asti. Taustana ei myöskään ole ollut naisten aktiivisuus tasa-arvon puolesta, vaan ennen kaikkea talouden kasvu ja kilpailu- asetelma; ei pidetty hyvänä, että jokin maa voisi kilpailla halvalla naistyövoimalla.

Silti ei näiden normien vaikutus ole ollut aivan tyhjä. Ne ovat olleet vaikuttamassa siihen, että useissa teollisuusmaissa alettiin säätää suku- puolten tasa-arvoa tai samapalkkaisuutta koske- via lakeja. Suomessa samapalkkaisuudesta sää- dettiin vasta vuonna 1986 tasa-arvolaille, joten muodollista tasa-arvoa palkkauksessa on meillä alettu säännellä läntisistä teollisuusmaista vii- meisenä.

Vuonna 1975 hyväksytty EY:n samapalkkai- suusdirektiivi kieltää sukupuoleen perustuvan palkkasyrjinnän työmarkkinoilla ja edellyttää, että työnantaja maksaa työntekijöilleen samaa palkkaa samasta tai saman arvoisesta työstä. Lisäksi se velvoittaa jäsenvaltiot kieltämään lail- la kaikki samapalkkaisuusperiaatteen vastaiset määräykset ja käytännöt sekä lainsäädännössä että työehtosopimuksissa ja yksityisissä työso- pimuksissa. Direktiivi edellyttää myös riittävien oikeusturvakeinojen takaamista työntekijöille.

Yleinen sukupuolen perusteella tapahtuvan syrjinnän kieltävä direktiivi hyväksyttiin vuonna 1976. Sillä puututaan laajemmin myös muunlaisen työmarkkinoiden syrjintään. Lisäksi se edellyttää jäsenmailta aktiivisia toimia tosiasialisen tasa-arvon toteuttamiseksi työelämässä. Direktiivi koskee työhönottoa, uralla etenemistä ja työolosuhteita sekä irtisanomista kaikilla aloilla.

EY-direktiivien hyvä puoli on, että ne ovat jäsenmaita pakottavia ja sitovia, mutta sen sijaan käytännössä jäsenmaihin kohdistuva valvonta on ollut ja on heikkoa. Toisaalta yksittäinen työntekijä voi vedota EY-tuomioistuimeen, jonka ratkaisut ovat sitovia. Eräiden arvioiden mukaan EY-tuomioistuin on koko ajan lieventänyt työntekijän näyttövelvollisuutta syrjintätapaauksissa, mikä tietysti on myönteisesti merkillepantavaa.

Tasa-arvonäkökulmasta, siltä osin kuin sitä edellä on käsitelty, EY ei merkitse kielteistä kehitystä. Sen sijaan on syytä todeta, että yhteisön tasa-arvotoimenpiteet eivät ole kyenneet poistamaan suuria ongelmia ja niiden voimaantulo valmistelun kautta direktiiveiksi ja siitä kansallisen lainsäädännön kautta sovellettaviksi kestää aivan liian kauan.

Monessa tapauksessa oleellinen kysymys onkin se, millainen työmarkkinajärjestelmä maassa vallitsee. Niinpä tasa-arvoisimpia maita ovat yleensä ne, joilla ovat ominaisia laajat keskitetyt tulospimukset, korkea sosiaaliturva ja hyvinvointipalvelut sekä valtiollinen pyrkimys korkeaan työllisyyteen, siis se, mikä meillä on ollut mutta mikä meillä ei ilmeisesti enää ole tai tule olemaan. Valitettavasti vain meilläkin ammattiyhdistysliike on ryhtynyt oikopäätä tukemaan EY-jäsenyyttä, kun sen olisi tätä ennen pitänyt, kuten ed. Claes Andersson puheenvuorossaan totesi, varmistaa Helsingissä, että työehtosopimusten yleissitovuus säilyy. Se on osaltaan tasa-arvon turva mutta samalla myös tällä hetkellä eniten äärioliberalismin uhkaama asia jopa riippumatta siitä, mitä Suomessa tehdään yhdentymisen suhteen.

Pohjoismaille on ominaista, että työvoimaan kuuluvien naisten osuus työikäisistä naisista on ollut yli 70 prosenttia, kun taas EY-maissa vastaava luku on ollut tätä noin 10—30 prosenttisyksikköä alhaisempi. Toisella tavalla samaa asiaa tarkastellen voidaan todeta, että työvoimasta naisten osuus on Pohjoismaissa ollut hieman vaille puolet, kun taas EY-maissa tämä luku on ollut noin 10-20 prosenttisyksikköä alhaisempi.

Näyttää siltä, että suurin osa eroista johtuu kulttuuritekijöistä, kun pohjoismaisen tasa-arvokäsityksen mukaan naisten palkkatyö ja oma raha ovat naisen itsenäisyyden perusta. EY-maissa on toki miesten ja naisten palkkauksessa selvä ero, mutta siinä suhteessa Suomi ei ole kovin paljon tasa-arvoisempi. Palkkauksen osalta muut Pohjoismaat ovat tasa-arvoisempia.

Naisten työssäkäynti on voimakkaasti kasvanut EY-maissa viime aikoina, mutta merkittävä osa siitä koostuu osa-aikatyöstä. Suomi taas poikkeaa osa-aikatyön vähäisyydessä monista Euroopan yhteisön maista ja muista Pohjoismaista. Suomen kanssa vähäisen osa-aikatyön maihin kuuluvat Kreikka, Portugali, Espanja ja Italia.

Suomen korkea työttömyys, lähes 500 000 henkeä, voi kuitenkin muuttaa tilannetta varsinkin, kun siihen samanaikaisesti yhdistyy sekä työttömyysmenojen kasvu että valtion verotulojen vähennys. Työttömyys jatkuu myös pitkään korkeana, jolloin on pelättävissä, että sellaisiin palveluihin, jotka ovat edistäneet naisten työssäkäyntiä, kohdistuu säästöpainetta.

Jos päivähoiton maksuja korotetaan ja sen järjestämisvelvoitetta heikennetään, on selvää, että tämä saattaa vaikuttaa naisten työssäkäyntiin. Oleellinen samaan suuntaan vaikuttava tekijä olisi myös erillisverotuksen purkaminen, minkä toteutumiseen itse en kuitenkaan haluaisi uskoa. Sen sijaan puheet kotiaidin ”hyödyllisyydestä” saattavat voimistua, nimenomaan voi sanoa, että tämä ”hyödyllisyys” voidaan laittaa lainausmerkkeihin. En kuitenkaan usko, että näillä toimilla on kovin suurta vaikutusta työhön osallistumiseen, paitsi jos päivähoitojärjestelmä puretaan. Sen sijaan tällaiset säästöt toki kurjistavat lapsiperheiden asemaa.

Edellä kuvaamani, jossakin määrin naisten työhön osallistumiseen vaikuttava säästöpolitiikka on seurausta Ahon hallituksen virheellisestä talouspolitiikasta, eikä sitä voi suoraan johtaa hallituksen pyrkimyksestä EY-jäsenyyteen.

Silti aivan vaille yhteyttä EY-jäsenyyshakemukseen ei tämäkään kysymys kuitenkaan ole. Ahon hallituksen politiikka on Holkerin hallituksen tavoin tähännyt Euroopan yhteisön raha- ja talousliiton jäsenyyteen ja vieläpä mahdollisimman nopeasti. Liiton ehdot eivät pidä sisällään työllisyysvelvoitteita mutta kylläkin tiukkoja rajoja inflaatiolle, velkaantumiselle, devalvoitumiselle ja koroille. Kun näiden ehtojen täyttämiseen on pyritty kaiken lisäksi sellai-

sessä vaiheessa, jolloin kotitalouksien ja yritysten voimakas velkaantuminen käänsi Suomen lamaan, jota vielä syvensi idänkaupan romahdus, tässä tilanteessa vahvan markan ja korkeiden korkojen inflaationvastainen deflaatiopoliittikka syvensi lamaa, nosti työttömyyttä yhä korkeammalle, ja sen politiikan jatkaminen pitkittää lamaa ja korkeaa työttömyyttä.

Tällä tavoin, siis välillisesti, hallituksen EY-jäsenyyteen tähtäävä poliittikka ja varsinkin Raha- ja talousliiton suhteen valittu linja ovat johtaneet ahdinkoon, jossa esiintyy myös paineita naisten jonkin asteiseen syrjäyttämiseen työmarkkinoilta. Myönnettäköön se sitten avoimesti; niin näyttää olevan, että ei myönnetä, mutta siihen suuntaan toimitaan.

Arvoisa puhemies! Toisin kuin ed. Donner antoi ymmärtää, vasemmistoliiton välikysymyksen tarkoitus oli ja on avoimuuden ja kansanvaltaisuuden lisääminen nyt, kun Suomi käy jäsenyysneuvotteluja. Siksi on ehkä syytä toistaa pieni patkka välikysymyksen tekstistä: "Tiedonannossa ei käsitelty eikä Suomen lausunnossa mainittu Euroopan yhteisön päätöksenteon julkisuuden ja avoimuuden puutetta. EY:n päätöksentekijöiden, EY:n lakeja säätävän elimen eli ministerineuvoston suojelemiseksi arvostelulta sen toiminta ei ole samalla tavoin julkista kuin kansallisten parlamenttien toiminta. Jotta kansalaisilla olisi mahdollisuus seurata hallitustensa toimintaa Euroopan yhteisössä, tulisi päätöksenteon julkisuutta lisätä." Demokratia ja julkisuus kulkevat käsi kädessä. Ilman avoimuutta ja julkisuutta ei ole demokratiaa.

Viime viikolla Dagens Nyheterissä oli varsin osuva vertailu EY:n ja Ruotsin julkisuusperiaatteesta. Kun Ruotsissa perusperiaate on se, toisin kuin valitettavasti Suomessa, että kaikki on julkista, jollei erikseen ole päätetty sen salassa pidosta, niin EY:ssä pääperiaate on se, että kaikki on salaista, ellei sen julkistamisesta ole erikseen päätetty. Ruotsissa katsotaankin, että ei riitä se, että yksinomaan viranomaiset antavat nyt jäsenneuvottelujen aikana EY-informaatiota. Siellä katsotaan, että julkisuusperiaate edellyttää kansalaisten saavan itse valita, millaista tiedotusta he haluavat, ei siis niin, että tieto jaetaan ylhäältä päin ja että viranomaiset katsovat ja valitsevat sen, mistä on syytä tiedottaa, tai toisaalta, mitä on syytä jättää tiedottamatta.

Tämän vuoksi, arvoisa puhemies, on varmaan paikallaan muistuttaa myös tulevaa kotimaista keskustelua varten muutamia lähtökohtia siitä, kun vuonna 87 Suomen hallitusmuotoon lisät-

tiin uusi luku III a., joka sisältää säädökset neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä. Luvun 22 a §:ssä todetaan kansanäänestyksen kohteena olevasta asiasta tiedottamisesta: "Valtio tiedottaa vaihtoehtoista ja tukee niitä koskevaa koskevaa tiedotusta niin kuin siitä mainitussa laissa säädetään".

Hallituksen neuvoa-antavaa kansanäänestystä koskevan lakiesityksen perusteluissa painotettiin voimakkaasti tiedottamista siitä asiasta, joka tulee kansanäänestykseen. Sitaatti näistä perusteluista: "Kansanäänestyksen luotettavuuden eräs tausta on, että kansalaisilla on kannanottonsa tueksi riittävästi tietoa äänestyksen kohteena olevan asian taustasta sekä eri vaihtoehtoista ja niiden eroista ja vaikutuksista. Tämä edellyttää valtion taholta tiedottamista ja tiedotuksen tukemista". Edelleen: "Valtion olisi tuettava myös kansanäänestyksen kohteena olevien vaihtoehtojen puolesta toimivien ryhmittymien tiedotusta ja kampanjointia. Tukemiseen voi olla syytä muun muassa tiedotuksen tasapuolisuuden turvaamiseksi. Osapuolten käyttöön voitaisiin varata määräraha, jotta ne saisivat avustusta anoumuksen perusteella."

Arvoisa puhemies! Perusteluja löytyisi huomattavasti lisääkin, mutta minusta olennaista on nyt se, että Suomessa toisin kuin Ruotsissa hallitus on varaamassa aivan riittämättömät määrärahat nimenomaan vaihtoehtoiseen tiedottamiseen. Hallitus kyllä pitää huolen siitä, että hallituksen ja EY-jäsenyyttä kannattavien tahojen haluama informaatio pääsee julki monen kanavan kautta. Sen sijaan vaihtoehtoisen tiedottamisen ja keskustelun mahdollisuus on lähes olematon.

Kun tämä vuosi on mielestäni erittäin ratkaiseva keskustelulle ja informaatiolle, tuntuu hyvin oudolta, että vain muutama miljoona markkaa Suomessa ollaan valmiita satsaamaan Suomen tämän vuosikymmenen tärkeimmän ja voisiko sanoa itsenäisyyden historian tärkeimmän ratkaisun tekemiseen. (Ed. Laakso: Kannattajat saavat paljon rahaa!) — Minä uskon, että kannattajille tulee, mutta me eduskunnassa nyt puhumme siitä, mitä Suomen valtion ja Suomen hallituksen pitäisi tehdä. Eduskunnassa meidän tulisi kantaa huolta siitä, mitä valtio omin toimin aikoo tehdä. — Kuten sanottu, Ruotsissa on tälle vuodelle varattu jo 25 miljoonaa kruunua tiedottamiseen. Minusta vähintään, mitä voi odottaa, on se, että hallituspuolueiden kansanedustajat vaativat, että enemmän, kuin toisessa lisätalousarviossa on varat-

tu rahoja, tänä vuonna myös saadaan laajasti tiedotukseen käytettäväksi.

Arvoisa puhemies! Olisin vielä tuonut esille sen, kun todellakin Ruotsissa käydään nyt hyvin laajaa keskustelua julkisuudessa, laajempaa ja yksilöidämpää kuin meillä tällä hetkellä, että mm. valtioneuvos Reidunn Laurén, joka on siis sitoutumaton lehtitietojen mukaan, on kiinnittänyt huomiota siihen, miten käy, kun EY-jäsenyyden myötä suuri osa lainsäädäntötyötä siirtyy EY:lle. Kun Pohjoismaissa tällä hetkellä lainsäädäntötyö on kansalaisten demokraattisen kontrollin piirissä, näin ei tule EY:ssä olemaan.

EY:ssä ei ole mitään yhteistä julkisuuskriteeriä. Jokainen EY-instituutio päättää itse, ovatko käsiteltävät julkisia vai eivät. Koko käsitteellä julkisuus on EY:ssä erilainen sisältö ja merkitys kuin minin me Pohjoismaissa olemme tottuneet. Julkista on vain se, mikä on päätetty julkiseksi ja julkaistavaksi, eikä edes kaikki sekään, mikä on julkaistu. Nimittäin siitäkin osa voidaan julistaa salaiseksi.

Useimmat EY-asiakirjat ovat Dagens Nyheterin mukaan ns. harmaalla vyöhykkeellä, jolloin ne voidaan EY-instituutioiden virkamiesten päätöksellä saattaa salassa pidettäviksi. Saamieni tietojen perusteella myös EY-komission pääsihteeri voi yksin päättää, mitkä asiakirjat julkistetaan. Jos asiakirjat on kerran julistettu salaisiksi, ei sitä myöhemmin voi enää kyseenalaistaa. Mahdolliset tietovuodot tutkitaan kuulemma turvallisuuspalvelun toimesta, joten ilmeisesti lehtimiehillekään ei ole mahdollista saattaa muuta tietoa kuin se, minkä EY-komissio ja sen ministerineuvosto haluavat julki tuottaa. (Ed. Laakso: Niinhän se käy Suomessakin!) — Meille onneksi ilmeisesti tietoa tulee hieman muutakin kautta. — Täytyy todella ihmetellä, että esimerkiksi tähän asiaan Suomessa toimittajakunta ei ole kiinnittänyt juurikaan huomiota.

Arvoisa puhemies! Ajattelin päättää puheenvuoroni siihen, kun ed. Donner totesi puheenvuorossaan, että jos me kaiken kertoisimme, menettäisimme kaiken, tarkoittaen ilmeisesti juuri neuvottelutavoitteiden julkistamista. Minun mieleeni tuli ajatus siitä, että jos me kaiken tietäisimme, menettäisimme ilmeisesti lapsellisen uskomme. Siksi ilmeisesti meidän ei halutakaan tietävän kaikkea.

Ed. R ä t y : Arvoisa puhemies! On jälleen kerran todettava, että tänä kauniina talvisena yönä, päivänä, jolloin täytyisi keskustella hyvin laaja-alaisesti eduskunnassa siitä, millä tavalla

hallitus toimii neuvotellessaan Suomen liittymiseksi Euroopan yhteisöön ja niihin sopimuksiin, jotka tulevat vaikuttamaan kansakuntaamme hyvin pitkällä ja laaja-alaisella sektorilla tulevina vuosikymmeninä, ehkä satoina vuosina, ehkä ikuisesti, hallituspuolue on vetäytynyt kokonaan salista ulos. Eikä tämä ole varmasti ensimmäinen eikä toinen kerta, kun tämä talo on tyhjänä, vaikka täällä puhutaan tärkeistä asioista, eikä varmasti viimeinen, ja se minusta kertoo hyvin paljon myös tästä poliittisesta kulttuurista, tämän poliittisen kulttuurin moraalista ja sen keskustelukulttuurin moraalista, josta on hyvin paljon puhuttu. Sitä ei tässä talossa synny eikä voi syntyä, kun ei ole, kenen kanssa keskustella. Näinhän se menee. (Ed. Seppänen: Ministeri Salolaisella ei ole mitään sanottavaa!)

Minusta jos Suomi hyväksyy Maastrichtin sopimuksen, kuten on sanottu — presidentti on sen todistanut, Suomen hallitus — ehdoitta tahdotta Maastrichtin sopimuksen, joka syventää EY:n sisäistä järjestelmää, tämä osoittaa sen, että niitä neuvottelutavoitteita, mitä Suomen hallituksella on esittää, ei tarvita. Ne ovat jo siinä minun nähdäkseni. Ei ole olemassa mitään tavoitteita, kun on jo hyväksytty kaikki se, mitä meille on tiedotettu ja mitä meille on annettu, mitä Maastrichtin sopimus pitää sisällään.

Tällä hetkellä Eurooppa kuohuu. Eurooppa kuohuu tavalla, joka saattaa johtaa erittäin vaikeisiin kansainvälisiin konflikteihin. Se saattaa johtaa erittäin suureen prosessiin tai on jo aloittanut sen prosessin. On kysymys vain siitä, millaiseksi se prosessi muuttuu. Tähän muuttuvaan prosessiin Suomi on ajautumassa sisään, ja kaikki me tiedämme, minkälaisessa kunnossa Suomen talous, Suomen työllisyys, Suomen henkinen ja moraalinen ilmapiiri tällä hetkellä on, ja me olemme avosylin menossa tähän sekasotkuun.

Taas toiset tiedot puhuvat siitä, miten EY kehittyä tai EY on kehittänyt tai EY on murtumassa tai oikeastaan jo hengittää viimeisillä voimillaan. Edelleenkin tällaiseen järjestelmään olemme menossa. Vaikuttaa tosiasialta kuitenkin, että tämä on muutaman tuhannen tai periaatteessa muutaman kymmenen älykkään virkamiehen yhteinen projekti, joka on saanut niin laajat mittasuhteet, että se ei näytä olevan oikein enää kenenkään hallinnassa. Se osoittaa minusta sitä, miten kansa on reagoinut näihin sopimuksiin, kansa, joka tämän lystin viime kädessä maksaa, ja kansa, joka joutuu viime kädessä kaiken sen kestävänsä ja myös kärsimään.

Minusta on äärettömän tärkeää, että kaikki neuvotteluun liittyvät asiat, neuvoteltavina olevat asiat ja päämäärät selvitetään kansalle mahdollisimman laaja-alaisesti ja mahdollisimman rehellisesti, se että meillä ei ole neuvottelutavoitteita, se, että me odotamme, mitä EY sanoo tai EY:n puolella olevat virkamiehet sen pöydän toiselta puolelta sanovat, ja sen mukaan me reagoimme. On aivan selvä asia, että jos EY:n herrat uskaltavat Suomen televisiossa sanoa suoraan sen, että te hyväksytte ehdoitta nämä sopimukset ja sillä siisti, niin se käytännössä tarkoittaa sitä, että valta siirtyy Brysseliin, lainsäädäntövalta siirtyy Brysseliin ja sen jälkeen te toteutate näitä lakeja, mitä täällä säädetään, ja harmonisointe oman lainsäädäntönne sen mukaisesti eikä teillä ole siihen noka naputtamista.

Jos mennään jo niin pitkälle, että Euroopan unioni aikanaan vahvistuu ja olemme liittovaltio, mikä on meidän kansallinen identiteettimme tai kansallisen identiteetin kehittymismahdollisuus? Mikä se on? Mihin se vie? Mikä on se visio, johon Suomea ollaan viemässä? Nämä perustekijät minua kiinnostavat äärettömän kovasti. Tähän tietenkään ei voi olla vastausta ulkomaankauppaministeri Salolaisella tai pääministerillä kuin myöskään presidentillä, koska sitä ei kukaan tiedä, koska Eurooppa on muuttuva, Euroopan yhteisö on muuttuva organisaatio. Sen vain me tiedämme, että sitä vastaan japanilaiset ja amerikkalaiset hyökkäävät erittäin vahvasti, koska heidän intressissään on valloittaa Euroopan talousalue kaikilla markkina-aloilla. Sitä vastaan tietyt EY on ryhtynyt taistelemaan ja vahvistaakseen omaa rintamaansa haluaa laajentaa EY:tä mailla, jotka kykenevät maksamaan, jos eivät muuta, niin ainakin jäsenmaksunsa.

Minua kiinnostaa tietää, mikä on se suuri visio. Mikä on se Euroopan yhdysvallat, jossa me haluamme olla mukana, jonka vuoksi me menetämme itsenäisyyden, jonka vuoksi tai unohtamme sen arvon, minkä pohjalle Suomea on rakennettu, missä isämme ovat olleet taistelemassa suomalaista itsenäisyyttä, itsenäistä identiteettiä, jonka pohjalle tätä maata on rakennettu, vapaata kauppaa erilaisten sopimusten kautta, erilaisten ystävyysuhteiden kautta? Olemme olleet ulkopuolella kansainvälisten konfliktien puolueettomuuspolitiikkaa noudattaen, ja nyt sillä puolueettomuuspolitiikallakaan ei näytä olevan mitään arvoa. Toisin sanoen yhdessä yössä, kun päätimme hakea Euroopan yhteisön jäsenyyttä, kaikki ne perusarvot romuttuivat

täydellisesti tässä salissa. Miten käy sitten tässä loppupelissä, sen vain harvat tietävätkö tai tietääkö ketkään? Ei varmasti.

Se, että meillä on yhteinen raha, että me hyväksymme sen, että meillä on yhteinen raha Euroopassa, on minusta äärettömän suuri identiteetin menetys jokaiselle kansakunnalle. Sitä vastaan varmasti tullaan taistelemaan hyvin pitkälle niin Ranskassa, Saksassa, Englannissa kuin myös meillä Suomessa. Kyllä sillä on äärettömän suuri merkitys, että meillä on oma raha, oma valuutta, millä me teemme kauppaa, millä me pelaamme, mihin pohjautuu myös osaltaan suomalainen kulttuuri, suomalainen identiteetti.

Jos ajattelen yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan näkökulmasta yhteistä euroarmeijaa, niin edelleen olen sitä mieltä, että en halua nähdä sitä päivää, että suomalaiset nuoret miehet ovat sen kaltaisessa taistelussa mukana, johon Suomella ei ole osaa eikä arpaa. Tämä ei tarkoita sitä vastuuntunnottomuutta, että jos muualla tapellaan, niin me olemme sivussa.

Mitä tulee tämän hetken ajatukseen, että rauhaanpakottaminen olisi otettava yhtenä vaihtoehtona meidän rauhanturvaajillemme, niin olen ehdottomasti sitä vastaan. Eilen, kun olin maanpuolustuskurssin avajaisissa, missä keskustelin erittäin korkean sotilashenkilön kanssa, hän esitti erittäin hyvän kysymyksen, että meidän täytyy miettiä, jos me hyväksymme rauhaanpakottamisen, olemmeko me valmiit ottamaan vastaan ne tappiot, mitä siitä saattaa aiheutua, kun meille televisioiden tai radioiden kautta ilmoitetaan, että tänä iltana menehtyi 45 suomalaista sotilasta siinä ja siinä tehtävässä. Olemmeko me valmiit ottamaan tämän vastuun viemällä suomalaisia poikia sen kaltaisiin taisteluihin, joihin meillä ei ole osaa eikä arpaa? (Ed. Laakso: Se on Weu:n velvoite, ei sitä voi kiertää!) Minä en hyväksy tätä, en missään tapauksessa. Sen jälkeen meiltä menee myös pohja koko siltä rauhanturvaamiselta, josta meitä tällä hetkellä kunnioitetaan ja jossa me olemme maailman huipulla, jossa me osaamme kouluttaa sotilaita olemaan puuttumatta minkään maiden väliin konflikteihin, puhumattakaan että me aseellisesti ryhdymme käymään viattomia ihmisiä vastaan.

Sitten on ajatus europaerheestä. Sama ajatus oli aikanaan, kun Neuvostoliittoa laajennettiin jäsenvaltioilla, puhuttiin neuvostoperheestä. Stalin piti siitä sanasta, koska perhetunne tulee meille jokaiselle hyvin lähelle. Se on läheinen asia, perhe: isä ja äiti ja lapset. Nyt Suomi

Euroopan pohjoisella puolella on tällainen hukkuva kakara, pieni lapsi, joka on aina vähän kylmissään, joka on aina vähän hakemassa turvaa isomman kainalosta. Tämä luo sen kaltaisen turvallisuudentunteen, että Euroopan yhteisö luo yhteisen perheen, yhteisen tunteen siitä. Se on minusta äärettömän harhaanjohtavaa, kun kysymys on hyvin pitkälle siitä, että lainsäädännöllisesti ja hallinnollisesti me tulemme alisteuiksi systeemiin, johon meillä ei ole enää vaikutusmahdollisuuksia muutoin kuin vaatimattomalla äänimäärällä ison pöydän ympärillä. Vielä on muistettava mahdolliset yhteistyömahdollisuudet Pohjoismaiden kanssa tämän pöydän ympärillä.

Siitä varmasti kaikki olemme samaa mieltä, että vaikutusmahdollisuudet siihen lainsäädäntöön, mikä koskee Suomea, varmasti ovat pienet, koska on jo nyt nähty tämän Eta-sopimuksen kautta, miten lainsäädäntö harmonisoidaan meillä, miten siihen voidaan vaikuttaa, mitkä ovat ne tiet. Ne ovat erittäin olemattomat. Toisin sanoen me nöyrästi, kuten tänään jo useissa puheenvuoroissa on tullut esille, harmonisoimme ja erittäin tarkkaan vielä noudatamme kaikkia niitä pykäläiä ja määräyksiä, mitä EY:n sisältää Suomeen tulee.

Ympäristön osalta minusta on äärettömän tärkeää, jos neuvottelupöydän ympärillä on mitään tavoitteita ympäristön suhteen, huolehtia siitä, että edes se ympäristönsuojelun taso, mikä meillä Suomessa on, säilyy, puhumattakaan siitä, että koko Euroopan yhteisön sisällä ajatus tuotannollisen kasvun hyväksymisestä, jossa ympäristöarvot eivät saa olla esteenä, on minusta äärettömän takapajuista ajattelua. Luonnonvarat ovat rajalliset ja ehtyvät. Luontoa vastaan meidän ei sopisi kovin paljon taistella, koska se on armoton, se ei anna anteeksi niitä virheitä, jotka me päättäjät teemme oman ahneutemme ja omien intohimojemme kasvattamiseksi tai rakentamiseksi.

Lopuksi haluaisin todeta, että on hyvä, että ollaan avoimia. Mutta miten ollaan avoimia? Minusta olisi kaikkein tärkeintä tällä hetkellä — siitä jokainen suomalainen on kiinnostunut — että ollaan rehellisiä. Jos ei ole tavoitteita, niin sanotaan, että meillä ei ole tavoitteita, me otamme tietoja, me hankimme niitä, me katsomme, mitkä ne olisivat mahdollisesti. Mutta väärin on hymistely, kuten minulle tehtiin eräällä kurssilla. Kun kysyin, mitkä teidän tavoitteenne ovat ja voitko te nyt tässä vaiheessa jo sanoa meille, mistä on kysymys, niin vastattiin, että kyllä

meillä niitä on, mutta niitä ei nyt vielä voida sanoa. Miksi? Juuri nyt niistä täytyy keskustella ja avoimesti tuoda ne pöytään.

Kuten nämä kolme puheenvuoroa tässä edessäni osoittavat, näissä on hyvin laaja-alaisesti keskusteltu EY:stä, neuvottelutavoitteista, mutta näissä ei kovin paljon sanota sitä, mitä minä näistä papereista voin viedä kotiin terveisinä, että tässä on Paavo Väyrysen, tässä on ministeri Salolaisen ja Esko Ahon terveiset, näillä eväillä nyt Suomi on menossa Euroopan yhteisöön ja tässä on teille terveiset. Nyt kun nämä lukee, mitä me ymmärrämme, mitä kansa ymmärtää näistä? Ei yhtään mitään, ei yhtään mitään. Minä mielestäni ymmärrän kyllä ihmisten puheista aika paljon, mutta en esimerkiksi Esko Ahon puheenvuorosta. Taitavasti ministeri puhuu, mutta mitä se konkreettisesti meille sanoo, mitkä ovat meidän tavoitteemme? Meillä ei ole tavoitteita.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pidän erittäin mielenkiintoisena ed. Rädyn ajatusta siitä, että Euroopan unioni aikoo olla protektionistinen Aasiaa ja Amerikkaa kohtaan — tätä hän varmasti tarkoittaa. Mutta tätä ajatusta vastaan kuitenkin puhuu se, että Etan johdanto-osassa todetaan tavoitteena olevan vapaa maailmankauppa. Ymmärrän sen, että vaikka toisaalta haluttaisiin suojata eurooppalaista tuotantoa protektionismin avulla, toisaalta on myös niin, että Euroopan suurimmat yritykset varmasti haluaisivat vapaasti kilpailla Amerikan ja Asian markkinoilla ja valloittaa niitä. Tässä suhteessa olisi kyllä todella mielenkiintoista kuulla, onko tämä ed. Rädyn ajatus oikea ja mitä mieltä ulkomaankauppaministeri Salolainen tästä asiasta on. Tietenkään sitä nyt ei aivan suoraan voi häneltä kysyä.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rätty samoin kuin monet muutkin täällä ovat kiinnittäneet huomiota neuvottelijoiden tavoitetason alhaisuuteen, ja siitähän tämä koko välikysymys on aiheutunut. Minä olen kuitenkin tässä ministereitä seurannut ja minusta tuntuu siltä, että ministeri Salolainen kantaa suurta salaisuutta povellaan. Ministeri Väyrynen ei enää kestänyt paineita, hän lähti pois. Nimittäin Eta-neuvottelujen aikana ministereillä oli se tavoite, että lähtökohdat, tavoitteet, olivat korkeat, mutta sitten niistä luovuttiin pikku hiljaa. Eräänä päivänä, niin kuin olen

sanonut, istuttiin siellä sivupöydässä tyhjen eväspapereitten kanssa, kun muut vielä neuvottelivat ehdoista.

Nyt arvoisat ministerimme ovat todennäköisesti laatineet uuden taktiikan. Toisin sanoen alussa ei vaadita juuri mitään, sitten lähdetään tällä ns. jälkilypsytaktiikalla liikkeelle: Lyödään uusia ja uusia ja uusia vaatimuksia esiin ja päästään tällä loppujen lopuksi siihen systeemiin, että joko vastapuoli purskahtaa itkun ja sanoo, että viekää tuhkatkin pesästä, tai sitten suomalaiset neuvottelijat nousevat pystyyn pöydässä tulipunaisina ja sanovat, että ei tupata, jos ei tykätä. Tässähän saattaa olla tällainenkin ajatus, eikö totta, ministeri Salolainen?

Ed. K o r h o n e n : Arvoisa puhemies! Arvoisa erittäin tarkasti valikoitunut kuulijakunta! Vasemmistoliiton kanta EY-jäsenyyteen on ollut koko ajan erittäin kriittinen, ja kantaamme on tästä syystä arvosteltu jopa epäilylliseksi kuten myös demagogiseksi jne. Tämä ei sinänsä ole ollut millään muotoa yllättävää. Näihin väitteisiin epäilyllisyydestä ja epäuskottavuudesta en seuraavassa millään muotoa puutu. Puhun sen sijaan uskon puutteesta.

On nimittäin ollut paljon sellaista, mihin muut ovat uskoneet, mutta me emme ole uskoneet. Se on ollut toisaalta kiusallista. Olisi ollut miellyttävää tunnustaa yhteistä uskoa. Me emme uskoneet vuosisadan verouudistukseen emmekä rahamarkkinoiden liberalisointiin. Ne rakensivat kuplan, joka puhkesi vuosisadan lamaksi. Pidimme sinipunakoalition aikana tehtyä markan revalvaatiota virheenä. Varoitimme markan kytkemisestä yliarvostetun kurssin mukaisesti ecuun. Tuolloin kantaamme pidettiin aivan järjettömänä, laskivathan korot välittömästi ecupäätöksen jälkeen. Sitten kriitikkomme kertoivat ecusidonaisuuden romahtamisen joltuneen Suomen Pankin liian keveästä rahapolitiikasta. He unohtavat sen perusasian, että Suomen Pankin oli harjoitettava kevyttä rahapolitiikkaa, jotta ennuste korkojen alenemisesta toteutui, tosin vain hetkeksi. Vaihtoehdot vahvan eli yliarvostetun markan olosuhteissa olivat ecukytkennän murtava rahapolitiikka tai kestävämpään korkea korkotasoon. Ecukytkennän monumentaalinen epäuskottavuus pakotti sittemmin Suomen Pankin valitsemaan jokotain sijasta seäkettä.

Markan kellutuksen olosuhteissa on mahdollisuus itsenäiseen rahapolitiikkaan. Korot ovat alentuneet, peruskoron alentaminen on vetänyt

alas myös markkinakorkoja. Se, ettemme ole erehtyneet yhtä raskaasti kuin Suomen Pankki ja hallitus, ei johdu kykyjemme yliveraisuudesta tai poikkeuksellisuudesta, kaukonäköisyydestä jne. Tärkeintä näissä kaikkiin on ollut kriittisyys. Emme ole läheneet äänettömäksi yhtiömieheksi yhteiskuntapolitiikassamme hallitsevan yksituumaisuuden kuoroon. Toinen tekijä liittyy arvovalintoihin. Meille työllisyys ja työttömyyden torjuminen on ollut oleellisesti tärkeämpää kuin rahataloudellisen integraation valuuttakursistrategiat.

Politiikka on tahdon asia, mutta pelkkien arvovalintojen varassa politiikkaa ei tule tehdä. Tulee varoa sekoittamasta omia toiveitaan ja todellisuutta toisiinsa. Minun nähdäkseni vasemmistonkin piirissä EY-täysjäsenyydestä ja Euroopan rahaliitosta käytävää keskustelua leimaa nyt vakava perspektiiviharha, jossa reaaliset mahdollisuudet ja asetetut tavoitteet ovat lähtökohtaisessa ja peruuttamattomassa ristiriidassa keskenään.

Nyt jo myönnetään yleisesti, että ems-järjestelmä on pakottanut EY-alueen kansantaloudet uhraamaan työllisyyttä inflaatio- ja valuuttakurssitavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä ikävä tosiseikka synnyttää toiveita luoda emsistä aivan muuta, kuin mitä se nyt on. Se tapahtuisi lisäämällä emsin kriteereihin työllisyyttä ja talouden kasvua koskevia ehtoja. Samalla nähtäisiin toivottomana Euroopan laajuinen elvytys, eurokeynesiläisyys. Kun kansallinen finanssipolitiikan liikkumavara on ahdas, saadaankin rahataloudellinen integraatio näyttämään jo suorataan elvyttävän talouspolitiikan edellytykseltä.

Edellä luonnosteltu uusi, ylväs eurokeynesiläisyys on tyypillistä kaleidoskooppijärkeilyä. Jos kuva ei miellytä, saat sen vaihtumaan toiseksi pienellä ranneliikkeellä. Jos rahataloudellisesta integraatiosta piirtyvä kuva on ikävä, valittakoon uusi asento: Eurokeynesiläisyys nostaa meidät lamasta. Niin veikeä laite kuin kaleidoskooppi onkin, sen avulla ei voi navigoida. Navigoidessa täytyy tehdä tarkkoja havaintoja ja tuntea paikanmäärityksen perusteoria. Kompassikin saattaisi olla hyödyllinen väline, sillä aavalla merellä on hiukan vaikea määrittellä ilmansuunnat tuulen haistelun avulla.

Euroopan rahajärjestelmän emsin ja Euroopan rahaliiton Emun peruspilari on vaatimus itsenäisestä keskuspankista, joka varjelee inflaatiolta kiinnittämättä lainkaan huomiota työllisyyteen. Tässä ei ole kysymys mistään euroteknokraattien tai -byrokraattien sopimuksenvarai-

sesta päätöksestä, asiasta, joka voitaisiin sekä periaatteessa että myös käytännössä sopia myös toisin.

Karkeasti ottaen on kyse tästä: Talouden toimijat eivät kykene erottamaan reaalisia hintoja koskevia signaaleja suhteellisten hintojen kohinasta, jolloin taloudenpitäjien inflaatio-odotuksia korkeampi inflaatio huiputtaa esiin tuotantoa ja työllisyyttä. Maailma näyttää tätä kautta paremmalta kuin se on. Edelleen uskotaan, että julkinen valta haluaisi saavuttaa nk. luonnollista työttömyysastetta paremman työllisyyden. Julkisen vallan intressien suunnassa on näin ollen yllätyksellisen, ennustevirheitä tuottavan inflaation luominen. Jos yksityiset taloudenpitäjät tuntevat talouden rakenteen ja julkisen vallan työllisyystavoitteen, ei inflaation avulla huiputtaminen onnistu mitenkään. Tällaisessa maailmassa taloudenpitäjät näet korottavat inflaatio-odotuksiaan julkisen vallan työllisyystavoitteita vastaavasti. Talouspolitiikan tekijät joutuvat sen vuoksi talouden toimijoiden kanssa peliin, jonka lopputuloksena on väistämättä korkeampi inflaatio ilman työllisyyden kohenemistä.

Yllä esitetty inflaatioproblematiikka voidaan ratkaista periaatteessa jokseenkin yksinkertaisesti: Annettakoon vastuu rahapolitiikan harjoittamisesta keskuspankille ja säädettäköön keskuspankin tehtäväksi alhaisen inflaation saavuttaminen. Tällainen vahva sitoumus alhaiseen inflaatioon vahvistaa julkilausuttujen inflaatiotavoitteiden uskottavuutta. Talous voi näin ollen saavuttaa vakaan inflaation mukaisen luonnollisen työttömyysasteen alhaisen inflaation vallitessa.

Edellä esitetty järkeily on kuitenkin altis kriitille. Tässä riittänee todeta, että luonnollisen työttömyysasteen käsite on jokseenkin jo kiistanalainen. Käytännössä luonnollinen työttömyysaste määrittyy etupäässä talouden tosiasiallisen työttömyyshistorian mukaan. Se on siis pikemminkin menneiden vuosien talouspolitiikan saldo kuin talouden rakenteen mukaan määrittyvä tasapainonormi.

Tärkeintä on kuitenkin edellä esitetyn argumentaation perusrakenne. Keskuspankin tehtäväksi asetetaan inflaatiotavoitteiden saavuttaminen. Ja piste. Jos keskuspankki tässä tapauksessa rupeaisi kantamaan vastuuta työllisyydestä ja sen kasvusta, se ajautuisi juuri samaan uskottavuusproblematiikan loukkuun, josta hallitus haluttiin päästä antamalla inflaatiosta huolehtiminen keskuspankin tehtäväksi.

Nyt siis ei ole kysymys mielivaltaisesta talouspoliittisesta mallista. Kyse on emsin ja Emun lähtökohtaisesta tehtävänasettelusta. Ne, jotka uskovat emsiä voitavan muuttaa edellä mainitun problematiikan osalta, syllistyvät jotensakin vastuuttomaan toiveajatteluun tai sitten eivät yksinkertaisesti tiedä, mistä puhuvat.

Toinen keskeinen kysymys rahataloudellisesa integraatiossa koskee nk. optimaalisen valuutta-alueen problematiikkaa. Siinä esitetään perimmältään yksinkertainen kysymys: Millaiset seikat luonnehtivat optimaalista valuutta-alueita? Tulisiko Suomessa maksaa palkat ja laskut markalla vai eculla? Vastaus kuuluu pätkinänkuorensa seuraavasti: Kahden eri kansantalouden tulisi käyttää samaa valuuttaa, mikäli ne kokevat samanlaisia taloudellisia shokkeja sekä jos niiden työvoima ja pääoma liikkuvat herkästi näiden kansantalouksien välillä.

Mitä ilmeisimmin kuitenkin Suomi ja EY kokevat erilaisia taloudellisia shokkeja. Maamme on riippuvainen metsäsektorin viennin määrän ja hintojen kehityksestä aivan toisella tavalla kuin tyypilliset Euroopan yhteisön kansantaloudet. Optimaalisen valuutta-alueen tuotantotekijöiden liikkuvuuttakaan koskeva ehto ei toteudu Suomen kansantalouden ja EY:n välillä. Sen mukaisestihan työvoiman tulisi virrata maastamme vaikkapa Saksan liittotasavaltaan silloin, kun esimerkiksi metsäteollisuuttamme kohtaa riittävän suuri kysyntäshokki. Reaalitodellisuudessa näin ei vain tapahdu eikä varmaan tulekaan tapahtumaan.

Euroopan yhteisön yhteinen valuutta ei siis ole kummankaan optimaalisen valuutta-alueen kriteerin mielessä kansantaloutemme kannalta optimaalinen valuutta. Tietoisena markan alttiudesta spekulatiivisille hyökkäyksille on silti perusteltua väittää, että Suomen kansan hyvinvoinnin kannalta on tärkeää säilyttää mahdollisuus muuttaa valuuttakurssia talouden häiriöiden minimoimiseksi.

Analyyttisen ja älyllisen rehellisyyden tunnuksin esiintyvät täysjäsenyyden vaatijat ovat vaienneet rahataloudellisen integraation peruskysymyksistä. He eivät ole keskustelleet sen paremmin emsiin liittyvästä työttömyyden ja inflaation ongelmasta kuin optimaalisen valuutta-alueen problematiikastakaan. Nämä ovat kuitenkin rahataloudellisen integraation peruskysymykset. Kun Euroopan rahaliiton tila ja tulevaisuus ovat nyt hämärän peitossa, on väitetty, että rahataloudellinen integraatio ei tule toteutumaan aiotulla tavalla ja ettei

koko asiasta sen vuoksi kannata juuri puhua-
kaan.

Tällainen argumentointi osuu kuitenkin omaan nilkkaansa. Täysjäsenyyttä on nimenomaan puolusteltu muistuttamalla, että yhteismarkkinoiden kaikkien etujen saavuttaminen edellyttää yhteistä valuuttaa. Mitä ihmisen taloudellista hyötyä täysjäsenyydestä voidaan ajatella koituvan Eta-sopimukseen verrattuna, mikäli kiinteät kurssit ja lopulta yhteinen valuutta eivät toteudu? Vasta yhteinen valuuttahan realisoisi sisämarkkinoiden tiivistämisen ohjelmaan liitetyt kasvu- ja tehokkuustavoitteet.

Rahataloudellinen integraatio on nähty Suomessa ja paljolti muuallakin integroituvan Euroopan vapaiden markkinoiden luonnollisena lopputulemana. Tätä käsitystä vastaan voidaan nojautua erääseen alan kovimmista auktoriteeteista, yhdysvaltalaiseen professoriin Paul Krugmaniin, joka toteaa, ettei talousteoria tuota rahaliittoja koskevia yksiselitteisiä johtopäätöksiä. Krugman toteaa: ”Rahataloudelliset järjestelyt kuuluvat jo aivan käsitteellisesti sellaiseen maailmaan, jossa ei ole mitään takeita siitä, että markkinoiden toiminta takaisi parhaan mahdollisen taloudellisen tehokkuuden. Toiseksi, mitä erilaisimpia kansainvälisiä rahataloudellisia järjestelyjä voidaan luonnehtia vapaiden markkinoiden mukaisiksi. Vaikka saisimmekin valuuttajärjestelmät luokitelluiksi niiden markkinaehtoisuuden mukaan, ei tuosta luokittelusta vielä seuraisi yksiselitteistä politiikkasuositusta.”

Sosialidemokraattien euroreformistinen ja eurokeynesiläinen strategia tähtää liuenneen kansallisvaltion henkinherättämiseen Euroopan tasolla toimivaksi hyvinvointivaltioksi. Tämä on erittäin tärkeä strateginen oivallus ja ainoa vasemmistolaisesta arvomaailmasta käsin tarkastelun arvoinen perustelu rahataloudelliselle integraatiolle. Mutta myös sitä kohtaan voidaan esittää erittäin painavia kriittisiä kommentteja.

Eikö juuri emsin kaltainen rahataloudellinen integraatio ole pakottanut läntisen Euroopan uuraamaan työllisyyttä inflaatio- ja valuuttakurssitavoitteiden toteuttamiseksi? Rakente- ja hyvinvointipolitiikan osalta kysymys on kaksin verroin ongelmallinen. Hyvinvointivaltioprojekti on nimittäin väistämättä ensisijaisesti kansallinen hanke.

Yhdysvaltain hallituksen työministeri Robert B. Reich, eräs presidentti Clintonin talouspolitiikan tärkeitä taustavaikuttajia, on analysoinut tätä problematiikkaa sängen ansiokkaasti: ”Elämme suurta muutoksen aikaa, joka tulee

järjestämään uudelleen alkavan vuosisadan politiikan ja talouden. Emme voi enää puhua kansallisista tuotteista emmekä kansallisista yrityksistä. Myös kansallinen talous menettää perinteisessä mielessä merkityksensä. Kansalliset rajat sitovat vain kansakunnan muodostamaa ihmisjoukkoa. Kunkin kansakunnan tärkein voimavara muodostuu sen kansalaisten taidoista ja tiedoista.”

Pääoma on siis kansainvälistä, se liikkuu herkästi yli kansallisten rajojen. Työvoima puolestaan on kansallista, palkkaan sidottua. Jatkakoon Reich vielä hetken verran. Sijoittakaamme mielessämme ”Suomi” siihen, missä Reich sanoo ”Yhdysvallat”: ”Mitä on Yhdysvallat? Keitä me olemme? Pitäkäämme mielessä, että amerikkalainen työvoima, amerikkalaiset, ovat talouden ainoa suhteellisen liikkumaton ja kansallisten rajojen sisään juuttunut tuotannontekijä. Sen vuoksi Yhdysvaltojen — samoin kuin kaikkien muidenkin kansakuntien — on pystyttävä lisäämään kansalaistensa mahdollisuuksia tarjota työnsä tuotteita maailmanmarkkinoille kohentamalla näiden tietoja ja taitoja ja edistämällä näiden mahdollisuuksia osallistua kansainväliseen vaihdantaan.” Reich siis löytää omassa analyysissään yhteiskuntamallin, jota olemme tottuneet nimittämään täällä pohjoismaiseksi hyvinvointivaltioksi: On siis kehitettävä koulutusjärjestelmää, rakennettava sosiaaliset suojaverkot ja terveydenhoitojärjestelmät pidettävä kunnossa.

Arvoisa puhemies! Perimmältään kyse on siis siitä, että kansakunnan tulee olla vahva, jotta se menestyisi kansainvälisessä kilpailussa. Ja kansakunta on vahva, kun sen jäsenet — kansalaiset — ovat vahvoja.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ministeri Salola: Herra puhemies! Tulkitsen seuraavassa täällä käytetyissä puheenvuoroissa olleet ponnet hallituksen kannalta.

Ensinnäkin hallitus pitää selkeästi epäluottamusponsina vasemmistoliiton puheenvuorossa esitettyä pontta, samoin vihreitten puheenvuorossa esitettyä pontta, samoin epäluottamuslausena SMP:n puheenvuorossa esitettyä pontta. Sen sijaan sosialidemokraattien puheenvuorossa esitetty ponsi ei hallituksen mielestä ole epäluottamusponsi. (Ed. Wahlström: Yllätys, yllätys!)

Herra puhemies! Muutama sana käydystä keskustelusta. Mielestäni keskustelu on ollut kyllä hyvin korkealuokkainen ja monet esitetyt näkökohdat ovat hyvin tärkeitä. (Ed. Seppänen: Ministerit ovat olleet hiljaa!) Voi sanoa, että juuri sen kaltaisia näkemyksiä on syytä pohtia hyvin perusteellisesti, joita keskustelussa on tullut esille. Eihän lähtökohta suinkaan ole tässä tilanteessa se, että hallitus olisi riemunkiljahdukseen menossa Eurooppaan, vaan näkemys on yksinkertaisesti se, että olemme hyvin vaikeassa neuvottelutilanteessa, jossa meidän on puolustettava Suomen etuja uudelleen muotoutumassa olevassa eurooppalaisessa kokonaisuudessa.

Täällä on aika monessa puheenvuorossa sanottu, että hallitus jotenkin yrittää liikkua sammutetuilla lyhdyillä taikka salailee tietoja taikka ei ole tietoa riittävästi saatavilla. Haluan nyt vielä kerran sanoa sen, minkä olen joskus aikaisemminkin sanonut, että kyllähän tästä Euroopan integraatiosta on tietoa niin tavattomasti saatavilla, että jos vähänkään viitsii seurata sitä, mitä kirjoitetaan eri tiedotusvälineissä ja lehdistössä, niin kyllä pysyy äärettömän hyvin tämän tilanteen tasalla. Voi sanoa, että esimerkiksi lukemalla Suomen johtavia sanomalehtiä pysyy niin hyvin integraatiotiedon tasalla, että voi jopa väittää olevansa jonkunlainen asiantuntija. Kysymys on siitä, seurataanko näitä tiedotusvälineitä. Toinen kysymys on, ymmärretäänkö sitten aina se, mitä on seurattu.

Mitä tulee hallituksen toimesta järjestettävään informaatioon, siinä pyritään noudattamaan kyllä hyvin tasapuolisia periaatteita siten, että kansalaispalvelu, joka ulkoministeriön lehdistöosastolla toimii, pyrkisi palvelemaan tasapuolisesti niin vastustajia kuin kannattajiaakin. Samoin niitä vähäiä rahoja, joita tässä taloudellisessa tilanteessa on ylipäättään käytettävissä, myös valtioneuvoston kansliasta pyrittäisiin hyvin tasapuolisesti jakamaan eri ajatussuuntien edustajille.

Toinen seikka, joka täällä on tullut hyvin vahvasti esille eri puheenvuoroissa, on se, että Suomi nyt olisi menossa kontallaan ja kädet pystyssä Eurooppaan. Minä voin kyllä vakuuttaa, että näissä neuvotteluissa, jotka nyt ovat edessä, voin todella vakuuttaa, Suomella on varmasti kaikkein kovimmat neuvottelutavoitteet kaikista Efta-maista. (Ed. Seppänen: Kuulisi yhdenkin!)

Jos johtopäätöksiä vedetään niistä puheenvuoroista joita käytettiin avajaisistunnossa, täytyy muistaa, että ne oli rakennettu aivan eri

periaatteella. Ruotsi esitteli kaikki mahdolliset asiat. Jos sitä vertaa Suomen todelliseen neuvottelulistaan, meidän tavoitteisiimme nähden siitä puuttui vielä hyvin paljon. (Ed. Laakso: Eikö olisi syytä julkistaa?) Minä en ymmärrä, mitä järkeä on sellaisessa, että luelteltaisiin kaikki asiat poronhoitoa ja jäkälän kasvatusta myöten, jos kerran ei kaikkia asioita kuitenkaan saada esille. Silloinhan on asetettava se kysymys, eivätkö sitten muut ole tärkeitä asioita.

Meidän filosofiammehan rakentui ihan toiselle pohjalle. Se rakentui sille, että me sanomme otsikot. Jos me sanomme, että Suomi pyrkii näissä neuvotteluissa kaikin tavoin turvaamaan ympäristönsuojelun korkean tason, niin sehän antaa meille erittäin paljon liikkumavaraa käytännön neuvottelupöydässä ottaa esille lannoitteiden kadmiumpitoisuuksia taikka jotain muita vastaavan tyyppisiä asioita, joita me otamme esille. Mutta eihän näitä kaikkia ole mitään järkeä lähteä esittelemään tuontapaisessa tilaisuudessa, joka oli kysymyksessä.

Otetaan esimerkiksi Eta-neuvottelut, jotka juuri päättyivät pari viikkoa sitten. Niissähän Suomi oli kaikkein tiukimmalla linjalla. Ruotsi, Itävalta ja Norja antoivat huomattavasti aikaisemmin periksi näissä neuvottelukysymyksissä. (Ed. Seppänen: Sveitsi?) Suomi oli kaikkein tiukimmalla kannalla, jopa niin tiukalla kannalla, että meidän kantamme vaikutti neuvottelutulokseen. (Ed. Aittoniemi: Mitä te saitte?) — Me saimme mm. alemman Sveitsin maksuosuuden, joka todellakaan ei ollut mikään itsestäänselvyys. Sitten saimme estetyksi sen, että esimerkiksi Espanja ja eräät muut vaativat huomattavasti laajempaa maataloustuotteitten tuotekatetta kuin se, mikä oli lopputuloksena. Kyllä minä uskallan väittää ja pysyn väitteessäni, että Suomen tiukka linja tässäkin asiassa ratkaisi sen suhteen, että neuvottelutulos oli parempi kuin muuten olisi ollut.

Minä vielä kerran vakuutan, että aivan taakuilla meidän neuvottelutavoitteemme ja neuvotteluasenteemme tulee olemaan tiukin kaikista Efta-maista näissä neuvotteluissa, jotka nyt alkavat. (Ed. Seppänen: Varo, EY, Suomi tulee!)

Täällä on muutamissa puheenvuoroissa ihmetelty sitä, että nyt nämä maatalouden ja aluepolitiikan kysymykset ovat kuitenkin saaneet niin leijonanosan näissä neuvottelutavoitteissa. Sitä on pidetty pahana. Mutta eikö siihen ole aivan selvä logiikka? Itse asiassa kaikki muut alueet — teollisuustuotteiden osalta ja monien muiden kysymysten osalta — on ratkaistu jo Eta-sopi-

muksella. Kysymyshän on siitä vain, että ne ratkaisut, jotka Eta-sopimuksella on tehty, siirretään sieltä sisään EY-jäsenyys sopimukseen, esimerkiksi pääomaliikkeitten vapautuminen ja tavarakaupassa eräät poikkeamat, turvallisuusjärjestelyissä olevat poikkeamat jne. Nehän vain siirretään sisään Eta-sopimuksesta EY-sopimukseen. Sen sijaan uusia neuvottelualueita ovat turvallisuus-, ulko- ja puolustuspolitiikkaan liittyvät kysymykset (Ed. Seppänen: Niistähän luovuttiin!) ja Emu, ja niissäkin on tilanne sikäli erikoinen, että emme tiedä lopullisesti, mikä tulee olemaan EY-linjaus niissä.

Minä voisin esimerkiksi Emusta erään pienen katkelman selostaa, jotta kävisi ilmi, mitenkä ei ole mitenkään kirkossa kuulutettu sekään asia. Siis kolmannen vaiheen alkamispäivänä Ecofinn, tämä valtiovarainministerien kokous ja sen neuvosto, vahvistaa niiden jäsenvaltioiden yksimielisyydellä, joita ei koske poikkeuskohtelu — ja poikkeuskohtelu koskee niitä, jotka eivät täytä kriteereitä — ne lopulliset vaihtokurssit, joihin näiden jäsenvaltioiden valuutat kiinnitetään, sekä sen lopullisesti vahvistetun kurssin, jolla kolmannen vaiheen alussa itsenäiseksi valuutaksi muuttunut korivaluutta ecu korvaa nämä valuutat. Mitä tulee kansallisia valuutoista luopumiseen, Maastrichtin sopimuksen Emu-klausuulit eivät näy antavan suoraa vastausta kysymykseen, milloin täsmälleen Emun kolmanteen vaiheeseen kelpuutettujen maiden on luovuttava omista kansallisista valuutoistaan. Samassa artikkelissa, jossa määritellään valuuttakurssien lopullinen kiinnittäminen, todetaan: "Neuvosto toteuttaa samaa menettelyä noudattaen myös muut toimenpiteet, jotka ovat tarpeen otettaessa ecu nopeasti käyttöön näiden valtioiden ainoana valuuttana." Kolmannen vaiheen alussa näyttäisi syntyvän tilanne, jossa jokaisessa siihen siirtyneessä maassa laillisina maksuvälineinä olisivat sekä oma kansallinen valuutta että ecu. Kokonaan ecuun siirtymisen eli omasta valuutasta luopumisen täsmällinen ajoitus näyttää Maastrichtin sopimuksessa jäävän jonkinlaiseksi harmaaksi alueeksi, siis jopa niiden osalta, jotka ovat valmiita kaikkein pisimmälle menevään järjestelmään. Asia saattaakin nousta yhdeksi niistä Euroopan unionin peruskysymyksistä, joista voi aikanaan olla työlästä saada aikaan lopullista päätöstä.

Miksi sekä tässä kysymyksessä eli Emu-asiasa että myöskin ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa asiassa, joka on täysin muotoutumatta yksityiskohtiensa osalta, meidän pitäisi

hypätä tässä vaiheessa määrittelemään Suomen yksityiskohdat näihin kysymyksiin? Ei siinä ole mitään mieltä. Siksi meidän kannattaa noudattaa sitä järkevää periaatetta, että me katsomme, pääsevätkö nämä pisimmälle ehtineet edes keskenään yksimielisyyteen. Meille saattaa tarjoutua aivan uusia mahdollisuuksia hoitaa omaa etuamme oman kansallisen etumme kannalta parhaalla mahdollisella tavalla niissä uusissa olosuhteissa, jotka saattavat yhtäkkiä avautua. Eihän Euroopan yhteisön kehitys ole missään tapauksessa koskaan mennyt täsmälleen niin kuin he ovat itse ennakoita kuvitelleet. Vähintäänkin siinä on tullut hyvin suuria viivästyksiä, ja monasti asiat ovat myöskin muuttuneet ja on järjestetty vain kriisikokous ja sen jälkeen asioita taas katsottu aivan uudella tavalla. Eli Suomen tulee harjoittaa varovaista politiikkaa tällaisissa isoissa kysymyksissä. Minä en ymmärrä sitä, miksi meidän pitäisi hypätä etukäteen määrittelemään kaikkea sellaista, mikä tulevaisuudessa voi jäädä toteutumatta.

Tämä eduskunnan oma informoitumisen halu on ollut yllättävän pientä. Kun olemme keskustelleet ulkoministeri Väyrysen kanssa, olemme ihmetelleet sitä, että eivät valiokunnat ole niin hanakasti halunneet kutsua asiantuntijoita, erityisalojen ministereitä ja meitäkään, kuultaviksi. Ideahan oli se, että me antaisimme yksityiskohtaista tietoa tavoitteista ja kaikesta siitä, mikä sillä hetkellä on tiedossa, valiokunnissa, koska tämä kenttähän on äärettömän laaja, eihän tässä mikään aika riitä, jos täällä suuressa salissa lähdetään käymään kaikkia yksityiskohtia läpi. Ainakin minä olen ihmetellyt sitä, miksi tämä harrastus on ollut niin vähäistä, kun kaikki erityisministerit ovat olleet valmiita tulemaan ja on kirjeellä ilmoitettu, että ministerit ovat valmiita tulemaan selostamaan oman alansa neuvottelutavoitteita, mutta ei vain niitä kutsuja ole tullut. Kahteen on tullut kutsu: ulkoasiainvaliokuntaan ja maa- ja metsätalousvaliokuntaan, mutta siinä ne ainakin omalta osaltani toistaiseksi ovat, ja tietävästi sama on tilanne myöskin ministeri Väyrysen suhteen. En tiedä, onko erityisalojen ministereitä käynyt lainkaan, en ole kuullut ainakaan, että olisi käynyt vielä, mutta ehkä on käynyt. Hyvä on, jos on käynyt; aina parempi, että joku ainakin on käynyt.

Herra puhemies! Tässä näitä kommentteja käytettyihin puheenvuoroihin. Niin kuin sanottu minusta tämä keskustelu on ollut hyvin korkealuokkaista ja osoittaa, että kaikki ovat paneutuneet tähän tärkeään kysymykseen.

Ed. Wahlström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Salolainen sanoi mm., miksi etukäteen sitoutua, kun emme tiedä, mihin suuntaan Euroopan yhteisö kehittyä. Hän sanoi myös, että tietoa on saatavilla. Minusta monet näistä tiedoista kertovat, että Suomi on todellakin sitoutunut Euroopan yhteisön eli tulevan Euroopan unionin kehittämiseen arvioimatta lainkaan sen poliittista sisältöä. Siksi me olemme kritisoineet sitä, että täällä puhutaan elintarviketaloudesta ja maataloudesta, jotka sinänsä ovat tärkeitä asioita. Mutta koko Euroopan unionin sisältö verrattuna Euroopan yhteisöön tai verrattuna siihen sopimukseen, mikä meillä nyt on mahdollisesti syntymässä Etan puitteissa, on ennen kaikkea poliittisen liiton syntyminen, jossa on ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja mahdollinen puolustuspolitiikka. Se on se suurin ero, mikä on koko EY:n ja tulevan EU:n välillä, puhumattakaan siitä, mikä on ero suhteessa Etaan, siis tämä plus Talous- ja rahanunioni, josta täällä on puhuttu.

Siinä mielessä on aika ristiriitaista väittää, että ei ole sitouduttu. Minulla on ministeri Salolaisen puheenvuoro, joka käytettiin Brysselissä 1 päivänä helmikuuta. Siinä puhutaan ensinnäkin turvallisuus- ja ulkopoliittikan ongelmattomuudesta. Sitten jälleen kerran toistetaan sotilaallinen liittoutumattomuus. Lisäksi puheessa sanotaan: ”Suhtaudumme avoimesti tulevaisuuteen ja olemme valmiit rakentavasti myötävaikuttamaan Euroopan unionin puolustusolottuvuuden kehittämiseen. Olennaista meille on, että ratkaisulla edesautettaisiin Pohjois-Euroopan vakautta ja turvallisuutta.” Näin sanoi ministeri Salolainen avauspuheenvuorossaan. Minusta asiaa ei ole lainkaan problematisoitu, vaan on sanottu vain yksikertaisesti, että olemme valmiit antamaan periksi kaikessa, eikä yhtään pohdita, miksi siitä olisi jotakin parempaa hyötyä Suomelle kuin nykyisestä tilanteesta.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli ihan hyvä, että ministerit tulivat esiin ja keskustelemaan näistä asioista. Olin kuitenkin jonkin verran pettynyt ministeri Salolaisen äskeiseen puheenvuoroon siinä suhteessa, että Emu-asia mielestäni on erittäin tärkeä. Se on aivan perustavimpia asioita. Siitä on puhuttu täällä salissa käytetyissä yksittäisten kansanedustajien puheenvuoroissa. Muun muassa ed. Tuomiojan todella mielenkiintoisella tavalla problematisoiva puheenvuoro synnytti salissa keskustelun. Minä todella odotin, että

ministeri Salolainen olisi siihen keskusteluun osallistunut, ottanut eri puheenvuoroihin kantaa ja kertonut, miksi juuri hän on edustanut sitä selkeintä kantaa, että hypätään ykkösvaiheessa Emuun mukaan. Tässä osoitettiin juuri kaikki ne ongelmakohdat, joita siinä asiassa on. Siihen sitaatti, jonka ministeri luki, ei vastannut ollenkaan.

Toiseksi asia, joka minua myös vähän risoo: On ihan ihan hyvä, että ministeri Väyrynen kävi maa- ja metsätalousvaliokunnassa ja hallintovaliokunnassa selvittämässä toisaalta maatalouspuolen tavoitteita ja toisaalta aluepolitiikan tavoitteita. Tämä on nyt vähän tuhmasti sanottu, mutta jos minä vertaan sitä informaatiota ja kuvaa, jonka antoi ministeri Väyrynen maa- ja metsätalousvaliokunnassa, TV 1:n uutisiin, niin TV 1 voitti.

Ed. Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli myönteistä, että ministeri Salolainen kuitenkin sanoi jotakin myönteisillä aikana. Olen ymmärtänyt, että ministerit ovat sopineet, ettei puhuta yhtään mitään mistään asiasta. Olen pettynyt siihen, että ei ole valmiutta keskustella. Tämä koskee myös eduskuntaa. Hallituspuolueista ei kukaan ole käyttänyt ryhmäpuheenvuoroja lukuun ottamatta, yhtään puheenvuoroa eikä ole ollut oikeastaan ketään salissakaan keskustelun aikana, ikään kuin asia olisi jotenkin niin perifeerinen tai mitätön, että siitä ei kannata edes keskustella eduskunnassa. Mielestäni tämä on koko eduskuntalaitoksen vakavaa aliarviointia ja haiskahtaa vähän sabotaa silta: Halutaan saada asia mahdollisimman pienin äänin pois päiväjärjestyksestä.

Ministeri Salolainen sanoi myös, että integraatiosta on saatavissa lehdistä ja muualta paljon tietoa. Se on aivan totta. Mutta me välikysymyksessä kysimme hallituksen kantaa nimenomaan isoihin asioihin, jotka liittyvät Euroopan unioniin. En minäkään ole odottanut, että kaikista detaljeista annettaisiin selkeitä neuvottelutavoitteita, kadmiumpitoisuuksista jnp., mistä ministeri puhui, vaan nimenomaan suurista linjauksista. Ainakin niitä pitäisi voida problematisoida tässä salissa, nimenomaan Emua ja ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Siihen ministerit nyt eivät ole suostuneet. Ulkoministeri ei ole puhunut yhtään sanaa ulkopoliittikkaa tänä päivänä. Minä en oikein ymmärrä, että puhutaan siitä, että halutaan avointa keskustelua. Onko sitten niin, että jos täällä sanotaan jotakin tai keskustellaan, se haittaa neuvotteluita Brysselissä? Sil-

loin se pitää mielestäni myös sanoa. Pidämme sitten suumme kiinni.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin puuttunut ministeri Salolaisen vastaukseen siltä osin, kun hän puhuu, että tietoa on saatavissa roppakappalla. Ensinnäkin pidän sitä varsin sääliittäväenä, jos kansanedustajat joutuvat haalimaan tietoa Hesarista, Aamulehdestä ja muista lehdistä. Toiseksi Maastrichtin sopimukseen sisältyy 31 julkilausumaa ja 16 pöytäkirjaa. Ne ovat englanninkielisiä. Tietääkseni niitä Suomessa ei ole kääntänyt sen enempää Hesari, Aamulehti kuin ulkoministeriökään. Enkä voi ymmärtää sitä, että kun esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvästä äänestamisestä säännellään julkilausumassa ja tätä asiakirjaa ei ole sen enempää tuotu englanninkielisenä kansanedustajien saataville kuin suomenkielisenäkään, kuinka samanaikaisesti täällä voidaan aivan kuin hyvällä omallatunnolla puhua siitä, että julkisuuspuoli Maastrichtin sopimuksesta olisi kunnossa.

Toinen asia: On toki myönteisestä kuulla, että aiotaan keskustella lannoitteiden kadiumpitoisuudesta. Mutta minä haluaisin kerta kaikkiaan tietää sen, aiotaanko edes neuvotella siitä, voiko Suomi säilyttää itsenäisyytensä. Jos ei aiota neuvotella, eikö olisi oikein Suomen kansaa kohtaan, että myönnetään jo alusta asti, että tämä kysymys, että Suomi menettää itsenäisyytensä, ei ole sellainen, jota voidaan edes yrittää estää neuvotteluiden avulla?

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti minunkin todettava se, että on varsin kummallista, että ministerit eivät esimerkiksi ryhmäpuheenvuorojen jälkeen käyttäneet tavanomaisia kommenttipuheenvuoroja, vaan ovat yön pimeille tunneille jättäneet tämän ja ilmeisesti harkinneet, kannattaako kommentoida.

Nimittäin jos ajatellaan keskustelua neuvottelutavoitteista, niin hallitushan ei ollut vapaaehtoisesti tähän valmis. Opposition puoleltahan esitettiin toive, että hallitus olisi itse tuonut tämän keskustelun tänne. Tarvittiin siis välikysymys, jotta keskustelu saatiin aikaiseksi. Nyt hallituspuolueista kokoomus ja keskusta, lukuunottamatta yhtä keskustan kansanedustajaa, ed. Kuuskoskea, boikotoivat täysin tätä keskustelua. Kuitenkin samanaikaisesti kansalaiset kysyvät meiltä, vaativat meiltä kansanedustajilta tietoa siitä, millä ehdoilla Suomi neuvotteluja käy.

Välikysymys tarvittiin, jotta keskustelu saadaan aikaiseksi, mutta se ei näytä kaikkia kansanedustajia kiinnostavan. Siitä syystä on aika mielenkiintoista se, että pääministeri Aholla on kuitenkin otsaa väittää, että välikysymys on osa sitä prosessia, jolla eduskunta osallistuu neuvottelutavoitteista käytävään keskusteluun. Siis meidän oli se pakko tehdä, jonka jälkeen pääministeri Aho tunnustaa, että tämä osa prosessia. Siis hallitus ilmeisesti halusikin saada välikysymyksen, jotta päästäisiin keskustelemaan. Tämä on hyvin outo tapa.

Kyllä minusta ministeri Salolaisenkin vastamattomuus osoittaa sen, että hallituksen ministerit eivät puheenvuoroissaan millään tavalla halunneet esimerkiksi tuoda esiin sitä, miten kansalaisille jaetaan tietoa, miten kansalaisille halutaan turvata monipuolinen ja erilaisia vaihtoehtoja tarkasteleva tiedonsaanti. Nimittäin hallitushan tiedottaa vain jäsenyyttä tukevista linjoista ja puoltaa jäsenyyttä. Se on hallituksen linja. Miten aiotte taata sen, että todella laaja-pohjainen, moniarvoinen ja vaihtoehtoinen tiedotus säilytetään?

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Väyrynen on sekä täällä salissa että ulkoasiainvaliokunnassa taitannut ainakin vuoden peistä itsenäisen puolustuksen ja sotilaallisen liittoutumattomuuden puolesta ainakin rajoitetulla alueella. Suomen neuvottelijat ovat ilmoittaneet, että he hyväksyvät Maastrichtin sopimuksen myös unionin ja puolustuspolitiikan osalta täysin ilman minkäänlaisia rajoitteita. Nyt väitetään, että ei tiedetä, minkälainen unionin sopimuksen ja tulevaisuuden sisältö on. Huolimatta siitä suomalaiset ovat ilmoittaneet, että se ei ole meille ongelma, vaan kaikki hyväksytään.

Miten nyt on sopusoinnussa ulkoministerin puheiden kanssa ilmoitus siitä, että Maastrichtin sopimus hyväksytään, kun tiedetään tarkkaan, mitä se merkitsee? Se merkitsee käytännössä yhteisiä puolustusvoimia, joihin Suomenkin on osallistuttava ja lähetettävä joukkojaan niille alueille, mihin tulevaisuudessa määrätään. Miten voi olla kaksi näkemystä näin ristiriidassa? Tässä ei ministeri Väyrysen mukaan ole mitään ongelmia, vaan kaikki on ihan ok ja sopusoinnussa. Nyt ilmeisesti seuraavassa puheenvuorossaan hän antaa tyhjentävän vastauksen, jota todella mielenkiinnolla kuuntelee.

Toinen asia on se, että on ihan hyvä, että maatalouspolitiikkaa ajetaan tällä voimakkuu-

della, kuin mitä alkupuheenvuoroissa on esitelty. Minä ihmettelen vain sitä, kuka on nämä luottamukselliset asiakirjat ja missä tarkoituksessa syöttänyt julkisille tiedotusvälineille. Esimerkiksi televisiossa näytettiin asiakirjaa, jossa luki ”luottamuksellinen” ja jossa selviteltiin tarkkaan maatalouteen ja aluepolitiikkaan kohdistuvat ehdot, mistä Suomi pitää neuvotteluissa kiinni. Miksi eivät ne tulleet tänne eduskuntaan ja valiokuntaan? Miksi ne on annettu tiedotusvälineille? Mikä ristiriita tässä on? Olisi mukava tietää tämä asia.

Ulkoasiainministeri Väyrynen: Herra puhemies! Minä olin alun perin tarkoittanut, että olisin kuunnellut koko keskustelun ja vasta lopuksi esittänyt kommenttipuheenvuoron. Tällä on neljä puheenvuoroa jäljellä. Minusta olisi ollut parempi järjestys se, että olisi käytetty ne kaikki ja sitten keskusteltu sen päälle.

Minä annoin jo omassa puheenvuorossani tyhjentävän vastauksen siihen, mikä koskee ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. (Hälinää, välihuutoja) Minun on vaikea ymmärtää sitä, että tätä tosiasiaa ei ole eduskunnassa otettu vastaan, vaan koko ajan tivataan, että pitää kertoa enemmän. Se on kaikki tässä sanottu. (Välihuutoja) — Jos te voisitte kuunnella, niin minä nyt vastaisin.

Kuten puheenvuorossani sanoin, hallituksen käsityksen mukaan Suomi näyttää voivan liittyä Euroopan yhteisöön noudattaen sitä politiikkaa, jonka me olemme itsellemme kylmän sodan jälkeisessä Euroopassa omaksuneet. Tämä tarkoittaa sitä, että hallituksen ja eduskunnan asettama tavoite ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta on saavutettavissa eli Suomi voi liittyä yhteisöön säilyttäen puolueettomuutensa sellaisena kuin me olemme sen kylmän sodan jälkeisessä Euroopassa määritelleet korostaen, että sen ytimenä on sotilaallinen liittoutumattomuus ja itsenäinen uskottava puolustus. (Ed. Laakso: Entä sen jälkeen, kun yhteisö muuttuu Euroopan unioniksi?)

Meillä ei näytä olevan mitään pulmia osallistua yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan sillä tavoin kuin se on Maastrichtin sopimuksessa sovittu. Mitä tulee puolustusulottuvuuteen, niin siitähän ei ole Maastrichtin sopimuksessa sovittu. Siellä on varsin väljä muotoilu siitä, miltä pohjalta tätä ulottuvuutta ryhdytään tulevaisuudessa kehittämään. Jos puhutaan puolustusulottuvuudesta EY-käsittein, niin se pitää sisällään mm. rauhanturvatoiminnan. On aivan

luonnollista, että me olemme mukana sitä kehittämässä omista lähtökohdistamme käsin. Meiltä ei edellytetä sitoumusta siihen, että me osallistuisimme tulevaisuudessa yhteiseen puolustukseen tai puolustuspolitiikkaan. Se on asia, joka jää meidän omaan harkintaamme. Eli kyllä näissä kahdessa kappaleessa omaa puheenvuoroani sanottiin tyhjentävästi se, mikä ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta on tilanne nyt, kun me olemme jäsenyysneuvotteluihin käyneet.

Tämä kysymys on hyvin mielenkiintoinen, joka on monessa puheenvuorossa tässäkin salissa esitetty, että eihän Suomi ole liittymässä yhteisöön vaan unioniin ja se unioni on ihan eri asia kuin yhteisö. Kysymys on vain nimestä, jota käytetään. Viime aikoina ja viime kuukausina olen keskustellut useiden EY-maiden ministereiden kanssa, komission jäsenen kanssa. Jokseenkin kaikki myöntävät, että oli ilmeinen virhe ottaa unioni-sana käyttöön, koska se luo semmoisen kuvan, että Maastrichtin sopimuksella ollaan luomassa jotain aivan uutta. Kuitenkin kysymys on asteittaisesta EY:n kehitymisestä. Maastrichtin sopimus on tulkinnanvarainen, ja näköjään Suomen eduskunnassa tulkitaan sitä paljon pidemmälle kuin yleensä EY-maissa. Sitten näiden tulkintojen pohjalta esitetään kysymyksiä.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta siis meillä ei näytä olevan mitään ongelmia nyt, kun olemme neuvotteluihin ryhtymässä, sen vuoksi että ne tavoitteet ja reunaehdot, jotka hallitus ja eduskunta ovat asettaneet, ovat toteutettavissa näillä näkymin. Sen vuoksi ei ole ongelmia.

Ed. Wahlstrom (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ministeri Salolainenkin kehotti tutkimaan lehtiä ja lukemaan tietoa, niin minäpä nyt lukaisen parin ulkopoliittikan tutkijan, Pekka Visurin ja Jukka Salovaaran, kommentteista, joissa he juuri torjuvat tämän Väyrysen ajattelun siitä, että on pelkästään nimenmuutoksesta kysymys, vaan kysymys on nimenomaan siitä, että poliittisen unionin logiikkana on, että ”ilman yhteistä poliittista päätöksentekoa yhdentyvästä taloudesta”, näin he kirjoittavat, ”tulee markkinavoimien vapaa temmellyskenttä, mikä saattaisi horjuttaa yhteiskuntien sisäisiä ja valtioiden välisiä suhteita” ja että nimenomaan tämän takia unionin kehitys on poliittista ja siihen sisältyy ulko- ja turvallisuuspolitiikka.

Minä kyllä ihmettelen, miten Väyrynen voi väittää, että me emme ole sitoutuneet mihin-

kään. Tässä EY:n komission avis'ssa sanotaan aivan selvään, että "Suomen edellytetään hyväksyvän ja kykenevän toimeenpanemaan tämä politiikka sellaisena, miksi se tulevien vuosien aikana kehitty", ja edellä puhutaan nimenomaan unionin yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Vielä samassa kappaleessa sanotaan, että tämän yhteisen puolustuspolitiikan mahdolliseen muodostamiseen, mikä voisi aikanaan johtaa yhteiseen puolustukseen.

Tämä on aivan eri asia kuin se, mitä ministeri Väyrynen yrittää väittää. Suomen hallitus on sitoutunut siihen, että tässä olemme mukana, mutta ei ole koskaan sanonut, miksi, mikä hyöty siitä on. Minä ainakin ymmärrän, että jos tällaiseen sitoudutaan, sitä on jollain tavalla kyettävä perustelevaan Suomen kansan edulla, Suomen edulla. Sitä ei hallitus kykene esittämään, ja sen takia kiemurrellaan ja selitellään, että edelleen voidaan olla liittoutumattomia ja puolueettomia. Kuitenkin täällä avis'ssa sanotaan, että Suomen on tarkoin annettava määrätyt sitovat takeet. Kyllä silloin on sanottu jo selvästi, mihin kehitetään, mikä on tavoitteena. Minä olen ennenkin ihmetellyt sitä, miksi edellytetään, että kehitys olisi aivan päinvastainen kuin mitä Maastrichtissa on sovittu.

Toinen varapuhemies (koputtaa):
Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Minäkin kiinnitin huomiota juuri tähän osaan, mihin ed. Wahlström vastauspuheenvuoronsa lopetti, mihin nyt ovat hävinneet ne avis'ssa olleet sitovat takeet, vaatimukset. Onko ymmärrettävä niin, että ministeri Väyrynen äsken ilmoitti nyt meille harvinaisen yksiselitteisen selvästi, että neuvotteluissa on todettu, että avis'n tämä lausuma ei merkitse yhtään mitään, se on ikään kuin poistettu.

Kun luetaan Maastrichtin sopimusta, siinä hän sanotaan ensinnäkin juuri niin kuin ed. Wahlström kuvasi. Ensinnäkin on siinä tekstiosassa harvinaisen selvä kannanotto, ja sitten deklaratio on vielä lopussa, jossa vielä erikseen todetaan nämä asiat. Ne on niin kuin kahteen kertaan survaistu pöytään ja niihin on vielä avis'ssa otettu vastaus.

Minä en ymmärrä, ministeri Väyrynen. Nyt kertokaa meille täsmälleen, onko kaikki muuttunut näiltä osin viimeisten viikkojen aikana.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! On mielenkiintoista sanallista taiteilua se tapa, millä ulkoministeri Väyrynen yrittää selvittää Suomen liittymistä Euroopan yhteisöön tilanteessa, jossa Euroopan yhteisö on muodostumassa Euroopan unioniksi.

Kannattaa verrata sitä, mitä alivaltiosihteeri Jaakko Blomberg sanoo, mitä hän sanoo Suomessa ja mitä hän sanoo ulkomailla samasta asiasta. Täytyy sanoa, että kun alivaltiosihteeri Blomberg puhuu Suomessa, hän on suurin piirtein samaa mieltä kuin ulkoministeri Väyrynenkin. Mutta kun hän on kirjoittanut artikkelin Nato Review -lehteen, niin siinä hän toteaa aivan toisella tavalla, että kyllä tilanteessa, jossa Suomi on liittymässä Euroopan yhteisöön, nämä tavoitteet, joita eduskunnankin sanotaan asettaneen, voivat säilyä, eli Suomi voi tässä tyypistetyssä muodossaan pitää kiinni ns. puolueettomuuspolitiikastaan. Mutta kun integraatioprosessi Maastrichtin sopimuksen päätösten pohjalta etenee, niin tämä ei enää ole mahdollista.

Mielenkiintoista on se, että ensimmäistä kertaa Jaakko Blomberg Nato Review'hun kirjoittamassaan artikkelissa toteaa avoimesti, että neuvotellessaan Maastrichtin sopimuksen pohjalta jäsenyydestä Suomi tunnustaa, että sen kansallisesta puolustuksesta saattaa tulla osa laajempaa yhteistä järjestelyä, kun integraatio etenee. Juuri tästä on viime kädessä kysymys. Tämän ministeri Väyrynen sanallisella kikkailulla haluaa kieltää puhuessaan, että silloin kun Suomi liittyy Euroopan yhteisöön, Suomi voi säilyttää tyypistetyssä muodossa puolueettomuutensa.

Kysymykseni on: Mitä tapahtuu sen jälkeen, kun Euroopan yhteisö muuttuu Euroopan unioniksi?

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa herra puhemies! Olisin vielä palannut ulkoministeri Paavo Väyrysen kirjaan, jonka hän sattuneesta syystä minulle lahjoitti vuonna 87. Kun hän silloin sanoo, että kun Suomi on puolueeton maa, se ei voi eikä halua olla talousyhteisön jäsen, Suomi on siis pitänyt kaiken kansallisen päätäntävaltansa itsellään, niin en nyt oikein ymmärrä, mikä tässä on muuttunut näiden muutaman nukutun yön aikana, kun tänään kaikki tuntuu olevan mahdollista: liittymisen Euroopan unioniin, sitoutuminen varauksettomasti tukemaan unionin harjoittamaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Minä en kerta kaikkiaan ymmärrä sitä.

Jos sitten ajatellaan, että tämä liittyisi jotenkin siihen, mitä idän ja lännen välillä on tapahtunut, niin toisaalta tässä kirjassa hienosti perustellaan tällä kansallisella päätäntävällä, että tämä on keskeistä ja olennaista. Enkä nyt oikein haluaisi uskoa, että täällä kukaan voisi ääneen väittää, että Suomi säilyttäisi kaiken kansallisen päätäntävänsä samanaikaisesti, kun se menee Euroopan unioniin ja sitoutuu varauksettomasti noudattamaan ja tukemaan unionin harjoittamaa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Ulkoasiainministeri Väyrynen: Herra puhemies! Niin, minä olisin mieluummin käynyt tämän keskustelun vasta sitten, kun kaikki kansanedustajat olisivat ensin lausuneet käsityksensä. (Ed. Seppänen: Sitä mekin yritämme, mutta kun ministeri ...) — Mutta kun te haluatte nyt kuulla, niin tässä vaiheessa voidaan vastata.

Mitä tulee ensinnäkin kysymykseen yhteisö tai unioni, EY:n nimi on Euroopan yhteisö niin kauan kunnes Maastrichtin sopimus on ratifioitu, jolloin siitä tulee nimeltään Euroopan unioni. Se on kaikessa oleellisessa sama, vain nimi muuttuu. Maastrichtin sopimukseen on kirjoitettu tietyt tulevaisuuden tavoitteita, joista voidaan tänä päivänä jo sanoa, että monet niistä eivät tule toteutumaan ainakaan sellaisena, kuin mitä ne siihen sopimukseen aikanaan kirjattiin.

Mitä tulee kysymykseen ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, niin me olemme tietysti keskustelluissa kysyneet, mitä tarkoittaa tämä komission lausunnossa oleva muotoilu sitovista takeista. Aivan yhäpitävästi EY:n puolelta viime kuukausina on vastattu toteamalla, että se tarkoittaa vain kahta asiaa:

Ensiksikin Suomi jäseneksi liittyessään sitoutuu siihen, että me emme jäsenenä tulisi estämään puolustusolottuvuuden kehittämistä. Tämän sitoumuksen antaminen ei ole meille mikään ongelma. Jos me olemme EY:n jäsenenä ja muut EY:n jäsenet haluavat kehittää puolustusolottuvuutta, niin miksi me sen estäisimme?

Toinen asia, joka tässä on tullut esille, on toteamus, että me emme voi jäseneksi liityessämme vaatia itsellemme pysyvää oikeutta jättäytyä tämän kehittyvän puolustusolottuvuuden ulkopuolelle eli toisin sanoen, että meillä tulee olla avoin mieli harkita omaa osallistumistamme siihen. (Ed. Laakso: Miksei tätä kerrota jo avauspuheenvuorossa?) — Me olemme kertooneet tämän moneen kertaan julkisuudessa, mutta kun ei kuunnella tai ei uskota, vaan tullaan

jatkuvasti jankuttamaan samoja vanhoja väitteitä, jotka on moneen kertaan osoitettu vääriksi.

Siis vain näitä kahta asiaa vaaditaan, ja näitten molempien asioiden toteaminen ei ole meille mikään ongelma, koska totta kai meillä on avoin mieli joka tapauksessa harkita omaa turvallisuuspoliittista asemaamme tässä muuttuvassa maailmassa ja Euroopassa.

Mitä tulee sitten puolustusolottuvuuden tulevaan kehitykseen, kukaan ei tiedä tällä hetkellä, mitä siitä tulee, mikä on tämän järjestelyn suhde Natoon, Etymkiin ja koko eurooppalaiseen turvallisuusarkkitehtuuriin. Mutta jos tulevaisuudessa tehdään periaatteellisesti uusia päätöksiä tällä alalla, niin ne tehdään Maastrichtin sopimuksen tapaisilla hallitusten välisillä sopimuksilla, joitten solmimisen yhteydessä me sitten ottaisimme kantaa, olemmeko mukana vai emme. Jokainen tällainen uusi hallitusten välinen sopimus on ratifioitava kaikissa jäsenmaissa. Ei tässä ole siis mitään automatiikkaa, vaan kaikki se, mitä tällä alalla tapahtuu, on erikseen vielä päätettävä.

Mitä tulee tuohon minun kirjaani, jonka ed. V. Laukkanen on näköjään hyvin lukenut, minä voisin antaa ed. Laukkaselle uudemman kirjan, jossa olin sitä mieltä, että me emme voi liittyä Euroopan yhteisöön, Yhteinen tehtävämme -kirja vuodelta 89. Tässä välillä on tapahtunut se, että Eurooppa on muuttunut. Meillä oli vielä muutama vuosi sitten jyrkästi kahtiajakoinen Eurooppa, sen jälkeen on koettu itäisessä Euroopassa hajoaminen, disintegraatio, ja tämän jälkeen on syntynyt koko Euroopan kattava paneurooppalainen integraatioprosessi, joka merkitsee sitä, että itäisen Keski-Euroopan ja Itä-Euroopan kansat vähitellen tulevat hyvin läheiseen yhteistyöhön läntisen Euroopan kanssa erilaisten vapaakauppa- ja yhteistyöjärjestelyjen kautta. Nyt on jo kuusi itäisen Keski-Euroopan maata tehnyt tai tekemässä assosiaatiosopimuksen Euroopan yhteisön kanssa, joiden sopimusten tavoitteena on täysjäsenyys ja jotka sopimukset pitävät sisällään asteittaisen siirtymisen vapaakauppaan ja muuhun tiiviiseen yhteistyöhön EY:n ja näitten maitten välillä. EY ja Venäjä neuvottelevat parhaillaan yhteistyösopimuksesta.

On kysymys siis koko Euroopan käsittävästä yhdentymisprosessista, ja meidän on katsottava, mikä meidän paikkamme siinä on. Ei tämä ole enää se vanha Eurooppa. Ja se, mitä sanottiin vanhan Euroopan oloissa, ei voi enää tänä päivänä olla pätevää, vaan nyt on katsottava uusin silmin tätä tilannetta.

Minun mielestäni meidän asemamme on tässä varsin vahva. Kun Eurooppa on muuttunut, me olemme määritelleet uudelleen asemamme. Ja mikä meidän kannaltamme on hyvää, näyttää olevan mahdollista liittyä Euroopan yhteisöön ilman, että meidän tarvitsee tarkistaa sitä politiikkaa, jonka me olemme omaehtoisesti uudessa Euroopassa itsellemme omaksuneet.

Nyt jatkuvasti tulkitaan minusta hyvin pitkälle menevästi ja arveluttavasti sitä, mitä Maastrichtin sopimus tarkoittaa ja mitä EY:ssä on kehittymässä. Sen me aikanaan näemme. Eikä meiltä jäseneksi liittyessämme vaadita mitään sellaista, joka meille näyttäisi olevan vaikeaa.

Mitä tulee kysymykseen Suomen itsenäisyydestä, jos me liitymme EY:n jäseneksi, en minä ymmärrä lainkaan sellaista väitettä, että Suomen itsenäisyys olisi tässä yhteydessä vaarassa. Kysymys on siitä, menemmekö mukaan tähänastista laaja-alaisempaan, pitemmälle vietyyn kansainväliseen yhteistyöhön sellaisten eurooppalaisten maiden kanssa, jotka ovat meitä monessa suhteessa lähellä. Tämä tietysti merkitsee sitä, että tietyissä rajoitetuissa asioissa me olemme valmiit hyväksymään sen, että me yhdessä päättämme asioista Euroopassa, mutta valtaosassa asioista me edelleen päättämme kaiken itse. Ja sen vastapainoksi, että me olemme valmiit hyväksymään yhteisen päätöksenteon joissakin asioissa, me saamme samalla vaikutusvaltaa niihin asioihin.

EY on joka tapauksessa hyvin merkittävä vaikuttaja Euroopassa. Me joka tapauksessa joudumme ottamaan EY:n kehityksen huomioon. EY:n tekemät päätökset vaikuttavat meihin. Kyllä meidän on hyvä olla mukana itse tekemässä näitä päätöksiä. Enkä minä ymmärrä, että tällainen ratkaisu voisi heikentää Suomen asemaa kansakuntana tai meidän itsenäisyyttämme. Minusta on pikemminkin päinvastoin. Meidän asemamme kansakuntana voi vahvistua; voimme saada itsellemme lisää vaikutusmahdollisuuksia, ja tällä tavoin meidän asemamme saattaa vahvistua. Mutta eihän se ole kirkossa kuulutettu, että nämä neuvottelut päättyvät siihen, että meistä tulee EY:n jäsen. Tänä päivänä me emme edes voi olla varmoja siitä, mikä on EY:n suhtautuminen tulevaisuudessa, koska EY:n piirissä on myös erilaisia mielipiteitä.

Turha nyt on kiivailla puoleen taikka toiseen. Meillä on loistava tilanne sen takia, että me olemme jättäneet hakemuksen, olemme neuvotelluissa semmoisessa porukassa, missä meidän kuuluukin neuvotella. Sitten me voimme katsoa

neuvottelujen kuluessa, onko saatavissa sopimus, joka on meitä tyydyttävä, ja voimme vertailla jäsenyysvaihtoehtoa siihen tilanteeseen, jossa me olisimme, jos emme liittyisi jäseneksi. Siitä, hyvät kansanedustajat, te ja myös jokainen kansalainen joutuu vastuuseen kansanäänestyksen ja eduskuntakäsittelyn kautta.

Tietoa annetaan niin paljon kuin suinkin halutaan. Valiokunnat sitä saavat, eduskunta sitä saa. Pyytääkö vain niin paljon kuin haluatte. Mutta uskokaa myös, mitä kerrotaan, ettei tarvitse kuukaudesta toiseen kuulla jatkuvasti samoja vääriä väitteitä ja olla niitä oikomassa.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En minä mene sanomaan, mikä on paras ratkaisu Suomelle, liittyäkö Euroopan unioniin Maastrichtin visioiden mukaisesti. Mutta minkä takia niitä kierrellään ja kaarrelaan? Se, joka tässä on kierrellyt ja kaarrellut, on ilman muuta ollut jo vuoden ajan ulkoministeri Väyrynen. Kysymys on siitä, että meillä ovat kolme isoa ja viisasta miestä, Kohl, Delors ja meidän oma puhemiehemme Suominen todenneet sen, että Maastrichtin sopimuksen ehtojen hyväksyminen merkitsee armotta sitä, että me sitoudumme yhteiseen sotilaspolitiikkaan, siis puolustuspolitiikkaan. Siinä ei ole minkäänlaisia vaihtoehtoja, ja se on sillä siisti.

Mutta meillä on ulkoministeri, joka väittää tätä asiaa toisin. Nyt hän sanoo, että hän on tyhjentävästi aloituspuheenvuorossaan kertonut kaiken. Jos katsotaan huomispäivänä pöytäkirjasta, mitä hän on sen jälkeen puhunut, erityisesti viime puheenvuorossaan, se on kokonaan toista tekstiä kuin oli hänen aloituspuheenvuorossaan. Toisin sanoen ministeri Väyryselä ovat tietyllä tavalla piukkarit vähän luiskahtaneet ja hän on lähtenyt sille linjalle, joka tässä asiassa on lähempänä totuutta. Ei hän pystykään pitämään enää kiinni niistä mielettömistä väitteistään, joita hän on aikaisemmin, kaikella kunnioituksella, esittänyt.

Jos keskustelua jatketaan kaksi tuntia, hän on täsmälleen samaa mieltä kaikista asioista kuin mekin, saattaa olla, että menee vielä meistä ylitsekin. Mutta on edes se hyvä, että on saatu ulkoministeri hiukan todellisille linjoille. Ei kai meitäkään nyt minkäänlaisina ääliöinä voida pitää. Kyllä me nyt jotakin ymmärrämme mekin, kun joka päivä kuuntelemme.

Ed. L a k s o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Yksi sellainen keskeinen argumentti,

jota käytetään hyväksi ennen kaikkea ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa keskustelussa ja joka tehoaakin varmasti niihin, jotka eivät asioita tunne, on se, että Euroopan yhteisö tekee päätökset yhteisestä turvallisuuspolitiikasta vasta 1996. Tosiasia on se, että Maastrichtin kokous joulukuussa 1991 teki koko joukon päätöksiä tällä sektorilla ja niitä päätöksiä tällä hetkellä toteutetaan päivittäin. Ongelma on se, että Suomen eduskunnalle ei tähän päivään mennessä ole kerrottu näistä päätöksistä, joita toteutetaan.

Muun muassa kysymys on Weu:n olennaisesta vahvistamisesta. Kysymys on Weu:n jäsenpohjan vahvistamisesta, ja kysymys on Weu:n rakenteen muutoksesta. Kysymys on Weu:n ja Naton välisen suhteen uudelleenjärjestämisestä. Kysymys on operatiivisen yhteistyön aloittamisesta Naton ja Weu:n sihteeristöjen välillä. Kysymys on Weu:n päämajan siirtämisestä Lontoosta Brysseliin. Kysymys on siitä, että euroarmeijaa rakennetaan koko ajan. Meille ei ole tähän päivään mennessä eduskunnalle kerrottu esimerkiksi ranskalais-saksalaisen armeijakunnan muodostamisesta ja siitä, että useat muutkin Euroopan yhteisön jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet valmiutensa tulla mukaan tämän euroarmeijan toimintaan.

Meille ei ole kerrottu monista muista sellaisista asioista, joista me haluaisimme tietoja, ei esimerkiksi siitä, että tällä hetkellä Suomea ajetaan mukaan interventiojoukkoihin, Weu:n velvoitteiden mukaisesti kansainvälisiin taistelujoukkoihin.

Esko Aho vielä siinä keskustelussa, joka vuosi sitten käytiin, sanoi, että Suomella on tarpeita turvallisuuspolitiikassa muuttaa EY:n säännöstöä. Haluaisin tiedustella, mihin tämä tarve on nyt unohtunut. Onko sitä tarvetta enää olemassa EY:n säännöstön muuttamiseksi? Yhtyisin tässä kysymyksessä siihen, että kun niin kovasti väitettiin aikaisemmin, että EY:n säännöstöjä muutetaan, että Suomi tulee ...

Toinen varapuhemies (koputtaa):
Kaksi minuuttia!

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Kolme kommenttia ministeri Väyrysen äskeisen puheenvuoron johdosta.

Ensimmäkin, kun hän puhui siitä, että nimenmuutos, joka liittyy Maastrichtin sopimuksen ratifiointiin, ei olisi merkityksellinen, kyllähän se nyt toki on merkityksellinen, kun Eu-

roopan yhteisöt -instituutiosta tulee Euroopan unioni, monikosta yksikköön. Sehän antaa juuri signaalin siitä, mihin suuntaan kehitys on menossa.

Toinen asia: Minä voin kuvitella, että ministeri Väyrysellä kansanedustajana riittää se, mikä sattuu olemaan tilanne sinä päivänä, kun mainittu tapahtuma on tapahtunut eli Maastrichtin sopimus on ratifioitu ja se on astunut voimaan ja Euroopan unioni on muodostunut ja mikä mahdollisesti Suomen tilanne silloin olisi, jos se olisi liittymässä Euroopan unionin jäseneksi. Mutta meikäläiselle kansanedustajalle se nyt vain ei riitä, vaan on pakko katsoa, mikä on se kehityskulku, josta kaikki mahdolliset merkit ovat nähtävissä, ja se on pakko ottaa henkilökohtaisessa päätöksenteossa huomioon. Meille ei riitä se, mikä ministeri-kansanedustaja Väyrysellä näyttää riittävän.

Kolmanneksi minä olen erittäin kiitollinen, että ministeri vihdoinkin ilmoitti, että maatalouspuolen neuvottelupaperi tullaan jakamaan maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenille välittömästi. Sitähän me olemme kaivanneet.

Ed. V. Laukkane (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Uskoisin, että ministeri Väyrynen jossakin muussa kirjassaan, jota nyt en muista, mistä sen olisin lukenut, olisi todennut, että Suomi elää jatkossakin vahvan Venäjän ja vahvan Saksan välissä, joten tässä suhteessa muutokset Euroopassa eivät ole antaneet aihetta Suomen puolueettomuuspolitiikan muutokseen.

Toiseksi olettaisin, että kun puhutaan puolueettomuuspolitiikasta, sillä tarkoitetaan globaalia puolueettomuuspolitiikkaa, enkä nyt ollenkaan ymmärrä sitä, että jos Euroopassa tapahtuu muutoksia, miksi Suomi suhtautuisi jotenkin eri tavalla aikaisempaan puolueettomuuspolitiikkaan nähden esimerkiksi suhteessa Irakiin tai Lähi-idän valtioihin. Sitä en ymmärrä, miten niin Suomi voisi nyt luopua omasta aktiivisesta puolueettomuuspolitiikastaan vain sen takia, mitä Euroopassa mahdollisesti tapahtuu, koska olen ymmärtänyt, että tämä aktiivinen puolueettomuuspolitiikka on arvokas asia, jota Suomi on menestyksellisesti vuosikymmenien ajan harjoittanut ja mielestäni sen tulisi jatkossakin sitä harjoittaa. Eivätkä tässä suhteessa voi Euroopan muutokset vaikuttaa sitä eikä tätä varsinkaan, kun jokainen ymmärtää, ettei meistä kukaan voi tietää, minä päivänä Eurooppa on vaikka suursodassa.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Eurooppa on muuttunut, ja tämä muutos otetaan haltuun käsitteillä. Nyt tuntuu kummalliselta, että huolimatta Euroopan muutoksesta käsitteiden nimet säilyvät mutta niiden sisältö muuttuu. Tässä puoskaroinnissa on kunnostautunut erityisesti herra ulkoministeri Väyrynen.

Nimittäin näkökohta, jonka ed. V. Laukkanen esitti globaalista puolueettomuudesta, on aika lailla tyypistetty silloin, kun siirrytään puhumaan esimerkiksi lähialuepuolueettomuudesta. Sillä alueella herra ulkoministeri Väyrynen on suorittanut käsitteiden puoskarointia, mikä mielestäni tieteellistä työtä tehneeltä henkilöltä ja puolueettomuuspolitiikan alalla on anteeksiantamaton manipulaatioyritys. Kaikki, mitä Suomella on aikaisemmin ollut näissä kysymyksissä ulkopoliittikan perustana, on annettu pois. Sen takia minä ymmärrän, miksi herra ministeri Väyrynen ensimmäisessä puheenvuorossaan saattoi niin lyhyesti puhua ulkopoliitikasta ja katsoi tarpeelliseksi puhua niin paljon maitokiintiöistä. Ei ole mitään neuvottelutavoitteita EY:n kanssa ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, kun kaikki on annettu pois.

Suomen ministerit makaavat nyt ideologisesti rähmällään bryssien edessä tavalla, josta meillä on kokemuksia aikaisemmin jostakin toisesta ilmiansuunnasta. Niistä kokemuksista ilmestyyne lähipäivinä kirja, kymmenen vuotta myöhässä. Me emme jää, herra ministeri Väyrynen, odottamaan kymmentä vuotta, jotta me saisimme teiltä tietoa siitä, miten maataan rähmällään toisten edessä, vaan sanomme sen teille nyt suoraan: Te teette sitä.

Ulkoasiainministeri Väyrynen: Herra puhemies! Minusta pitäisi vähitellen päästä puheenvuorolistaan ja saada keskustelu päätökseen. Minä nyt vielä yhden vastauspuheenvuoron käytän.

Mitä tulee ensinnäkin ed. Aittoniemen puheenvuoroon, minä taidan olla yksi niistä harvoista, jotka ovat siitä lähtien, kun jäsenyyskysymys nousi esille, ollut hyvin johdonmukainen siinä, mitä tulee Suomen puolueettomuuteen ja sen suhteeseen jäsenyysshankeeseen. Minä olen tässä salissa kuullut monien kansanedustajien todistavan, kuinka on täysin mahdottomuus, että Suomi voisi puolueettomuutensa säilyttää ja liittyä EY:hyn. Monet näistä ovat nyt hiljaa tai puhuvat toisella tavalla, koska tämän vuoden aikana on osoittautunut, että minä olin oikeassa

ja he olivat väärässä. Suomen ei tarvitse sitoutua jäseneksi liittyessään siihen, että me liittyisimme Länsi-Euroopan unionin jäseneksi. Meillä on mahdollisuus myös olla tarkkailijana, mihin ei sisälly jäsenyyden oikeuksia eikä velvoitteita.

Mitä tulee tulevaisuuteen, ed. Pulliainen, puolustuslottuvuuden mahdollisesti tulevaisuudessa kehityessä siitä sovitaan hallitusten välisillä sopimuksilla, ja silloin Suomi erikseen ottaa kantaa, olemmeko siinä mukana vai emme. Se, että me nyt liittyisimme jäseneksi, ei tässä suhteessa merkitsisi sitoutumista mihinkään tulevaan kehitykseen.

Mitä tulee Venäjän ja Saksan olemassaoloon, tämä perusasetelma edelleen on olemassa, tosin niin, että paneurooppalainen integraatio tulee merkitsemään myös Venäjän ja Saksan yhteistyön tiivistymistä tavalla, joka muuttaa oleellisesti Euroopan kokonaistilannetta.

Mitä tulee puolueettomuuspolitiikkaan, se hän on tietysti paljon vanhempi kuin kylmän sodan kausi. Suomi heti itsenäistymisensä jälkeen valitsi puolueettomuuden. Kylmän sodan kaudella Suomen ulkopoliittikkaan kehittyi hyvin laaja-alainen puolueettomuusajattelu, joka perustui Euroopan kahtiajakoon ja suurvaltojen vastakkainasetteluun. Kun tämä on poistunut, emmehän me voi enää sitä vanhaa politiikkaa noudattaa, laaja-alaista puolueettomuutta, joka perustui aivan toisenlaisiin olosuhteisiin, vaan nyt on täytynyt tietysti määritellä puolueettomuus uudelleen ja me olemme menneet takaisin siihen puolueettomuuden määrittelyyn, joka oli vallalla ennen toista maailmansotaa, miten Suomi silloin koki ja määritteli oman asemansa.

Olen ollut erittäin täsmällinen käsitteitten käytössä, mitä taas kaikista muista keskusteluun osallistuneista ei voi, ikävä kyllä, sanoa.

Vielä lopuksi, ed. Seppänen, kun käytin puheenvuoron, saatoin olla tyhjentävä lyhytsanaisesti ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta sen vuoksi, että on käynyt ilmeiseksi, että hallituksen ja eduskunnan asettamat neuvottelutavoitteet tältä osin ovat saavutettavissa. Ei ole ongelmia, vaan se, mitä täällä on päätetty, mitä hallituksessa on päätetty, on jäsenyyden yhteydessä saavutettavissa.

Ed. Stenius - Kaukonen: Herra puhemies! Luin ministeri Salolaisen puheenvuoron, jonka hän käytti neuvottelujen avajaisissa, eilen illalla uudelleen valmistautuessani keskusteluun, ja siitä on sanottava, että se oli aika latteaa puhe. (Eduskunnasta: Se oli hallituksen puhe!) — No,

lattea hallituksen puheenvuoro. — Nyt, kun olemme tänään kuunnelleet kolme alustavaa puheenvuoroa, jotka herrat pääministeri, ulkoasiainministeri ja ulkomaankauppaministeri ovat pitäneet, niistä ei voi paljon muuta sanoa neuvottelutavoitteiden osalta, kuin että ne ovat aika hatarat.

Ministeri Salolainen puheenvuorossaan käsittelee sosiaalipolitiikkaa, josta ei liene liiemmästi puhuttu ed. O. Ojalan puheenvuoroa lukuun ottamatta. Ministeri Salolainen kuittaa puheenvuorossaan sosiaalipolitiikan alueen lähinnä sillä, että Eta-sopimus kattaa suurelta osin sen, mitä EY-jäsenyyteen kuuluu. (Ministeri Salolainen: Se on totta!) — Kyllä, ministeri Salolainen, se on totta. Mutta se ei tarkoita sitä, että tähän asiaan ei olisi aihetta kiinnittää enempää huomiota.

EY ei edellytä sosiaaliturvan yhdenmukaistamista, harmonisointia, vaan se edellyttää koordinaointia. Mutta ne paineet, jotka meidän sosiaaliturvamme muuttamiseen tulevat, tulevat ennen kaikkea muiden tekijöiden eli lähinnä veropolitiikan kautta ja toisaalta myös liikkuvuussääntösten kautta.

Kun EY edellyttää ja jo Eta edellyttää vapautta liikkumista Eta-valtioiden välillä, jo nyt on ryhdytty toimenpiteisiin, joilla pyritään heikentämään sosiaaliturvaa ja nimenomaan niin, että lopputuloksena heikennys tulee koskettamaan sellaisia suomalaisia, jotka ovat olleet pidemmän aikaa ulkomailla mutta Eta-alueen ulkopuolella. Uskon, että pahimmin juuri näiden ihmisten nilkkaan käyvät ne säännökset, joita hallitus esittää esimerkiksi kansaneläkelain muuttamiseksi. Vaikka tämä joukko ei nykyisellään ole valtavan suuri, voidaan kuitenkin olettaa, että se on kasvamaan päin. Niitä ihmisiä, joita nämä heikennykset tulevat koskemaan, ne tulevat koskemaan todella kipeästi, ja sen vuoksi tällaista hätävarjelun liioittelua ei tulisi suorittaa. Hallitushan lähtee siitä, että jotta estettäisiin etuuk-sien maasta vienti, nämä muutokset täytyy tehdä.

Aivan erityisesti tässä yhteydessä haluan tuoda esille sen, että ei tulisi meidän kansaneläkelakiamme muuttaa niin kuin hallitus on esittänyt jo syksyllä. Sosiaalivaliokunnan on tarkoitus tämän asian käsittelyä tällä viikolla ilmeisesti jatkaa, mutta nyt kun näyttää siltä, että Eta-sopimus siirtyy, taikka se lienee melko varmaa, niin mielestäni tälläkään asialla ei tulisi pitää mitään kiirettä.

Haluaisin ministeri Salolaisen huomion kiinnittää siihen, että meillä on aivan omalaatuinen

eläkejärjestelmä eli meillä on kansaneläke- ja työeläkejärjestelmä. Kansaneläke on peruseläkejärjestelmä, jolla pyritään turvaamaan vähimmäiseläketurva ja joka myös turvaa niiden ihmisten asemaa, joille työeläke ei anna riittävää turvaa, ja tämä tapahtuu kansaneläkkeen lisäosan avulla. Tällä hetkellä meillä on säännökset, että työeläke pienentää kansaneläkkeen lisäosaa eli kun työeläke kasvaa 100 markkaa, niin kansaneläkkeen lisäosa pienenee 50 markalla eli se on 50-prosenttisesti sidottu ja jossain 4 500 markan työeläketasolla, riippuu perhesuhteista ja kuntaryhmästä, työeläke leikkaa koko kansaneläkkeen lisäosan pois. Työeläkettä kohdellaan samalla tavalla, maksetaan se sitten Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen. Mutta nyt hallitus ehdottaa, että ulkomailta maksettava työeläke ei enää vaikuttaisi kansaneläkkeen lisäosaa määrättäessä. Tämä on mielestäni täysin nurinkurinen säännös, joka ei suinkaan vastaa niitä EY:n tavoitteita tasa-arvosta, mihin näillä liikkuvuutta edistävillä säännöksillä julistetaan pyrittävän.

Me kuulimme sosiaalivaliokunnassa EY:n virkamiestä Rob Cornelissenia, ja hän vakuutti kyllä, että EY-tuomioistuin todennäköisesti tulee juuri näin hullunkurisesti tulkitsemaan tätä yhdenvertaisuussäännöstä, että se tulkitsee, että työeläkkeen ulkomailta saanti ei voi vaikuttaa lisäosan määrään eli jos henkilö, on hän sitten suomalainen tai ulkomaalainen, työskentelee osan ajasta ulkomailla, osan ajasta Suomessa, niin hän on paremmassa asemassa kuin se, joka työskentelee koko elämänsä Suomessa. Mielestäni ei ole mitään tasavertaisuuden häivää tällaisessa tulkinnessa.

Mutta se, mitä nyt hallitus esittää, on se, että me suoraan muutamme omaa kansaneläkelainsäädäntöämme niin, että hyväksytään se, että ulkomailta maksettu työeläke ei vähennä kansaneläkkeen lisäosaa. Mielestäni näin ei pitäisi olla, vaan ministeri Salolainen, toivon, että kuuntelette ja panette myös muistiin tämän asian ja neuvottelette niin, että tämä asia hoidetaan siten, että myös ulkomailta maksettu työeläke vähentää lisäosaa. Tämä on sitä tasa-arvoa, johon nämä EY:n tavoitteet mielestäni aivan perustellusti tähtäävät. Ainoastaan tulkinta on täysin nurinkurinen. Sen vuoksi tämä asia pitäisi ottaa näissä neuvotteluissa esille ja tuoda uudemman kerran esille se, minkälainen eläkejärjestelmä meillä on.

Ei tässä riitä se, että nyt perustellaan sitä, että on myöskin joitakin muita maita, joiden eläke-

järjestelmien tulkinnassa tuomioistuin on ottanut kantaa ja päättänyt, että on perusteltua, että henkilö, joka on eri maissa ollut töissä, saa paremman etuuden kuin se, joka on ollut samassa maassa, koska hänellä on kielivaikeuksia, kun hän tulee vieraaseen maahan. Tämä oli se perustelu, millä meille kerrottiin EY:n tuomioistuimen hyväksyneen sen, että henkilö, joka on ollut töissä useammassa maassa, saa paremman etuuden kuin se, joka on työssä yksinomaan yhdessä maassa.

Tällä ei ole mitään tekemistä tasa-arvon kanssa. Tasa-arvopyrkimys on oikea ja edellyttää, että sitä noudatetaan johdonmukaisesti. Kun meillä on aivan omalaatuinen eläkejärjestelmä, missään muualla maailmassa ei ole sellaista kansaneläkejärjestelmää kuin meillä on, niin se pitäisi ottaa huomioon tässä neuvottelussa ja tältä pohjalta neuvotella eikä niin, kuten jo aikaisemmin sanoin, että esitetään kansaneläkeläisiä muutettavaksi.

Me olemme ed. Kuuskosken kanssa juuri olleet päättämässä kansaneläkelaitoksen 55. toimintavuotta. Siellä on todettu se, miten tämä järjestelmä syntyi. Se syntyi 30-luvulla vaikeassa tilanteessa. Silloin haluttiin lähteä turvaamaan nimenomaan heikoimmassa asemassa olevien ihmisten asemaa.

Juuri tästä pitäisi nyt pitää kiinni, että meidän sosiaaliturvamme peruseriaatteet säilytetään. Siinä on paljon parantamisen varaa vieläkin. Mutta me olemme varsin yksimielisesti sosiaalivaliokunnassa todenneet, että on säilytettävä perusmalli, mikä meillä on, eli perusturva ja sitä täydentävä ansioturva ja sen lisäksi julkiset palvelut. Tätä järjestelmää nimitetään usein pohjoismaiseksi malliksi. Suomen järjestelmästä ei voi sanoa, että se on yhdenmukainen Ruotsin, Norjan tai Tanskan mallin kanssa, mutta tietyt peruseriaatteet siinä on kuitenkin. Meillä on hyvin omaperäinen malli ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan mielestä puolustettava peruslinja sosiaaliturvassa. Sitä pitää kehittää.

Me olemme viimeksi viime viikolla ottaneet kantaa tasa-arvoselonteon yhteydessä antaessamme lausunnon työasiainvaliokunnalle, että juuri nämä peruseriaatteet pitää säilyttää ja yksilön oikeus sosiaaliturvaan pitää säilyttää eikä niin kuin EY:ssä, että sosiaaliturva määräytyy usein työssä käyvän puolison mukaan. Myös perheenjäsenet saavat sosiaaliturvansa työssä käyvän perheenjäsenen mukaan eikä se perustu yksilön oikeuteen, universaaliin sosiaaliturvajärjestelmään.

Järjestelmämme turvaamiseksi on paljon tehtävää ja myös sen rahoituksen turvaamiseksi. Silloin verojärjestelmä on juuri se, jolla tätä voidaan rahoittaa. Arvonlisäveroon siirtyminen ja EY:n edellyttämä verotuksen harmonisointi, joka tosin ei kovin voimakkaasti ole vielä edennyt, luo voimakkaat paineet. Ainakin hallitus on omalta osaltaan viemässä niitä tavoitteita eteenpäin. Ne luovat uhkan meidän mallimme mukaisen sosiaaliturvan tulevaisuudelle.

Ministeri Salolainen puheenvuorossaan toteaa: "EY-jäsenneuvotteluissa on tärkeää säilyttää työeläkejärjestelmämme nykyiset piirteet. Tämä edellyttää, että EY:n vakuutusdirektiivit eivät koskisi lakisääteistä työeläkevakuutusta. Kysymyksessä on keskeinen osa sosialipolitiikkaamme - -." Todella se on keskeinen osa sosialipolitiikkaamme. Tämäkin vaikuttaa varsin lakoniselta toteamukselta. Eta-sopimuksen osalta oli sovittu, että työeläkelainsäädäntö, joka on lakisääteistä sosiaaliturvaa, ei ole sellainen alue, jolle ulkomaiset vakuutusyhtiöt voivat vapaasti tulla kilpailemaan. Mutta nyt EY-neuvottelujen osalta on jo ilmoitettu, että tämä sopimus revitään auki ja EY:n uuden vakuutusdirektiivin mukaisesti he vaativat, että ulkomaiset vakuutusyhtiöt pääsevät tänne kilpailemaan, ei pelkästään niin, että ne perustaisivat tänne oman yhtiön, vaan että ne voisivat muualta käsin toimia täällä. Tämä on todella keskeinen osa. Jos tässä asiassa ei saavuteta tulosta, niin tässä voisi kyllä mennä EY-mallin mukaan siten, että lakisääteinen työeläketurva hoidetaan julkisten laitosten kautta. Näinhän lähes kaikissa EY-maissa tapahtuu.

Toinen asia, missä mielestäni voitaisiin ottaa esimerkkiä EY:stä, on katot sosiaaliturvassa. Näillä ei saada valtavia säästöjä, mutta kuitenkin merkittävät säästöt. On mielestäni täysin perusteltua, että sosiaaliturva kattaa vain kohtuullisen ansioturvan eikä mihin tasoon tahansa yltäviä etuuksia. Tosin niitä leikkureilla on jonkin verran leikattu, mutta selkeät katot olisivat paikallaan. Sillä saataisiin varoja juuri siihen, että vähimmäisetuuksia ei jouduta leikkaamaan tai tosiasiaa huonontamaan, vaikka nimellisesti niitä ei leikattaisikaan. Meillä on liian paljon esimerkkejä siitä, miten nimenomaan sairausvakuutusta on heikennetty viimeisen vuoden aikana. Lopputulos on se, että juuri ne kärsivät, jotka ovat vaikeimmassa tilanteessa.

Sosiaaliturvan alueella, herra puhemies, on paljon tehtävää. Toivon, että hallitus todella hoitaa tämän alueen. Me emme puhu mistään nappikaupasta, vaan meillä on tänä vuonna

todennäköisesti sosiaalimenot 175 miljardia markkaa eli yhtä suuri kuin koko budjetti, vaikka niitä kaikkia ei valtion budjetin kautta rahoitetakaan, vaan sieltä kulkee vain noin 50 miljardia markkaa. Sekin on suuri summa ja siitäkin on jo liikaa leikattu. Tämä alue on todella sellainen, jota hallituksen tulisi puolustaa.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Jos Suomi liittyy EU:n jäseneksi, eduskunta menettää valtaansa. Sen tärkeimmäksi tehtäväksi jää hallituksen valitseminen. Ja jos asiaa katsotaan Brysselin näkökulmasta, se hallitus on sen jälkeen Brysselille sama asia kuin Suomi. Se on aika karmea juttu, että Brysselin näkökulmasta hallitus on sama asia kuin Suomi, esimerkiksi tämä hallitus olisi ulkomaalaisten näkökulmasta sama asia kuin Suomi.

Yhdyn ed. Rädyn kauhisteluun siitä, mitä hallituksen ministereillä oli sanottavana tämän välikysymyskeskustelun vastauksissa. Pääministeri Aholla ei ollut mitään konkreettista sanottavaa. Kiinnitin kuitenkin huomiota hänen puheenvuoroonsa neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä, jonka hän lupasi. Neuvoa-antava kansanäänestys on siinä mielessä mielenkiintoinen, että siinä voimasuhteet menevät 50—50-periaatteen mukaan enemmistön ja vähemmistön kanssa. Mutta eduskunnassahan me emme hyväksy Suomen EY-jäsenyyttä tai tulevaa EU-jäsenyyttä tällaisella yksinkertaisella enemmistöllä, vaan eduskunnassa siihen vaaditaan 2/3:n enemmistö. Sen takia minusta tuntuu siltä, että Suomessa saatetaan ruveta vyöryttämään tätä päätöstä pakollisen kansanäänestyksen suuntaan tai lopullisen kansanäänestyksen suuntaan, koska eduskunnasta löytyy kyllä selkärankaista porukkaa sen 1/3:n verran niin, että Suomea ei myydä Brysseliin.

Mitä tulee ministeri Salolaisen puheenvuoroon, niin hän on erittäin vähän vakuuttava ja erittäin epäuskottava väittäessään, että Suomella on jotkin kovat tavoitteet Suomen EY-jäsenyysneuvotteluissa. Se on puhetta, tyhjään päältä puhetta. Emme me usko sellaisia vakuuteluja ennen kuin me näemme, mitkä ne tavoitteet ovat. Ja sitten vielä kun me näemme, mitkä ne tavoitteet ovat, me itse päätämme, ovatko ne kovat vai eivät. Eli tässä mielessä ministeri Salolainen on heikoilla jällä, kun hän tulee tänne vakuuttelemaan sellaisia asioita, joista vain hänellä on tietoa, ja ilmoittaa, että ne ovat kovia juttuja. Meistä tuntuu, kun niitä verrataan

esimerkiksi Ruotsin tavoitteisiin, että ne eivät ole kovia juttuja.

Mitä tulee ministeri Salolaisen asiantunteemukseen, niin kiinnitän huomiota edelleenkin kysymykseen ydinjätteistä ja käytetystä ydinpolttoaineesta ja niiden välisestä erosta. Hallitus sotkee nyt kahta asiaa, sotkee toisaalta käytettyä ydinpolttoainetta ja ydinjätettä, jotka ovat eri asioita. Ydinjätettä valvotaan eri lainsäädännön mukaan kuin käytettyä ydinpolttoainetta, ja vielä on mahdollisuus, että vuoden 2000 jälkeen käytetty ydinpolttoaine tulkitaan tavaraksi ja silloin sitä saatetaan varastoida Euroopan vakaimpaan kallioperään Suomeen. Tämä asia on otettava esille EY-neuvotteluissa. Meillä on sellainen käsitys, että se ei ole siellä esillä. Meillä on sellainen käsitys, että siihen ei liity Suomen tavoitteita siitä osin. Jos ministeri Salolaista kuuntelee, niin tuntuu siltä, että hän luulee, että asia on hoidettu. Mutta jos ydinjätteitä ei Suomeen saada tuodakaan, niin voi olla, että tänne tulee käytettyä ydinpolttoainetta, tavaraa. Tältä osin ministeri Salolaisen pitää näyttää mustaa valkoisella siitä, että tämä on neuvottelutavoitteissa, että Suomeen ei tule käytettyä ydinpolttoainetta vastoin meidän omaa tahtoaamme.

Ministeri Väyrysen puheenvuoroahan täällä on jo kritisoitukin moneen otteeseen. Ministeri Väyrynen pääsee turhan helpolla siinä kysymyksessä, että hänen alaisensa ulkoministeriön virkamiehet puhuvat Suomen Nato-jäsenyydestä, mikä on Suomen turvallisuuspoliittinen ulottuvuus. Jos Suomi menee EY/EU:n jäseneksi, Suomea viedään myös turvallisuuspolitiikassa eikä viedä vastoin Suomen herrojen tahtoa. Nämä Salolaiset, Ahot ja Väyryset ne ovat viemässä Suomea Natoon tai Weu:hun. Jos Weu on EY/EU:n turvallisuuspoliittinen ulottuvuus, silloin se tahto, millä sinne mennään, on samantapainen tahto, kuin minkä Suomi on nyt ilmaissut hyväksyessään EY:n perustamisasiakirjan Rooman sopimuksen ja myös Maastrichtin sopimuksen. Suomi on ilmaissut sellaisen tahdon, että se hyväksyy kaiken. Ei ole silloin perusteltua olettaa, että Suomen tahto ei olisi myös turvallisuuspoliittinen ulottuvuus. Jos tämä on Suomen tahto, niin mikäpä siinä? Se on Suomen tahto, ja se tahto määritellään täällä eduskunnassa.

Mutta nämä Suomen herrat eivät uskalla tänä päivänä sanoa, mikä on Suomen tahto, mikä on heidän käsityksensä Suomen tahdosta ja varsinkin mikä on heidän mielipiteensä siitä, mitä pitää tehdä. Tämä on ällöttävää tässä keskustelussa. Siis ei kerrota sitä, mikä tulee Suomen eteen jo

parin vuoden kuluttua. Ei kerrota omaa mielipidettä siitä, vaan kätketään käsitteiden taakse ja myös tosiasioitten taakse se, mitä Suomelle tapahtuu. Eli tässä mielessä nämä ihmiset, jotka nyt myyvät Suomea Brysselille, toimivat vastuuttomasti Suomen kansaa kohtaan. Mutta onneksi Suomen kansa näkee heidän lävitseen. Onneksi, herra ministeri Salolainen, Suomen kansa näkee teidän lävitseenne jo kokoomuksen presidenttiehdokkaitten esivaalissa.

Mitä tulee keskusteluun, jota täällä on käyty, niin on mielenkiintoista, että SDP on hyväksymässä Maastrichtin sopimuksen vielä enempi rähmällään kuin hallituspuolueet. Eli jos täällä arvostellaan ministeri Salolaista siitä, että hän ei ole tarpeeksi kova, niin SDP:ssä ei ole senkään vertaa kovuutta näissä kysymyksissä.

Mitä tulee esimerkiksi EY:n avoimuusulottuvuuteen, jonka Ruotsi nosti näissä asioissa esille, jota Suomen hallitus ei ole nostanut esille, niin SDP sanoo, että sitä ei edes tarvitse nostaa esille, kun se ei ole heidän mielestään tärkeää. Mutta Ruotsi nosti sen esille. Ruotsissa sellaiset asiat ovat julkisia, jotka eivät ole salaisia. Ruotsissa yleiset asiakirjat ovat yleisesti ottaen kaikkien kansalaisten arvioitavissa. Ruotsin kansalaisilla on tiedonsaantioikeus tavalla, jota EY:ssä ei turvata. Ruotsissa on myös monilla asioilla sellainen kansanvaltainen kontrolli, ”insyn och kontroll” sanotaan ruotsin kielessä, joka tekee mahdolliseksi päätöksentekoelementtien kontrollon. Nämä julkisuusperiaatteet ovat ristiriidassa EY:n kanssa. EY:ssä esimerkiksi kaikki sellainen on salaista, mikä ei ole julkista, ja täysin siis päinvastoin kuin Ruotsissa. Minä kannatan tässä asiassa Ruotsin mallia, mutta Suomen sosiaalidemokraatit kannattavat EY:n mallia, ja se on minusta kovin kummallinen asia.

Minä en tiedä, mitä mallia Suomen hallitus kannattaa. Toivoisin, että Suomen hallitus kannattaisi tässä asiassa julkista ja avointa mallia, mutta meillähän ei ole tietoa hallituksen neuvottelutavoitteista. Ruotsin hallitus joutuu kertomaan neuvottelutavoitteensa kansalaisilleen, ja tässä mielessä on epäuskottavaa se, mitä pääministeri Aho sanoi, että Suomessa nämä asiat tullaan neuvottelemaan julkisuuden ilmapiirissä. Kun ei edes julkisuudesta neuvotella julkisuuden ilmapiirissä, niin mitä tapahtuu sitten ydinjätteille, Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikalle ja kansakuntamme elintärkeille kysymyksille?

Mutta toisaalta voimme lohduttautua sillä seikalla, että tämän hallituksen päiväthän ovat

jo luetut. Tämä lastentarha, jota kutsutaan nimellä hallitus, tämä villtiketju, joka saa paljon peliaikaa kentällä, tämä hallitus on nyt astumassa tiensä päähän johtuen siitä EY-politiikasta, jota se on tähän saakka harjoittanut. Meillä on harjoitettu sellaisia tulevan EY-politiikan kriteereitä, otettu käyttöön sellaisia EY-politiikan kriteereitä, jotka tuhoavat minkä tahansa hallituksen tässä maassa. Ne EY-kriteerit tuhoavat myöskin tämän seuraavan hallituksen, jossa sosiaalidemokraatit ovat lähiviikkoina mukana tässä maassa. Eli politiikka, jolla Suomea ajetaan paneurooppalaisen integraatioprosessin suuntaan, on Suomen näkökulmasta kestävä. Maallamme ei ole varaa siihen. Tämä paneurooppalainen integraatioprosessi, joka tapahtuu markkinavoimien ehdoilla, raa'an kapitalismin ehdoilla, johtaa siihen, että ihmiset kuolevat nälkään Pietarin kaduilla. Sellaista on paneurooppalainen integraatioprosessi: Ihmisiä kuolee Euroopassa nälkään, jotta saadaan prosessi pidettyä yllä.

Suomi on ajautunut historiansa syvimpään lamaan sen saman paneurooppalaisen integraatioprosessin seurauksena, jota hallitus on ajamassa. Tämä tekee mahdottomaksi sen, että Suomi voisi säilyttää sisällä EY-jäsenhakemuksensa niissä tapahtumissa, jotka Suomessa lähiviikkoina käynnistyvät tämän kelvottoman hallituksen vaihtamiseksi toiseen ja uuden sellaisen hallituksen nimittämiseksi Suomeen, joka ensi töikseen joutuu panemaan EY-jäsenhakemuksen hyllylle, jos se haluaa saada Suomen edes jonkinlaiseen kuntoon ja ylös tästä kansantalouden suosta.

Seuraavassa hallituksessa on kohtuullista se, että se pelastaa tämän kansantalouden. Kansantalouden pelastamisen täytyy olla tärkeämpi asia kuin paneurooppalaisen integraatioprosessin, jonka seurauksena ihmisiä kuolee Pietarissa kaduilla nälkään ja jonka seurauksena Suomen kansantalous on ajettu alemmalle tasolle, kuin se on ollut koskaan itsenäisyyden aikana, ja tämä on tapahtunut kokoomuksen oltua kuusi vuotta hallituksessa. Eli seuraavasta hallituksesta, joka pelastaa Suomen, heittää EY-jäsenyyden syrjään ja nostaa kansantalouden jaloilleen, täytyy jättää pois kokoomus, joka on osasyllinen kansantalouden suurimpaan onnettomuuteen itsenäisyyden ajalla, kansantalouden syvimpään lamaan sitten 1860-luvun, jolloin ihmisiä kuoli Suomessa nälkään erällä tavalla saman EY-politiikan seurauksena, jota Suomessa harjoitetaan tänä päivänä.

1860-luvulla silloisen paneurooppalaisen integraatioprosessin seurauksena ihmisiä kuoli nälkään Suomessa ja harjoitetun ylivahvan markan politiikan seurauksena. Samanlaista ylivahvan markan politiikkaa harjoitettiin myöskin 1930-luvulla, jolloin ihmisiä ei kuollut nälkään mutta likeltä piti. Samanlaista ylivahvan markan politiikkaa on harjoitettu vuodesta 87 lähtien tahdin tiivistyessä 80-luvun loppuvuosina, ja tässä tilanteessa sitten ollaan 90-luvun alkupuolella. Suomalaisia ei kuole tällä hetkellä nälkään, mutta tämän EY-politiikan seurauksena ja ylivahvan markan politiikan seurauksena suomalaisten ihmisten itsetuntoa tuhoataan, suomalaisia tuhoataan psyykkisesti, vaikka ei tapeta nälkään.

Tämä politiikka, jota maassa harjoitetaan, on kokoomuksen EY-myönteisyyden syytä. Kokoomus on tuonut Suomeen EY-politiikan, jota maamme ei kestä. Tämä politiikka, jota maassa harjoitetaan, on EY-politiikkaa siinä hengessä, että kansantaloutta pannaan eurokuntoon, ja nyt tämä eurokunto on mennyt ylikunnoksi siltä osin, että Suomella ei ole mitään toivoa tällä hetkellä vapaiden markkinavoimien oloissa.

Eli tilanteet ajautuvat äärimmäisyydestä toiseen. Meillä oli säännöstely, sitten tulivat vapaat markkinavoimat, joita pankit ja muu yhteiskunta eivät kestäneet. Nyt olemme jälleen palaamassa säännöstelyyn. Olemme siis palaamassa säännöstelytalouteen, vielä ankarampaan kuin oli se, mistä lähdettiin liikkeelle, sen takia että tämä hallitus on ollut niin kelvoton sääntelemään kansantalouden toimintaa. Kansantalouden toimintaa pitäisi säännellä, eikä markkinavoimille pitäisi antaa sellaista valtaa, joka niille on annettu. Mutta kun niille on nyt tämä valta annettu, niin niitä ei saada kuriin muuten kuin panemalla ne sääntelyyn, ottamalla käyttöön Suomessa erilaisia sääntelytoimenpiteitä.

Siis kokoomuksen toiminnan seurauksena, kun kokoomus on ollut kuusi vuotta hallituksessa, maan talous ajautuu 60-luvun jälkeen kovimpaan säännöstelyyn ja, niin kuin jo aikaisemmin olen maininnut, oloissa, joissa pankkeja sosialisoidaan. Siinä on laskut kokoomuksen politiikasta. Tällainen puoluehan ei voi jatkaa enää siinä hätätilahallituksessa, joka heittää EY-jäsenyyden romukoppaan ja joka rupeaa pelastamaan tätä maata.

Tässä mielessä tämä vasemmistoliiton väläkysymys on tietysti sillä tavalla ennenaikainen ja itse asiassa tarpeetonkin, että eihän tästä mitään tule tällä politiikalla. Tämähän on ajautunut jo sellaiseen tilanteeseen, että ei tästä selvitä. Siinä

mielessä tapahtumat tulevat menemään tämän väläkysymyksen edelle. Hallitus saattaa saada vielä torstaina luottamuslauseen, mutta se ei pelasta tätä hallitusta. Se luottamuslause ensi torstaina ei pelasta tätä hallitusta. Tätä hallitusta ei pelasta enää mikään, eikä EY-jäsenhakemusta pelasta enää mikään.

Mutta mitä tapahtuu Suomelle, on kiinnostavampi kysymys. Ehkä se Suomen pelastaminen on sitten sitä, että tehdään sellaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, jota on tehty sodanjälkeisen ajan, koska se on osoittautunut erittäin turvalliseksi, historiamme vakainta aikaa ja turvallisin aikaa, ja tätä maata kehitetään niiden ihmisten toimesta, jotka ovat valmiita ottamaan vastuun maan politiikasta. Tämä hallitus ei ole kyennyt ottamaan vastuuta maan politiikasta. Se on luovuttanut sen vastuun muille, ja ne muut ovat olleet kykenemättömiä kantamaan vastuuta niin merkittävästä asiasta kuin Suomen pelastaminen.

Herra puhemies! Tarkoitukseni oli vielä puhua niistä monista kysymyksistä, kielteisistä seikoista, jotka liittyvät Suomen EY-jäsenyyteen, kuten EY-jäsenmaksusta, jossa Suomi on nettomaksaja. Silloin eivätkä merkitse mitään ne muuttamat almut, joita saadaan EY-rahastoista, kuten kokoomuksen kansanedustaja Ritva Laurila täällä kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa esitti.

Tarkoitukseni oli puhua tulliliitoista, siitä ongelmasta, mikä syntyy tullimuurin noustessa Suomen ja esimerkiksi Baltian maiden rajalle. Siitäkään hallituksella ei ole selvää kantaa, mitä sen tullimuurin alasajoksi pitäisi tehdä; se nousee. Täällä on esitetty hurskaita toivomuksia, taisi olla ministeri Salolainenkin, sen suhteen, että se ei nousisi Baltian maiden rajalle. Totta kai se nousee Baltian maiden ja Suomen rajalle, jos Suomi menee EY:n jäseneksi, sen lisäksi Japanin ja USA:n ja muiden EY:n ulkopuolisten maiden suuntaan.

Täällä olisi voinut puhua sankarivainajista, joita ei enää haudata kotimaan multiin, leskistä ja orvoista, jotka EY:n rauhaanpakottamisoperaatioissa syntyvät ja joiden toimeentulon valtio joutuu sitten turvaamaan, kun nuoret miehet kuolevat turhanpäiten EY:n rajoilla. Eihän EY:n rajoilla Suomea puolusteta, vaan EY:n intressejä. Jätän tämän asian ed. Laakson puheenvuorossa tarkemmin analysoitavaksi, mutta toivoisin, että sankarivainajat käsiteltäisiin perusteellisesti nyt, kun on kysymys siitä, että vaihdetaan sankarivainajien multia isänmaan

mullista EY:n multiin ja vielä EY:n rajojen ulkopuolisiin multiin.

Erityinen tarkoitukseni oli puhua täällä Emusta, siitä, mitä varsinkaan Suomen kansantalous ei kestä ja miltä pohjalta nykyinen lama ja katastrofi on selitettävissä.

Tarkoitukseni oli puhua sitten työttömyydestä, jonka tähän mennessä noudatettu Emu-politiikka on aiheuttanut. Kokoomuksen oltua puoli vuotta hallituksessa maassa on puoli miljoonaa työttöntä, ja markkinavoimien saatua toimia vapaasti maassa on puoli miljoonaa työttöntä. Työttömyyttä ei voida torjua muuten kuin politiikalla. Meidän täytyy siirtää hallituksesta syrjään sellainen puolue, joka tuottaa tarkoituksellisesti työttömiä, joka haluaa työttömiä tähän maahan ja joka käyttää talouspolitiikan välineenä työttömiä. Sellainen puolue, kokoomuspuolue, meidän kansallinen velvollisuutemme on siirtää syrjään tästä hallituksesta. Sillä on näyttöjä siitä, mitä tapahtuu, kun se harjoittaa Suomessa EY-myönteistä politiikkaa. Mutta jos tämä keskustelu tässä jatkuu, niin voisimme näihin asioihin vielä palata.

Lopuksi haluaisin todeta kantamani sen, että Suomen ei pidä liittyä EY EU:n jäseneksi, vaan pitää pelastaa Suomi siltä pohjalta, millä Suomea on rakennettu viimeiset puoli vuosisataa, ja Suomeenhan on viimeisen puolen vuosisadan aikana tuotettu hyvinvointivaltio, jolla ei ole vertaa Euroopassa. Meillä on keskimääräisesti ottaen parempi hyvinvointivaltio kuin EY-maissa, ja kun me tiedämme, että hyvinvoinnin vastakohta on pahoinvointi, niin nyt on alkanut siirtyminen pahoinvointivaltioon tämän hallituksen johdolla, mutta tämä hallitus heitetään syrjään.

Ed. L a a k s o : Herra puhemies! Minusta on mieluista havaita se, että ulkoministeri Väyrynen on jälleen läsnä, ja ehkä sen takia on syytä poleemisella tavalla esittää muutamia huomioita ennen kaikkea Suomen ulkopoliittisesta suuntautumisesta nykyisen hallituksen aikana.

On aivan selvää, että hallitus on asettanut julkilausumattomaksi tavoitteeksi ensi vaiheessa Euroopan yhteisön jäsenyyden jälkeen Suomen liittämisen tarkkailijajäsenenä Länsi-Euroopan puolustusliittoon Weu:hun. Tätä tarkkailijajäsenyyttä perustellaan kahdella eri asialla, ensinnäkin sillä, että meillä on mahdollisuus tarkkailijajäsenenä saada informaatiota Länsi-Euroopan puolustusliiton Weu:n toiminnasta, ja toiseksi sillä, että Suomellahan ei tietenkään voi olla mitään sitä vastaan, että me osallistumme rau-

hanturvaamistoimintaan, jollaisesta viime kädessä nyt ennen kaikkea ulkoministeriön selvitysten mukaan myös Weu:n toiminnassa on muka kyse. Jos Suomi on kiinnostunut informaation saamisesta Weu:n toiminnasta, niin tietenkin silloin asetetaan kysymys, mikä on paras tapa saada informaatiota. Jos taas kyse on jostakin muusta kuin informaatiosta — ja kun näen, että todellakin tästä jostakin muusta on kyse — niin silloin itse asiassa vain informaation saamisen verukkeella Suomea ajetaan Weu:n tarkkailijajäseneksi ennen kaikkea siksi, että tämä tarkkailijajäsenyys on velvoite, joka seuraa Suomen jäsenyyttä Euroopan unionissa.

Puolustusvaliokunnan annettiin vielä runsas vuosi sitten ymmärtää, että Suomella on mahdollisuus joko liittyä Länsi-Euroopan puolustusliiton Weu:n jäseneksi, liittyä sen tarkkailijajäseneksi tai pysyä kokonaan sen jäsenyyden tai tarkkailijajäsenyyden ulkopuolella. Myöhemmät selvitykset ovat kuitenkin osoittaneet, että tämä ei ole totta. Suomella on Euroopan yhteisön jäsenyyden alkuvaiheessa mahdollisuus pysytellä tarkkailijajäsenyyden ulkopuolella, mutta sen jälkeen, kun Euroopan yhteisö kehittyi Euroopan unioniksi, Suomella ei ole mitään muuta mahdollisuutta kuin liittyä ensiksi tarkkailijajäseneksi ja sen jälkeen jäseneksi.

Tarkkailla voidaan monella tavalla. Jos todellakin olisi kysymys siitä, että vain tarkkaillaan, haetaan informaatiota tarkkailemalla, Suomi voisi tarkkailla Weu:ssa esimerkiksi niin kuin Irlanti on tarkkaillut olematta tarkkailijajäsen ja osallistumalla kuitenkin Weu:n kokouksiin. Näinhän Irlanti on tarkkaillut pitkään Weu:n toimintaa.

Tämä oli mahdollista vielä silloin, kun Euroopan yhteisö ei ollut hyväksynyt Maastrichtin päätöksiä. Sen jälkeen kun Maastrichtin päätökset on hyväksytty, ja ennen kaikkea sen jälkeen, kun kesäkuussa Petersbergin julistuksella täsmennettiin Maastrichtissa 91 Weu:n kehittämistä tehtyjä päätöksiä ja kun ne pantiin täytäntöön vuoden 1992 loppuun mennessä, niin tällainen tarkkailu Weu:n sisältä olematta tarkkailijajäsen ei enää ole mahdollista.

Toisin sanoen informaation saaminen Weu:n toiminnasta olematta tarkkailijajäsen ja kuitenkin tarkkailemalla Weu:n toimintaa Weu:n sisältä ei enää ole mahdollista näiden päätösten jälkeen, vaan Suomen edellytetään liittyvän ensiksi tarkkailijajäseneksi ja myöhemmin Weu:n jäseneksi Euroopan unionin puolustusolotuvuuden kehityksen myötä.

Todettakoon tässä yhteydessä se, että totta kai meillä olisi mahdollisuus tarkkailla, jos kysymys olisi informaation saamisesta, monella muullakin tavalla Weu:n toimintaa. Tarkkailla voidaan nimittäin myös Weu:n ulkopuolelta käsin sitä, mitä Weu:ssa tapahtuu. Meillä on mahdollisuus sopia sellaisista järjestelyistä, joilla me saamme informaatiota myös ulkoa käsin, toisin sanoen ilman edes sen kaltaista järjestelyä, mikä on luonnehtinut Irlannin asemaa aikaisemmin, jos kysymys olisi informaation hankkimisesta. (Min. Väyrynen: Mikä ongelma on olla tarkkailijajäsen?) — Tämä on hyvin tärkeä kysymys, mikä ongelma on olla tarkkailijajäsen.

Minä väitän, että tarkkailijajäsenyys on vaihe, jonka aikana tarkkailijajäsenen tehtävänä on mm. muuntaa omat puolustukselliset rakenteensa sellaisiksi, että jäseneksi tultua näiden Weu:n velvoitteiden toteuttaminen on mahdollista. Kuten esimerkiksi Weu:n pääsihteeri van Ekelen on asian ilmaissut, tarkkailijajäsenyys on vain askel kohti täysjäsenyyttä. Näinhän tarkkailijajäsenyys määriteltiin vielä jokin aika sitten ennen kesäkuussa tehtyä Petersbergin julistusta.

Tässä julistuksessa annetaan tarkempi määrittely, mitä edellytetään tarkkailijajäseneltä, mitä edellytetään liittämissä jäseneltä ja mitä edellytetään jäseneltä. Eikä asia ole ihan niin yksinkertainen, että tarkkailijajäsenellä ei muka olisi velvoitteita Weu:ssa. Kyllä niitä on. Petersbergin julistuksessa todetaan, että tarkkailijajäsenellä on samat oikeudet ja samat velvoitteet kuin täysjäsenilläkin toiminnoissa, jotka on siirretty Weu:lle muilta foorumeilta tai instituutioilta, joihin asianomaiset maat jo kuuluvat. Tämänkin tulkinta olisi sellainen, jonka me olisimme mielellämme kuulleet tässä keskustelussa, mitä tällä tarkoitetaan, mutta tätä varsin tärkeätä kysymystä ei vaivauduta eduskunnalle selvittämään.

Aivan viime aikoina keskusteluun on noussut kysymys tästä toisesta perustelusta. Eli kun meitä ensinnäkin ajetaan Weu:n tarkkailijajäseneksi sillä verukkeella, että näin me saamme ja vain näin me saamme informaatiota, niin viime aikoina yhä keskeisemmäksi on noussut tämä toinen perustelu: välttämättömyys osallistua rauhan- turvaamistoimintaan.

Jo pitemmän aikaa kulisissa, kabineteissa, on käyty kädenvääntöä rauhan- turvaamislain muuttamisesta. Muun muassa ministeri Väyrynen tietääkseni on edustanut kantaa, jonka mukaan rauhan- turvaamislakia pitäisi muuttaa rauhan- turvaamisen suuntaan, rauhan tekemisen suuntaan. Eräät toiset ministerit ovat kuitenkin

olleet toista mieltä. Tämän takia lakiesitykseen, joka nyt on eduskunnan käsittelyssä tästä asiasta, ei ole vielä saatu rauhan- turvaamisesta sisällytetyksi.

Kun pääministeri Aho peräänkuulutti keskustelua rauhan- turvaamisesta, monille jäi se harhakuva, että kysymys oli ikään kuin Suomen osallistumisesta YK:n rauhan- turvaamistehtäviin ja tässä suhteessa mahdollisesti tapahtuvasta muutoksesta YK:n mandaatin puitteissa, mutta ei. Tämä on vain se kuva, joka haluttiin julkisuuteen luoda. Todellisuudessa kyse on siitä, että mm. ulkoministeri Väyrynen ja pääministeri Esko Aho tietävät Weu:n edellyttävän tulevaisuudessa Suomelta, jos Suomi on Weu:n täysjäsen, osallistumista Weu:n taistelujoukkojen luomiseen.

Todellakin näissä taistelujoukoissa on kysymys varsin vakavasta asiasta. Kysymys on siitä, että tällä hetkellä Weu:lle luodaan Maastrichtissa 91 joulukuussa tehtyjen päätösten pohjalta uutta rakennetta. Se ei enää ole paperitiikeri siinä mielessä, kuin tätä järjestöä on aikaisemmin kuvattu. Se on ottamassa itselleen selkeästi sotilasliitolle kuuluvia tehtäviä, ja kuten tiedämme, sehän on Euroopan yhteisön puolustusorganisaatio, puolustusjärjestö, selkeä sotilasliitto, kuten yleisesikunnan päällikkö kenraaliluutnantti Gustav Hägglund on tätä järjestöä kuvannut.

Suomalaisille yritetään nyt antaa se käsitys, että itse asiassa Weu onkin rauhan- turvaamisorganisaatio ja on aivan luonnollista, että suomalaiset osallistuvat tulevaisuudessa EY-jäsenyyden tai EU-jäsenyyden myötä tällaisen rauhan- turvaamisorganisaation toimintaan.

Mielenkiintoista on se, kuinka asiasta puhutaan eri tavalla Suomessa ja ulkomailla. Viittasin jo aikaisemmin vastauspuheenvuorossani alivaltiosihteeri Jaakko Blombergin käyttämään puheenvuoroon toisaalta Suomessa ja toisaalta hänen kirjoittamaansa artikkeliin, joka on julkaistu Naton lehdessä. Näissä kahdessa artikkelissa on aivan erilainen tapa käsitellä tätä rauhan- turvaamistoimintaa osallistumista ja sitä, koska Suomi joutuisi luopumaan mm. liittoutumattomuudesta.

Minä väitän, että jäsenyys Euroopan unionissa merkitsee väistämättä Suomen jäsenyyttä enemmän tai myöhemmin myös Länsi-Euroopan puolustusliitossa Weu:ssa ja jäsenvelvoite taas Weu:ssa tulee olemaan mm. osallistuminen kansainvälisten taistelujoukkojen perustamiseen. Muodossa tai toisessa Suomi joko joutuu korva-

merkitsemään muutamia joukko-osastoja Weu:n käyttöön tai, kuten nyt eräissä piireissä asiasta keskustellaan, Suomi voisi osallistua esimerkiksi näiden taistelujoukkojen huolto- tai viestiyhteyksien varustamiseen, jos ongelmaksi muodostuu varsinaiseen taistelujoukkotoimintaan osallistuminen.

Minulla on se käsitys, että Suomea viedään asteittain mukaan näihin kansainvälisiin taistelujoukkoihin. Kuten ed. Seppänen aikaisemmin totesi, kyse on todellakin silloin vastuusta tulevasta uhreista, leskistä ja orvoista, ruumiiden kotiinkuljetuksista ja hautauksista, ei vähemmän vakavasta asiasta. Tällä hetkellä ei vain haluta kertoa suomalaisille, mistä on kysymys.

Presidentti Mauno Koivisto totesi viime vuonna, että kyse on siitä, kuinka raskailla saappailla kulloinkin on syytä askeltaa eli kuinka paljon suomalaisille on syytä kertoa tässä vaiheessa. Todellakin: suomalaisille kerrotaan paloittain siitä, mitä jäsenyys Euroopan unionissa meille merkitsee.

Keskusteluissa ulkomailla suomalaiset ilmoittavat hyvin yksiselitteiseen tapaan valmiutensa hyväksyä Maastrichtin sopimuksen päätökset sellaisinaan ja osallistua rakentavasti ja solidaarisesti niiden täytäntöönpanoon. Kuitenkin ulkoministeri Väyrynen väittää, että Suomella on mahdollisuus myöskin Euroopan unionin jäsenenä, jos oikein ymmärsin, pitää kiinni perinteisestä ulkopoliittisesta linjauksestaan eli puolueettomuuspolitiikasta ja sotilaallisesta liittoutumattomuudesta.

Oma käsitykseni on toinen. Niissä keskusteluissa, mitä esimerkiksi puolustusvaliokunnalla ja sen jäsenillä on ollut mahdollisuus käydä mm. Euroopan yhteisön ulkoasioista vastaavien henkilöiden kanssa, nämä henkilöt ovat yksiselitteisellä tavalla tuoneet ilmi, että se perinteinen puolueettomuuspolitiikka, jota Suomi on harjoittanut, on ristiriidassa Suomen jäsenyyden kanssa Euroopan unionissa. (Min. Väyrynen: Ei pidä nöyristellä!) — En minä nöyristelekään. Itse asiassa kunnioittaisin hallitusta enemmän, jos hallituksen taholta kerrotaisiin avoimesti, mistä on kysymys.

On koko joukko sellaisia väitteitä, mitä hallitus käyttää harhaanjohtaessaan niitä henkilöitä, jotka eivät ole perehtyneet näihin kysymyksiin. Viittasin jo aikaisemmin vastauspuheenvuorosani siihen, että yksi harhaanjohtava väite on se, että päätökset Euroopan yhteisö tekee yhteisestä turvallisuuspolitiikasta aikaisintaan vuonna 1996. Tosi asia on se, että joulukuussa 1991

tehtiin merkittäviä ulko-, turvallisuus- ja myöskin puolustuspolitiikkaa suuntaavia päätöksiä Maastrichtissa. Näitä päätöksiä toimeenpannaan tällä hetkellä. Hallitus ei ole kertonut meille toistaiseksi sanaakaan, millä tavalla näitä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisia päätöksiä toimeenpannaan tällä hetkellä.

Todettakoon, että esimerkiksi ed. Sasi viime tammikuussa totesi, että EY ei ole suunnitelmassa yhteistä armeijaa. Kun samantapaisia väitteitä esittävät myös sosialidemokraatit, mm. edustajat Ulpu Iivari ja Antero Kekkonen, niin tämä ei pidä yhtä totuuden kanssa. Se on räikeästi ristiriidassa totuuden kanssa.

Tällä hetkellä ei ole vain rakenteilla, vaan on olemassa euroarmeija, saksalais-ranskalainen prikaati, joka on jo muuttunut armeijakunnaksi. Valmiutensa osallistua tämän armeijakunnan toimintaan ovat ilmoittaneet myöskin eräät muut Euroopan yhteisön jäsenvaltiot, mm. Espanja.

Olen ollut läsnä jokin aika sitten tilaisuudessa, jossa liittokansleri Vranitzkylle ilmoitettiin hyvin suorasukaiseen tapaan, että jos Itävalta ja muut EY-jäsenyyttä tavoittelevat maat kuvittelevat voivansa osallistua Weu:n toimintaan vain symbolisesti, kahvia juomalla, niin tämä on väärä kuvitelma. EY-jäsenyyttä hakeneiden maiden täytyy osallistua täysipainoisesti, kaiken kattavasti, niiden velvoitteiden toteuttamiseen, mitä Weu asettaa.

Euroarmeija on tällä hetkellä rakentumassa aika nopeasti, nopeammin kuin monet kansainväliset tarkkailijat ovat kuvitelleetkaan. Todettakoon, että presidentti Mitterrand on hyvin avuliaaseen tapaan ollut sitä mieltä, että tällaisella euroarmeijalla pitäisi olla myöskin ydinase. Euroarmeijaa johtamaan on muuten nimitetty jo saksalainen kenraalikin. Sille on syntymässä esikunta, ja ilmeisesti vuoden 1994 kesään mennessä se on toimintakunnossa laajemminkin kuin vain kahden maan euroarmeijana, saksalais-ranskalaisena euroarmeijana.

Weu toivoo ja edellyttää, että sen jäsenmaat korvamerkitsevät kansallisia joukko-osastojaan, joita voidaan käyttää kriisitilanteissa Weu:n tavoitteiden toteuttamiseen. Puolustusvaliokunnan käydessä Weu:n päämajassa meille ilmoitettiin hyvin yksiselitteiseen tapaan, että kysymyksen saattavat tulla mm. operaatiot Pohjois-Afrikassa ja esimerkiksi Lähi-idässä.

Oma lukunsa on se, että Maastrichtissa vuonna 1991 tehtyjen päätösten pohjalta myöskin Naton, Pohjois-Atlantin sotilasliiton, ja Weu:n

suhteet kehittyvät erityisen nopealla tavalla. Tätä kuvastaa myöskin se, että se pitkälinen kiista, joka on ollut mm. saksalais-ranskalaisesta prikaatista, nykyisin armeijakunnasta, Naton ja esimerkiksi Saksan välillä, on kyetty ratkaisemaan niin, että tammikuussa tänä vuonna Nato ja saksalais-ranskalainen armeijakunta tekivät keskinäisen yhteistyösopimuksen.

Naton ja Weu:n yhteistoimintaa on muutenkin eri tavoin laajennettu. Weu:n päämaja on siirretty Lontoosta Brysseliin. Nato-suurlähettiläät toimivat tulevaisuudessa myöskin suurlähettiläinä Weu:ssa. Naton sihteeristön ja Weu:n sihteeristön välillä on aloitettu kiinteä yhteistyö. Naton ja Weu:n välillä harjoitetaan jo nyt operatiivista yhteistyötä. Voidaan sanoa, että itse asiassa tämä kehitys on johtamassa siihen, että Länsi-Euroopan puolustusliitosta Weu:sta yhä selvemmin muodostuu Maastrichtin päätösten mukainen Naton eurooppalainen pilari. Sellaisesta kehityksestä on nyt kyse.

Olisi tietenkin ollut ihan myönteistä se, että hallitus olisi kertonut näistä asioista, ettei kansanedustajaparkojen tarvitsisi pelkästään omaan harrastukseensa nojaten selvittää näitä kysymyksiä. (Min. Väyrynen: Edustajahan tietää jo, ei tarvitse kertoa!) — On totta, että minä tiedän näistä asioista jonkin verran, mutta on myös huomattava osa kansanedustajia ja ministereitä, jotka näistä asioista eivät tiedä hölkäsen pöhlättämää. Sen takia olisi tietenkin luonnollista, että kun ilmoitetaan, että Suomi on valmis hyväksymään Maastrichtin sopimuksen, niin kansanedustajille kerrottaisiin, mitä tämä käytännössä merkitsee.

Muistuttaisin siitä, että vielä EY-selontekokeskustelussa pääministeri Aho todellakin puhui EY-säännöstön muuttamisesta niin, että ne paremmin ottavat huomioon omat kansalliset tarpeemme. Hän vielä korosti sitä, että tällaisia tarpeita Suomella on esimerkiksi turvallisuuspolitiikan suhteen. En ole vielä saanut vastausta siihen, mitä muutosesityksiä EY-säännöstöön hallitus on tehnyt turvallisuuspolitiikan osalta. Epäilen jopa ja pahaa pelkään, että hallitus ei ole tehnyt ainoatakaan tällaista esitystä. (Min. Väyrynen: Ei se ole tarpeen, kun meidän tavoitteemme voidaan toteuttaa muutenkin!) — Siinäpä se. Toisin sanoen siitä, mitä Esko Aho vielä EY-selonteossa esitti hallituksen kantana, nyt ulkoministeri Väyrynen ilmoittaa, ettei se ole tarpeen.

Toisin sanoen Suomi ei tule esittämään ulkoministeri Väyrysen nyt antaman todistuksen mukaan minkäänlaisia muutosesityksiä turvalli-

suuspolitiikan osalta EY-säännöstöön. Miksi eduskunnalle sitten kerrottiin tammikuussa 1992, että tällainen säännöstön muuttaminen on tarpeen? Eikö se ole suoranaista eduskunnan harhaanjohtamista, koska näin ei olekaan tapahtunut, ja ulkoministeri Väyrynen vielä ilmoittaa, että se ei ole tarpeenkaan? Silloin pääministeri Aho piti pulmallisina kysymyksiä Suomen osallistumista EY:n pakotteisiin sekä sotilaallisiin väliintuloihin sekä Suomen suhdetta Länsi-Euroopan unioniin Weu:hun. Nyt nämä kysymykset eivät enää näytä pulmallisilta hallituksen mielestä. Aho korosti myöskin samassa keskustelussa kansallisen turvallisuuden suhteen erityisjärjestelyjä, jotka ovat välttämättömiä neuvoteltaessa EY-jäsenyydestä. Mihin nämä erityisjärjestelyvaatteet ovat jääneet?

Muistaakseni ulkoministeri Väyrynen käytti määritellessään uudelleen Suomen puolueettomuuspolitiikkaa myöskin määritelmää puolueettomuudesta lähialueilla. Mihin tämä puolueettomuus lähialueilla nyt on unohtunut kokonaan? Minä väitän, että puolueettomuus lähialueilla-määritelmä pudotettiin Suomen ulkopoliittisesta määritelmästä pois siksi, että Euroopan yhteisö avis'ssaan itse asiassa arvosteli Ruotsia tämän käsitteen sisällyttämisestä Ruotsin EY-neuvottelutavoitteisiin. Tästä viisastuneena Suomen hallitus ei enää pitänytkään tarpeellisena sisällyttää Suomen ulkopoliitiikan määritelmään puolueettomuutta lähialueilla. Jos olen väärässä tässä asiassa, niin odottaisin ulkoministeri Väyrysen korjaavan ja kertovan, miksi hallitus pudotti pois tämän aiemmin käytetyn määritelmän puolueettomuudesta lähialueilla, joka liitettiin kolmantena määreenä sotilaallisen liittoutumattomuuden ja itsenäisen puolustuksen ohella kuvaamaan Suomen ulkopoliitiikkaa.

Olisi tietenkin koko joukko muita kysymyksiä, joita tässä yhteydessä ei ole enää mahdollisuus käsitellä. Toteaisin vain sen, että käsitteiden muutosten kautta hallitus kuvittelee nyt saavuttavansa ne tavoitteet, joissa kansalaiset saadaan hyväksymään perinteiseen puolueettomuuspolitiikkaan kuuluvien keskeisten käsitteiden heittäminen romukoppaan. Paitsi että puolueettomuutta on jo typistetty, niin typistetynkin puolueettomuuden käsite on asetettu mm. eduskunnan käymissä keskusteluissa kyseenalaiseksi.

Erityisesti kokoomuksen taholta on hyvin useissa yhteyksissä todettu välttämättömäksi muuttaa Suomen ulkopoliittinen perusta tältä osin kokonaisuudessaan sellaiseksi, että typistetykään puolueettomuutta ei enää tarvitsisi

käyttää. On aivan selvää, että sellainen tyypistetty puolueettomuuspolitiikka, joka yksipuolisesti Suomen taholta sovitaan yhteen EY:n velvoitteiden kanssa, kyllä kelpaa EY:lle, mutta enää ei ole kysymys todellisesta sotilaallisesta liittoutumattomuudesta tai itsenäisestä puolustuksesta.

Totean lopuksi sen, että tässä Nato-lehteen kirjoittamassaan artikkelissa alivaltiosihteeri Jaakko Blomberg asettaa ensimmäistä kertaa kyseenalaiseksi myös kansallisen puolustuksenkin välttämättömyyden.

Ed. K u u s k o s k i: Arvoisa puhemies! Suomen Gallup on kysynyt kansalaisilta, pitäisikö Suomen liittyä Euroopan yhteisöön. Iso osa ihmisistä ei osannut vastata. Tämä tulos ei ole mielestäni mikään ihme. En minäkään kansanedustajana voi tässä vaiheessa sanoa kyllä tai ei. Lopullinen vastaus riippuu siitä, millä ehdoilla jäsenyys toteutuisi ja mihin suuntaan Euroopan yhteisö lopulta kehittyy. Minulle Euroopan yhteisö, EY tai jatkossa EU, ei ole päämäärä sinänsä, se on työväline toimia yhä avoimemmassa maailmassa, mutta myös maailmassa, jossa kansat ovat yhä riippuvaisempia toisistaan. Jos Suomi päättää liittyä Euroopan yhteisön jäseneksi, sillä on oltava selkeä näkemys, miten Suomi siinä yhteisössä toimisi ja millaiseksi se haluaa tätä työvälinettä kehittää. Hallituksen olisi ollut syytä jo neuvotteluvaiheen alkaessa tuoda esiin näkemyksensä, millaista politiikkaa Suomi jäsenenä noudattaisi. Ainakin minä jään kaipaamaan tiettyjä periaatelinjauksia kysymyksissä yhteisön kansanvaltaisuudesta ja päätöksenteon julkisuudesta, ympäristön ja talouden suhteista jne.

Väläkysymykseen on koottu keskeiset ongelmat, joihin jäsenyysneuvottelun aikana on otettava kantaa, mm. turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta on erilaisia näkemyksiä. Hallitus lähtee siitä, että jäsenenäkin voimme säilyttää Suomen puolueettomuuden. Perusteluna on esitetty, että pysymme sotilaallisten liittoutumien ulkopuolella ja meillä on oma puolustus.

Mutta onko Euroopan yhteisö kriisitilanteissa puolueeton? Minustakin olisi hyvä, jos ulkoministeri Väyrynen vielä tämän keskustelun lopuksi esittäisi oman näkemyksensä tästä problematiikasta, jota ed. Laakso täällä laajasti käsitteli, eli jos Suomi on Euroopan yhteisön tai Euroopan unionin jäsen, edellyttääkö se vähintään tarkkailijaksi liittymistä Weu:ssa, niin kuin itse olen asian ymmärtänyt, ja myös siitä, liittykö tarkkailija-asemaan velvollisuuksia. Minäkin

olen ed. Laakson tavoin ymmärtänyt, että tarkkailijajäsenyyteen liittyy velvollisuuksia. Mutta olenpa ollut väärässä tai oikeassa, niin toivon tähän selvennystä.

Eurooppa-instituutin johtaja Esko Antola kirjoitti tämän viikon maanantaina, eilen, Kaupalehdessä, että EY:ssä on ajauduttu tilanteeseen, jossa poliittisen unionin toteutuminen on todennäköisempää kuin talous- ja rahaliiton. Linaus: "Yksi poliittista kehitystä ylläpitävä tekijä on ulko- ja turvallisuuspolitiikan painon kasvu EY:n kehityksessä. Tähän liittyy myös laajenemisen mahdollisuus. Nyt näyttäisi siltä, että suuret muutospaineet EY:n ympäristössä ikään kuin pakottavat sen omaksumaan entistä suurempaa ulkopoliittista aktiivisuutta." Jäsenyysneuvotteluissa meidän on huolehdittava siitä, että voimme säilyttää puolueettomuuspolitiikkamme perustarkoituksen. Se on mielestäni suomalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin kehittämisen ja varmistamisen poikkeuksellisissa oloissa.

Venäjän ja Baltian maiden demokraattisen ja taloudellisen kehityksen tukeminen on Suomen kannalta mitä tehokkainta turvallisuuspolitiikkaa. Liittyminen Euroopan yhteisöön ei voi merkitä selän kääntämistä naapurissa olevalle suurelle eurooppalaiselle valtiolle. Suomen ja Venäjän välinen suhde muodostaa ulkopoliittikkamme kivijalan, on aika sitten mikä tahtoo. Siitä meidän on aina huolehdittava itse.

Arvoisa puhemies! Euroopan yhteisö on muutosten kourissa. Maastrichtin sopimuksen toteutuminen ei ole itsestäänselvää. Rahaunionin muodostuminen vaikuttaa jopa epätodennäköiseltä, vaikka Euroopan talous- ja rahaunionin piti olla taloudellisen integraation lopullinen sinetti. Emun myötä oli tarkoitus siirtyä yhteiseen valuuttaan ja samalla poistaa kansalliset vaihtotaseet.

Omasta talous- ja rahapolitiikasta luopuminen vähentäisi itsenäisyyttämme, siitä ei pääse mielestäni mihinkään. Integraatiosta luopuminen ei kuitenkaan sekään turvaa päätösvaltaamme. Esimerkiksi nyt hallitsematon velkaantuminen nakertaa aivan selvästi itsenäisyyttämme pala palalta.

Suomen keskeisin ongelma on talouden haa-voittuvuus. Teollisen pohjan laajentaminen ja kustannusten alentaminen ovat välttämättömiä. Kun kustannusten alentamiseksi on tingittävä jostakin, on maksajaksi laitettu hyvinvointisektori. Julkisen sektorin supistamista on perusteltu mm. inflaation torjumisella. Inflaatiovauhti on

keskeinen asia, kun päätetään, kelpuutetaanko jokin maa Emuun. Julkisen talouden alijäämä ja valtion velka on toinen kriittinen kriteeri. Parhaana lääkkeenä tähän on jälleen pidetty julkisen talouden supistamista.

Mikäli yhteisestä rahaunionista ja päätetyistä Emu-kriteereistä pidetään järempäisesti ja yksipuolisesti kiinni, politiikan ydin muuttuu kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisesta kansallisen talouden turvaamiseksi. Alhainen työttömyys, korkea sivistystaso ja väestön keskimääräinen elinikä osoittavat mielestäni yhteiskunnan tilan paremmin kuin pelkät makrotalouden tunnusluvut. Yhteisestä talous- ja rahapolitiikasta sovittaessa tulisi myös hyvinvoinnin kriteerit lyödä lukkoon.

Arvoisa puhemies! Euroopan yhteisön komissiolla on ratkaiseva valta yhteisön politiikasta päätettäessä. Komissio valmistele kahdeksan päätöstä kymmenestä. EY:n jäsenmaiden hallituksille ei valmisteltavia asioita anneta virallisesti tietoon. Kaksi tapausta kymmenestä viedään komiteavalmisteluun. Vasta, kun komissio on antanut asian ministerineuvoston tietoon, asia tulee julkiseksi. Nämä luvut eivät ole minun tutkimustuloksiani, vaan ne olen saanut suomalaiselta korkea-arvoiselta virkamieheltä, joka referoi tanskalaisia kollegojaan.

Tanskalaisten, ranskalaisten, irlantilaisien ja monien muiden EY-kansalaisten protesti päätöksentekojärjestelmää kohtaan on perusteltu. Ruotsi mainitsi avauspuheenvuorossaan päätöksenteon avoimuuden ja tarjosi omia kokeuksiaan avuksi. Julkisuusperiaate edistää kansanvaltaista päätöksentekoa ja tehostaa hallintoa myös Euroopan yhteisössä, totesi Ruotsin Eurooppa-ministeri Ulf Dinkelspiel helmikuun 1 päivänä pitämässään avauspuheenvuorossa. Emmekö me suomalaiset ole samaa mieltä? Ainakin itse näin toivon.

Ruotsin avauspuheenvuorossa otettiin kantaa moniin muihinkin tärkeisiin asioihin. Muun muassa ydinjätteiden sijoituksen osalta Ruotsi on ilmaissut kielteisen kantansa. Ei kai Suomen kanta poikkea tästä naapurin kannasta? Enkä itse ole lainkaan varma siitä, että näitä kysymyksiä kannattaa ohittaa sillä olankohautuksella, että ne ovat vain ruotsalaista sisäpolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Onko Suomella omaa tahtoa? Se mielestäni punnitaan näissä neuvotteluissa. Eteneepä yhdentyminen mitä tietä tahansa, se on toteutettava pitämällä horjumatta kiinni niistä periaatteista, joiden varaan ihmisten sosiaalisen turvallisuus on rakennettu. Talouden kasvu

ilman sosiaalista edistystä ja henkistä kehitystä ei ole minkään arvoinen. Muotoja voidaan muuttaa, mutta ei tärkeysjärjestystä.

Arvoisa puhemies! EU:n jäseneksi liittyminen on hyvin perustavaa laatua oleva ratkaisu. Siksi mielestäni on selvää, että kansalaisilla on oltava mahdollisuus lausua asiasta mielipiteensä. Toisaalta on yhtä selvää, että ratkaisun tekevät kansanedustajat ja presidentti ja heillä on myös vastuu ratkaisusta. Mutta kansanäänestyksen välttämättömyys korostuu myös siksi, että ennen viimeisiä eduskuntavaaleja EY-jäsenyys ei ollut riittävästi esillä eivätkä vaihtoehdot olleet riittävästi kiteytyneet.

Valitettavana olen pitänyt sitä, että niin tasavallan presidentti kuin osa ministereistäkin ovat vähätelleet kansanäänestyksen tärkeyttä. Ilahtunut olin kuitenkin siitä, että pääministeri tänään puheenvuorossaan selkeästi totesi, että hallitus järjestää ja pitää tärkeänä neuvoo-antavan kansanäänestyksen järjestämistä. (Ed. Seppänen: Eduskunnasta 2/3:aa ei löydy!) — Se asia ratkaistaan sitten aikanaan, ed. Seppänen!) — Kansanäänestyksen järjestäminen tietysti edellyttää sitä, että kansalaisilla on monipuolista tietoa ja asiasta käydään laajaa ja syvällistä keskustelua ja on uskallusta keskustella ei vain tiedoista vaan ennen kaikkea uskallusta keskustella arvoista, koska loppujen lopuksi syvimmiltään kysymys on viime vaiheessa arvotarkkaisuista.

Minusta on ollut jonkin verran huolestuttavaa se, että myös meidän pääministerimme pääministeri Aho on mm. Newsweekin haastattelussa jokin aika sitten sanonut hyvin selvästi, että pohjoismainen malli on kuollut. Minusta tämä on aika vahva arvokannanotto ja on ainakin mahdollista tulkita se niin, että keskeiset pohjoismaiseen ja myös suomalaiseen elämäntapaan ja arvomaailmaan kuuluvat asiat eivät pääministerin mielestä olisikaan enää tärkeitä. Sen vuoksi toivon, että tämän EY-keskustelun yhteydessä todellakaan ei rajoituta yksinomaan tietojen punnintaan, vaan että myös riittävästi paneudumme tässä talossa ja myös kansalaiskeskustelussa arvonäkökohtiin.

Ed. A i t t o n i e m i: Herra puhemies! Olen seurannut tätä keskustelua koko ajan ja jonkin verran osallistunutkin siihen siitä huolimatta, että en ole allekirjoittanut väläkysymystä. Se, että en ole allekirjoittanut sitä, johtuu siitä, että katson tämän asian pelkistetyn sisällön, jos ollaan ihan rehelliisiä, olevan liian vaatimatonta kuitenkin niin järeän asen kuin väläkysymyksen

kautta keskusteltavaksi. On kuitenkin vain kysymys ministereitten puheista, ja suurimmillaan ja vahvimmillakaan asia olisi sopinut valtioneuvoston kyselytunnille.

Oppositio, joka on välikysymyksen laatinut ja allekirjoittanut ja ilmeisesti tuntenut suurta epäluuloa hallitusta kohtaan jo Eta-neuvottelujen osalta, jotka epäonnistuivat surkeasti, ja nähtyään nyt lähdöt Brysselin neuvotteluissa, jääkiekkoterminä käyttäkseni on halunnut karvata heti ylhäältä kiinni, että sellaista onnettomuutta kuin Etassa ei pääsisi tapahtumaan, ja osoittaa mitä suurinta epäluottamusta hallitusta kohtaan.

Minä tulen äänestämään epäluottamuslauseen puolesta, mutta en niinkään tämän asian takia, vaan siitä syystä, että hallituksen on aika lähteä. Tämä hallitus on aikansa elänyt. Se on tullut pian 200 miljardia markkaa maksamaan Suomelle vajaan kahden vuoden aikana, ja se on jo tarpeeksi kova hinta. Meidän täytyy kokeilla jotakin uuttakin.

Herra puhemies! Yksi positiivinen seikka tässä keskustelussa on se, että ulkoministeri Väyrynen on oikeastaan ensimmäisen kerran saatu suistumaan raiteiltaan lähialueiden puolustuspolitiikkakysymyksissä, perusteellisesti suistumaan raiteiltaan. Toivottavasti hän löytää raiteen uudelleen, mutta nyt sellaisen raiteen, joka on uskottava, koska sinä aikana, kun näistä asioista on keskusteltu, hänen näkemyksensä ovat olleet täysin pielessä, niin kuin tänä iltana on todettu. Tämä ei ole mitenkään ivaa eikä ironiaa, vaan aivan asiallista kannanottoa. Toivottavasti ministeri Väyrynen löytää oikeat raiteet tulevalle politiikallensa.

Ulkoasiainministeri Väyrynen: Puhemies! Pari vastausta vielä.

Suurella mielenkiinnolla kuuntelin ed. Laakson puheenvuoroa. Siitä minusta käy ilmi, että hän hyvin innokkaasti kuuntelee EY:n piiristä esitettäviä äärimielipiteitä ja usko ne täytenä totuutena ja sitten täytenä totuutena ne täältä eduskunnan puhujakorokkeelta esittää kansanedustajille. Hän esittää tältä pohjalta kauhukuvia siitä, mikä on Suomen tulevaisuus, jos me liitymme Euroopan yhteisöön. Minusta tämä on perusteetonta toimintaa.

Se, mitä olen täällä sanonut, on totta. Eli Suomi voi liittyä näillä näkymin Euroopan yhteisöön säilyttäen puolueettomuutensa sellaisena kuin me olemme sen uudessa Euroopassa määritelleet, eikä meidän tarvitse sitoutua mihinkään,

mikä olisi ristiriidassa tämän meidän asemamme ja politiikkamme kanssa. Myöhemmin voi tulla eteen uusia tilanteita, joissa harkitaan asioita, ja voi olla, että silloin ed. Laakson nyt käyttämät puheenvuorot ovat ajankohtaisia, mutta eivät ne ole tässä tilanteessa ollenkaan ajankohtaisia.

Mitä tulee kysymykseen puolueettomuudesta lähialueilla, se on aika lailla sivuasialla tässä keskustelussa. Puolueettomuushan uudessa Euroopassa tarkoittaa sitä, että Suomi pyrkii tulevaisuudessa pysyttämään mahdollisesti syttyvien sotien, aseellisten konfliktien, ulkopuolella eli puolueettomana niihin nähden ja harjoittaa sellaista politiikkaa, joka tekisi puolueettomuuden mahdolliseksi, jos tällaisia sotia tai konflikteja syntyy. On luonnollista, että Suomi on vaarassa tulla vedetyksi mukaan sotaan tai konfliktiin, joka on meidän lähialueillamme. Sen takia eräässä vaiheessa ajateltiin, että tämän sanan lähialue mainitseminen täsmentäisi meidän kannanottojamme. Mutta kun kävi ilmi, että monet sananselittäjät tämän asian tulkitsivat väärin, niin jatkossa tätä termiä ei ole tahdottu käyttää, vaan puhutaan yleisemmässä muodossa puolueettomuudesta. Mutta totta kai, vaikka ei puhuta lähialueista, tämä asia on olemassa. Toisin sanoen ne uhkakuvat, jotka saattavat meitä varjostaa, liittyvät mahdollisuuteen, että täällä meidän alueellamme olisi sotilaallinen konflikti. Mutta tämä on aivan sivujuoni tässä, ja siitä on turha tehdä mitään suurempaa numeroa, ja tämäkin on moneen kertaan eduskunnassa selvitetty.

Mitä tulee Länsi-Euroopan unioniin, kyllä tästäkin kuuluu monenlaisia mielipiteitä ja löytää helposti EY:n piiristä henkilöitä, jotka sanovat, että Suomen on pakko liittyä joko täysjäseneksi tai vähintään tarkkailijaksi Länsi-Euroopan unioniin, jos meistä tulee EY:n jäsen. En minä ole havainnut, että EY:n piiristä olisi virallisesti tällaista esitetty. Se on eräiden jäsenmaiden tai komission piirissä vallalla oleva mielipide. Meille on todettu, että meidän oma asiamme on päättää omasta suhteestamme Länsi-Euroopan unioniin. Mehän olemme pitäneet tämän asian avoimena. Haluamme nähdä, mikä on Länsi-Euroopan unionin asema, sen suhde Natoon, sen asema Euroopan kokonaisarkkitehtuurissa, ja sen pohjalta me tämän asian ratkaisemme. En haluaisi tässä vaiheessa antautua lainkaan spekuloidaan sillä, mikä kenties tämän unionin rooli on ja mikä Suomen suhde siihen tulisi olemaan. Sen me päättämme aikanaan.

Yleensäkin minusta on outoa, että EY:n tulevaisuudesta esitetään täällä Suomessa niin ehdottomia, varmoja mielipiteitä. On kaikkein vaikeimmin ennustettavia asioita maailmassa sanoa, mitä Euroopan yhteisöjen kehityksestä jatkossa oikein tulee. Kysymyksessä on yhteisö, jossa on 12 jäsenmaata, tulevaisuudessa ilmeisesti useampia. Jokaisessa jäsenmaassa on sisäisesti erilaisia mielipiteitä. Komissiolla on omat kansansa. Komission sisällä on erilaisia mielipiteitä. Kuka pystyy ennustamaan, mitä tämä yhteisö, joka itse asiassa on enemmän prosessi kuin mitään muuta, tulevaisuudessa joskus on? Ed. Laaksolla on täysin ehdottomat mielipiteet: Näin ja näin ja näin se kehittyy ja Suomen asema tähän on tämä ja tämä. Minä en tällaista julistusta kyllä lähtisi esittämään enkä myöskään mihinkään toiseen suuntaan. Kaikki mielipiteet ovat yhtä epävarmalla pohjalla.

Se, mikä Suomen kannalta on nyt hyvää, on se, että me olemme järjestäneet itsellemme vaihtoehtoja tässä epävarmassa ja vaikeasti ennustettavassa kehityksessä. Meillä on mahdollisuus nyt neuvotella jäsenyydestä. On Luoja onni, että me haimme jäsenyyttä, meillä tämä mahdollisuus on. Sitten meillä on mahdollisuus myöskin harkita sitä, että me emme tule jäseneksi. Katsotaan, mikä on neuvottelujen tulos, syntykö sopimus, ja sitten jos sopimus syntyy, se aikaan alistetaan kansanäänestykseen ja siitä eduskunta tekee päätöksen. Sanoin jo omassa puheenvuorossani aluksi, että ei hallituksen pidä tehdä sopimusta, ellei ole ennakkolta varmuutta siitä, että kansa sen hyväksyy ja että se tulee täällä myöskin asianmukaisesti ratifioituksi.

Tämä meidän keskustelumme on vähän toivotonta sen takia, että ties kuinka monennen kerran olen täällä sanonut, mikä on hallituksen käsitys. Minusta se on perusteltu käsitys. Mikään ei puhu sitä vastaan, mutta on ilmeisesti vaikeuksia saada tätä sanomaa ymmärretyksi, kun jatkuvasti toistetaan samoja vanhoja väitteitä, jotka me olemme moneen kertaan kuulleet.

Koko kysymys ns. puolustusulottuvuuden kehityksestä on tällä hetkellä avoin. Länsi-Euroopan unionin piirissä nyt keskustellaan asioista. Meidän suhteemme Länsi-Euroopan unioniin on täysin avoin. Ei minusta tähän asiaan nyt voida vielä tässä vaiheessa mitään kantaa ottaa. Oleellista on meidän kannaltamme se, että ei kukaan vaadi meiltä mitään ennakkositoumuksia tilanteessa, jossa me olemme liittymässä jäseneksi, eli me olemme tilanteessa, jossa ne tavoit-

teet, jotka eduskunta on asettanut jäsenyydelle ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta, näyttävät olevan toteutettavissa. Sen takia tämä asia ei ole ongelma.

Emme me ole mistään luopuneet, mutta EY:n puolella on tapahtunut radikaali muutos. Vuosi sitten vielä me saimme jatkuvasti kuulla vaatimuksia siitä, mitä meiltä odotetaan. Mutta viime vuoden loppupuolella nämä vaatimukset laantuivat, ja itse asiassa me olemme saaneet nyt EY:n puolelta kuulla heidän argumentteinaan niitä argumentteja, joita me esitimme pöydän yli vuosi sitten. On tapahtunut hyvin merkittävä muutos EY:n suhtautumisessa, eikä se koske vain ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, vaan Maastrichtin sopimuksen allekirjoittaminen oli tietynlainen kulminaatiopiste EY:n kehityksessä ja sen jälkeen on tapahtunut merkittävä muutos. Edinburghissa se oli jo nähtävissä. On ilmeisiä vaikeuksia vieläkin saada edes Maastrichtin sopimus ratifioitua ja voimaan. Vaikka se saataisiinkin ratifioituksi ja voimaan, sitä ei tulla enää tulkitsemaan sillä tavalla, kuin monet sitä vielä allekirjoittamisen yhteydessä tulkitsivat. Euroopan kehitys on tässäkin suhteessa muuttunut, ja trendi on nyt toiseen suuntaan, kuin kauhukuvia maalailevat puheenvuorojen käyttäjät esittävät.

Katsotaan nyt, mitä tästä tulee. Minusta meidän tilanteemme on varsin hyvä, ja minusta ilahduttavaa on se, että meillä on myös laaja yksimielisyys sittenkin Suomessa ja Suomen eduskunnassa näistä asioista. Totta kai pitää jonkin verran profiloitua ja esittää omia painoituksia, mutta luulen, että pohjimmiltaan meillä on aika laaja yksimielisyys siitä, mitä nyt ollaan tekemässä. Tuleva kehitys näyttää, kuinka meidän käy. Meille on tärkeää se, että meillä on vaihtoehtoja tarjolla siinä hyvin epävarmassa tilanteessa ja tulevaisuuden näköalassa, jossa me joudumme nyt elämään.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ministeri Väyrynen totesi jotenkin siihen suuntaan, että keskustelu on ollut turhauttavaa tai jotenkin sillä tavalla ja on toisteltu samoja asioita. Ne asiat, joita on toisteltu, ovat olleet varmaan perusteltuja. Kiistämätön tosiasia on se, että ministeri Väyrynenkin on ottanut hiukan toisen kannan näihin asioihin. Ei kai kukaan ulkoministeri tietysti olisi lähtenyt elämöimään nykyisessä poliittisessa tilanteessa sillä tavalla, että lähialueista tulee nyt hyvin yksipuolinen sotilaallinen suuntautuminen. Sehän on ihan itsestään ymmärrettävää, mutta jos mennään liian pitkälle

utopian puolelle, silloin tietysti täytyy syntyä riittävän tiukka keskustelu, että päästään edes jotenkin oikeille linjoille.

Mutta, herra puhemies, pyysin puheenvuoron oikeastaan siitä syystä, että meinasi käydä kuin entiselle likalle. En oikeastaan muista, miten hänelle meinasi käydäkään, mutta minulle meinasi käydä niin, että olisin jättänyt kannattamatta ed. Mäkelän ehdotusta.

Herra puhemies! Nyt kannatan ed. Mäkelän ehdotusta päiväjärjestykseen siirtymisestä.

Ed. L a a k s o : Herra puhemies! En halua pitkittää enää keskustelua. Haluaisin vain todeta sen, että ne tiedot, joita esitin Maastrichtin kokouksen päätöksestä, eivät tietenkään ole mitään äärimielipiteitä vaan ne ovat päätöksiä. Ongelma vain on se, että näistä päätöksistä ei haluta Suomen eduskunnalle kertoa. Suomen eduskuntaa ei toistaiseksi ole informoitu esimerkiksi Maastrichtissa 91 tehtyjen puolustuspoliittista ulottuvuutta koskevien päätösten merkityksestä. Hallituksella ei ole minkäänlaista kantaa näiden päätösten merkityksen suhteen, mitä ne tulevat parhaimmillaan ja mitä huonoimmillaan merkitsemään.

Meillä on joukko toiveita, joita mm. ulkoministeri Väyrynen toisti nyt omana kantanaan, ja niihin ulkoministeri näyttää hyvin absoluuttisella tavalla sitoutuneen, toiveisiin siitä, kuinka EY tulee tulevaisuudessa kehittymään.

Toistan vielä sen, että puheenvuorossani en esittänyt äärimielipiteitä vaan kerroin, mitä Maastrichtin kokouksen päätösten pohjalta on mm. Weu:ssa tapahtunut ja mitä Weu:n ja Naton välisissä suhteissa on tapahtunut. Tietenkin olisi parempi, että näistä asioista kertoisi kansanedustajille Suomen hallitus, mutta sellaiseen hallitus ei näytä nyt olevan valmis.

Luulen, että voimme jatkaa keskustelua tulevaisuudessa, sillä — sanottakoon aivan suoraan — minulla on se käsitys, että tämä ei jää tästä asiasta tehdyksi viimeiseksi välikysymykseksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna torstaina kello 11. Valtioneuvoston kyselytunti on huomenna kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan keskiviikkona 10 päivänä maaliskuuta kello 0.21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen